॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ

(ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ)

ਨਿਦਾਨਾਦਿਕਥਾ

੧. **ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯੰ।**
ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟਨ੍ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩)।

ਇਤਿ ਹਿਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਕਿਰ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੰਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਤ੍ਥੰ –

ਅਨ੍ਤੋਜਟਾ ਬਹਿਜਟਾ, ਜਟਾਯ ਜਟਿਤਾ ਪਜਾ।
ਤੰ ਤੰ ਗੋਤਮ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟਨ੍ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩) –

ਇਮੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਸਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਜਟਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਜਾਲਿਨਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਸਾ ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸੰਸਿਬ੍ਬਨਟ੍ਠੇਨ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਾਦੀਨੰ ਸਾਖਾਜਾਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਜਟਾ ਵਿਯਾਤਿ ਜਟਾ, ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਸਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਕਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਬਾਹਿਰਾਯਤਨੇਸੁ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਅਨ੍ਤੋਜਟਾ ਬਹਿਜਟਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਾਯ ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ **ਜਟਾਯ ਜਟਿਤਾ ਪਜਾ**। ਯਥਾ ਨਾਮ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਜਟਾਦੀਹਿ ਵੇਲੁਆਦਯੋ, ਏਵੰ ਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਜਟਾਯ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਜਾ ਜਟਿਤਾ ਵਿਨਦ੍ਧਾ, ਸੰਸਿਬ੍ਬਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਏਵੰ ਜਟਿਤਾ। **ਤੰ ਤੰ ਗੋਤਮ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ। **ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਕੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਏਵੰ ਤੇਧਾਤੁਕੰ ਜਟੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਜਟੰ ਕੋ ਵਿਜਟੇਯਜ, ਵਿਜਟੇਤੁੰ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰੋ ਦੇਵਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਿਸਾਰਦੋ ਦਸਬਲਧਰੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਭਗਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ –

ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯੰ।
ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟਨ੍ਤਿ॥ –

ਇਮੰ ਗਾਥਮਾਹ।

੨. ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਾਨਿ ਗਾਥਾਯ, ਕਥਿਤਾਯ ਮਹੇਸਿਨਾ।
ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ, ਅਤ੍ਥੰ ਸੀਲਾਦਿਭੇਦਨੰ॥

ਸੁਦੁਲ੍ਲਭੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾਨ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਜਿਨਸਾਸਨੇ।
ਸੀਲਾਦਿਸਙ੍ਗਹੰ ਖੇਮੰ, ਉਜੁੰ ਮਗ੍ਗੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ॥

ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ, ਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਪਿ ਯੇ ਇਧ।
ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵਾਯਮਨ੍ਤਾਪਿ ਯੋਗਿਨੋ॥

ਤੇਸਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰਣਂ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ।
ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ, ਦੇਸਨਾਨਯਨਿਸ੍ਸਿਤਂ॥

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਂ, ਤਂ ਮੇ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਭਾਸਤੋ।
ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ, ਨਿਸਾਮਯਥ ਸਾਧਵੋਤਿ॥

੩. ਤਤ੍ਥ **ਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮਲਵਿਰਹਿਤਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ। **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੋ ਪਨਾਯਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ** ਕਤ੍ਥਚਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇ**ਵ ਦੇਸਿਤੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਥ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ, ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭)।

ਕਤ੍ਥਚਿ **ਝਾਨਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ**। ਯਥਾਹ –

‘‘ਯਮ੍ਹਿ ਝਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਚ, ਸ ਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੨)।

ਕਤ੍ਥਚਿ **ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ**। ਯਥਾਹ –

‘‘ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਏਤੇਨ ਮਚ੍ਚਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਧਨੇਨ ਵਾ’’ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮)।

ਕਤ੍ਥਚਿ **ਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ**। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਬ੍ਬਦਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਸੁਸਮਾਹਿਤੋ।
ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ, ਓਘਂ ਤਰਤਿ ਦੁਤ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੬)।

ਕਤ੍ਥਚਿ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ**। ਯਥਾਹ –

‘‘ਏਕਾਯਨੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩)।

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣੇ **ਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ** ਦੇਸਿਤੋ।

੪. ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ – **ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਸੀਲੇ ਠਤ੍ਵਾ, ਸੀਲਂ ਪਰਿਪੂਰਯਮਾਨੋਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਸੀਲੇ ਠਿਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣੇਨ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ। **ਸਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਞ੍ਚੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਭਾਵਯਮਾਨੋ, ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਪਞ੍ਞਾਨਾਮੇਨ ਚ

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ। **ਆਤਾਪੀ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾ। ਵੀਰਿਯਞ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਆਤਾਪੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਤਾਪੀ। **ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਨੇਪਕ੍ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਹਾਬਜਾਕਰਣੇ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਞ੍ਞਾ ਆਗਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਾ ਜਾਤਿਪਞ੍ਞਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ, ਤਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਪਰਿਣਾਯਿਕਾ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕਪਞ੍ਞਾ। ਸਂਸਾਰੇ ਭਯਂ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੁ। ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਸੀਲੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸਮਾਧਿਨਾ ਇਮਾਯ ਚ ਤਿਵਿਧਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਇਮਿਨਾ ਚ ਆਤਾਪੇਨਾਤਿ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸੁਨਿਸਿਤਂ ਸਤ੍ਥਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਂ ਵਿਜਟੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਸੀਲਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਮਾਧਿਸਿਲਾਯਂ ਸੁਨਿਸਿਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਵੀਰਿਯਬਲਪਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕਪਞ੍ਞਾਹਤ੍ਥੇਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਤਿਤਂ ਤਣ੍ਹਾਜਟਂ ਵਿਜਟੇਯ੍ਯ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਦਾਲੇਯ੍ਯ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨੇਸ ਤਂ ਜਟਂ ਵਿਜਟੇਤਿ ਨਾਮ। ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਵਿਜਟਿਤਜਟੋ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯਂ।
> ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩)।

੫. ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ **ਸਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਸਾ ਸਿਦ੍ਧਾ। **ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਪਨ ਤੇਨ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਰ ਭਗਵਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਸਨਂ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਦੀਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਜ੍ਜਨਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸੇਵਨਾਨਿ, ਅਪਾਯਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ, ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਸਂਕਿਲੇਸਤ੍ਤਯਵਿਸੋਧਨਂ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ? ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸੀਲੇਨ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਸੀਲੇਨ ਚ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਕੋ ਚਾਦਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੬੯) ਹਿ ਵਚਨਤੋ, ''ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦) ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਚ ਸੀਲਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਦਿ, ਤਞ੍ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਗੁਣਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਸਮਾਧਿਨਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦) ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ, ਸੋ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਗੁਣਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਾਪਨਂ, ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦) ਹਿ ਵਚਨਤੋ, ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤੋ ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਸਾ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ।

> ''ਸੇਲੋ ਯਥਾ ਏਕਘਨੋ, ਵਾਤੇਨ ਨ ਸਮੀਰਤਿ।
> ਏਵਂ ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾਸੁ, ਨ ਸਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੮੧)। –

ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਥਾ ਸੀਲੇਨ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ। ਸਮਾਧਿਨਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਤਤੋ

ਪਰਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

ਸੀਲੇਨ ਚ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜਨਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੇਵਨਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ ਸੀਲੇਨ ਅਪਾਯਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਭਵਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ।

ਸੀਲੇਨ ਚ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ।

ਤਥਾ ਸੀਲੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਸਯਪਟਿਪਕ੍ਖੋ।

ਸੀਲੇਨ ਚ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਂ।

ਤਥਾ ਸੀਲੇਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਨਾਗਾਮਿਭਾਵਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ''ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭) ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ। ਅਨਾਗਾਮੀ ਪਨ ''ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭)। ਅਰਹਾ ਪਨ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭)।

ਏਵਂ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਸਨਂ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਦੀਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਜ੍ਜਨਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸੇਵਨਾਨਿ, ਅਪਾਯਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ, ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਸਂਕਿਲੇਸਤ੍ਤਯਵਿਸੋਧਨਂ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਨਵ, ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਏਵਰੂਪਾ ਗੁਣਤ੍ਤਿਕਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੧. ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਸੀਲਸਰੂਪਾਦਿਕਥਾ

੬. ਏਵਂ ਅਨੇਕਗੁਣਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਦੇਸਿਤੋਪਿ ਪਨੇਸ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ** ਅਤਿਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਲਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਕਾਰਾਯਾਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸੀਲਂ ਤਾਵ ਆਰਬ੍ਭ ਇਦਂ ਪਞ੍ਹਾਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ।

ਕਿਂ ਸੀਲਂ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਕਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਕਿਮਾਨਿਸਂਸਂ ਸੀਲਂ, ਕਤਿਵਿਧਂ ਚੇਤਂ ਸੀਲਂ, ਕੋ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਕਿਂ ਵੋਦਾਨਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਕਿਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ''ਕਿਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ, ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੯)। ਤਤ੍ਥ **ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ। **ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਰਤਿ। ਅਪਿਚ ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਕਮ੍ਮਪਥਚੇਤਨਾ। ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੭) ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ। **ਸਂਵਰੋ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਸਂਵਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ, ਸਤਿਸਂਵਰੋ, ਞਾਣਸਂਵਰੋ, ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ, ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਅਯਂ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ**। ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੩) ਅਯਂ **ਸਤਿਸਂਵਰੋ**।

ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, (ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ।)
ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧)।

ਅਯਂ **ਞਾਣਸਂਵਰੋ**। ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮) ਨਯੇਨ ਆਗਤੋ, ਅਯਂ **ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ** ਨਾਮ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮) ਨਯੇਨ ਆਗਤੋ, ਅਯਂ **ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋ** ਨਾਮ। ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਸਂਵਰੋ, ਯਾ ਚ ਪਾਪਭੀਰੁਕਾਨਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਸਂਵਰਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਇਦਂ ਤਾਵ ਕਿਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ।

੭. ਅਵਸੇਸੇਸੁ **ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਕਿਮਿਦਂ ਸੀਲਨਂ ਨਾਮ। ਸਮਾਧਾਨਂ ਵਾ, ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸੁਸੀਲ੍ਯਵਸੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਧਾਰਣਂ ਵਾ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਆਧਾਰਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਦੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਵਿਦੂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ਸਿਰਟ੍ਠੋ ਸੀਲਤ੍ਥੋ, ਸੀਤਲਟ੍ਠੋ ਸੀਲਤ੍ਥੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾਪਿ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

੮. ਇਦਾਨਿ **ਕਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ –

ਸੀਲਨਂ **ਲਕ੍ਖਣਂ** ਤਸ੍ਸ, ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੇਕਧਾ।
ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਨੇਕਧਾ॥

ਯਥਾ ਹਿ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਨੀਲਾਦਿਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨ ਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। ਤਥਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਯਦੇਤੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਸਮਾਧਾਨਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸੀਲਨੰ, ਤਦੇਵ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਚੇਤਨਾਦਿਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮਾਧਾਨਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ –

ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਵਿਦ੍ਧੰਸਨਤਾ , ਅਨਵਜ੍ਜਗੁਣੋ ਤਥਾ।
ਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ, **ਰਸੋ** ਨਾਮ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਸੀਲੰ ਨਾਮ ਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਰਸੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਵਿਦ੍ਧੰਸਨਰਸੰ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਰਸੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਰਸਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਹਿ ਕਿਚ੍ਚਮੇਵ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਰਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੋਚੇਯ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਯਿਦੰ ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ।
ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਹਿਰੀ ਚੇਵ, **ਪਦਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤੰ॥

ਤਯਿਦੰ ਸੀਲੰ ਕਾਯਸੋਚੇਯ੍ਯੰ ਵਚੀਸੋਚੇਯ੍ਯੰ ਮਨੋਸੋਚੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੧) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਸੋਚੇਯ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸੋਚੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ ਗਹਣਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤੰ, ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਹਿ ਸਤਿ ਸੀਲੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ। ਅਸਤਿ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਸੀਲਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਕਥਾ

੯. **ਕਿਮਾਨਿਸੰਸੰ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਅਨੇਕਗੁਣਪਟਿਲਾਭਾਨਿਸੰਸੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਨਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕੁਸਲਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਨਿਸੰਸਾਨੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧)।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਗਹਪਤਯੋ ਆਨਿਸੰਸਾ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ ਗਹਪਤਯੋ ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਧਿਕਰਣੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਗਹਪਤਯੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਗਹਪਤਯੋ ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਿਸੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸੰ, ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ, ਅਯੰ ਤਤਿਯੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਗਹਪਤਯੋ ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਗਹਪਤਯੋ ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੫)।

ਅਪਰੇਪਿ ''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਪਿਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚਾਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਨਯੇਨ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦਯੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਅਨੇਕਾ ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਅਨੇਕਗੁਣਾਨਿਸੰਸੰ ਸੀਲੰ। ਅਪਿਚ –

ਸਾਸਨੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨਤ੍ਥਿ ਯੰ ਵਿਨਾ।
ਆਨਿਸੰਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਕੋ ਵਦੇ॥

ਨ ਗਙ੍ਗਾ ਯਮੁਨਾ ਚਾਪਿ, ਸਰਭੂ ਵਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ।
ਨਿਨ੍ਨਗਾ ਵਾਚਿਰਵਤੀ, ਮਹੀ ਵਾਪਿ ਮਹਾਨਦੀ॥

ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ ਵਿਸੋਧੇਤੁਂ, ਤਂ ਮਲਂ ਇਧ ਪਾਣਿਨਂ।
ਵਿਸੋਧਯਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਂ ਵੇ ਸੀਲਜਲਂ ਮਲਂ॥

ਨ ਤਂ ਸਜਲਦਾ ਵਾਤਾ, ਨ ਚਾਪਿ ਹਰਿਚਨ੍ਦਨਂ।
ਨੇਵ ਹਾਰਾ ਨ ਮਣਯੋ, ਨ ਚਨ੍ਦਕਿਰਣਙ੍ਕੁਰਾ॥

ਸਮਯਨ੍ਤੀਧ ਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ।
ਯਂ ਸਮੇਤਿ ਇਦਂ ਅਰਿਯਂ, ਸੀਲਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੀਤਲਂ॥

ਸੀਲਗਨ੍ਧਸਮੋ ਗਨ੍ਧੋ, ਕੁਤੋ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।
ਯੋ ਸਮਂ ਅਨੁਵਾਤੇ ਚ, ਪਟਿਵਾਤੇ ਚ ਵਾਯਤਿ॥

ਸਗ੍ਗਾਰੋਹਣਸੋਪਾਨਂ , ਅਞ੍ਞਂ ਸੀਲਸਮਂ ਕੁਤੋ।
ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਾ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨ, ਨਗਰਸ੍ਸ ਪਵੇਸਨੇ॥

ਸੋਭਨ੍ਤੇਵਂ ਨ ਰਾਜਾਨੋ, ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਵਿਭੂਸਿਤਾ।
ਯਥਾ ਸੋਭਨ੍ਤਿ ਯਤਿਨੋ, ਸੀਲਭੂਸਨਭੂਸਿਤਾ॥

ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦਿਭਯਂ, ਵਿਦ੍ਧਂਸਯਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਜਨੇਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਹਾਸਞ੍ਚ, ਸੀਲਂ ਸੀਲਵਤਂ ਸਦਾ॥

ਗੁਣਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ, ਦੋਸਾਨਂ ਬਲਘਾਤਿਨੋ।
ਇਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਆਨਿਸਂਸਕਥਾਮੁਖਨ੍ਤਿ॥

ਸੀਲਪ੍ਪਭੇਦਕਥਾ

੧੦. ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਕਤਿਵਿਧਂ ਚੇਤਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਤਾਵ ਇਦਂ ਸੀਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਨਲਕ੍ਖਣੇਨ **ਏਕਵਿਧਂ**।

ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਦੁਵਿਧਂ**। ਤਥਾ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਵਸੇਨ, ਵਿਰਤਿਅਵਿਰਤਿਵਸੇਨ, ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨ, ਕਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਆਪਾਣਕੋਟਿਕਵਸੇਨ, ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਾਪਰਿਯਨ੍ਤਵਸੇਨ, ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਚ।

ਤਿਵਿਧਂ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਲੋਕਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਵਸੇਨ, ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਪਰਾਮਟ੍ਠਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਵਿਸੁਦ੍ਧਵੇਮਤਿਕਵਸੇਨ, ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਵਸੇਨ ਚ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹਾਨਭਾਗਿਯਠਿਤਿਭਾਗਿਯਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗਹਟ੍ਠਸੀਲਵਸੇਨ, ਪਕਤਿਆਚਾਰਧਮ੍ਮਤਾਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਕਸੀਲਵਸੇਨ,

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਵਸੇਨ ਚ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ‘‘ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ – ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੭)। ਤਥਾ ਪਹਾਨਵੇਰਮਣੀਚੇਤਨਾਸਂਵਰਾਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ।

੧੧. ਤਤ੍ਥ ਏਕਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਯਂ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਇਦਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪੂਰਣਂ, ਤਂ **ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ**। ਯਂ ‘‘ਇਦਂ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ, ਤਂ **ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ**। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। ਚਰਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਵਾਰਿਤਂ ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਸਾਧਨਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ, ਸਦ੍ਧਾਸਾਧਨਂ ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਦੁਤਿਯਦੁਕੇ **ਅਭਿਸਮਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਸਮਾਚਾਰੋ। ਅਭਿਸਮਾਚਾਰੋ ਏਵ **ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ**। ਅਭਿਸਮਾਚਾਰਂ ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ, ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਤੋ ਅਵਸੇਸਸੀਲਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਭਾਵਭੂਤਨ੍ਤਿ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ,** ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਦਿਭਾਵਭੂਤਂ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਯੇਵ ਪਰਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩੧)। ਯਾਨਿ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਇਦਂ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਸੀਲਂ। ਸੇਸਂ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ। ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ। ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧)। ਏਵਂ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਤਤਿਯਦੁਕੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵੇਰਮਣਿਮਤ੍ਤਂ **ਵਿਰਤਿਸੀਲਂ**। ਸੇਸਂ ਚੇਤਨਾਦਿ **ਅਵਿਰਤਿਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਰਤਿਅਵਿਰਤਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਕੇ ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ‘‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੬; ੭.੫੦) ਏਵਂ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ, ਇਦਂ **ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਿਤਂ**। ਯਂ ‘‘ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸੁਦ੍ਧਿਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ, ਇਦਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਂ**। ਯਂ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਲੋਕਿਯਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਂ, ਇਦਂ **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਪਞ੍ਚਮਦੁਕੇ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸੀਲਂ **ਕਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਂ**। ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਆਪਾਣਕੋਟਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਆਪਾਣਕੋਟਿਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਛਟ੍ਠਦੁਕੇ ਲਾਭਯਸਞਾਤਿਅਙ੍ਗਜੀਵਿਤਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਪਰਿਯਨ੍ਤਂ **ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ** ਨਾਮ। ਵਿਪਰੀਤਂ **ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ‘‘ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੮)। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਇਤਰਾਨਿਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ

ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੮)। ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਇਤਰਾਨਿਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਂ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਾਪਰਿਯਨ੍ਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਸਤ੍ਤਮਦੁਕੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਾਸਵਂ ਸੀਲਂ **ਲੋਕਿਯਂ**। ਅਨਾਸਵਂ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ**। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਂ ਭਵਵਿਸੇਸਾਵਹਂ ਹੋਤਿ ਭਵਨਿਸ੍ਸਰਣਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਯਥਾਹ – ''ਵਿਨਯੋ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯ, ਸਂਵਰੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਯ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪੀਤਤ੍ਥਾਯ, ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸੁਖਤ੍ਥਾਯ, ਸੁਖਂ ਸਮਾਧਤ੍ਥਾਯ, ਸਮਾਧਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਦਤ੍ਥਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ਵਿਰਾਗਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ, ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਕਥਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਮਨ੍ਤਨਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਉਪਨਿਸਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਂ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੬੬)। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਭਵਨਿਸ੍ਸਰਣਾਵਹਂ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਭੂਮੀਤਿ ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

੧੨. ਤਿਕੇਸੁ ਪਠਮਤ੍ਤਿਕੇ ਹੀਨੇਨ ਛਨ੍ਦੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਵੀਮਂਸਾਯ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਹੀਨਂ**। ਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਂ**। ਪਣੀਤੇਹਿ **ਪਣੀਤਂ**। ਯਸਕਾਮਤਾਯ ਵਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੀਨਂ। ਪੁਞ੍ਞਫਲਕਾਮਤਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਂ। ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਿਦਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਪਣੀਤਂ। ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਾਦੀਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਹੀਨਂ। ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਲੋਕਿਯਂ ਸੀਲਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਪਣੀਤਂ। ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਵਾ ਭਵਭੋਗਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਹੀਨਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਪਾਰਮਿਤਾਸੀਲਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ।

ਦੁਤਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨੁਰੂਪਂ ਪਜਹਿਤੁਕਾਮੇਨ ਅਤ੍ਤਗਰੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਿਗਾਰਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ**। ਲੋਕਾਪਵਾਦਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਕਾਮੇਨ ਲੋਕਗਰੁਨਾ ਲੋਕੇ ਗਾਰਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਲੋਕਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ**। ਧਮ੍ਮਮਹਤ੍ਤਂ ਪੂਜੇਤੁਕਾਮੇਨ ਧਮ੍ਮਗਰੁਨਾ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ।

ਤਤਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਯਂ ਦੁਕੇਸੁ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ**। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਂ ਸੇਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਂ**। ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਤ੍ਤਿਕੇ ਯਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਪੂਰਿਤਂ, ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪੁਨ ਕਤਪਟਿਕਮ੍ਮਂ, ਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ**। ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਕਤਪਟਿਕਮ੍ਮਂ **ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਂ**। ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ ਵਾ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਸੀਲਂ **ਵੇਮਤਿਕਸੀਲਂ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਗਿਨਾ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਂ, ਵੇਮਤਿਕੇ ਵਤ੍ਥੁਜ੍ਝਾਚਾਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਪਟਿਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾ ''ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ।

ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਿਕੇ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਤੀਹਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਂ **ਸੇਕ੍ਖਂ**। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ **ਅਸੇਕ੍ਖਂ**। ਸੇਸਂ **ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸੇਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਕਤਿਪਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਯਂ ਸੁਖਸੀਲੋ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸੀਲੋ, ਅਯਂ ਕਲਹਸੀਲੋ, ਅਯਂ ਮਣ੍ਡਨਸੀਲੋ''ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ''ਤੀਣਿ ਸੀਲਾਨਿ, ਕੁਸਲਸੀਲਂ ਅਕੁਸਲਸੀਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸੀਲਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੯)। ਏਵਂ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਤਿਵਿਧਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਏਕੇਨਪਿ ਨ ਸਮੇਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਉਪਨੀਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੩. ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕੇ –

ਯੋਧ ਸੇਵਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ, ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਨ ਸੇਵਤਿ।
ਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਦੋਸਂ, ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁ॥

ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਬਹੁਲੋ , ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ।
ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਵੇ ਸੀਲਂ, ਜਾਯਤੇ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਂ**॥

ਯੋ ਪਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਧ।
ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਮ੍ਹਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਮਾਨਸਂ॥

ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਘਟਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿ।
ਤਸ੍ਸ ਤਂ **ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਂ,** ਸੀਲਂ ਭਵਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ॥

ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲੋ ਘਟਤਿ, ਸਮਾਧਤ੍ਥਾਯ ਯੋ ਪਨ।
ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਂ ਸੀਲਂ, ਹੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ॥

ਅਤੁਟ੍ਠੋ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਂ ਯੋਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ।
ਹੋਤਿ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ,** ਸੀਲਮੇਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ॥

ਏਵਂ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ।

ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਨੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਇਦਂ **ਭਿਕ੍ਖੁਸੀਲਂ**। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਆਰਬ੍ਭ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਤਾਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਇਦਂ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸੀਲਂ**। ਸਾਮਣੇਰਸਾਮਣੇਰੀਨਂ ਦਸਸੀਲਾਨਿ **ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਂ**। ਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਸੀਲਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਸਤਿ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਹੇ ਦਸ, ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਤਿ ਇਦਂ **ਗਹਟ੍ਠਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ।

ਤਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ **ਪਕਤਿਸੀਲਂ**। ਕੁਲਦੇਸਪਾਸਣ੍ਡਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਰਿਯਾਦਾਚਾਰਿਤ੍ਤਂ **ਆਚਾਰਸੀਲਂ**। ''ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਯਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਮਾਨਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ਕਾਮਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁਸੀਲਂ **ਧਮ੍ਮਤਾਸੀਲਂ**। ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਸੀਲਂ **ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਕਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਕਤਿਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕੇ ਯਂ ਭਗਵਤਾ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ''ਤਿ (ਵਿਭਂ ੫੦੮; ਦੀਂ ਨਿਂ ੧.੧੯੩) ਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਂ, ਇਦਂ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨ ''ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ, ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇਂ... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇਂ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇਂ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ...ਪੇਂ... ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਮਂ ਨਿਂ ੧.੨੨, ੪੧੧; ਦੀਂ ਨਿਂ ੧.੨੧੩; ਅਂ ਨਿਂ ੪.੧੯੮) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ। ਯਾ ਪਨ ਆਜੀਵਹੇਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਂ ਛନ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ, ''ਕੁਹਨਾ ਲਪਨਾ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਾ ਵਿਰਤਿ, ਇਦਂ **ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ**। ''ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮) ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੋ **ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ** ਨਾਮ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ

੧੪. ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਭਯਂ ਇਕ੍ਖਣਤਾਯ ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰਾਦਿਤਾਯ ਵਾ ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੋ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਯੋ ਨਂ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚਯਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਂਵਰਣਂ ਸਂਵਰੋ, ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ ਸਂਵਰੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ। ਤੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਂਵੁਤੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ, ਉਪਗਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਤਿ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦੀਨਮਤ੍ਥੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਚਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਅਨਾਚਾਰੋ**? ਕਾਯਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਚਾਰੋ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਅਨਾਚਾਰੋ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਲ਼ੁਦਾਨੇਨ ਵਾ ਪਤ੍ਤਦਾਨੇਨ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਿਨਾਨਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ ਵਾ ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਚਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਆਚਾਰੋ**? ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰੋ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਆਚਾਰੋ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਵੇਲ਼ੁਦਾਨੇਨ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਤਨ ਪੁਪ੍ਫਨ ਫਲਨ ਸਿਨਾਨਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ ਵਾ ਨ ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਨ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਨ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕੇਨ ਵਾ ਨ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰੋ।

ਗੋਚਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਗੋਚਰੋ ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਅਗੋਚਰੋ**? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਵਿਧਵਾ, ਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰਿਕਾ, ਪਣ੍ਡਕ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਪਾਨਾਗਾਰਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ, ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਅਨੋਪਾਨਭੂਤਾਨਿ ਅਕ੍ਕੋਸਕਪਰਿਭਾਸਕਾਨਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿ ਅਹਿਤਕਾਮਾਨਿ ਅਫਾਸੁਕਕਾਮਾਨਿ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ, ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਗੋਚਰੋ**? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਪਾਨਾਗਾਰਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹਿ...ਪੇ॰... ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ, ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਓਪਾਨਭੂਤਾਨਿ ਕਾਸਾਵਪਜ੍ਜੋਤਾਨਿ ਇਸਿਵਾਤਪਟਿਵਾਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿ...ਪੇ॰... ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ, ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ

ਕੁਲਾਨਿ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੋਚਰੋ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਆਚਾਰੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਗੋਚਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੫੧੧)।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾਪਿ ਨਯੇਨ ਆਚਾਰਗੋਚਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਵਿਧੋ ਹਿ ਅਨਾਚਾਰੋ ਕਾਯਿਕੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਕਾਯਿਕੋ ਅਨਾਚਾਰੋ**? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋਪਿ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸਮ੍ਪਿ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਨੁਪਾਹਨਾਨੰ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨੰ ਸਉਪਾਹਨੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਨੀਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨੰ ਉਚ੍ਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਛਮਾਯ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨੰ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜਾਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨੁਪਖਜ੍ਜਾਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਵੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਸਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਜਨ੍ਤਾਘਰੇਪਿ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਕਟ੍ਠੰ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਦ੍ਵਾਰੰ ਪਿਦਹਤਿ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇਪਿ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਓਤਰਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਓਤਰਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋਪਿ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਲਾਨੰ ਓਵਰਕਾਨਿ ਗੂਲ੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ ਯਤ੍ਥ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਸਹਸਾ ਪਵਿਸਤਿ, ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਿ ਸੀਸੰ ਪਰਾਮਸਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਯਿਕੋ ਅਨਾਚਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਨਾਚਾਰੋ**? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋਪਿ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ। ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋਪਿ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿੰ ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ''ਇਤ੍ਥੰਨਾਮੇ ਇਤ੍ਥੰਗੋਤ੍ਤੇ ਕਿੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਾਗੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਾਦਨੀਯੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿੰ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਿੰ ਖਾਦਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਿੰ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ। ਕਿੰ ਵਾ ਮੇ ਦਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲਪਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਨਾਚਾਰੋ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭)। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਆਚਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਸੁਪਾਰੁਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਆਲੋਕਿਤੇਨ ਵਿਲੋਕਿਤੇਨ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇਨ ਪਸਾਰਿਤੇਨ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਜਾਗਰਿਯਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੇਸੁ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰੋ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਆਚਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗੋਚਰੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ**? ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ, ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਸ੍ਸੁਤੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਤੰ ਪਰਿਯੋਦਪੇਤਿ, ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਤਰਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਜੁੰ ਕਰੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਸੀਲੇਨ, ਸੁਤੇਨ, ਚਾਗੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ।

ਕਤਮੋ **ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ**? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸੁਸੰਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਹਤ੍ਥਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਸ੍ਸੰ, ਨ ਰਥੰ, ਨ ਪਤ੍ਤਿੰ, ਨ ਇਤ੍ਥਿੰ, ਨ ਪੁਰਿਸੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਉਦ੍ਧੰ ਉਲ੍ਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ।

ਕਤਮੋ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ**? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਯਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੋਚਰੋ ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਸਯੋ? ਯਦਿਦੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੨), ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਆਚਾਰੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਗੋਚਰੇਨ ਉਪੇਤੋ...ਪੇ॰... ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ।

ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿ ਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਸੇਖਿਯਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ। **ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ''ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਂ ਸੀਲਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ

੧੫. ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ''ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ, ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇ ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ ''ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਚਕ੍ਖੁਕਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਈਦਿਸੀ ਪਨੇਸਾ 'ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। **ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। **ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਤੋ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਸਿਤਹਸਿਤਕਥਿਤਵਿਲੋਕਿਤਾਦਿਭੇਦਂ ਆਕਾਰਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਭੂਤਂ, ਤਦੇਵ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤਵਾਸੀ **ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ**।

ਥੇਰਂ ਕਿਰ ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤਾ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਂ ਪਿਣ੍ਡਚਾਰਤ੍ਥਾਯ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਕੁਲਸੁਣ੍ਹਾ ਸਾਮਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਣ੍ਡਿਤ੍ਵਾ ਸੁਮਣ੍ਡਿਤਪਸਾਧਿਤਾ ਦੇਵਕਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਘਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਾ ਮਹਾਹਸਿਤਂ ਹਸਿ। ਥੇਰੋ ਕਿਮੇਤਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕੇ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਤਸ੍ਸਾ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਪੁਬ੍ਬਸਞ੍ਞਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ।
ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਠਿਤੋ ਥੇਰੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਪਾਪੁਣੀ''ਤਿ॥

ਸਾਮਿਕੋਪਿ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਨੁਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਥੇਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਞ੍ਚਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤ੍ਥਿਂ ਪਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਂ ਥੇਰੋ ਆਹ –

''ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ, ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਇਤੋ ਗਤੋ।
ਅਪਿਚ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੋ, ਗਚ੍ਛਤੇਸ ਮਹਾਪਥੇ''ਤਿ॥

ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਨ੍ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਯਂਕਾਰਣਾ ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਏਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਅਪਿਹਿਤਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਏਤੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯੁਂ। **ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਪਿਦਹਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਸਂਵਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤਿ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪਿਚ ਯਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਭਵਙ੍ਗੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ। ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ। ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ

ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਂ। ਤਤੋ ਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਜਵਨਂ ਜਵਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਨੇਵ ਭਵਙ੍ਗਸਮਯੇ, ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਯੇ ਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਚੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਵਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਸਂਵਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਹੋਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਅਸਂਵਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ । ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਨਗਰੇ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਸਂਵੁਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਗਬ੍ਭਾਦਯੋ ਸੁਸਂਵੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਭਣ੍ਡਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤਂ ਅਗੋਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਹਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚੋਰਾ ਯਦਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਕਰੇਯਜੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਂਵੁਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਾਦਯੋ ਅਸਂਵੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਭਣ੍ਡਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਸੁਗੋਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਹਿ ਪਿਹਿਤੇਸੁ ਚੋਰਾਨਂ ਪਵੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮਿਦਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸਾਨੁਬਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ

੧੬. ਇਦਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇ ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਨ੍ਤਿ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ''ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਭੂਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਉਲ੍ਲਪਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ 'ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਾ'ਤਿ ਭਣਤਿ, ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨਿ ਅਗਿਲਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨਿ ਅਗਿਲਾਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਸੂਪਂ ਵਾ ਓਦਨਂ ਵਾ ਅਗਿਲਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ , ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੨੮੭) ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਛ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ।

ਕੁਹਨਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ, ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ **ਕੁਹਨਾ**? ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸ ਯਾ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਿਤੇਨ ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਵਾ ਅਟ੍ਠਪਨਾ ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਹਨਾ।

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ **ਲਪਨਾ**? ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸ ਯਾ ਪਰੇਸਂ ਆਲਪਨਾ ਲਪਨਾ ਸਲ੍ਲਪਨਾ ਉਲ੍ਲਪਨਾ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਾ ਉਨ੍ਨਹਨਾ ਸਮੁਨ੍ਨਹਨਾ ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ ਸਮੁਕ੍ਕਾਚਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਤਾ ਚਾਟੁਕਮਜਤਾ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਜਤਾ ਪਾਰਿਭਟਜਤਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਪਨਾ।

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ**? ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸ ਯਂ ਪਰੇਸਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਓਭਾਸੋ ਓਭਾਸਕਮ੍ਮਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਾ ਪਰਿਕਥਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ।

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ **ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ**? ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸ ਯਾ ਪਰੇਸਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨਾ ਵਮ੍ਭਨਾ ਗਰਹਨਾ ਉਕ੍ਖੇਪਨਾ ਸਮੁਕ੍ਖੇਪਨਾ ਖਿਪਨਾ ਸਂਖਿਪਨਾ ਪਾਪਨਾ ਸਮ੍ਪਾਪਨਾ ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾ ਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ।

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ **ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ**? ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਇਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਆਮਿਸਂ ਅਮੁਤ੍ਰ ਹਰਤਿ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਲਦ੍ਧਂ ਆਮਿਸਂ ਇਧ ਆਹਰਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਆਮਿਸੇਨ ਆਮਿਸਸ੍ਸ ਏਟ੍ਠਿ ਗਵੇਟ੍ਠਿ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਏਸਨਾ ਗਵੇਸਨਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੬੨-੮੬੫)।

੧੭. ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੁਹਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਤਾਵ **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲਾਭਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਾਰਞ੍ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ, ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਦੀਪਨਕਾਮਸ੍ਸ। **ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਪਕਤਸ੍ਸ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤੋ ਪਰਂ ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਇਰਿਯਾਪਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਤਿਵਿਧਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ ਆਗਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨ, ਤੇ ਚ ਗਹਪਤਿਕੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਦ੍ਧੇ ਞਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ''ਅਹੋ ਅਯਜੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਨੋ ਅਸ੍ਸ ਸਚੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਣੀਤਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਉਪਨੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤਦਨੁਗ੍ਗਹਕਾਮਤਂਯੇਵ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਪਿ ਸਕਟਭਾਰੇਹਿ ਉਪਨਾਮਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ –

> ''ਕਤਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧ ਗਹਪਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਚੀਵਰ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਕਮ੍ਯਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਚੀਵਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ...ਪੇ॰... ਸੇਨਾਸਨਂ। ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਚੀਵਰੇਨ, ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਸਾਨਾ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾ ਵਾ ਪਾਪਣਿਕਾ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ, ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋ ਵਾ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ, ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਹਰਿਟਕੀਖਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਓਸਧਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਲੂਖਂ ਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਲੂਖਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਲੂਖਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਲੂਖਂ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਤਮੇਨਂ ਗਹਪਤਿਕਾ ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ 'ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਧੁਤਵਾਦੋ'ਤਿ। ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾਸਦ੍ਧੋਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯਂ ਸਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ, ਸਚੇਹਂ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂਯੇਵ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮੀ'ਤਿ।

ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ...ਪੇ॰... ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ । ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭)।

ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਪਰਿਦੀਪਨਵਾਚਾਯ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ –

''ਕਤਮਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਏਵਂ ਮਂ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ 'ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ'ਤਿ ਭਣਤਿ। 'ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪਤ੍ਤਂ ਲੋਹਥਾਲਕਂ। ਧਮ੍ਮਕਰਣਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਂ ਕੁਞ੍ਚਿਕਂ, ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਉਪਾਹਨਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ'ਤਿ ਭਣਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਆਚਰਿਯੋ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕੋ, ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ ਸਹਾਯੋ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ ਅਡ੍ਢਯੋਗੇ ਪਾਸਾਦੇ ਹਮ੍ਮਿਯੇ ਗੁਹਾਯਂ ਲੇਣੇ ਕੁਟਿਯਾ ਕੂਟਾਗਾਰੇ ਅਟ੍ਟੇ ਮਾਲ਼ੇ ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯਂ ਮਣ੍ਡਪੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ'ਤਿ ਭਣਤਿ। ਅਥ ਵਾ 'ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕੋ ਭਾਕੁਟਿਕਭਾਕੁਟਿਕੋ ਕੁਹਕਕੁਹਕੋ ਲਪਕਲਪਕੋ ਮੁਖਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ, ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਇਮਾਸਂ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀ'ਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਗੂਲ਼੍ਹਂ ਨਿਪੁਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭)।

ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਤੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ – ''ਕਤਮਂ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਏਵਂ ਮਂ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਗਮਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ , ਠਾਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਸਯਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਪਨਾ ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭)।

ਤਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਤੇਨ। **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੀਪਭਣਿਤੇਨ। **ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ। **ਅਟ੍ਠਪਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਠਪਨਾ, ਆਦਰੇਨ ਵਾ ਠਪਨਾ। **ਠਪਨਾ**ਤਿ ਠਪਨਾਕਾਰੋ। **ਸਣ੍ਠਪਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾ, ਪਾਸਾਦਿਕਭਾਵਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਭਾਕੁਟਿਕਾ**ਤਿ ਪਧਾਨਪੁਰਿਮਟ੍ਠਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਭਾਕੁਟਿਕਰਣਂ, ਮੁਖਸਙ੍ਕੋਚੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਕੁਟਿਕਰਣਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਭਾਕੁਟਿਕੋ। ਭਾਕੁਟਿਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਭਾਕੁਟਿਯਂ। **ਕੁਹਨਾ**ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਾ। ਕੁਹਸ੍ਸ ਆਯਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ। ਕੁਹਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਲਪਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਆਲਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਂ ਆਗਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਮਤ੍ਥਾਯ ਭੋਨ੍ਤੋ ਆਗਤਾ, ਕਿਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੁਂ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਥ ਰੇ, ਅਹਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਦਿਤੋਵ ਲਪਨਾ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ''ਅਹਂ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਮਯਿ ਰਾਜਾ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਮਯਿ ਅਸੁਕੋ ਚ ਅਸੁਕੋ ਚ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਪਨਾਯਿਕਾ ਲਪਨਾ ਆਲਪਨਾ। **ਲਪਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਲਪਨਂ। **ਸਲ੍ਲਪਨਾ**ਤਿ ਗਹਪਤਿਕਾਨਂ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨੇ ਭੀਤਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਦਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਲਪਨਾ। **ਉਲ੍ਲਪਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕੋ ਮਹਾਨਾਵਿਕੋ ਮਹਾਦਾਨਪਤੀਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨਾ। **ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨਾ।

ਉਨ੍ਨਹਨਾਤਿ ''ਉਪਾਸਕਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਈਦਿਸੇ ਕਾਲੇ ਨਵਦਾਨਂ ਦੇਥ, ਇਦਾਨਿ ਕਿਂ ਨ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵ ''ਦਸ੍ਸਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਾਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਨਹਨਾ, ਵੇਠਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਉਚ੍ਛੁਹਤ੍ਥਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕੁਤੋ ਆਭਤਂ

ਉਪਾਸਕਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਉਚ੍ਛੁਖੇਤ੍ਤੁਤੋ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਉਚ੍ਛੁ ਮਧੁਰਨ੍ਤਿ। ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ''ਨ, ਉਪਾਸਕ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੁਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵੇਠਨਕਥਾ, ਸਾ ਉਲ੍ਲਹਨਾ। ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਲ੍ਲਹਨਾ **ਸਮੁਲ੍ਲਹਨਾ**।

ਉਕ੍ਕਾਚਨਾਤਿ ''ਏਤਂ ਕੁਲਂ ਮਂਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ। ਸਚੇ ਏਤ੍ਥ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਦੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਾਚਨਾ ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ, ਉਦ੍ਦੀਪਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਲਕਨ੍ਦਰਿਕਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਪਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ **ਸਮੁਕ੍ਕਾਚਨਾ**।

ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਤਾਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਂ ਵਾ ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਿਯਭਣਨਮੇਵ। **ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਨਂ। **ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸਦਿਸਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਮੁਗ੍ਗੇਸੁ ਪਚ੍ਚਮਾਨੇਸੁ ਕੋਚਿਦੇਵ ਨ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨੇ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਂ ਅਲੀਕਂ, ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾ। **ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਭਾਵੋ। ਯੋ ਹਿ ਕੁਲਦਾਰਕੇ ਧਾਤਿ ਵਿਯ ਅਙ੍ਕੇਨ ਵਾ ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਾ ਪਰਿਭਟਤਿ, ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਂ। ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾਤਿ।

ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਸਞ੍ਞਾਜਨਕਂ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਲਭਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣਂ। **ਓਭਾਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਕਥਾ। **ਓਭਾਸਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਚ੍ਛਪਾਲਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਇਮੇ ਵਚ੍ਛਾ ਖੀਰਗੋਵਚ੍ਛਾ ਉਦਾਹੁ ਤਕ੍ਕਗੋਵਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਖੀਰਗੋਵਚ੍ਛਾ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨ ਖੀਰਗੋਵਚ੍ਛਾ, ਯਦਿ ਖੀਰਗੋਵਚ੍ਛਾ ਸਿਯੁਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਖੀਰਂ ਲਭੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤੇਸਂ ਦਾਰਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਨਿਵੇਦੇਤ੍ਵਾ ਖੀਰਦਾਪਨਾਦਿਕਂ ਓਭਾਸਕਰਣਂ। **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਪ੍ਪਨਂ। ਕੁਲੂਪਕਭਿਕ੍ਖੁ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਕੁਲੂਪਕੋ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ। ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਦਾਤੁਕਾਮਾ ਘਰਣੀ ''ਤਣ੍ਡੁਲਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੀ ਤਣ੍ਡੁਲੇ ਆਹਰਿਤੁਕਾਮਾ ਵਿਯ ਪਟਿਵਿਸ੍ਸਕਘਰਂ ਗਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਅਨ੍ਤੋਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਕਵਾਟਕੋਣੇ ਉਚ੍ਛੁਂ, ਭਾਜਨੇ ਗੁਲ਼ਂ, ਪਿਟਕੇ ਲੋਣਮਚ੍ਛਫਾਲੇ, ਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਤਣ੍ਡੁਲੇ, ਘਟੇ ਘਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ। ਘਰਣੀ ''ਤਣ੍ਡੁਲੇ ਨਾਲਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਉਪਾਸਿਕੇ 'ਅਜ੍ਜ ਭਿਕ੍ਖਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਦ੍ਦਸ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਕਵਾਟਕੋਣੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਉਚ੍ਛੁਂ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਂ ਅਦ੍ਦਸਂ, 'ਤਂ ਪਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਭਾਜਨੇ ਠਪਿਤਂ ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਪਾਸਾਣਂ, ਲੇਡ੍ਡੁਕੇਨ ਪਹਟੇਨ ਸਪ੍ਪੇਨ ਕਤਂ ਪਿਟਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਲੋਣਮਚ੍ਛਫਾਲਸਦਿਸਂ ਫਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਲੇਡ੍ਡੁਂ ਡਂਸਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਤਣ੍ਡੁਲਸਦਿਸੇ ਦਨ੍ਤੇ, ਅਥਸ੍ਸ ਕੁਪਿਤਸ੍ਸ ਘਟੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਘਤਸਦਿਸਂ ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਂ ਵਿਸਮਿਸ੍ਸਕਂ ਖੇਲ਼ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ''ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਮੁਣ੍ਡਕਂ ਵਞ੍ਚੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਓਦਨਂ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਘਤਗੁਲ਼ਮਚ੍ਛੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਦਾਸੀਤਿ। ਏਵਂ ਸਮੀਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਪ੍ਪਨਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਕਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਲਭਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਨ੍ਤਿ।

ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਕ੍ਕੋਸਨਾ**ਤਿ ਦਸਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨਂ। **ਵਮ੍ਭਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ। **ਗਰਹਣਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੋਸਾਰੋਪਨਾ। **ਉਕ੍ਖੇਪਨਾ**ਤਿ ਮਾ ਏਤਂ ਏਤ੍ਥ ਕਥੇਥਾਤਿ ਵਾਚਾਯ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ। ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਸਹੇਤੁਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਖੇਪਨਾ **ਸਮੁਕ੍ਖੇਪਨਾ**। ਅਥ ਵਾ ਅਦੇਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਹੋ ਦਾਨਪਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਉਕ੍ਖੇਪਨਾ**। ਮਹਾਦਾਨਪਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਕ੍ਖੇਪਨਾ **ਸਮੁਕ੍ਖੇਪਨਾ। ਖਿਪਨਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਇਮਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ ਬੀਜਭੋਜਿਨੋਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਾ। **ਸਂਖਿਪਨਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਇਮਂ ਅਦਾਯਕੋਤਿ ਭਣਥ, ਯੋ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਚਨਂ ਦੇਤੀਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਾ। **ਪਾਪਨਾ**ਤਿ ਅਦਾਯਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਪਨਂ। ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਪਾਪਨਾ **ਸਮ੍ਪਾਪਨਾ। ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਮੇ

ਅਵਣ੍ਣਭਯਾਪਿ ਦਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗੇਹਤੋ ਗੇਹਂ ਗਾਮਤੋ ਗਾਮਂ ਜਨਪਦਤੋ ਜਨਪਦਂ ਅਵਣ੍ਣਹਰਣਂ। **ਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਮਧੁਰਂ ਭਣਿਤ੍ਵਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖੇ ਅਵਣ੍ਣਭਾਸਿਤਾ। ਏਸਾ ਹਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਨਂ ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਂ ਖਾਦਨਮਿਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾਤਿ ਵੁੱਤ੍ਤਾ। **ਅਯਂ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਲ਼ੁਪੇਸਿਕਾਯ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਙ੍ਗਂ ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਨਿਪ੍ਪੇਸੇਤਿ ਨਿਪੁਞ੍ਛਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਗਨ੍ਧਜਾਤਂ ਨਿਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਗ੍ਗਨਾ ਵਿਯ ਪਰਗੁਣੇ ਨਿਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚੁਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਏਸਾ ਲਾਭਮਗ੍ਗਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਨਾ। **ਇਤੋ ਲਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਮ੍ਹਾ ਗੇਹਾ ਲਦ੍ਧਂ। **ਅਮੁਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਅਮੁਕਮ੍ਹਿ ਗੇਹੇ। **ਏਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਨਾ। **ਗਵੇਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਨਾ। **ਪਰਿਯੇਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਗ੍ਗਨਾ। ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਕੁਲਦਾਰਕਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਖੀਰਯਾਗੁਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਗਤਭਿਕ੍ਖੁਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਸਨਾਤਿਆਦੀਨਿ ਏਟ੍ਠਿਆਦੀਨਮੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਟ੍ਠੀਤਿ ਏਸਨਾ। ਗਵੇਟ੍ਠੀਤਿ ਗਵੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਟ੍ਠੀਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾ। ਇਚ੍ਚੇਵਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਕੁਹਨਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਏਵਮਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਅਙ੍ਗਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਉਪ੍ਪਾਤਂ, ਸੁਪਿਨਂ, ਲਕ੍ਖਣਂ, ਮੂਸਿਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਗ੍ਗਿਹੋਮਂ, ਦਬ੍ਬਿਹੋਮ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧) ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁੱਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਇਮੇਸਂ ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ, ਇਮੇਸਞ੍ਚ ''ਕੁਹਨਾ ਲਪਨਾ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੋ, ਯਾ ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਾ ਵਿਰਤਿ, ਇਦਂ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। ਏਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ ਆਜੀਵੋ। ਕੋ ਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨਵਾਯਾਮੋ। ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾ। ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ।

ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ

੧੮. ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ ਵੁੱਤਂ, ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਉਪਾਯੇਨ ਪਥੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਞਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਮੇਵ ''ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਾਦੀਸੁ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ। **ਪਟਿਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਨਿਵਾਸੇਤਿ ਵਾ ਪਾਰੁਪਤਿ ਵਾ। **ਯਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਪਯੋਜਨਾਵਧਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਮਵਚਨਂ, ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹਿ ਯੋਗਿਨੋ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਯਦਿਦਂ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿਆਦਿ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। **ਸੀਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਉਤੁਪਰਿਣਾਮਨਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੀਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਹਨਨਤ੍ਥਂ। ਯਥਾ ਸਰੀਰੇ ਆਬਾਧਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ। ਸੀਤਬ੍ਭਾਹਤੇ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਸਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਕੇਵਲਞ੍ਹੇਤ੍ਥ **ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਵਨਦਾਹਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਡਂਸਾ**ਤਿ ਡਂਸਨਮਕ੍ਖਿਕਾ, ਅਨ੍ਧਮਕ੍ਖਿਕਾਤਿਪਿ ਵੁੱਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਮਕਸਾ** ਮਕਸਾ ਏਵ। **ਵਾਤਾ**ਤਿ ਸਰਜਅਰਜਾਦਿਭੇਦਾ। **ਆਤਪੋ**ਤਿ ਸੂਰਿਯਾਤਪੋ। **ਸਰੀਸਪਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਰਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਦੀਘਜਾਤਿਕਾ ਸਪ੍ਪਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਦਟ੍ਠਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਫੁਟ੍ਠਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੋਪਿ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਨ ਬਾਧਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤੇਸਂ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। **ਯਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਏਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਾਵਧਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ , ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਞ੍ਹਿ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਰਿਕੋਪੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗੇ ਵਿਵਰਿਯਮਾਨੇ ਹਿਰੀ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਹਿਰਿਂ ਕੋਪਨਤੋ

ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰਂ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਆਹਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯੇਨ ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਵਾ ਪਾਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਸਮੂਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਗਾਮਦਾਰਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦਵਤ੍ਥਂ, ਕੀਲਾਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਮਦਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਮੁਟ੍ਠਿਕਮਲ੍ਲਾਦਯੋ ਵਿਯ ਮਦਤ੍ਥਂ, ਬਲਮਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪੋਰਿਸਮਦਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਿਕਵੇਸਿਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਮਣ੍ਡਨਤ੍ਥਂ, ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਪੀਣਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਨਟਨਚ੍ਚਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਵਿਭੂਸਨਤ੍ਥਂ, ਪਸਨ੍ਨਚ੍ਛਵਿਵਣ੍ਣਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨੇਵ ਦਵਾਯਾਤਿ ਏਤਂ ਮੋਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਮਦਾਯਾਤਿ ਏਤਂ ਦੋਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾਤਿ ਏਤਂ ਰਾਗੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ। ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯਾਤਿ ਚੇਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਯੋਜਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾਤਿ ਏਤਂ ਪਰਸ੍ਸਪਿ ਸਂਯੋਜਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ। ਚਤੂਹਿਪਿ ਚੇਤੇਹਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਾਵਦੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। **ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ। **ਠਿਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਬਨ੍ਧਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ। **ਯਾਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਂ, ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਵਾ। ਘਰੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਮਿਵ ਹਿ ਜਿਣ੍ਣਘਰਸਾਮਿਕੋ, ਅਕ੍ਖਬ੍ਭਞ੍ਜਨਮਿਵ ਚ ਸਾਕਟਿਕੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਯਾਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਨ ਦਵਮਦਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਤ੍ਥਂ। ਅਪਿਚ ਠਿਤੀਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਵਤ੍ਤਾਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਹਿਂਸਾ ਨਾਮ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਆਬਾਧਟ੍ਠੇਨ। ਤਸ੍ਸਾ ਉਪਰਮਤ੍ਥਮ੍ਪੇਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਵਣਾਲੇਪਨਮਿਵ ਉਣ੍ਹਸੀਤਾਦੀਸੁ ਤਪ੍ਪਟਿਕਾਰਂ ਵਿਯ ਚ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਸਕਲਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਬਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕਾ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) ਵਿਯ, ਨਦੀਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕਾ ਕੁਲ੍ਲਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦) ਵਿਯ, ਸਮੁਦ੍ਦਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕਾ ਨਾਵਮਿਵ ਚ।

ਇਤਿਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਤਂ ਇਮਿਨਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸੇਵਨੇਨ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਜਿਘਚ੍ਛਾਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਅਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਂ ਆਹਰਹਤ੍ਥਕਅਲਂਸਾਟਕਤਤ੍ਰਵਟ੍ਟਕਕਾਕਮਾਸਕਭੁਤ੍ਤਵਮਿਤਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਿਯ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿਪਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਮਿਵ ਗਿਲਾਨੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਾ ਅਧੁਨਾ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪੁਰਾਣਵੇਦਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ। ਯਾ ਚਾਯਂ ਅਧੁਨਾ ਕਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਕਮ੍ਮੂਪਚਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਨਵਵੇਦਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਮੂਲਂ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਸਙ੍ਗਹੋ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਚ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਭੋਗੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਸ੍ਸ ਇਰਿਯਾਪਥਭਞ੍ਜਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਚਿਰਕਾਲਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਯਾਪ੍ਯਰੋਗੀ ਵਿਯ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ। **ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ, ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਭੋਗੇਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ।

ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਪਰਿਮਿਤਪਰਿਭੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਅਰਤਿਤਨ੍ਦੀਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ। ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਾਦਿਦੋਸਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਬਲਸਮ੍ਭਵੇਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਯਾਵਦਤ੍ਥਉਦਰਾਵਦੇਹਕਭੋਜਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਪਸ੍ਸਸੁਖਮਿਦ੍ਧਸੁਖਾਨੰ ਪਹਾਨਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਾਲੋਪਮਤ੍ਤਊਨਭੋਜਨੇਨ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਯੋਗ੍ਗਭਾਵਪਟਿਪਾਦਨਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿਪਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ –

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ, ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਉਦਕੰ ਪਿਵੇ।
ਅਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੯੮੩)।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਯੋਜਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚ ਪਟਿਪਦਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਸੇਨਞ੍ਚ ਆਸਨਞ੍ਚ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਸੇਤਿ ਵਿਹਾਰੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ, ਤੰ ਸੇਨੰ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਆਸਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਤੰ ਆਸਨੰ। ਤੰ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨਟ੍ਠੇਨ ਉਤੁਯੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ। ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਯੋ ਸਰੀਰਾਬਾਧਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ ਉਤੁ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸੇਵਨੇਨ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ ਏਕੀਭਾਵਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਿਨਾਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਥਾ ਪਨ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨੇ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੰ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨੰ, ਇਤਰਾਨਿ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਨਿਯਤੰ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ ਅਯੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਉਤੁ ਉਤੁਯੇਵ। ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ ਦੁਵਿਧੋ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ (ਮਹਾਨਿ॰ ੫)। ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਯੋ। ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਰਾਗਦੋਸਾਦਯੋ। ਯੇ ਯਤ੍ਥ ਅਪਰਿਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਚ ਆਬਾਧੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਏਵੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੇਨਾਸਨੰ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੋਗਸ੍ਸ ਪਟਿਅਯਨਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ ਤੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜੰ। ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋਵ ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜੰ, ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਭਿਸਕ੍ਕਕਮ੍ਮੰ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਪਨ ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੭) ਆਦੀਸੁ ਪਰਿਵਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਰਥੋ ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਝਾਨਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਕਵੀਰਿਯੋ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪) ਆਦੀਸੁ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ। ‘‘ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੧-੧੯੨) ਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਮ੍ਭਾਰੋਪਿ ਪਰਿਵਾਰੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜੰ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਨਾਸਕਾਬਾਧੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਣਤੋ ਸਮ੍ਭਾਰੋਪਿ। ਯਥਾ ਚਿਰੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵੰ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਞ੍ਚ ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਚਾਤਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ। ਤੰ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਭਿਸਕ੍ਕਾਨੁਞ੍ਞਾਤੰ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਾਨੰ ਭੂਤਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ। **ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਯਾਬਾਧੋਤਿ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋ, ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਕੁਟ੍ਠਗਣ੍ਡਪੀਲ਼ਕਾਦਯੋ। ਬ੍ਯਾਬਾਧਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾ। **ਵੇਦਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾ। ਤਾਸੰ ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨੰ ਵੇਦਨਾਨੰ। **ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਪਰਮਤਾਯ। ਯਾਵ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਹੀਨੰ ਹੋਤਿ ਤਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਮਿਦਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਲਕ੍ਖਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ – ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਪਾਣਿਨੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ।

ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਦਨਵਿਧਿ

੧੯. ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਸੀਲੇ ਸਦ੍ਧਾਯ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ** ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ। **ਸਦ੍ਧਾਸਾਧਨੋ** ਹਿ ਸੋ, ਸਾਵਕਵਿਸਯਾਤੀਤਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤੇਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧੁਕਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ –

‘‘ਕਿਕੀਵ ਅਣ੍ਡਂ ਚਮਰੀਵ ਵਾਲਧਿਂ,
ਪਿਯਂਵ ਪੁਤ੍ਤਂ ਨਯਨਂਵ ਏਕਕਂ।
ਤਥੇਵ ਸੀਲਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਮਾਨਕਾ,
ਸੁਪੇਸਲਾ ਹੋਥ ਸਦਾ ਸਗਾਰਵਾ’’ਤਿ॥

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਪਹਾਰਾਦ ਯਂ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੯)। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚ ਪਨਤ੍ਥੇ ਅਟਵਿਯਂ ਚੋਰੇਹਿ ਬਦ੍ਧਥੇਰਾਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਹਾਵਤ੍ਤਨਿਅਟਵਿਯਂ ਕਿਰ ਥੇਰਂ ਚੋਰਾ ਕਾਲਵਲ੍ਲੀਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਸੁਂ। ਥੇਰੋ ਯਥਾਨਿਪਨ੍ਨੋਵ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਥੇਰਂ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਪੂਤਿਲਤਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਸੁਂ। ਸੋ ਵਨਦਾਹੇ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਵਲ੍ਲਿਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮਸੀਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ। ਦੀਘਭਾਣਕਅਭਯਤ੍ਥੇਰੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਂ ਕਾਰਾਪੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ –

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਜੀਵਿਤਂ ਜਹੇ।
ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਲੋਕਨਾਥੇਨ, ਨ ਭਿਨ੍ਦੇ ਸੀਲਸਂਵਰਂ॥

ਯਥਾ ਚ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਏਵਂ ਸਤਿਯਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ** ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ। **ਸਤਿਸਾਧਨੋ** ਹਿ ਸੋ, ਸਤਿਯਾ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ ਅਨਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨੀਯਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਵਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤ੍ਤਾਯ ਅਯੋਸਲਾਕਾਯ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮ੍ਪਲਿਮਟ੍ਠਂ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੫) ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਦਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਿਸਯੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦਿਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨੀਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਂ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾਯ ਸਤਿਯਾ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤੇਨ ਏਸ ਸਾਧੁਕਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ ਹਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਮ੍ਪਿ ਅਨਦ੍ਧਨਿਯਂ ਹੋਤਿ ਅਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਅਸਂਵਿਹਿਤਸਾਖਾਪਰਿਵਾਰਮਿਵ ਸਸ੍ਸਂ। ਹਞ੍ਞਤੇ ਚਾਯਂ ਕਿਲੇਸਚੋਰੇਹਿ, ਵਿਵਟਦ੍ਵਾਰੋ ਵਿਯ ਗਾਮੋ ਪਰਸ੍ਸ ਹਾਰੀਹਿ। ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਦੁਚ੍ਛਨ੍ਨਮਗਾਰਂ ਵੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ –

‘‘ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਥੋ ਰਸੇਸੁ,
ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਰਕ੍ਖ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਏਤੇ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ਵਿਵਟਾ ਅਰਕ੍ਖਿਤਾ,
ਹਨਨ੍ਤਿ ਗਾਮਂਵ ਪਰਸ੍ਸ ਹਾਰਿਨੋ’’॥

‘‘ਯਥਾ ਅਗਾਰਂ ਦੁਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਵੁਟ੍ਠੀ ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।
ਏਵਂ ਅਭਾਵਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਰਾਗੋ ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੩)।

ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ ਹੋਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਸਾਖਾਪਰਿਵਾਰਮਿਵ ਸਸ੍ਸਂ। ਨ ਹਞ੍ਞਤੇ ਚਾਯਂ ਕਿਲੇਸਚੋਰੇਹਿ , ਸੁਸਂਵੁਤਦ੍ਵਾਰੋ ਵਿਯ ਗਾਮੋ ਪਰਸ੍ਸ ਹਾਰੀਹਿ। ਨ ਚਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰਾਗੋ ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਸੁਚ੍ਛਨ੍ਨਮਗਾਰਂ ਵੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

‘‘ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਥੋ ਰਸੇਸੁ,
ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਰਕ੍ਖ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।
ਏਤੇ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪਿਹਿਤਾ ਸੁਸਂਵੁਤਾ,
ਨ ਹਨ੍ਤਿ ਗਾਮਂਵ ਪਰਸ੍ਸ ਹਾਰਿਨੋ’’॥

‘‘ਯਥਾ ਅਗਾਰਂ ਸੁਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਵੁਟ੍ਠੀ ਨ ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।
ਏਵਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਰਾਗੋ ਨ ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੪)।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਤਿਉਕ੍ਕਟ੍ਠਦੇਸਨਾ।

ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮੇਤਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰਾਗਂ ਅਸੁਭਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਧੁਨਾਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਵਙ੍ਗੀਸਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵਿਯ।

ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਰ ਅਧੁਨਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤੋ ਏਕਂ ਇਤ੍ਥਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਆਹ –

‘‘ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਡਯ੍ਹਾਮਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੇ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ।
ਸਾਧੁ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੨; ਥੇਰਗਾ॰ ੧੨੩੨)।

ਥੇਰੋ ਆਹ –

‘‘ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪਰਿਯੇਸਾ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਤੇ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ।
ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਹਿ, ਸੁਭਂ ਰਾਗੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ।
ਅਸੁਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਹਿ, ਏਕਗ੍ਗਂ ਸੁਸਮਾਹਿਤਂ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੨; ਥੇਰਗਾ॰ ੧੨੩੩-੧੨੩੪)।

‘‘ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਰਤੋ ਪਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨੋ ਚ ਅਤ੍ਤਤੋ।
ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਹਿ ਮਹਾਰਾਗਂ, ਮਾ ਡਯ੍ਹਿਤ੍ਥੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੨)।

ਥੇਰੋ ਰਾਗਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿ। ਅਪਿਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪੂਰਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕੁਰਣ੍ਡਕਮਹਾਲੇਣਵਾਸਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਗੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵਿਯ ਚੋਰਕਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨਾ ਮਹਾਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵਿਯ ਚ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਕੁਰਣ੍ਡਕਮਹਾਲੇਣੇ ਕਿਰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਮਨੋਰਮਂ ਅਹੋਸਿ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੇਨਾਸਨਚਾਰਿਕਂ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ

‘‘ਮਨੋਰਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ , ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਅਤਿਰੇਕਸਟ੍ਠਿ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਲੇਣੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿਪਿ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਅਜ੍ਜ ਦਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਥੇਰੇਨ ਕਿਰ ਏਤ੍ਤਕਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਲੇਣਂ ਨ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਪੁਬ੍ਬਂ। ਲੇਣਦ੍ਵਾਰੇ ਚਸ੍ਸ ਮਹਾਨਾਗਰੁਕ੍ਖੋਪਿ ਅਹੋਸਿ। ਸੋਪਿ ਥੇਰੇਨ ਉਦ੍ਧਂ ਨ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਪੁਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਭੂਮਿਯਂ ਕੇਸਰਨਿਪਾਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਿਤਭਾਵਂ ਜਾਨਾਤਿ।

ਰਾਜਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤੁਕਾਮੋ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਥੇਰੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਤਰੁਣਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਥਨੇ ਬਨ੍ਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਲਞ੍ਜਾਪੇਸਿ ‘‘ਤਾਵ ਦਾਰਕਾ ਥਞ੍ਞਂ ਮਾ ਲਭਿਂਸੁ, ਯਾਵ ਥੇਰੋ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਦਾਰਕਾਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਮਹਾਗਾਮਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਰਾਜਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਚ੍ਛਥ ਭਣੇ, ਥੇਰਂ ਪਵੇਸੇਥ ਸੀਲਾਨਿ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਂ ਅਭਿਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਜ੍ਜ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਕਾਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸ੍ਵੇ ਸੀਲਾਨਿ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੇਵਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿ। ਥੇਰੋ ਰਾਜਾ ਵਾ ਵਨ੍ਦਤੁ ਦੇਵੀ ਵਾ, ‘‘ਸੁਖੀ ਹੋਤੁ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸਾ ਗਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹਂਸੁ ‘‘ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਰਞ੍ਞੇਪਿ ਵਨ੍ਦਮਾਨੇ ਦੇਵਿਯਾਪਿ ਵਨ੍ਦਮਾਨਾਯ ‘‘ਸੁਖੀ ਹੋਤੁ, ਮਹਾਰਾਜ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਦਥਾਤਿ। ਥੇਰੋ ‘‘ਨਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਾਤਿ ਵਾ ਦੇਵੀਤਿ ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਰੋਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ‘‘ਥੇਰਸ੍ਸ ਇਧ ਵਾਸੋ ਦੁਕ੍ਖੋ’’ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਕੁਰਣ੍ਡਕਮਹਾਲੇਣਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਚਙ੍ਕਮਂ ਆਰੂਹਿ। ਨਾਗਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਪਾਕਟਂ ਅਹੋਸਿ। ਥੇਰੋ ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਵਿਯ ਪਕਾਸਤੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਸਕਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਉਨ੍ਨਾਦਯਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਕਾਮੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ –

ਮਕ੍ਕਟੋਵ ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹਿ, ਵਨੇ ਭਨ੍ਤਮਿਗੋ ਵਿਯ।
ਬਾਲੋ ਵਿਯ ਚ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ, ਨ ਭਵੇ ਲੋਲਲੋਚਨੋ॥

ਅਧੋ ਖਿਪੇਯ੍ਯ ਚਕ੍ਖੂਨਿ, ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸੋ ਸਿਯਾ।
ਵਨਮਕ੍ਕਟਲੋਲਸ੍ਸ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸਂ ਵਜੇ॥

ਮਹਾਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾਪਿ ਮਾਤੁ ਵਿਸਗਣ੍ਡਕਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਧੀਤਾਪਿਸ੍ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਤਂ ਆਹ – ‘‘ਗਚ੍ਛ ਅਯ੍ਯੇ, ਭਾਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਮ ਅਫਾਸੁਕਭਾਵਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਮਾਹਰਾ’’ਤਿ। ਸਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ – ‘‘ਨਾਹਂ ਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਚਿਤੁਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਅਪਿਚ ਤੇ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ – ‘‘ਅਹਂ ਯਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਮਯਾ ਲੋਭਸਹਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਂ ਓਲੋਕਿਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਇਮਿਨਾ ਸਚ੍ਚਵਚਨੇਨ ਮਾਤੁਯਾ ਮੇ ਫਾਸੁ ਹੋਤੁ, ਗਚ੍ਛ ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਰੀਰਂ ਪਰਿਮਜ੍ਜਾ’’ਤਿ। ਸਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਅਕਾਸਿ। ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਤਂਖਣਞ੍ਞੇਵ ਗਣ੍ਡੋ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਵਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਸਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਚੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਰੇਯ੍ਯ, ਕਸ੍ਮਾ ਮਮ ਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਜਾਲਵਿਚਿਤ੍ਰੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਸੀਸਂ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ –

ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਮਾਨਿ ਅਞ੍ਞੋਪਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾਨ ਸਾਸਨੇ।
ਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਵਰੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ॥

ਯਥਾ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਸਤਿਯਾ, ਤਥਾ ਵੀਰਿਯੇਨ **ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। **ਵੀਰਿਯਸਾਧਨਾ** ਹਿ ਸਾ, ਸਮ੍ਮਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਪ੍ਪਹਾਨਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਪਹਾਯ ਵੀਰਿਯੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਚਰਿਯਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਏਸਨਾਹਿ ਏਸਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੇਨ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ ਆਸੀਵਿਸੇ ਵਿਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਤੋ, ਗਣਤੋ, ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਹਿ ਚਸ੍ਸ ਗੁਣੇਹਿ ਪਸਨ੍ਨਾਨਂ

ਗਿਹੀਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ ਨਾਮ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਚਰਿਯਾਦੀਹਿ ਪਨ ਅਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾਯੇਵ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਚਰਿਯਾਦੀਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇ ਚਸ੍ਸ ਪਸਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਯਮਾਨੁਲੋਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ ਨਾਮ। ਏਕਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪੂਤਿਹਰਿਟਕੀਚਤੁਮਧੁਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ''ਚਤੁਮਧੁਰਂ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਹਰਿਟਕੀਖਣ੍ਡਮੇਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਹਿ ''ਉਤ੍ਤਮਅਰਿਯਵਂਸਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੇ ਪਨੇਤੇ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਜੀਵਂ ਪਰਿਸੋਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸਪਰਿਕਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਸੇਨਾਸਨੇ ਪਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸਪਰਿਕਥਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਸੇਨਾਸਨਤ੍ਥਂ ਭੂਮਿਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਰਿਯਤਿ, ਕੋ ਕਾਰਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਗਿਹੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨ ਕੋਚਿ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ। **ਓਭਾਸੋ** ਨਾਮ ''ਉਪਾਸਕਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕੁਹਿਂ ਵਸਥਾ''ਤਿ। ਪਾਸਾਦੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਨ ਉਪਾਸਕਾ ਪਾਸਾਦੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਓਭਾਸਕਮ੍ਮਂ। **ਪਰਿਕਥਾ** ਨਾਮ ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸਮ੍ਬਾਧ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ, ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਏਵਰੂਪਾ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ। ਭੇਸਜ੍ਜੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਰੋਗੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਯਧਰਾ ''ਭਗਵਤਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾ ਪਨ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਜੀਵਂ ਪਨ ਕੋਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸਪਰਿਕਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਗੁਣੇਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੇਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਓਭਾਸਾਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਏਸ ''ਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**।

ਸੋ ਕਿਰਾਯਸ੍ਮਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਵਿਵੇਕਂ ਬ੍ਰੂਹਯਮਾਨੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਉਦਰਵਾਤਾਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਜਨੇਸਿ। ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਤਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਗਤੋ ਥੇਰਂ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਕੇਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ, ''ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾਤਾ ਸਪ੍ਪਿਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖੀਰਪਾਯਾਸਂ ਅਦਾਸਿ, ਤੇਨ ਮੇ ਫਾਸੁ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ। ਸੋਪਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ''ਹੋਤੁ, ਆਵੁਸੋ, ਸਚੇ ਮਯ੍ਹਂ ਵਾ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਹ।

ਇਮਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪਂ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਸ੍ਵੇ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਯਾਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਾਵਦੇਵ ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਆਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੀਲਂ ਜਨੇਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਞਾਤਕੇ ਆਹ – ''ਸਚੇ ਸ੍ਵੇ ਥੇਰਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਪਾਯਾਸਂ ਪਟਿਯਾਦੇਥ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤੇ ''ਤਯਾ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਮਯਂ ਥੇਰਾਨਂ ਨਿਬਦ੍ਧਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਤਥਾਰੂਪਂ ਪਾਯਾਸਂ ਪਟਿਯਾਦਯਿਂਸੁ।

ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਪਾਤੋਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ, ਯਾਵ ਅਹਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਤਾਵ ਇਧੇਵ ਹੋਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਦਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਗਮਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਤੇ ''ਭੁਞ੍ਜਥ – ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ, ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਥੇਰਂ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਤ੍ਤਪੂਰਂ ਅਦਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਹਨ੍ਦਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਾ''ਤਿ ਉਪਨਾਮੇਸਿ। ਥੇਰੋਪਿ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਤਿਮਨਾਪੋ ਪਾਯਾਸੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮੂਲਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਹ – ''ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਅਪਰਿਭੋਗਾਰਹੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ''ਤਿ। ਸੋਪਾਯਸ੍ਮਾ ''ਮਾਦਿਸੇਨ ਨਾਮ ਆਭਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਪਤ੍ਤਂ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੇ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਸਿ। ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਸਹ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਬਾਧੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨ ਪੁਨ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਤਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਆਹ – ''ਆਵੁਸੋ, ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਾਯਾਸੋ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਚਰਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਰੂਪੋ''ਤਿ। ਇਮਞ੍ਚ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਧੁਪਾਯਸਂ।
ਸਚੇ ਭੁਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਹਂ, ਸਾਜੀਵੋ ਗਰਹਿਤੋ ਮਮ॥

''ਯਦਿਪਿ ਮੇ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ, ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਚਰੇ।
ਨੇਵ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਂ ਆਜੀਵਂ, ਚਜਮਾਨੋਪਿ ਜੀਵਿਤਂ॥

''ਆਰਾਧੇਮਿ ਸਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਵਜ੍ਜੇਮਿ ਅਨੇਸਨਂ।
ਨਾਹਂ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਂ, ਕਾਹਾਮਿ ਚ ਅਨੇਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਚਿਰਗੁਮ੍ਬਵਾਸਿਕਅਮ੍ਬਖਾਦਕਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ।

''ਅਨੇਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਆਜੀਵਂ ਪਰਿਸੋਧੇਯ੍ਯ, ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਯਤੀ''ਤਿ॥

ਯਥਾ ਚ ਵੀਰਿਯੇਨ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ **ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ** ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਞ੍ਞਾਸਾਧਨਂ** ਹਿ ਤਂ, ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਹਾਯ ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਂ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਕਾਲੇ, ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇ ਚ। ਪਟਿਲਾਭਕਾਲੇਪਿ ਹਿ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਪਟਿਕੂਲਵਸੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜੋਵ ਪਰਿਭੋਗੋ, ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਪਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਕਰੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ –

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਪਰਿਭੋਗਾ ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ, ਇਣਪਰਿਭੋਗੋ, ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ, ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇਪਿ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ** ਨਾਮ। ਸੀਲਵਤੋ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਇਣਪਰਿਭੋਗੋ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਮਾ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਆਲੋਪੇ ਆਲੋਪੇ, ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਪੁਰਿਮਯਾਮਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇਸੁ। ਸਚਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋਵ ਅਰੁਣਂ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਣਪਰਿਭੋਗਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਭੇਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਪਿ ਪਰਿਭੋਗੇਪਿ ਸਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੇ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਪਨ ਸਤਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਿ ਦੇਸਨਾਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਂਵਰਸੁਦ੍ਧਿ, ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸੁਦ੍ਧੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੇਸਨਾਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸੁਜ੍ਝਨਤੋ ਦੇਸਨਾਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਂਵਰਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ''ਨ ਪੁਨ ਏਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਂਵਰੇਨੇਵ ਸੁਜ੍ਝਨਤੋ ਸਂਵਰਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਨੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਜ੍ਝਨਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਪਨ ਸਤਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੋ **ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ** ਨਾਮ। ਤੇ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਿਤੁਸਨ੍ਤਕਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਦਾਯਾਦਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਿੰਪਨੇਤੇ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਗਿਹੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਗਿਹੀਹਿ ਦਿਨ੍ਨਾਪਿ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕੰ।

ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ** ਨਾਮ। ਤੇ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਦਾਸਬ੍ਯੰ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਸਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਇਮੇਸੁ ਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਚ ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਣਪਰਿਭੋਗੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੇ ਕਥਾਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਪਨਾਯੰ ਸੀਲਵਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ, ਸੋ ਇਣਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤ੍ਤਾ ਆਣਣ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੇਯੇਵ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੀਲਵਾਪਿ ਹਿ ਇਮਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸੇਕ੍ਖੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਅਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

‘‘ਪਿਣ੍ਡੰ ਵਿਹਾਰੰ ਸਯਨਾਸਨਞ੍ਚ,
ਆਪਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਾਟਿਰਜੂਪਵਾਹਨੰ।
ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਗਤੇਨ ਦੇਸਿਤੰ,
ਸਙ੍ਖਾਯ ਸੇਵੇ ਵਰਪਞ੍ਞਸਾਵਕੋ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਿਣ੍ਡੇ ਸਯਨਾਸਨੇ ਚ,
ਆਪੇ ਚ ਸਙ੍ਘਾਟਿਰਜੂਪਵਾਹਨੇ।
ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ,
ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾ ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਵਾਰਿਬਿਨ੍ਦੁ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੯੩-੩੯੪)।

‘‘ਕਾਲੇਨ ਲਦ੍ਧਾ ਪਰਤੋ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾ,
ਖਜ੍ਜੇਸੁ ਭੋਜ੍ਜੇਸੁ ਚ ਸਾਯਨੇਸੁ ਚ।
ਮਤ੍ਤੰ ਸ ਜਞ੍ਞਾ ਸਤਤੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ,
ਵਣਸ੍ਸ ਆਲੇਪਨਰੂਹਨੇ ਯਥਾ॥

‘‘ਕਨ੍ਤਾਰੇ ਪੁਤ੍ਤਮੰਸੰਵ, ਅਕ੍ਖਸ੍ਸਬ੍ਭਞ੍ਜਨੰ ਯਥਾ।
ਏਵੰ ਆਹਾਰੇ ਆਹਾਰੰ, ਯਾਪਨਤ੍ਥਮਮੁਚ੍ਛਿਤੋ’’ਤਿ॥

ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਸੋ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੰ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੰ, ਸਾਲਿਕੂਰੰ ਸੁਨਿਬ੍ਬੁਤੰ।
ਮਾ ਹੇਵ ਤ੍ਵੰ ਸਾਮਣੇਰ, ਜਿਵ੍ਹੰ ਝਾਪੇਸਿ ਅਸਞ੍ਞਤੋ॥

‘‘ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਵਚੋ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਸੰਵੇਗਮਲਭਿੰ ਤਦਾ।
ਏਕਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ, ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਪਾਪੁਣਿੰ॥

‘‘ਸੋਹਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਪਨ੍ਨਰਸੋ ਯਥਾ।
ਸਬ੍ਬਾਸਵਪਰਿਕ੍ਖੀਣੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ।
ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਸੇਵੇਥ ਪਚ੍ਚਯੇ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ।

ਪਠਮਸੀਲਪਞ੍ਚਕਂ

੨੦. ਪਞ੍ਚਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਪਞ੍ਚਕੇ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ –

‘‘ਕਤਮਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ, ਇਦਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ, ਇਦਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਨਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਨਂ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਜੀਵਿਤਾਨਂ, ਇਦਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ, ਇਦਂ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਦਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੭)।

ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸੀਲਂ ਗਣਨਵਸੇਨ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ –

‘‘ਨਵ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਸੀਤਿਸਤਕੋਟਿਯੋ।
ਪਞ੍ਞਾਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਛਤ੍ਤਿਂਸਾ ਚ ਪੁਨਾਪਰੇ॥

‘‘ਏਤੇ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ।
ਪੇਯ੍ਯਾਲਮੁਖੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਵਿਨਯਸਂਵਰੇ’’ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਗਣਨਵਸੇਨ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨਵਸੇਸਵਸੇਨ ਸਮਾਦਾਨਭਾਵਞ੍ਚ ਲਾਭਯਸਞ੍ਞਾਤਿਅਙ੍ਗਜੀਵਿਤਵਸੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਚਿਰਗੁਮ੍ਬਵਾਸਿਕਅਮ੍ਬਖਾਦਕਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੀਲਮਿਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ –

‘‘ਧਨਂ ਚਜੇ ਅਙ੍ਗਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਅਙ੍ਗਂ ਚਜੇ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਮਾਨੋ।
ਅਙ੍ਗਂ ਧਨਂ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚਾਪਿ ਸਬ੍ਬਂ, ਚਜੇ ਨਰੋ ਧਮ੍ਮਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ’’ਤਿ॥ –

ਇਮਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਜੀਵਿਤਸਂਸਯੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਦੇਵ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਗਤੋਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਨ ਪਿਤਾ ਨਪਿ ਤੇ ਮਾਤਾ, ਨ ਞਾਤਿ ਨਪਿ ਬਨ੍ਧਵੋ।
ਕਰੋਤੇਤਾਦਿਸਂ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ॥

ਸੰਵੇਗੰ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾਨ ਯੋਨਿਸੋ।
ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਗਤੋ ਸਨ੍ਤੋ, ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਪਾਪੁਣੀ''ਤਿ॥

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਨੰ ਸੀਲੰ ਉਪਸਮ੍ਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੁਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵਿਯ ਚ ਅਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਮਲੇਨ ਵਿਰਹਿਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਾਨੰ ਵਿਯ।

ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੰ ਕਿਰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸੰ ਮਰਣਮਞ੍ਚੇ ਨਿਪਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਧਿਗਮੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਥੇਰੋ ''ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਆਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹ – ''ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਆਵੁਸੋ, ਅਹੰ ''ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿੰ। ਤੇਨ ਹਿ ਮੰ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਕਾਸੰ ਕਰੋਹੀਤਿ। ਸੋ ਥੇਰੰ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ। ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਨਿਕ੍ਖਮਨਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛਰਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞੰ ਅਦਾਸਿ। ਸਙ੍ਘੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਆਹ – ''ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪੇ ਮਰਣਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਕਰਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ। ਨਾਵੁਸੋ ਏਤੰ ਦੁਕ੍ਕਰੰ, ਅਪਿਚ ਵੋ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ – ''ਅਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਣਪਕਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋਪਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਏਵਮੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣੀਤਿ।

''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਸੀਲੇਸੁ ਅਸਮਾਹਿਤੋ।
ਉਭਯੇਨ ਨੰ ਗਰਹਨ੍ਤਿ, ਸੀਲਤੋ ਚ ਸੁਤੇਨ ਚ॥

''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਸੀਲੇਸੁ ਸੁਸਮਾਹਿਤੋ।
ਸੀਲਤੋ ਨੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਸੁਤੰ॥

''ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਸੀਲੇਸੁ ਅਸਮਾਹਿਤੋ।
ਸੀਲਤੋ ਨੰ ਗਰਹਨ੍ਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਸੁਤੰ॥

''ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਸੀਲੇਸੁ ਸੁਸਮਾਹਿਤੋ।
ਉਭਯੇਨ ਨੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਸੀਲਤੋ ਚ ਸੁਤੇਨ ਚ॥

''ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮਧਰੰ, ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੰ।
ਨੇਕ੍ਖੰ ਜਮ੍ਬੋਨਦਸ੍ਸੇਵ, ਕੋ ਤੰ ਨਿਨ੍ਦਿਤੁਮਰਹਤਿ।
ਦੇਵਾਪਿ ਨੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾਪਿ ਪਸੰਸਿਤੋ''ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੬)।

ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਪਨ ਸੀਲੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਵਾ ਪਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਸੀਲੰ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੀਲੰ ਵਿਯ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪੰ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੋ ਵੇਰਿਕੇ ਆਹ –

''ਉਭੋ ਪਾਦਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਸਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵੋ ਅਹੰ।
ਅਟ੍ਟਿਯਾਮਿ ਹਰਾਯਾਮਿ, ਸਰਾਗਮਰਣੰ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਏਵਾਹਂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾਨ ਯੋਨਿਸੋ।
ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮ੍ਹਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਪਾਪੁਣਿ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੩)।

ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਮਹਾਥੇਰੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ ਸਹತ੍ਥਾ ਆਹਾਰਮ੍ਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਸਕੇ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸੇ ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਦਹਰੋ ‘‘ਅਹੋ ਦੁਕ੍ਖਾ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਮੇਨਂ ਮਹਾਥੇਰੋ ਆਹ – ‘‘ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਦਾਨਿ ਮਿਯਮਾਨੋ ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਏਤ੍ਥ ਸਂਸਯੋ, ਇਮਂ ਪਨ ਸੀਲਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧਗਿਹਿਭਾਵਸਦਿਸੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੀਲੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਤਮੇਵ ਰੋਗਂ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਇਮਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ –

‘‘ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮੇ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ,
ਰੋਗੇਨ ਬਾਲ੍ਹਂ ਦੁਖਿਤਸ੍ਸ ਰੁਪ੍ਪਤੋ।
ਪਰਿਸੁਸ੍ਸਤਿ ਖਿਪ੍ਪਮਿਦਂ ਕਲੇਵਰਂ,
ਪੁਪ੍ਫਂ ਯਥਾ ਪਂਸੁਨਿ ਆਤਪੇ ਕਤਂ॥

‘‘ਅਜਞ੍ਞਂ ਜਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਂ, ਅਸੁਚਿਂ ਸੁਚਿਸਮ੍ਮਤਂ।
ਨਾਨਾਕੁਣਪਪਰਿਪੂਰਂ, ਜਞ੍ਞਰੂਪਂ ਅਪਸ੍ਸਤੋ॥

‘‘ਧਿਰਤ੍ਥੁ ਮਂ ਆਤੁਰਂ ਪੂਤਿਕਾਯਂ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਿਯਂ ਅਸੁਚਿ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ।
ਯਤ੍ਥਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਪਜਾ, ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਸੁਗਤੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ॥

ਅਰਹਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸੀਲਂ ਸਬ੍ਬਦਰਥਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ।

ਦੁਤਿਯਸੀਲਪਞ੍ਚਕਂ

ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਚਕੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਪਹਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ –

‘‘ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਸੀਲਂ, ਵੇਰਮਣੀ ਸੀਲਂ, ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ, ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲਂ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ, ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਸ੍ਸ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ, ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਯਾ, ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ, ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਯਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਯਾ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨਸ੍ਸ, ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਘਨਸਞ੍ਞਾਯ, ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਯੂਹਨਸ੍ਸ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਧੁਵਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਣਿਧਿਯਾ,

ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ, ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ, ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਞ੍ਞੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਣੁਸਹਗਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਸੀਲਂ, ਵੇਰਮਣੀ, ਚੇਤਨਾ, ਸੰਵਰੋ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲਂ। ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪੀਤਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਆਸੇਵਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੧)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਤਂ ਪਹਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਧਾਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਕਮ੍ਪਾਭਾਵਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਾਦਾਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਉਪਧਾਰਣਸਮਾਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਤਤੋ ਤਤੋ ਵੇਰਮਣਿਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਵਸੇਨ, ਤਦੁਭਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾਵਸੇਨ, ਤਂ ਤਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਚ ਚੇਤਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੀਲਟ੍ਠੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਕਾਸਿਤੋਯੇਵਾਤਿ। ਏਵਂ ਪਹਾਨਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਕਿਂ ਸੀਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ? ਕਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ? ਕਿਮਾਨਿਸਂਸਂ ਸੀਲਂ? ਕਤਿਵਿਧਂ ਚੇਤਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ? ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸੀਲਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਂ

੨੧. ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕੋ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਕਿਂ ਵੋਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਵਦਾਮ – ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਵੋਦਾਨਂ। ਸੋ ਪਨ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਲਾਭਯਸਾਦਿਹੇਤੁਕੇਨ ਭੇਦੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗੇਨ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

ਤਥਾ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਛਿਨ੍ਨਸਾਟਕੋ ਵਿਯ **ਖਣ੍ਡਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਛਿਦ੍ਦਸਾਟਕੋ ਵਿਯ **ਛਿਦ੍ਦਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਕਾਲ਼ਰਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸਰੀਰਵਣ੍ਣਾ ਗਾਵੀ ਵਿਯ **ਸਬਲਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣਬਿਨ੍ਦੁਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਗਾਵੀ ਵਿਯ **ਕਮ੍ਮਾਸਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਲਾਭਾਦਿਹੇਤੁਕੇਨ ਭੇਦੇਨ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ।

ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ ਨ੍ਹਾਪਨਂ ਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਬਲਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸਮ੍ਪਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਮੇਥੁਨੇਨ ਸਂਯੋਗੇਨ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ। ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ...ਪੇ॰... ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂ ਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਾਦਿਯਤਿ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਤਿ ਸਂਕੀਲ਼ਤਿ ਸਂਕੇਲਾਯਤਿ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂ ਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਾਦਿਯਤਿ। ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਤਿ ਸਂਕੀਲ਼ਤਿ ਸਂਕੇਲਾਯਤਿ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾ ਵਾ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਾ ਵਾ ਹਸਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਭਣਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਗਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਰੋਦਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਗਹਪਤਿਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਂ ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਂ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਗਹਪਤਿਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਂ ਵਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਂ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ ‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’ਤਿ। ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਬਲਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸਮ੍ਪੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੦)।

ਏਵਂ ਲਾਭਾਦਿਹੇਤੁਕੇਨ ਭੇਦੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗੇਨ ਚ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਅਭੇਦੇਨ, ਭਿਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਸਪ੍ਪਟਿਕਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਕਰਣੇਨ, ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਾਭਾਵੇਨ ਚ, ਅਪਰਾਯ ਚ ‘‘ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਾਯਾ ਸਾਥੇਯ੍ਯਂ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਦੋ ਪਮਾਦੋ’’ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਸਲ੍ਲੇਖਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਗੁਣਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

ਯਾਨਿ ਹਿ ਸੀਲਾਨਿ ਲਾਭਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਪਮਾਦਦੋਸੇਨ ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿਪਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮਕਤਾਨਿ , ਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗੇਹਿ ਵਾ ਕੋਧੁਪਨਾਹਾਦੀਹਿ ਵਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਹਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸੋ **ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿਯੇਵ ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਤੋ ਚ **ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ,** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞੂਪਸਤ੍ਥਾਨਿ,**

ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ**, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਸਂਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ** ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਸਂ ਏਸ 'ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਵੋਦਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਵੋਦਾਨਂ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦੀਨਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩) ਏਵਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਹੇਤੁ ਅਮਨਾਪੋ ਹੋਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਅਨਨੁਸਾਸਨੀਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਗਰਹਾਸੁ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਸੀਲਵਤਂ ਪਸਂਸਾਸੁ, ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਤਾਯ ਸਾਣਸਾਟਕੋ ਵਿਯ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਾਵਹਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਯੇਸਂ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੇਸਂ ਨਮਹਪ੍ਫਲਕਰਣਤੋ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ। ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕਗੂਥਕੂਪੋ ਵਿਯ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੋ। ਛਵਾਲਾਤਮਿਵ ਉਭਤੋ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਅਭਿਕ੍ਖੁਯੇਵ ਗੋਗਣਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਗਦ੍ਰਭੋ ਵਿਯ। ਸਤਤੁਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਸਬ੍ਬਵੇਰਿਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ। ਅਸਂਵਾਸਾਰਹੋ ਮਤਕਲੇਵਰਂ ਵਿਯ। ਸੁਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਪੂਜਾਰਹੋ ਸੁਸਾਨਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇ ਅਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇ। ਨਿਰਾਸੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਕੋ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜੇ। ਸੁਖਿਤੋਸ੍ਮੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋਵ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਯੇ ਵੁਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਭਾਗਿਤਾਯ।

ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਨਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਭੋਗਵਨ੍ਦਨਮਾਨਨਾਦਿਸੁਖਸ੍ਸਾਦਗਧਿਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਹਦਯਸਨ੍ਤਾਪਂ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਲੋਹਿਤੁਗ੍ਗਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਕਟੁਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ ਭਗਵਾ ਆਹ –

> ''ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯਜ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯਜ ਵਾ, ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯਜ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯਜ ਵਾਤਿ। ਏਤਦੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਰਂ ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਂ ਵਾ...ਪੇ॰... ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯਜ ਵਾ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯਜ ਵਾਤਿ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਰਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮਣਸ੍ਸ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਕਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯਜ ਵਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯਜ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯਜਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨)।

ਏਵਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਾਯ ਇਤ੍ਥਿਪਟਿਬਦ੍ਧਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਭੋਗਪਚ੍ਚਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ –

> ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲ੍ਹਾਯ ਵਾਲ਼ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਉਭੋ ਜਙ੍ਘਾ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਘਂਸੇਯਜ, ਸਾ ਛਵਿਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਛਵਿਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਚਮ੍ਮਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਚਮ੍ਮਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਮਂਸਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਮਂਸਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਨ੍ਹਾਰੁਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਅਟ੍ਠਿਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਸਾਦਿਯੇਯਜਾ''ਤਿ ਚ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣ੍ਹਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਲਧੋਤਾਯ ਪਚ੍ਚੋਰਸ੍ਮਿਂ ਪਹਰੇਯਜ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਦਿਯੇਯਜਾ’’ਤਿ ਚ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਪਟ੍ਟੇਨ ਆਦਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇਨ ਸਜੋਤਿਭੂਤੇਨ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਪਲਿਵੇਠੇਯਜ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਂ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯਜਾ’’ਤਿ ਚ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਸਙ੍ਕੁਨਾ ਆਦਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇਨ ਸਜੋਤਿਭੂਤੇਨ ਮੁਖਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਂ ਲੋਹਗੁਲ਼ਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਓਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਡਹੇਯਜ, ਮੁਖਮ੍ਪਿ, ਜਿਵ੍ਹਮ੍ਪਿ, ਕਣ੍ਠਮ੍ਪਿ, ਉਦਰਮ੍ਪਿ ਡਹੇਯਜ, ਅਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣਮ੍ਪਿ ਆਦਾਯ ਅਧੋਭਾਗਂ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯਜ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯ... ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ... ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯਜਾ’’ਤਿ ਚ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਮਞ੍ਚਂ ਵਾ ਅਯੋਪੀਠਂ ਵਾ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਅਭਿਨਿਸੀਦਾਪੇਯਜ ਵਾ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਯਜ ਵਾ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯ... ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ... ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯਜਾ’’ਤਿ ਚ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਾਯ ਅਯੋਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ , ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਧੋ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯ... ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ... ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯਜਾ’’ਤਿ ਚਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨)।

ਇਮਾਹਿ ਵਾਲ਼ਰਜ੍ਜੁਤਿਣ੍ਹਸਤ੍ਤਿਅਯੋਪਟ੍ਟਅਯੋਗੁਲ਼ਅਯੋਮਞ੍ਚਅਯੋਪੀਠਅਯੋਕੁਮ੍ਭੀਉਪਮਾਹਿ ਅਭਿਵਾਦਨਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਮਞ੍ਚਪੀਠਵਿਹਾਰਪਰਿਭੋਗਪਚ੍ਚਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ –

ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਲਿਙ੍ਗਨਦੁਕ੍ਖਾਧਿਕਦੁਕ੍ਖਕਟੁਕਫਲਂ।
ਅਵਿਜਹਤੋ ਕਾਮਸੁਖਂ, ਸੁਖਂ ਕੁਤੋ ਭਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਵਾਦਨਸਾਦਿਯਨੇ , ਕਿਂ ਨਾਮ ਸੁਖਂ ਵਿਪਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ।
ਦਲ਼੍ਹਵਾਲ਼ਰਜ੍ਜੁਘਂਸਨਦੁਕ੍ਖਾਧਿਕਦੁਕ੍ਖਭਾਗਿਸ੍ਸ॥

ਸਦ੍ਧਾਨਮਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਸਾਦਿਯਨੇ ਕਿਂ ਸੁਖਂ ਅਸੀਲਸ੍ਸ।
ਸਤ੍ਤਿਪ੍ਪਹਾਰਦੁਕ੍ਖਾਧਿਮਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਯਂਹੇਤੁ॥

ਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗਸੁਖਂ, ਕਿਂ ਨਾਮ ਅਸਂਯਤਸ੍ਸ।
ਯੇਨ ਚਿਰਂ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬੋ, ਨਿਰਯੇ ਜਲਿਤਅਯੋਪਟ੍ਟਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ॥

ਮਧੁਰੋਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ, ਹਲਾਹਲਵਿਸੂਪਮੋ ਅਸੀਲਸ੍ਸ।
ਆਦਿਤ੍ਤਾ ਗਿਲਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਯੋਗੁਲ਼ਾ ਯੇਨ ਚਿਰਰਤ੍ਤਂ॥

ਸੁਖਸਮ੍ਮਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਅਸੀਲਿਨੋ ਮਞ੍ਚਪੀਠਪਰਿਭੋਗੋ।
ਯਂ ਬਾਧਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਿਰਂ, ਜਲਿਤਅਯੋਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਿ॥

ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੇ, ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਮ੍ਹਿ ਕਾ ਨਿਵਾਸ ਰਤਿ।
ਜਲਿਤੇਸੁ ਨਿਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਯੇਨ ਅਯੋਕੁਮ੍ਭਿਮਜ੍ਝੇਸੁ॥

ਸਙ੍ਕਸਰਸਮਾਚਾਰੋ, ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ ਪਾਪੋ।
ਅਨ੍ਤੋਪੂਤੀਤਿ ਚ ਯਂ, ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਆਹ ਲੋਕਗਰੁ॥

ਧੀ ਜੀਵਿਤਂ ਅਸਞ੍ਞਤਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਣਜਨਵੇਸਧਾਰਿਸ੍ਸ।
ਅਸ੍ਸਮਣਸ੍ਸ ਉਪਹਤਂ, ਖਤਮਤ੍ਤਾਨਂ ਵਹਨ੍ਤਸ੍ਸ॥

ਗੂਥਂ ਵਿਯ ਕੁਣਪਂ ਵਿਯ, ਮਣ੍ਡਨਕਾਮਾ ਵਿਵਜ੍ਜਯਨ੍ਤੀਧ।
ਯਂ ਨਾਮ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ, ਸਨ੍ਤੋ ਕਿਂ ਜੀਵਿਤਂ ਤਸ੍ਸ॥

ਸਬ੍ਬਭਯੇਹਿ ਅਮੁਤ੍ਤੋ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਅਧਿਗਮਸੁਖੇਹਿ।
ਸੁਪਿਹਿਤਸਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰੋ, ਅਪਾਯਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ॥

ਕਰੁਣਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ, ਕਾਰੁਣਿਕਜਨਸ੍ਸ ਨਾਮ ਕੋ ਅਞ੍ਞੋ।
ਦੁਸ੍ਸੀਲਸਮੋ ਦੁਸ੍ਸੀ, ਲਤਾਯ ਇਤਿ ਬਹੁਵਿਧਾ ਦੋਸਾਤਿ॥

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਿਪਰੀਤਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿਚ –

ਤਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ।
ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਸਫਲਾ ਤਸ੍ਸ, ਯਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਸੁਨਿਮ੍ਮਲਂ॥

ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦਿਭਯਂ, ਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।
ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਯ ਰਵਿਂ, ਹਦਯਂ ਨਾਵਗਾਹਤਿ॥

ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋਭਮਾਨੋ ਤਪੋਵਨੇ।
ਪਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਨ੍ਦੋ, ਗਗਨੇ ਵਿਯ ਸੋਭਤਿ॥

ਕਾਯਗਨ੍ਧੋਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।
ਕਰੋਤਿ ਅਪਿ ਦੇਵਾਨਂ, ਸੀਲਗਨ੍ਧੇ ਕਥਾਵ ਕਾ॥

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਗਨ੍ਧਜਾਤਾਨਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤਿ।
ਅਵਿਘਾਤੀ ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ, ਸੀਲਗਨ੍ਧੋ ਪਵਾਯਤਿ॥

ਅਪ੍ਪਕਾਪਿ ਕਤਾ ਕਾਰਾ, ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਮਹਪ੍ਫਲਾ।

ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਭਾਜਨੰ॥

ਸੀਲਵਨ੍ਤੰ ਨ ਬਾਧਨ੍ਤਿ, ਆਸਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ।
ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਾਨੰ, ਮੂਲੰ ਖਨਤਿ ਸੀਲਵਾ॥

ਯਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਦੇਵੇਸੁ ਸਮ੍ਪਦਾ।
ਨ ਸਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ, ਇਚ੍ਛਤੋ ਹੋਤਿ ਦੁਲ੍ਲਭਾ॥

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਾ ਪਨ ਯਾ, ਅਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਦਾ।
ਮਨੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ, ਤਮੇਵ ਅਨੁਧਾਵਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮੂਲਮ੍ਹਿ , ਸੀਲਮ੍ਹਿ ਇਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਕਾਰੰ, ਆਨਿਸੰਸੰ ਵਿਭਾਵਯੇਤਿ॥

ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਿਭਾਵਯਤੋ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਨ੍ਨੰ ਮਾਨਸੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਇਮੰ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵੰ ਇਮਞ੍ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਨਿਸੰਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਦਰੇਨ ਸੀਲੰ ਵੋਦਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਦੇਸਿਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ **ਸੀਲੰ** ਤਾਵ ਪਰਿਦੀਪਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਪਠਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੨. ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੨. ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਗੁਣੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਸਲ੍ਲੇਖਪਵਿਵੇਕਾਪਚਯਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸੁਭਰਤਾਦਿਗੁਣਸਲਿਲਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਮਲਂ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਤਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਸੀਲਬ੍ਬਤਗੁਣਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋ ਪੋਰਾਣੇ ਅਰਿਯਵਂਸਤ੍ਤਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਵਂਸਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਰਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਧੁਤਙ੍ਗਕਥਂ ਆਰਭਿਸ੍ਸਾਮ।

ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਲੋਕਾਮਿਸਾਨਂ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂਯੇਵ ਆਰਾਧੇਤੁਕਾਮਾਨਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਰਸਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਂ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਂ, ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਂ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ –

ਅਤ੍ਥਤੋ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ, ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਤੋ।
ਪਭੇਦਤੋ ਭੇਦਤੋ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾਨਿਸਂਸਤੋ॥

ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਤੋ ਚੇਵ, ਧੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਭਾਗਤੋ।
ਸਮਾਸਬ੍ਯਾਸਤੋ ਚਾਪਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

੨੩. ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਤਾਵ ਰਥਿਕਸੁਸਾਨਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦੀਨਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਂਸੂਨਂ ਉਪਰਿ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਂਸੁਕੂਲਮਿਵਾਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਅਥ ਵਾ ਪਂਸੁ ਵਿਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਉਲਤੀਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਨਿਬ੍ਬਚਨਸ੍ਸ ਪਂਸੁਕੂਲਸ੍ਸ ਧਾਰਣਂ ਪਂਸੁਕੂਲਂ , ਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ**। ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ**। ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਸੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸਙ੍ਘਾਟਿਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਿਚੀਵਰਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ**। ਤੇਚੀਵਰਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਭਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਨ ਆਮਿਸਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਪਾਤੋਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ, ਪਰੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਪਤ੍ਤੇ ਨਿਪਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਉਞ੍ਛਤਿ ਤਂ ਤਂ ਕੁਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਗਵੇਸਤੀਤਿ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ**। ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਵਾ ਪਤਿਤੁਂ ਵਤਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੀ, ਪਤਿਤੁਨ੍ਤਿ ਚਰਿਤੁਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੀ ਏਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਖਣ੍ਡਨਂ, ਅਪੇਤਂ ਦਾਨਤੋਤਿ ਅਪਦਾਨਂ, ਅਨਵਖਣ੍ਡਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਹ ਅਪਦਾਨੇਨ ਸਪਦਾਨਂ, ਅਵਖਣ੍ਡਨਰਹਿਤਂ ਅਨੁਘਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਪਦਾਨਂ ਚਰਿਤੁਂ ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ, ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ ਏਵ **ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਏਕਾਸਨੇ ਭੋਜਨਂ ਏਕਾਸਨਂ, ਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਾਸਨਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਦੁਤਿਯਭਾਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਤ੍ਤੇ ਪਿਣ੍ਡੋ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡੋ। ਇਦਾਨਿ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਗਹਣੇ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਸਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡੋ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਖਲੂਤਿ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਸਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਲਦ੍ਧਂ ਭਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੋਜਨਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਭੋਜਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਭੋਜਨੇ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ। ਨ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ **ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ**। ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਖਲੂਤਿ ਏਕੋ ਸਕੁਣੋ। ਸੋ ਮੁਖੇਨ ਫਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਤੇ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਖਾਦਤਿ। ਤਾਦਿਸੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸੋ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਵਾਸੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ, ਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ**। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ। ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗੇਸੁਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਯਦੇਵ ਸਨ੍ਥਤਂ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਂ, ਇਦਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤੇ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਸਯਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ **ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ**।

ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਪਨੇਤਾਨਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਧੁਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਧੁਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਤੋ ਵਾ ਧੁਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਞਾਣਂ ਅਙ੍ਗਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ**। ਅਥ ਵਾ ਧੁਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਿਦ੍ਧੁਨਨਤੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿਪਿ **ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ**। ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਪਨੇਤਾਨਿ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਯੋ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇਨ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਾ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾ, ਤਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ। ਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਥੂ''ਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਚ ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸਾਨਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪ੍ਪਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਧਰਮਾਨੇ ਭਗਵਤਿ ਭਗਵਤੋਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਮਹਾਸਾਵਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ, ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਤਿਪਿਟਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵਿਪਿਟਕਸ੍ਸ, ਏਕਪਿਟਕਸ੍ਸ, ਏਕਸਙ੍ਗੀਤਿਕਸ੍ਸ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਧਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਸਤਿ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਅਪਿਚ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਏਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤੇ ਦ੍ਵੇ ਭਾਤਿਕਤ੍ਥੇਰਾਨਂ ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਤੁ ਧੁਤਙ੍ਗਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਸਾਧਾਰਣਕਥਾ।

੧. ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੨੪. ਇਦਾਨਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸੇ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। **ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ** ਤਾਵ ''ਗਹਪਤਿਦਾਨਚੀਵਰਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਚਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ **ਸਮਾਦਾਨਂ**।

ਏਵੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਧੁਤਙ੍ਗੇਨ ਪਨ ਤੇਨ ਸੋਸਾਨਿਕੰ, ਪਾਪਣਿਕੰ, ਰਥਿਯਚੋਲ਼ੰ, ਸਙ੍ਕਾਰਚੋਲ਼ੰ, ਸੋਤ੍ਥਿਯੰ, ਨ੍ਹਾਨਚੋਲ਼ੰ, ਤਿਤ੍ਥਚੋਲ਼ੰ, ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤੰ, ਅਗ੍ਗਿਡਡ੍ਢੰ, ਗੋਖਾਯਿਤੰ, ਉਪਚਿਕਾਖਾਯਿਤੰ, ਉਨ੍ਦੂਰਖਾਯਿਤੰ, ਅਨ੍ਤਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਦਸਾਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਧਜਾਹਟੰ, ਥੂਪਚੀਵਰੰ, ਸਮਣਚੀਵਰੰ, ਆਭਿਸੇਕਿਕੰ, ਇਦ੍ਧਿਮਯੰ, ਪਨ੍ਥਿਕੰ, ਵਾਤਾਹਟੰ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਯੰ, ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਯਨ੍ਤਿਏਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਚੀਵਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਦੁਬ੍ਬਲਟ੍ਠਾਨੰ ਪਹਾਯ ਥਿਰਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੋਰਾਣੰ ਗਹਪਤਿਚੀਵਰੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੋਸਾਨਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਸਾਨੇ ਪਤਿਤਕੰ। **ਪਾਪਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਣਦ੍ਵਾਰੇ ਪਤਿਤਕੰ। **ਰਥਿਯਚੋਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਵਾਤਪਾਨਨ੍ਤਰੇਨ ਰਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਚੋਲ਼ਕੰ। **ਸਙ੍ਕਾਰਚੋਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਚੋਲ਼ਕੰ। **ਸੋਤ੍ਥਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਬ੍ਭਮਲੰ ਪੁਞ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਵਤ੍ਥੰ। ਤਿਸ੍ਸਾਮਚ੍ਚਮਾਤਾ ਕਿਰ ਸਤਗ੍ਘਨਕੇਨ ਵਤ੍ਥੇਨ ਗਬ੍ਭਮਲੰ ਪੁਞ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਾ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਤਾਲਵੇਲਿਮਗ੍ਗੇ ਛਡ੍ਡਾਪੇਸਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਜਿਣ੍ਣਕਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਨ੍ਹਾਨਚੋਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਭੂਤਵੇਜ੍ਜੇਹਿ ਸਸੀਸੰ ਨ੍ਹਾਪਿਤਾ ਕਾਲ਼ਕਣ੍ਣਿਚੋਲ਼ਨ੍ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਤਿਤ੍ਥਚੋਲ਼ਨ੍ਤਿ ਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥੇ ਛਡ੍ਡਿਤਪਿਲੋਤਿਕਾ। **ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸੁਸਾਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਾਗਤਾ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਿਡਡ੍ਢ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਡਡ੍ਢਪ੍ਪਦੇਸੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। **ਗੋਖਾਯਿਤਾਦੀ**ਨਿ ਪਾਕਟਾਨੇਵ। ਤਾਦਿਸਾਨਿਪਿ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। **ਧਜਾਹਟ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਵੰ ਆਰੋਹਨ੍ਤਾ ਧਜੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਰੂਹਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਤੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਗਹੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਯੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੰ ਧਜੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੰ, ਤੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਨੰ ਗਤਕਾਲੇ ਗਹੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਥੂਪਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਬਲਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ। **ਸਮਣਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਨ੍ਤਕੰ। **ਆਭਿਸੇਕਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਅਭਿਸੇਕਟ੍ਠਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਚੀਵਰੰ। **ਇਦ੍ਧਿਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਚੀਵਰੰ। **ਪਨ੍ਥਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਤਕੰ। ਯੰ ਪਨ ਸਾਮਿਕਾਨੰ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਪਤਿਤੰ, ਤੰ ਥੋਕੰ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਵਾਤਾਹਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੂਰੇ ਪਾਤਿਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਸਾਮਿਕੇ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦੇਵਤਾਹਿ ਦਿਨ੍ਨਕੰ। **ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਵੀਚੀਹਿ ਥਲੇ ਉਸ੍ਸਾਰਿਤੰ।

ਯੰ ਪਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮਾਤਿ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਚੋਲ਼ਕਭਿਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਚਰਮਾਨੇਹਿ ਲਦ੍ਧੰ, ਨ ਤੰ ਪੰਸੁਕੂਲੰ। ਭਿਕ੍ਖੁਦਤ੍ਤਿਯੇਪਿ ਯੰ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਦੀਯਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਚੀਵਰੰ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਤੰ ਪੰਸੁਕੂਲੰ। ਨੋ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਪੰਸੁਕੂਲੰ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੰ ਦਾਯਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਤੇਨ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਏਕਤੋਸੁਦ੍ਧਿਕੰ ਨਾਮ। ਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਤੇਨ ਪਨ ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪਿਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋਸੁਦ੍ਧਿਕੰ। ਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਪਿ ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪਿਤੰ, ਤੇਨਾਪਿ ਤਥੇਵ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਉਭਤੋਸੁਦ੍ਧਿਕੰ। ਯੰ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧੰ, ਹਤ੍ਥੇਯੇਵ ਠਪਿਤੰ, ਤੰ ਅਨੁਕ੍ਕਟ੍ਠਚੀਵਰੰ ਨਾਮ। ਇਤਿ ਇਮੰ ਪੰਸੁਕੂਲਭੇਦੰ ਞਤ੍ਵਾ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੇਨ ਚੀਵਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ **ਵਿਧਾਨੰ**।

ਅਯੰ ਪਨ **ਪਭੇਦੋ,** ਤਯੋ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਮੁਦੂਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੋਸਾਨਿਕੰਯੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਹੋਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਠਪਿਤਕੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਮਜ੍ਝਿਮੋ**। ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਕੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਮੁਦੂ**ਤਿ।

ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਗਿਹਿਦਿਨ੍ਨਕੰ ਸਾਦਿਤਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗੰ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯੰ ਪਨਾਨਿਸੰਸੋ, ‘‘ਪੰਸੁਕੂਲਚੀਵਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੮) ਵਚਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਾਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੋ, ਪਠਮੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਆਰਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੋ, ਅਪਰਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਚੋਰਭਯੇਨ ਅਭਯਤਾ, ਪਰਿਭੋਗਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਾਵੋ, ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤਾ, ‘‘ਅਪ੍ਪਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਲਭਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਚ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੭; ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੧)

ਭਗਵਤਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਪਾਸਾਦਿਕਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਫਲਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਜਨਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਾਦਨਨ੍ਤਿ।

ਮਾਰਸੇਨਵਿਘਾਤਾਯ , ਪਂਸੁਕੂਲਧਰੋ ਯਤਿ।
ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਕਵਚੋ ਯੁਦ੍ਧੇ, ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਯ ਸੋਭਤਿ॥

ਪਹਾਯ ਕਾਸਿਕਾਦੀਨਿ, ਵਰਵਤ੍ਥਾਨਿ ਧਾਰਿਤਂ।
ਯਂ ਲੋਕਗਰੁਨਾ ਕੋ ਤਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਨ ਧਾਰਯੇ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਂ।
ਯੋਗਾਚਾਰਾਨੁਕੂਲਮ੍ਹਿ, ਪਂਸੁਕੂਲੇ ਰਤੋ ਸਿਯਾਤਿ॥

ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੨੫. ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਨ **ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ** ''ਚਤੁਤ੍ਥਕਚੀਵਰਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਤੇਚੀਵਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰਦੁਸ੍ਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਫਾਸੁਕਭਾਵੇਨ ਕਾਤੁਂ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਵਿਚਾਰਕਂ ਵਾ ਨ ਲਭਤਿ, ਸੂਚਿਆਦੀਸੁ ਵਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਰਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਧੁਤਙ੍ਗਚੋਰੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੇਨ** ਰਜਨਕਾਲੇ ਪਠਮਂ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਂ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਵਾ ਰਜਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰਂ ਰਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਰਜਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਪਨ ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇ ਵਤ੍ਤਂ। ਆਰਞ੍ਞਕੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਏਕਤੋ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਰਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਕਾਸਾਵਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਕਾਤੁਂ, ਏਵਂ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ** ਰਜਨਸਾਲਾਯਂ ਰਜਨਕਾਸਾਵਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਰਜਨਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੁਦੁਕਸ੍ਸ** ਸਭਾਗਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਚੀਵਰਾਨਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਰਜਨਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਪਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਭਾਗਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਧੁਤਙ੍ਗਤੇਚੀਵਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਅਂਸਕਾਸਾਵਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਦਤ੍ਥਿ, ਦੀਘਤੋ ਤਿਹਤ੍ਥਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਕਚੀਵਰਂ ਸਾਦਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਵਿਯ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਗਮਨਂ, ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਾ, ਵਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਧਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ, ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਲੋਲੁਪ੍ਪਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਮਤ੍ਤਕਾਰਿਤਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਫਲਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ।

ਅਤਿਰੇਕਵਤ੍ਥਤਣ੍ਹਂ, ਪਹਾਯ ਸਨ੍ਨਿਧਿਵਿਵਜ੍ਜਿਤੋ ਧੀਰੋ।

ਸਨ੍ਤੋਸਸੁਖਰਸਞ੍ਞੂ, ਤਿਚੀਵਰਧਰੋ ਭਵਤਿ ਯੋਗੀ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਸਪਤ੍ਤਚਰਣੋ, ਪਕ੍ਖੀਵ ਸਚੀਵਰੋਵ ਯੋਗਿਵਰੋ।
ਸੁਖਮਨੁਵਿਚਰਿਤੁਕਾਮੋ, ਚੀਵਰਨਿਯਮੇ ਰਤਿਂ ਕਯਿਰਾਤਿ॥

ਅਯਂ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੨੬. **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ** ''ਅਤਿਰੇਕਲਾਭਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੇਨ ''ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ, ਉਦ੍ਦੇਸਭਤ੍ਤਂ, ਨਿਮਨ੍ਤਨਭਤ੍ਤਂ, ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ, ਪਕ੍ਖਿਕਂ, ਉਪੋਸਥਿਕਂ, ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਂ, ਗਮਿਕਭਤ੍ਤਂ, ਗਿਲਾਨਭਤ੍ਤਂ, ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਭਤ੍ਤਂ, ਵਿਹਾਰਭਤ੍ਤਂ, ਧੁਰਭਤ੍ਤਂ, ਵਾਰਕਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਭਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਗੇਹੇ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਾਤੁ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਸਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਘਤੋ ਨਿਰਾਮਿਸਸਲਾਕਾਪਿ ਵਿਹਾਰੇ ਪਕ੍ਕਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵਾਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਪੁਰਤੋਪਿ ਪਚ੍ਛਤੋਪਿ ਆਹਟਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਪਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਤਿ, ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਪਨ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਂ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਪਿ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਪਨ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ। **ਮੁਦੁਕੋ**ਸ੍ਵਾਤਨਾਯਪਿ ਪੁਨਦਿਵਸਾਯਪਿ ਭਿਕ੍ਖਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ। ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਸੇਰਿਵਿਹਾਰਸੁਖਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋਵ ਲਭਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਗਾਮੇ ਅਰਿਯਵਂਸੋ ਹੋਤਿ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਇਤਰੇ ਆਹ – ''ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਏਕੇਨਮ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਨ ਨਿਸੀਦਾਪਿਤੋਤਿ ਆਹ। ਅਪਰੋ ਮਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾ ਅਧਿਵਾਸਿਤਾਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਉਭੋ ਪਰਿਹੀਨਾ। ਇਤਰੋ ਪਾਤੋਵ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਰਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਾਦਿਅਤਿਰੇਕਲਾਭਂ ਸਾਦਿਤਕ੍ਖਣੇਵ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ''ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੭; ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੧) ਵਚਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਾਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੋ, ਦੁਤਿਯੇ ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਪਰਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ''ਅਪ੍ਪਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਲਭਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਚ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨੀ''ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਕੋਸਜ੍ਜਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਤਾ, ਸੇਖਿਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਂ, ਅਪਰਪੋਸਿਤਾ, ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਕਿਰਿਯਾ, ਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਨਿਵਾਰਣਂ, ਗਣਭੋਜਨਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਚਾਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰੂਹਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਜਨਤਾਨੁਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿ।

ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਅਪਰਾਯਤ੍ਤਜੀਵਿਕੋ।
ਪਹੀਨਾਹਾਰਲੋਲੁਪ੍ਪੋ, ਹੋਤਿ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਯਤਿ॥

ਵਿਨੋਦਯਤਿ ਕੋਸਜ੍ਜਂ, ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞੇਯ, ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਸੁਮੇਧਸੋ॥

ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਹਿ –

‘‘ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ,
ਅਤ੍ਤਭਰਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਪੋਸਿਨੋ।
ਦੇਵਾਪਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ,
ਨੋ ਚੇ ਲਾਭਸਿਲੋਕਨਿਸ੍ਸਿਤੋ’’ਤਿ॥

ਅਯਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੨੭. **ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ** ‘‘ਲੋਲੁਪ੍ਪਚਾਰਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੇਨ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸਾ ਰਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਗਾਮੇ ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚਰਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਵਾ ਰਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਗਾਮੇ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਲਭਤਿ, ਅਗਾਮਸਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲਭਤਿ, ਤਂ ਪਹਾਯ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਾਲਤਰਂ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨਂ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੇ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦੇਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗਾਮਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚਰਿਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਥੋਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਗਾਮਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਪੁਰਤੋ ਆਹਟਭਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਹਟਭਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਪਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ । ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗੇ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦਿਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਪੁਰਤੋ ਵਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਵਾ ਆਹਟਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ ਆਹਟਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਪਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਪਤ੍ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਨ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ। **ਮੁਦੁਕੋ** ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮੇਤਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਲੋਲੁਪ੍ਪਚਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ਕੁਲੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਨਵਕਤਾ, ਚਨ੍ਦੂਪਮਤਾ, ਕੁਲਮਚ੍ਛੇਰਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਸਮਾਨੁਕਮ੍ਪਿਤਾ, ਕੁਲੂਪਕਾਦੀਨਵਾਭਾਵੋ, ਅਵ੍ਹਾਨਾਨਭਿਨਨ੍ਦਨਾ, ਅਭਿਹਾਰੇਨ ਅਨਤ੍ਥਿਕਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਚਨ੍ਦੂਪਮੋ ਨਿਚ੍ਚਨਵੋ ਕੁਲੇਸੁ,
ਅਮਚ੍ਛਰੀ ਸਬ੍ਬਸਮਾਨੁਕਮ੍ਪੋ।
ਕੁਲੂਪਕਾਦੀਨਵਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ,
ਹੋਤੀਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ॥

ਲੋਲੁਪ੍ਪਚਾਰਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਤਸ੍ਮਾ,

ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸੀ।
ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਭੁਵਿ ਸੇਰਿਚਾਰਂ,
ਚਰੇਯ੍ਯ ਧੀਰੋ ਸਪਦਾਨਚਾਰਨ੍ਤਿ॥

ਅਯਂ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੨੮. ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ''ਨਾਨਾਸਨਭੋਜਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਏਕਾਸਨਿਕੇਨ ਆਸਨਸਾਲਾਯਂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੇਨ ਥੇਰਾਸਨੇ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਮਯ੍ਹਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਸਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਕਤੇ ਭੋਜਨੇ ਆਚਰਿਯੋ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਟ੍ਠਾਯ ਵਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾਹ ''ਆਸਨਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਭੋਜਨਂ ਵਾ, ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭੋਜਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੁ, ਭੋਜਨਂ ਪਨ ਮਾ ਭੁਞ੍ਜਤੂ''ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਹੋਤੁ ਬਹੁ ਵਾ, ਯਮ੍ਹਿ ਭੋਜਨੇ ਹਤ੍ਥਂ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਥੇਰੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਿ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਮੇਵ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਨ ਆਹਾਰਤ੍ਥਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਯਾਵ ਪਤ੍ਤੇ ਭਤ੍ਤਂ ਨ ਖੀਯਤਿ, ਤਾਵ ਅਞ੍ਞਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਲਭਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਭੋਜਨਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਮੁਦੁਕੋ** ਯਾਵ ਆਸਨਾ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਯਾਵ ਪਤ੍ਤਧੋਵਨਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਤਾਵ ਭੁਞ੍ਜਨਤੋ, ਆਸਨਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਯਾਵ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵ ਭੁਞ੍ਜਨਤੋ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਨਾਨਾਸਨਭੋਜਨਂ ਭੁਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਾ, ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਤਾ, ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਬਲਂ, ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ, ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਵਿਨੋਦਨਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਏਕਾਸਨਭੋਜਨੇ ਰਤਂ,
ਨ ਯਤਿਂ ਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਰੁਜਾ।
ਵਿਸਹਨ੍ਤਿ ਰਸੇ ਅਲੋਲੁਪੋ,
ਪਰਿਹਾਪੇਤਿ ਨ ਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤਨੋ॥

ਇਤਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਕਾਰਣੇ,
ਸੁਚਿਸਲ੍ਲੇਖਰਤੂਪਸੇਵਿਤੇ।
ਜਨਯੇਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਮਾਨਸੋ,
ਰਤਿਮੇਕਾਸਨਭੋਜਨੇ ਯਤੀਤਿ॥

ਅਯਂ ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੨੯. ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ''ਦੁਤਿਯਕਭਾਜਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕੇਨ ਯਾਗੁਪਾਨਕਾਲੇ ਭਾਜਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਲਦ੍ਧੇ ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਵਾ ਪਠਮਂ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਾਗੁ ਵਾ ਪਾਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਯਾਗੁਯਂ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪੂਤਿਮਚ੍ਛਕਾਦਿਮ੍ਹਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਯਾਗੁ ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਮੇਵ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪਂ ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦਿਕਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਚ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਮਕਸਾਕਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਥਾ ਪਨ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਦੁਤਿਯਕਭਾਜਨਸ੍ਸ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਪਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਚ੍ਛੁਖਾਦਨਕਾਲਾ ਕਚਵਰਮ੍ਪਿ ਛਡ੍ਡੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਓਦਨਪਿਣ੍ਡਮਚ੍ਛਮਂਸਪੂਵੇਪਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ** ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਹਤ੍ਥਯੋਗੀ ਨਾਮੇਸ। **ਮੁਦੁਕੋ** ਪਨ ਪਤ੍ਤਯੋਗੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਯਂ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਪਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਦੁਤਿਯਕਭਾਜਨਂ ਸਾਦਿਤਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ਨਾਨਾਰਸਤਣ੍ਹਾਵਿਨੋਦਨਂ। ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਯ ਪਹਾਨਂ, ਆਹਾਰੇ ਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਥਾਲਕਾਦਿਪਰਿਹਰਣਖੇਦਾਭਾਵੋ, ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭੋਜਿਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਨਾਨਾਭਾਜਨਵਿਕ੍ਖੇਪਂ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਲੋਚਨੋ।
ਖਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਮੂਲਾਨਿ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਸੁਬ੍ਬਤੋ॥

ਸਰੂਪਂ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਂ, ਧਾਰਯਨ੍ਤੋ ਸੁਮਾਨਸੋ।
ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਆਹਾਰਂ, ਕੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕੋਤਿ॥

ਅਯਂ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੦. ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ''ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੇਨ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਭੋਜਨਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਪਿਣ੍ਡੇ ਪਵਾਰਣਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਮਾਨੇ ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਪਵਾਰਿਤੋ ਪਠਮਪਿਣ੍ਡਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਪਿਣ੍ਡਂ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਭੋਜਨੇ ਪਵਾਰਿਤੋ, ਤਦੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। **ਮੁਦੁਕੋ** ਪਨ ਯਾਵ ਆਸਨਾ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।

ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਪਵਾਰਿਤਾਨੰ ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗੰ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯੰ ਪਨਾਨਿਸੰਸੋ, ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੂਰਭਾਵੋ, ਓਦਰਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵੋ, ਨਿਰਾਮਿਸਸਨ੍ਨਿਧਿਤਾ, ਪੁਨ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਅਭਾਵੋ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨੰ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਖੇਦੰ, ਨ ਯਾਤਿ ਨ ਕਰੋਤਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿੰ ਧੀਰੋ।
ਓਦਰਿਕਤ੍ਤੰ ਪਜਹਤਿ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਯੋਗੀ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਗਤਪਸਤ੍ਥੰ, ਸਨ੍ਤੋਸਗੁਣਾਦਿਵੁਡ੍ਢਿਸਞ੍ਜਨਨੰ।
ਦੋਸੇ ਵਿਧੁਨਿਤੁਕਾਮੋ, ਭਜੇਯ੍ਯ ਯੋਗੀ ਧੁਤਙ੍ਗਮਿਦਨ੍ਤਿ॥

ਅਯੰ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸੰਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੧. **ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ** ''ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗੰ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਆਰਞ੍ਞਿਕੇਨ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੰ ਪਹਾਯ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਰੁਣੰ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪਚਾਰੇਨ ਗਾਮੋਯੇਵ **ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੰ**।

ਗਾਮੋ ਨਾਮ ਯੋ ਕੋਚਿ ਏਕਕੁਟਿਕੋ ਵਾ ਅਨੇਕਕੁਟਿਕੋ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਸਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਅਤਿਰੇਕਚਾਤੁਮਾਸਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਥੋਪਿ।

ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਸਚੇ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸੇਵ ਦ੍ਵੇ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਮੇ ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ ਯਥਾ ਤਰੁਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਸ੍ਸ ਪਤਨਟ੍ਠਾਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਧਰਾ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾ ਪਨ ਕਾਕਨਿਵਾਰਣਨਿਯਮੇਨ ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਗਾਮੇ ਯੰ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਘਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੋ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਭਾਜਨੇਨ ਉਦਕੰ ਛਡ੍ਡੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਤਨਟ੍ਠਾਨੰ ਘਰੂਪਚਾਰੋ। ਤਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਏਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਗਾਮੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ।

ਅਰਞ੍ਞੰ ਪਨ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯੇ ਤਾਵ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ''ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇ ''ਆਰਞ੍ਞਕੰ ਨਾਮ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕੰ ਪਚ੍ਛਿਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਤੰ ਆਰੋਪਿਤੇਨ ਆਚਰਿਯਧਨੁਨਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਵਿਹਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾ ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਪਨ ਵਿਹਾਰੋ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਵਾ ਭਤ੍ਤਸਾਲਾ ਵਾ ਧੁਵਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਬੋਧਿ ਵਾ ਚੇਤਿਯੰ ਵਾ ਦੂਰੇ ਚੇਪਿ ਸੇਨਾਸਨਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸਪਿ ਗਾਮਸ੍ਸੇਵ ਉਪਚਾਰੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣੰ।

ਸਚੇਪਿ ਆਸਨ੍ਨੇ ਗਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਹਾਰੇ ਠਿਤੇਹਿ ਮਾਨੁਸਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਨਦੀਆਦੀਹਿ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਉਜੁਂ ਗਨ੍ਤੁਂ। ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਸਚੇਪਿ ਨਾਵਾਯ ਸਞ੍ਚਰਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਪਨ ਆਸਨ੍ਨਗਾਮਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਪਿਦਹਤਿ, ਅਯਂ ਧੁਤਙ੍ਗਚੋਰੋ ਹੋਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਵਾ ਆਚਰਿਯੋ ਵਾ ਗਿਲਾਨੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਅਰੁਣੁਟ੍ਠਾਨਵੇਲਾਯਂ ਤੇਸਂ ਆਬਾਧੋ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਧੁਤਙ੍ਗਸੁਦ੍ਧਿਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੇਨ** ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਸ੍ਸਿਕੇ ਮਾਸੇ ਗਾਮਨ੍ਤੇ ਵਸਿਤੁਂ ਲਭਤਿ। **ਮੁਦੁਕੋ** ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੇਪਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਕਾਲੇ ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਅਰੁਣੇ ਉਟ੍ਠਿਤੇਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਉਟ੍ਠਿਤੇਪਿ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਉਟ੍ਠਿਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਾਨਂ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਰੁਚਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਬ੍ਬੋ ਅਲਦ੍ਧਂ ਵਾ ਸਮਾਧਿਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧੁਂ ਲਦ੍ਧਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ, ਸਤ੍ਥਾਪਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਤੇਨਾਹਂ, ਨਾਗਿਤ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਮਿ ਅਰਞ੍ਞਵਿਹਾਰੇਨਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੪੨; ੮.੮੬)। ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨਵਾਸਿਨੋ ਚਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਵਿਗਤਸਨ੍ਤਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਜਹਤਿ, ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਰਸਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਾਦਿਭਾਵੋਪਿ ਚਸ੍ਸ ਪਤਿਰੂਪੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇ ਰਤੋ।
ਆਰਾਧਯਨ੍ਤੋ ਨਾਥਸ੍ਸ, ਵਨਵਾਸੇਨ ਮਾਨਸਂ॥

ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਸਂ, ਯਂ ਸੁਖਂ ਲਭਤੇ ਯਤਿ।
ਰਸਂ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਦੇਵਾ ਸਇਨ੍ਦਕਾ॥

ਪਂਸੁਕੂਲਞ੍ਚ ਏਸੋਵ, ਕਵਚਂ ਵਿਯ ਧਾਰਯਂ।
ਅਰਞ੍ਞਸਙ੍ਗਾਮਗਤੋ, ਅਵਸੇਸਧੁਤਾਯੁਧੋ॥

ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ, ਜੇਤੁਂ ਮਾਰਂ ਸਵਾਹਿਨਿਂ।
ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਮ੍ਹਿ, ਰਤਿਂ ਕਯਿਰਾਥ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ॥

ਅਯਂ ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੨. **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ** ''ਛਨ੍ਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੇਨ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਰੁਕ੍ਖਂ, ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖਂ, ਨਿਯ੍ਯਾਸਰੁਕ੍ਖਂ, ਫਲਰੁਕ੍ਖਂ, ਵਗ੍ਗੁਲਿਰੁਕ੍ਖਂ, ਸੁਸਿਰਰੁਕ੍ਖਂ, ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਰੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਠਿਤਰੁਕ੍ਖੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਯਥਾਰੁਚਿਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਜਗ੍ਗਾਪੇਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਪਾਦੇਨ ਪਣ੍ਣਸਟਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਤਂ ਠਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿਯੇਵ ਪਟਿਜਗ੍ਗਾਪੇਤੁਂ ਲਭਤਿ। **ਮੁਦੁਕੇਨ** ਆਰਾਮਿਕਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਸੋਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਲੁਕਂ ਓਕਿਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਯੋਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਹਦਿਵਸੇ ਪਨ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਨ੍ਨੇ ਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪਿਤਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਨੇ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਮਤ੍ਤੇਤਿ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾ**। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਸੇਨਾਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੮) ਵਚਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਾਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੋ, ਅਪ੍ਪਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਲਭਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਚ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨੀਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੭; ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੧) ਭਗਵਤਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਤਰੁਪਣ੍ਣਵਿਕਾਰਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤਾ, ਸੇਨਾਸਨਮਚ੍ਛੇਰਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਦੇਵਤਾਹਿ ਸਹਵਾਸਿਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੇਨ, ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਚ ਭਾਸਿਤੋ।
ਨਿਵਾਸੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਸਮੋ ਕੁਤੋ॥

ਆਵਾਸਮਚ੍ਛੇਰਹਰੇ, ਦੇਵਤਾ ਪਰਿਪਾਲਿਤੇ।
ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਵਸਨ੍ਤੋ ਹਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਮ੍ਹਿ ਸੁਬ੍ਬਤੋ॥

ਅਭਿਰਤ੍ਤਾਨਿ ਨੀਲਾਨਿ, ਪਣ੍ਡੂਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਚ।
ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਰੁਪਣ੍ਣਾਨਿ, ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਨੂਦਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜਂ, ਭਾਵਨਾਭਿਰਤਾਲਯਂ।
ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋਤਿ॥

ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੩. ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ''ਛਨ੍ਨਞ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਵਾ ਉਪੋਸਥਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਮਾਨੇ ਅਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸੂਪਰਮੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਭੋਜਨਸਾਲਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਸਾਲਂ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ, ਭੋਜਨਸਾਲਾਯ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਤ੍ਤੇਨ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ, ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਛਨ੍ਨਂ ਪਵਿਸਿਤੁਂ, ਬਹਿ ਦੁਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤੁਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਵੁਡ੍ਢਤਰਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵੇ

ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਮਗ੍ਗਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੰ ਸਾਲੰ ਪਵਿਸਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਸਾਲਾਯ ਠਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੇਗੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਕਤਿਗਤਿਯਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਿਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਯਾਵ ਵਸ੍ਸੂਪਰਮਾ ਠਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਿ**ਧਾਨੰ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਸ੍ਸਾ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਰੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੰ ਵਾ ਗੇਹੰ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇਯੇਵ ਚੀਵਰਕੁਟਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ** ਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਗੇਹਾਨਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੁਦੁਕਸ੍ਸ** ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਮਰਿਯਾਦੰ ਪਬ੍ਭਾਰਮ੍ਪਿ ਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪੋਪਿ ਪੀਠਪਟੋਪਿ ਖੇਤ੍ਤਰਕ੍ਖਕਾਦੀਹਿ ਛਡ੍ਡਿਤਾ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਕੁਟਿਕਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ।

ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਾਸਤ੍ਥਾਯ ਛਨ੍ਨੰ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਵਾ ਪਵਿਟ੍ਠਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗੰ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਰੁਣੰ ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਮਤ੍ਤੇਤਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯੰ ਪਨਾਨਿਸੰਸੋ, ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਨੂਦਨੰ, ''ਮਿਗਾ ਵਿਯ ਅਸਙ੍ਗਚਾਰਿਨੋ, ਅਨਿਕੇਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੪) ਪਸੰਸਾਯ ਅਨੁਰੂਪਤਾ, ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਤਾ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨੰ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਅਨਗਾਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ , ਅਨੁਰੂਪੇ ਅਦੁਲ੍ਲਭੇ।
ਤਾਰਾਮਣਿਵਿਤਾਨਮ੍ਹਿ, ਚਨ੍ਦਦੀਪਪ੍ਪਭਾਸਿਤੇ॥

ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਿਗਭੂਤੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ਭਾਵਨਾਰਾਮਤੰ ਸਿਤੋ॥

ਪਵਿਵੇਕਰਸਸ੍ਸਾਦੰ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਵਿਨ੍ਦਤਿ।
ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਰਤੋ ਸਿਯਾਤਿ॥

ਅਯੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸੰਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੪. ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ''ਨ ਸੁਸਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗੰ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਸੋਸਾਨਿਕੇਨ ਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਾਮੰ ਨਿਵੇਸਨ੍ਤਾ ''ਇਦੰ ਸੁਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਮਤਸਰੀਰੇ ਅਜ੍ਝਾਪਿਤੇ ਤੰ ਸੁਸਾਨੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਝਾਪਿਤਕਾਲਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਚੇਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਛਡ੍ਡਿਤੰ, ਤੰ ਸੁਸਾਨਮੇਵ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਚਙ੍ਕਮਮਣ੍ਡਪਾਦੀਨਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯਪਰਿਭੋਜਨੀਯੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਾਚੇਨ੍ਤੇਨ ਨ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਗਰੁਕੰ ਹਿ ਇਦੰ ਧੁਤਙ੍ਗੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੰ ਵਾ ਰਾਜਯੁਤ੍ਤਕੰ ਵਾ ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨ ਅਦ੍ਧਕ੍ਖਿਕੇਨ ਆਲ਼ਾਹਨੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੇਨ ਚਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸੁਸਾਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਮਹਾਪਥਾ ਉਕ੍ਕਮ੍ਮ ਉਪ੍ਪਥਮਗ੍ਗੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਦਿਵਾਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਤੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਭਯਾਨਕੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿੰ ਵਿਰਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰਵਿਤ੍ਵਾ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਾਪਿ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਸੁਸਾਨੰ ਅਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੰ ਸੁਸਾਨੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾ।

ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯਂ ਤਿਲਪਿਟ੍ਠਮਾਸਭਤ੍ਤੁਮਚ੍ਛਮਂਸਖੀਰਤੇਲਗੁਲ਼ਾਦਿਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਕੁਲਗੇਹਂ ਨ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੇਨ** ਯਤ੍ਥ ਧੁਵਡਾਹਧੁਵਕੁਣਪਧੁਵਰੋਦਨਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ** ਤੀਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਤਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੁਦੁਕਸ੍ਸ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੁਸਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਪਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਨ ਸੁਸਾਨਮ੍ਹਿ ਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪਨੇਨ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੁਸਾਨਂ ਅਗਤਦਿਵਸੇਤਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯਂ ਪਨਾਨਿਸਂਸੋ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਪਟਿਲਾਭੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਤਾ, ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਧਿਗਮੋ, ਕਾਮਰਾਗਵਿਨੋਦਨਂ, ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਕਾਯਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ, ਸਂਵੇਗਬਹੁਲਤਾ ਆਰੋਗ੍ਯਮਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਭਯਭੇਰਵਸਹਨਤਾ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਗਰੁਭਾਵਨੀਯਤਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਸੋਸਾਨਿਕਞ੍ਹਿ ਮਰਣਾਨੁਸਤਿਪ੍ਪਭਾਵਾ,
ਨਿਦ੍ਦਾਗਤਮ੍ਪਿ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਪਮਾਦਦੋਸਾ।
ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤੋ ਚ ਕੁਣਪਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਤਸ੍ਸ,
ਕਾਮਾਨੁਭਾਵਵਸਗਮ੍ਪਿ ਨ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ॥

ਸਂਵੇਗਮੇਤਿ ਵਿਪੁਲਂ ਨ ਮਦਂ ਉਪੇਤਿ,
ਸਮ੍ਮਾ ਅਥੋ ਘਟਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਮੇਸਮਾਨੋ।
ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਮਿਤਿਨੇਕਗੁਣਾਵਹਤ੍ਤਾ,
ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਹਦਯੇਨ ਨਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ॥

ਅਯਂ ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨. ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੫. **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ** ''ਸੇਨਾਸਨਲੋਲੁਪ੍ਪਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੇਨ ਯਦਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਂ ''ਇਦਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ ਗਾਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨਂ**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਂ ਦੂਰੇਤਿ ਵਾ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇਤਿ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਦੀਘਜਾਤਿਕਾਦੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੀਤਲਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਲਭਤਿ। ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਨ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। **ਮੁਦੁਕੋ** ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਚਸ੍ਸ ਤਂ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤੁਂ ਲਭਤਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨਲੋਲੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯं ਪਨਾਨਿਸंਸੋ, ''ਯं ਲਦ੍ਧं ਤੇਨ ਤੁਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੧.੧੩੬; ਪਾਚਿ॰ ੭੯੩) ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਦਕਰਣं, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨं ਹਿਤੇਸਿਤਾ, ਹੀਨਪਣੀਤਵਿਕਪ੍ਪਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਪ੍ਪਹਾਨं, ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਯ ਦ੍ਵਾਰਪਿਦਹਨं, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨं ਅਨੁਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾਤਿ।

ਯं ਲਦ੍ਧं ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਯਤਿ।
ਨਿਬ੍ਬਿਕਪ੍ਪੋ ਸੁਖं ਸੇਤਿ, ਤਿਣਸਨ੍ਥਰਕੇਸੁਪਿ॥

ਨ ਸੋ ਰਜ੍ਜਤਿ ਸੇਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਹੀਨं ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।
ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨਵਕੇ, ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਤਾਚਿਣ੍ਣं, ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵਵਣ੍ਣਿਤं।
ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਰਾਮਤਨ੍ਤਿ॥

ਅਯं ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦਭੇਦਾਨਿਸंਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੩. ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਕਥਾ

੩੬. **ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ** ''ਸੇਯ੍ਯं ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗं ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਸं ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨं ਹੋਤਿ।

ਤੇਨ ਪਨ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਤੀਸੁ ਯਾਮੇਸੁ ਏਕं ਯਾਮं ਉਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬं। ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਹਿ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਮੇਵ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ **ਵਿਧਾਨं**।

ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਨੇਵ ਅਪਸ੍ਸੇਨं, ਨ ਦੁਸ੍ਸਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਾ, ਨ ਆਯੋਗਪਟ੍ਟੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ** ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਯंਕਿਞ੍ਚਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੁਦੁਕਸ੍ਸ** ਅਪਸ੍ਸੇਨਮ੍ਪਿ ਦੁਸ੍ਸਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਾਪਿ ਆਯੋਗਪਟ੍ਟੋਪਿ ਬਿਬ੍ਬੋਹਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੋਪਿ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੋ ਪਨ ਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿं ਕਤੋ। ਸਤ੍ਤਙ੍ਗੋ ਨਾਮ ਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯੇਨ ਚ ਉਭਤੋਪਸ੍ਸੇਸੁ ਅਪਸ੍ਸਯੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿं ਕਤੋ। ਤं ਕਿਰ ਮਿਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਕंਸੁ। ਥੇਰੋ ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ।

ਇਮੇਸं ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸੇਯ੍ਯं ਕਪ੍ਪਿਤਮਤ੍ਤੇ ਧੁਤਙ੍ਗं ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਭੇਦੋ**।

ਅਯं ਪਨਾਨਿਸंਸੋ, ''ਸੇਯ੍ਯਸੁਖं ਪਸ੍ਸਸੁਖं ਮਿਦ੍ਧਸੁਖं ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਸੋ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਨं, ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਸਪ੍ਪਾਯਤਾ, ਪਾਸਾਦਿਕਇਰਿਯਾਪਥਤਾ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਨੁਕੂਲਤਾ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨਨ੍ਤਿ।

ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾਨ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕं, ਪਣਿਧਾਯ ਉਜੁं ਤਨੁं।
ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਵਿਕਮ੍ਪੇਤਿ, ਮਾਰਸ੍ਸ ਹਦਯं ਯਤਿ॥

ਸੇਯ੍ਯਸੁਖं ਮਿਦ੍ਧਸੁਖं, ਹਿਤ੍ਵਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ।
ਨਿਸਜ੍ਜਾਭਿਰਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋਭਯਨ੍ਤੋ ਤਪੋਵਨं॥

ਨਿਰਾਮਿਸं ਪੀਤਿਸੁਖं, ਯਸ੍ਮਾ ਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਧੀਰੋ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਂ ਵਤਨ੍ਤਿ॥

ਅਯਂ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗੇ ਸਮਾਦਾਨ ਵਿਧਾਨਪ੍ਪਭੇਦ ਭੇਦਾਨਿਸਂਸਵਣ੍ਣਨਾ।

ਧੁਤਙ੍ਗਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ

੩੭. ਇਦਾਨਿ –

ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਤੋ ਚੇਵ, ਧੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਭਾਗਤੋ।
ਸਮਾਸਬ੍ਯਾਸਤੋ ਚਾਪਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ॥ –

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਵਸੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾਨਿ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘‘ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੧; ਪਰਿ॰ ੩੨੫) ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ਨ ਮਯਂ ‘‘ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨ ਵਸਤੀ’’ਤਿ ਵਦਾਮ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸੋ, ਸੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ। ਸੋ ਚ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਵਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਵਾ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਧੁਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਧੁਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਤੋ ਵਾ ਧੁਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਞਾਣਂ ਅਙ੍ਗਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ। ਅਥ ਵਾ ਧੁਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਿਦ੍ਧੁਨਨਤੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਚ ਅਕੁਸਲੇਨ ਕੋਚਿ ਧੁਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਸੇਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚ ਅਕੁਸਲਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧੁਨਾਤਿ, ਯੇਸਂ ਤਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿਕਤ੍ਵਾ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ। ਨਾਪਿ ਅਕੁਸਲਂ ਚੀਵਰਲੋਲੁਪ੍ਪਾਦੀਨਿ ਚੇਵ ਨਿਦ੍ਧੁਨਾਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਙ੍ਗਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਧੁਤਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ, ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਧੁਤਙ੍ਗਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਸਨ੍ਤਂ ਕਸ੍ਸ ਧੁਨਨਤੋ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਧੁਤਗੁਣੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਚਨਵਿਰੋਧੋਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਤੋ ਵਣ੍ਣਨਾ।

ਧੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਧੁਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧੁਤਵਾਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਧੁਤੋ**ਤਿ ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ।

ਧੁਤਵਾਦੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ ਧੁਤੋ ਨ ਧੁਤਵਾਦੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਧੁਤੋ ਧੁਤਵਾਦੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਵ ਧੁਤੋ ਨ ਧੁਤਵਾਦੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਧੁਤੋ ਚੇਵ ਧੁਤਵਾਦੋ ਚ।

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਧੁਤਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਲੇਸੇ ਧੁਨਿ, ਪਰਂ ਪਨ ਧੁਤਙ੍ਗੇਨ ਨ ਓਵਦਤਿ, ਨਾਨੁਸਾਸਤਿ ਬਾਕੁਲਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ, ਅਯਂ ਧੁਤੋ ਨ ਧੁਤਵਾਦੋ। ਯਥਾਹ, ‘‘ਤਯਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਬਾਕੁਲੋ ਧੁਤੋ ਨ ਧੁਤਵਾਦੋ’’ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਨ ਧੁਤਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਲੇਸੇ ਧੁਨਿ, ਕੇਵਲਂ ਅਞ੍ਞੇ ਧੁਤਙ੍ਗੇਨ ਓਵਦਤਿ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਉਪਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ, ਅਯਂ ਨ ਧੁਤੋ ਧੁਤਵਾਦੋ। ਯਥਾਹ, ‘‘ਤਯਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਨਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਧੁਤੋ ਧੁਤਵਾਦੋ’’ਤਿ। ਯੋ ਉਭਯਵਿਪਨ੍ਨੋ ਲਾਲੁਦਾਯੀ ਵਿਯ, ਅਯਂ ਨੇਵ ਧੁਤੋ ਨ ਧੁਤਵਾਦੋ। ਯਥਾਹ, ‘‘ਤਯਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਲਾਲੁਦਾਯੀ

ਨੇਵ ਧੁਤੋ ਨ ਧੁਤਵਾਦੋ’’ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਉਭਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਵਿਯ, ਅਯਂ ਧੁਤੋ ਚੇਵ ਧੁਤਵਾਦੋ ਚ। ਯਥਾਹ, ‘‘ਤਯਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਧੁਤੋ ਚੇਵ ਧੁਤਵਾਦੋ ਚਾਤਿ।

ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ, ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ, ਪਵਿਵੇਕਤਾ, ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾਤਿ ਇਮੇ ਧੁਤਙ੍ਗਚੇਤਨਾਯ ਪਰਿਵਾਰਕਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ‘‘ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੧; ਪਰਿ॰ ੩੨੫) ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਅਲੋਭੋ। ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ ਚ ਪਵਿਵੇਕਤਾ ਚ ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਪਤਨ੍ਤਿ ਅਲੋਭੇ ਚ ਅਮੋਹੇ ਚ। ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾ ਞਾਣਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਲੋਭੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਤ੍ਥੂਸੁ ਲੋਭਂ, ਅਮੋਹੇਨ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਆਦੀਨਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਂ ਮੋਹਂ ਧੁਨਾਤਿ। ਅਲੋਭੇਨ ਚ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਪਟਿਸੇਵਨਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਾਮਸੁਖਾਨੁਯੋਗਂ, ਅਮੋਹੇਨ ਧੁਤਙ੍ਗੇਸੁ ਅਤਿਸਲ੍ਲੇਖਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ ਧੁਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਧੁਤਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਤੇਰਸ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ...ਪੇ॰... ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ।

ਕਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਚੇਵ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਚ। ਕਸ੍ਮਾ? ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾ ਚੇਵ ਸਲ੍ਲੇਖਵਿਹਾਰੋ ਚ। ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਾਗੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਸਲ੍ਲੇਖਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਹੋ ਪਹੀਯਤਿ। ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਪਟਿਸੇਵਨਾ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਦੋਸੋਪਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ਅਯਂ ਧੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਭਾਗਤੋ ਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਮਾਸਬ੍ਯਾਸਤੋਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ **ਸਮਾਸਤੋ** ਤੀਣਿ ਸੀਸਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਅਟ੍ਠੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸੀਸਙ੍ਗਾਨਿ। ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਞ੍ਹਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਤੋ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਾਨਿਪਿ ਸੁਰਕ੍ਖਨੀਯਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਂ ਅਤ੍ਥਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗੇਸੁ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸੀਸਙ੍ਗਾਨਿ, ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ, ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਙ੍ਗਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪੁਨ ਦ੍ਵੇ ਚੀਵਰਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਕਂ ਵੀਰਿਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ ਵੀਰਿਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨੇਵ।

ਪੁਨ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਵੀਰਿਯਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਏਕਨ੍ਤਿ। ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਵਸੇਨਪਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤੇਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਸ੍ਸ ਸੇਵਤੋ ਹਾਯਤਿ, ਤੇਨ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸੇਵਤੋਪਿ ਅਸੇਵਤੋਪਿ ਵਡ੍ਢਤੇਵ, ਨ ਹਾਯਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਜਨਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤੇਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਸ੍ਸਾਪਿ ਸੇਵਤੋਪਿ ਅਸੇਵਤੋਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿਯੇਵ ਆਯਤਿਂ ਵਾਸਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ।

ਏਵਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਨਿਪਿ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਮੇਵ ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਯਾ ਚੇਤਨਾ, ਤਂ ਧੁਤਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਬਜਾਸਤੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤੇਰਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਟ੍ਠ, ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰੀਨਂ ਸਤ੍ਤ, ਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਦ੍ਵੇਤਿ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਸਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਕੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਨ ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਞ੍ਚ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਂ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਦੁਪ੍ਪਰਿਹਾਰਾਨਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਹਿ ਦੁਤਿਯਿਕਂ ਵਿਨਾ ਵਸਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਚ ਠਾਨੇ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦਾ ਦੁਤਿਯਿਕਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ। ਸਚੇਪਿ ਲਭੇਯ੍ਯ ਸਂਸਟ੍ਠਵਿਹਾਰਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸੇਵੇਯ੍ਯ, ਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਪਞ੍ਚ ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਟ੍ਠੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ, ਸਤ੍ਤ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰੀਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਪਨ ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਤਿਰੂਪਾਨਿ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਬਜਾਸਤੋ ਦ੍ਵੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਸਮਾਸਬਜਾਸਤੋ ਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਦੇਸਿਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਯੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਧੁਤਙ੍ਗਕਥਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਦੁਤਿਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੩. ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੩੮. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਧੁਤਙ੍ਗਪਰਿਹਰਣਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮਾਧਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਅਤਿਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਮ੍ਪਿ ਤਾਵ ਨ ਸੁਕਰੋ, ਪਗੇਵ ਭਾਵੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾਨਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਪਞ੍ਹਾਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ।

ਕੋ ਸਮਾਧਿ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ? ਕਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ? ਕਤਿਵਿਧੋ ਸਮਾਧਿ? ਕੋ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ? ਕਿਂ ਵੋਦਾਨਂ? ਕਥਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ? ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋਤਿ?

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਕੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਸਮਾਧਿ ਬਹੁਵਿਧੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਭਾਵਯਿਤੁਂ ਆਰਬ੍ਭਮਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਸਾਧੇਯ੍ਯ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਾਮ, ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਸਮਾਧਿ।

ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧੀਤਿ ਸਮਾਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ। ਕਿਮਿਦਂ ਸਮਾਧਾਨਂ ਨਾਮ? ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਆਧਾਨਂ, ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨਾ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਸਮਾਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸੋ, ਅਵਿਕਮ੍ਪਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ''ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਸੁਖਮਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ।

੩੯. **ਕਤਿਵਿਧੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤਾਵ ਏਕਵਿਧੋ। ਉਪਚਾਰਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ, ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਵਸੇਨ ਸੁਖਸਹਗਤਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਵਸੇਨ ਚ। ਤਿਵਿਧੋ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਵਸੇਨ , ਤਥਾ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ ਚ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਪਰਿਤ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਅਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਚ। ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨਾਤਿ।

ਸਮਾਧਿਏਕਕਦੁਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ **ਏਕਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸੋ** ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ। **ਦੁਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸੇ** ਛਨ੍ਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਯ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ, ਯਾ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧੀਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਏਕਗ੍ਗਤਾ, ਅਯਂ **ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ**। ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਪਨ ਯਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਰਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ, ਅਯਂ **ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ।

ਦੁਤਿਯਦੁਕੇ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਲੋਕਿਯੋ ਸਮਾਧਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ।

ਤਤਿਯਦੁਕੇ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ ਸਮਾਧਿ। ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੋ ਸਮਾਧਿ। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਪਨ ਸਿਯਾ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਸਿਯਾ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੋਤਿ ਏਵੰ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਕੇ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਤੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਸੁਖਸਹਗਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਅਵਸੇਸਸ੍ਮਿੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਪਨ ਸਿਯਾ ਸੁਖਸਹਗਤੋ, ਸਿਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੋਤਿ ਏਵੰ ਸੁਖਸਹਗਤਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ।

ਸਮਾਧਿਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਿਕੇਸੁ ਪਠਮਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੋ ਹੀਨੋ, ਨਾਤਿਸੁਭਾਵਿਤੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਸੁਭਾਵਿਤੋ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋਤਿ ਏਵੰ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ।

ਦੁਤਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ। ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ਵਿਤਕ੍ਕਪ੍ਪਹਾਨਮਤ੍ਤੰ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਪਨ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਾਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਵੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ।

ਤਤਿਯਤ੍ਤਿਕੇ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਆਦਿਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਚ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਪੀਤਿਸਹਗਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਤਤਿਯੇ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਚ ਝਾਨੇ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਸੁਖਸਹਗਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਅਵਸਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੋ। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਪਨ ਪੀਤਿਸੁਖਸਹਗਤੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੋ ਵਾਤਿ ਏਵੰ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਤ੍ਤਿਕੇ ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯੰ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੇ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਮਹਗ੍ਗਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਵੰ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ।

ਸਮਾਧਿਚਤੁਕ੍ਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦੋ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦੋ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਖਾਪਟਿਪਦੋ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਖਾਪਟਿਪਦੋ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ **ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਪਚਾਰਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਪ੍ਪਨਾ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਪਟਿਪਦਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ, ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਚਾਰਗਹਣਤਾਯ ਕਿਚ੍ਛਾ ਅਸੁਖਾਸੇਵਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵੇਨ ਸੁਖਾ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਦਾ ਅਸੀਘਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਾ ਅਮਨ੍ਦਾ ਸੀਘਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾਨਿ ਪਰਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਚ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦੀਨਿ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਨਿ ਚ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਤੇਸੁ ਯੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਨੋ ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ। ਯੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵੀ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵੀ, ਤਸ੍ਸ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕੰ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ

ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸੁਖਾ। ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਨਿ ਪਨ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਾ।

ਅਪਿਚ ਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਚਾਪਿ ਏਤਾਸਂ ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ। ਅਨਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਦਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਅਨਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਾ। ਯੋ ਚ ਸਮਥੇ ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ। ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸੁਖਾ। ਯੋ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ, ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਾ। ਕਿਲੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਚਾਪਿ ਏਤਾਸਂ ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਿਬ੍ਬਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਹਿ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ ਦਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਖਿਪ੍ਪਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ। ਮਨ੍ਦਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਚ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ ਦਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ। ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਖਿਪ੍ਪਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਿ।

ਇਤਿ ਇਮਾਸੁ ਪਟਿਪਦਾਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮਾਧਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਸਮਾਧਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦੋ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਤ੍ਤਯੇਪੀਤਿ ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਸਮਾਧਿ ਅਪ੍ਪਗੁਣੋ ਉਪਰਿਝਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਪਨ ਅਵਡ੍ਢਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਯੋ ਪਗੁਣੋ ਸੁਭਾਵਿਤੋ, ਉਪਰਿਝਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ। ਯੋ ਚ ਵਡ੍ਢਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਪਨ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਪਰਿਤ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਤਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਸਮਾਧੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ, ਤਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਂ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਂ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਤੋ ਵਿਰਤ੍ਤਪੀਤਿਕਂ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ ਤਤਿਯਂ, ਤਤੋ ਪਹੀਨਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਾਧੀ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਚਤੁਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕੇ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਹਾਨਭਾਗਿਯਤਾ, ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਤਾ, ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ, ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਂ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਠਿਤਿਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੯੯)। ਤਾਯ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧੀਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਪਞ੍ਚਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਾਧੀ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਉਪਚਾਰੇਕਗ੍ਗਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧਿ। ਤਥਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਇਤਰੇ ਤਯੋਤਿ ਏਵਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਛਟ੍ਠਚਤੁਕ੍ਕੇ ‘‘ਛਨ੍ਦਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿਂ, ਲਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ... ਪੇ॰... ਵੀਰਿਯਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਵੀਮਂਸਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿਂ, ਲਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਂ , ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੪੩੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੨੫) ਏਵਂ ਅਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਪਞ੍ਚਕੇ ਯਂ ਚਤੁਕ੍ਕਭੇਦੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਤਿਯਂ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਝਾਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ ਚ ਪਞ੍ਚ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੪੦. ਕੋ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ ਕਿਂ ਵੋਦਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਂਕਿਲੇਸਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਵੋਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੨੮)। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਂ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੯੯) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹਾਨਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੯੯) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦਸਪਲਿਬੋਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧. ਕਥਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯੋ ਤਾਵ ਅਯਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਤਿਆਦੀਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਯੋ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਯੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਭਾਵਿਤਾਯ ਸੋ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸੁਂ ਵਦਾਮ।

ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਲੋਕਿਯੋ, ਸੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੀਲਾਨਿ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਦਸਸੁ ਪਲਿਬੋਧੇਸੁ ਪਲਿਬੋਧੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਰੂਪਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ, ਯਂ ਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਦਸਸੁ ਪਲਿਬੋਧੇਸੁ ਪਲਿਬੋਧੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ, ਏਤ੍ਥ –

ਆਵਾਸੋ ਚ ਕੁਲਂ ਲਾਭੋ, ਗਣੋ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਮਂ।
ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਞਾਤਿ ਆਬਾਧੋ, ਗਨ੍ਥੋ ਇਦ੍ਧੀਤਿ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥ –

ਇਮੇ ਦਸ ਪਲਿਬੋਧਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਾਸੋਯੇਵ ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਕੁਲਾਦੀਸੁ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਵਾਸੋ**ਤਿ ਏਕੋਪਿ ਓਵਰਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਵੇਣਂ ਸਕਲੋਪਿ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਵਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਬਹੁਭਣ੍ਡਸਨ੍ਨਿਚਯੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਅਪੇਕ੍ਖਵਾ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਦ੍ਵੇ ਕਿਰ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਥੂਪਾਰਾਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਂਸੁ। ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ ਮਾਤਿਕਾ ਪਗੁਣਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਾਚਿਨਖਣ੍ਡਰਾਜਿਂ ਨਾਮ ਗਤੋ। ਏਕੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਤਿ। ਪਾਚਿਨਖਣ੍ਡਰਾਜਿਗਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚਿਰਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਮਿਦਂ ਠਾਨਂ, ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਸਹਾਯਕਸ੍ਸਾਪਿ

ਆਰੋਚੇਮੀ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਥੂਪਾਰਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਪਵਿਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਚ ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਮਾਨਵਸ੍ਸਿਕਤ੍ਥੇਰੋ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਂ ਅਕਾਸਿ। ਆਗਨ੍ਤੁਕਤ੍ਥੇਰੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਇਦਾਨਿ ਮੇ ਸਹਾਯੋ ਸਪ੍ਪਿਂ ਵਾ ਫਾਣਿਤਂ ਵਾ ਪਾਨਕਂ ਵਾ ਪੇਸੇਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਚਿਰਨਿਵਾਸੀ’’ਤਿ। ਸੋ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਲਦ੍ਧਾ ਪਾਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਇਦਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕੇਹਿ ਗਹਿਤਂ ਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਂ ਪੇਸੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਪਹਿਣਨ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞੇ ਦਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਾਤੋਵ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਏਕਂ ਵੀਥਿਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਉਲ਼ੁਙ੍ਕਮਤ੍ਤਂ ਯਾਗੁਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਾਯਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਿਵਿਂਸੁ। ਤਤੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਨਿਬਦ੍ਧਯਾਗੁ ਮਞ੍ਞੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਤ੍ਤਕਾਲੇ ਇਦਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਣੀਤਂ ਭਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, ਤਤੋ ਭਤ੍ਤਕਾਲੇਪਿ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਇਤਰੋ ਆਹ – ‘‘ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਏਵਂ ਯਾਪੇਥਾ’’ਤਿ? ਆਮਾਵੁਸੋਤਿ। ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਚਿਨਖਣ੍ਡਰਾਜਿ ਫਾਸੁਕਾ, ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਮਾਤਿ। ਥੇਰੋ ਨਗਰਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਗਾਮਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ। ਇਤਰੋ ਆਹ – ‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਥਾ’’ਤਿ? ਨਨੁ ਤ੍ਵਮਾਵੁਸੋ, ਪਾਚਿਨਖਣ੍ਡਰਾਜਿਯਾ ਵਣ੍ਣਂ ਅਭਾਸੀਤਿ? ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਵਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਕੋਚਿ ਅਤਿਰੇਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਆਮਾਵੁਸੋ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਸਙ੍ਘਿਕਂ, ਤਂ ਪਟਿਸਾਮਿਤਮੇਵ, ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ , ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡੋ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿ ਉਪਾਹਨਤ੍ਥਵਿਕਾ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਪਿਤਾਤਿ। ਤਯਾਵੁਸੋ, ਏਕਦਿਵਸਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ? ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ। ਸੋ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਥੇਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋਯੇਵ। ਥੂਪਾਰਾਮੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਧਾਤੁਨਿਧਾਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਲੋਹਪਾਸਾਦੇ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਮਹਾਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਂ ਥੇਰਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧੇਵ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਸਥਾ’’ਤਿ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਅਗਮਾਸੀਤਿ। ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਆਵਾਸੋ ਨ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ।

ਕੁਲਨ੍ਤਿ ਞਾਤਿਕੁਲਂ ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਂ ਵਾ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਮ੍ਪਿ ‘‘ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੮੮੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਨਯੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕੁਲਮਾਨੁਸਕੇਹਿ ਵਿਨਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਸਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰਮ੍ਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋਪਿ ਪਲਿਬੋਧਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੋਰਣ੍ਡਕਵਿਹਾਰਵਾਸਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਯ।

ਸੋ ਕਿਰ ਉਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥਂ ਰੋਹਣਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਥੇਰਭਗਿਨੀਪਿ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਦਾ ਥੇਰਂ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਥੇਰੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦਹਰਂ ਆਨੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਰੋਹਣਾਭਿਮੁਖੋ ਪਾਯਾਸਿ। ਦਹਰੋਪਿ ‘‘ਚਿਰਂ ਮੇ ਇਧ ਵੁਤ੍ਥਂ, ਉਪਜ੍ਝਾਯਂ ਦਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ ਆਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਰੋਹਣਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰੇ ਸਮਾਗਚ੍ਛਿਂਸੁ। ਸੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਕੁਹਿਂ ਯਾਸੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਥੇਰੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਤੇ ਕਤਂ, ਉਪਾਸਿਕਾਪਿ ਸਦਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਆਗਤੋ, ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵਂ, ਅਹਂ ਪਨ ਇਧੇਵ ਇਮਂ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤਂ ਉਯ੍ਯੋਜੇਸਿ। ਸੋ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸੇਯੇਵ ਤਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਿਤਰਾ ਕਾਰਿਤਮੇਵ ਪਤ੍ਤਂ।

ਅਥਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘‘ਆਗਨ੍ਤੁਕਸ੍ਸ ਦਹਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ਕਿਂ ਉਪਾਸਕਾਤਿ? ਤੇਮਾਸਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂਯੇਵ ਘਰੇ ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਕਾਲੇ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ। ਉਪਾਸਕੋਪਿ ਘਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਵਾਸੇ ਏਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ ਅਯ੍ਯੋ ਉਪਗਤੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਆਹ। ਉਪਾਸਿਕਾ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਂ ਪਟਿਯਾਦੇਸਿ। ਦਹਰੋਪਿ ਭਤ੍ਤਕਾਲੇ ਞਾਤਿਘਰਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਨ ਨਂ ਕੋਚਿ ਸਞ੍ਜਾਨਿ।

ਸੋ ਤੇਮਾਸਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਂਵੁਤ੍ਥੋ ‘‘ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਆਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਞਾਤਕਾ ‘‘ਸ੍ਵੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਘਰੇਯੇਵ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਨਵਹਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸਾਟਕਂ ਦਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਚ੍ਛਥ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਸੋ ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੋਹਣਾਭਿਮੁਖੋ ਪਾਯਾਸਿ।

ਉਪਜ੍ਝਾਯੋਪਿਸ੍ਸ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਂ ਅਦ੍ਦਸ। ਸੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਂ ਅਕਾਸਿ। ਅਥ ਨਂ ਥੇਰੋ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਕਿਂ, ਭਦ੍ਦਮੁਖ, ਦਿਟ੍ਠਾ ਤੇ ਉਪਾਸਿਕਾ''ਤਿ? ਸੋ ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤੇਲ਼ੇਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਗੁਲ਼ੇਨ ਪਾਨਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਟਕਂ ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਦਤ੍ਵਾ ਥੇਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰੋਹਣਂਯੇਵ ਸਪ੍ਪਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਗਮਾਸਿ। ਥੇਰੋਪਿ ਵਿਹਾਰਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਕੋਰਣ੍ਡਕਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ।

ਉਪਾਸਿਕਾਪਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਭਾਤਾ ਮਮ ਪੁਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਸਦਾ ਮਗ੍ਗਂ ਓਲੋਕਯਮਾਨਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਾ ਤਂ ਏਕਕਮੇਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਮਤੋ ਮੇ ਮਞ੍ਞੇ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਥੇਰੋ ਏਕਕੋਵ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾ ਰੋਦਿ। ਥੇਰੋ ''ਨੂਨ ਦਹਰੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾਵ ਗਤੋ''ਤਿ ਤਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਤੋ ਤਂ ਸਾਟਕਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਉਪਾਸਿਕਾ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਗਤਦਿਸਾਭਿਮੁਖਾ ਉਰੇਨ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨਾ ਆਹ – ''ਮਯ੍ਹਂ ਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਂ ਵਤ ਮਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਰਥਵਿਨੀਤਪਟਿਪਦਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੨ ਆਦਯੋ), ਨਾਲਕਪਟਿਪਦਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੮੪ ਆਦਯੋ), ਤੁਵਟ੍ਟਕਪਟਿਪਦਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੨੧ ਆਦਯੋ), ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾਦੀਪਕਂ ਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਪਟਿਪਦਞ੍ਚ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੯) ਦੇਸੇਸਿ । ਵਿਜਾਤਮਾਤੁਯਾ ਨਾਮ ਗੇਹੇ ਤੇਮਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ 'ਅਹਂ ਪੁਤ੍ਤੋ ਤੁਵਂ ਮਾਤਾ'ਤਿ ਨ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਨੁਸ੍ਸੋ''ਤਿ। ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋਪਿ ਪਲਿਬੋਧਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲ''ਨ੍ਤਿ।

ਲਾਭੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਤੇ ਕਥਂ ਪਲਿਬੋਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੇਸਂ ਅਨੁਮੋਦੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਓਕਾਸਂ ਲਭਤਿ। ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਯਾਵ ਪਠਮਯਾਮੋ, ਤਾਵ ਮਨੁਸ੍ਸਸਂਸਗ੍ਗੋ ਨ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਨ ਬਲਵਪਚ੍ਚੂਸੇਯੇਵ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸੁਕੋ ਉਪਾਸਕੋ ਉਪਾਸਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚੋ ਅਮਚ੍ਚਧੀਤਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਗਣ੍ਹਾਵੁਸੋ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਗਮਨਸਜ੍ਜੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਚ੍ਚਬ੍ਯਾਵਟੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਲਿਬੋਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਗਣਂ ਪਹਾਯ ਯਤ੍ਥ ਨਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਏਕਕੇਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਗਣੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਗਣੋ ਵਾ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਗਣੋ ਵਾ, ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਂ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਣੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਏਵਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਬਹੁ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਅਪ੍ਪਂ ਗਹਿਤਂ, ਬਹੁ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ, ਯੋਜਨਤੋ ਪਰਂ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਯੋਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਅਞ੍ਞਂ ਗਣਵਾਚਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਤੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਅਲਭਮਾਨੇਨ ''ਮਯ੍ਹਮਾਵੁਸੋ, ਏਕਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਯਥਾਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਗਣਂ ਪਹਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਨਵਕਮ੍ਮਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਵਡ੍ਢਕੀਆਦੀਹਿ ਲਦ੍ਧਾਲਦ੍ਧਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਤਾਕਤੇ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋਪਿ ਏਵਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਚੇ ਅਪ੍ਪਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਬਹੁ, ਸਙ੍ਘਿਕਞ੍ਚੇ ਨਵਕਮ੍ਮਂ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਭਾਰਹਾਰਕਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਞ੍ਚੇ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰਹਾਰਕਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਾਦਿਸੇ ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਗਮਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਜਾਤਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਤਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁਂ, ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਗਮਿਕਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਨੋਦਨੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾਵ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਞਾਤੀਤਿ ਵਿਹਾਰੇ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ, ਘਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭਾਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ। ਤੇ ਗਿਲਾਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਪਲਿਬੋਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਉਪਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਾਕਤਿਕਕਰਣੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਤਾਵ ਗਿਲਾਨੋ ਸਚੇ ਲਹੁਂ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਯਾਵਜੀਵਮ੍ਪਿ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਚਰਿਯੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਚਰਿਯੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਿਤਪਬ੍ਬਾਜਿਤਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾ ਚ। ਨਿਸ੍ਸਯਾਚਰਿਯਉਦ੍ਦੇਸਾਚਰਿਯਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਉਦ੍ਦੇਸਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ ਪਨ ਯਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਉਦ੍ਦੇਸਾ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤਾਵ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਹੋਨ੍ਤੇਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਾ ਏਵ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇ ਵਿਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇਪਿ ਹਿ ਤੇ ਰਜ੍ਜੇ ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਤੋ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਿ, ਕਾਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਅਥ ਤੇਸਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਭਾਤੁਭਗਿਨੀਨਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਕਮੇਵ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਲਭਨ੍ਤੇਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਾਤਕਸ੍ਸ ਭਗਿਨਿਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਨੇਵ ਕਾਤੁਂ ਨ ਦਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਤੁਯ੍ਹਂ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਦੇਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਤੁਜਾਯਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਪੁਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਞਾਤਕਾ ਏਵਾਤਿ ਤੇਸਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ।

ਆਬਾਧੋਤਿ ਯੋਕੋਚਿ ਰੋਗੋ। ਸੋ ਬਾਧਯਮਾਨੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਕਤਿਪਾਹਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਨ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਨਾਹਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਦਾਸੋ, ਨ ਭਟਕੋ, ਤਂਯੇਵ ਹਿ ਪੋਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਗਨ੍ਥੋਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਹਰਣਂ। ਤਂ ਸਜ੍ਝਾਯਾਦੀਹਿ ਨਿਚ੍ਚਬਜਾਵਟਸ੍ਸ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ –

ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਦੇਵਤ੍ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਮਲਯਵਾਸਿਦੇਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਯਾਚਿ। ਥੇਰੋ ਕੀਦਿਸੋਸਿ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਗੁਣੋਤਿ। ਆਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਨਾਮੇਸੋ ਦੁਪ੍ਪਰਿਹਾਰੋ, ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਕੋ। ਕੁਤੋ ਤੁਯ੍ਹਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ? ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨ ਓਲੋਕੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯਤ੍ਥਾਯ ਆਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ‘‘ਵੀਸਤਿ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਅਨੋਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਕਤਪਰਿਚਯੋ ਅਹਮੇਤ੍ਥ ਆਰਭਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਏਕਬਜਞ੍ਜਨੇਪਿਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਨਾਹੋਸਿ।

ਕਰੁਲਿਯਗਿਰਿਵਾਸੀਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਾਤੁਕਥਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿ। ਤੇਸਂ ਗਾਮਵਾਸਿਕਤ੍ਥੇਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤਾਨਂ ਏਕਪਞ੍ਹੋਪਿ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤੋ ਨਾਹੋਸਿ।

ਮਹਾਵਿਹਾਰੇਪਿ ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਪਞ੍ਚਨਿਕਾਯਮਣ੍ਡਲੇ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਭੇਰਿਂ ਪਹਰਾਪੇਸਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਕਤਮਾਚਰਿਯਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹਞ੍ਞੇਵ ਵਦਤੁ, ਇਤਰਥਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਦੇਮਾਤਿ ਆਹ। ਉਪਜ੍ਝਾਯੋਪਿ ਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਾਗਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਤ੍ਵਮਾਵੁਸੋ, ਭੇਰਿਂ ਪਹਰਾਪੇਸੀ’’ਤਿ? ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾਤਿ? ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਆਵੁਸੋ ਅਭਯ, ਆਚਰਿਯਾ ਇਦਂ ਪਦਂ ਕਥਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ? ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਥੇਰੋ ਹੁਨ੍ਤਿ ਪਟਿਬਾਹਿ। ਪੁਨ ਸੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਹ। ਥੇਰੋ ਸਬ੍ਬਂ ਹੁਨ੍ਤਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਤਯਾ ਪਠਮਂ ਕਥਿਤੋ ਏਵ ਆਚਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਆਚਰਿਯਮੁਖਤੋ ਪਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘ਏਵਂ ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤੀ’ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਗਚ੍ਛ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੁਣਾਹੀ’’ਤਿ। ਕੁਹਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ? ਗਙ੍ਗਾਯ ਪਰਤੋ ਰੋਹਣਜਨਪਦੇ ਤੁਲਾਧਾਰਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰੇ ਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਕੋ ਮਹਾਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ ਨਾਮ ਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਾਤਿ। ਸਾਧੁ,

ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਥੇਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ। ਥੇਰੋ ਕਸ੍ਮਾ ਆਗਤੋਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਆਵੁਸੋ ਅਭਯ, ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਮਂ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਵਸੇਸਂ ਪਨ ਮੇ ਤਿਂਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨ ਓਲੋਕਿਤਪੁਬ੍ਬਂ। ਅਪਿਚ ਤ੍ਵਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਹਿ। ਅਹਂ ਤੇ ਦਿਵਾ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਸੋ ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਤਥਾ ਅਕਾਸਿ। ਪਰਿਵੇਣਦ੍ਵਾਰੇ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਵਾਸਿਨੋ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਤਂ ਦਿਵਾ ਕਥਯਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਯਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤਟ੍ਟਿਕਾਯ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ, ਮਯ੍ਹਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਭਣਥ, ਨਨੁ ਮਯਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੁਤਂ? ਕਿਮਹਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ? ਤਤੋ ਨਂ ਥੇਰੋ ਅਞ੍ਞੋ ਏਸ, ਆਵੁਸੋ, ਗਤਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ। ਅਭਯਥੇਰੋ ਕਿਰ ਤਦਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲੋਹਪਾਸਾਦੇ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਥੇਰੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ ਅਸ੍ਸੋਸਿ। ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਆਹਰਥਾਵੁਸੋ, ਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ''ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ। ਆਚਰਿਯੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਉਜੁ ਆਜਾਨੀਯੋ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤਟ੍ਟਿਕਾਯ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ 'ਮਯ੍ਹਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਹੀ'ਤਿ ਆਹ। ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ, ਆਵੁਸੋ, ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ। ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਗਨ੍ਥੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

ਇਦ੍ਧੀਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਸਾ ਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕਦਾਰਕੋ ਵਿਯ ਤਰੁਣਸਸ੍ਸਂ ਵਿਯ ਚ ਦੁਪ੍ਪਰਿਹਾਰਾ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਸਮਾਧਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਤ੍ਥਿਕੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਲਿਬੋਧੋ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਇਤਰੇਨ ਅਵਸੇਸਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਲਿਬੋਧਕਥਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨. **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦੁਵਿਧਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਾਦੀਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ ਚ। ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਤਿਪਿ ਏਕੇ।

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸੀਮਟ੍ਠਕਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਸੀਮਟ੍ਠਕਦੇਵਤਾਸੁ। ਤਤੋ ਗੋਚਰਗਾਮਮ੍ਹਿ ਇਸ੍ਸਰਜਨੇ। ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ। ਸੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਹਵਾਸੀਨਂ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਤਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤੇ ਸੁਖਸਂਵਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੀਮਟ੍ਠਕਦੇਵਤਾਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਮੁਦੁਕਤਚਿਤ੍ਤਾਹਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਧਮ੍ਮਿਕਾਯ ਰਕ੍ਖਾਯ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ। ਗੋਚਰਗਾਮਮ੍ਹਿ ਇਸ੍ਸਰਜਨੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਮੁਦੁਕਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਹਿ ਇਸ੍ਸਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮਿਕਾਯ ਰਕ੍ਖਾਯ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਸਾਦਿਤਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਅਪਰਿਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਪਨ ਅਵਸ੍ਸਂ ਮਯਾ ਮਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਨੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨਸਂਵੇਗੋ ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਲੋਭਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯਿਤਬ੍ਬਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਯੋਗਾਨੁਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਯਂ ਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਂ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ **ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਂ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਯੋ ਦੇਤਿ, ਅਯਂ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕੋ** ਨਾਮ। ਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕਂ।

ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ –

ਪਿਯੋ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ।
ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥं ਕਤ੍ਤਾ, ਨੋ ਚਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੭)।

ਏਵਮਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤं ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਹਿਤੇਸਿं ਵੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤं ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤं।

''ਮਮं ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤं ਆਗਮ੍ਮ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸं॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੯; ੫.੨) ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਯੇਵ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿं ਸਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨं ਸੁਗਹਿਤं ਹੋਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿं ਅਸੀਤਿਯਾ ਮਹਾਸਾਵਕੇਸੁ ਯੋ ਧਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਹੇਤੁं ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਿं ਅਸਤਿ ਯं ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨं ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨं ਵਿਪਸ੍ਸਨं ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬं।

ਕਿं ਪਨ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਹं ਖੀਣਾਸਵੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨं ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ? ਕਿं ਵਤ੍ਤਬ੍ਬं, ਕਾਰਕਭਾਵं ਹਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਆਰਦ੍ਧਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਾਰਕੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡं ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨं ਕਥੇਸੀਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਸਚੇ ਖੀਣਾਸਵं ਲਭਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤं ਕੁਸਲं, ਨੋ ਚੇ ਲਭਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਸਕਦਾਗਾਮਿਸੋਤਾਪਨ੍ਨਝਾਨਲਾਭੀਪੁਥੁਜ੍ਜਨਤਿਪਿਟਕਧਰਦ੍ਵਿਪਿਟਕਧਰਏਕਪਿਟਕਧਰੇਸੁ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ। ਏਕਪਿਟਕਧਰੇਪਿ ਅਸਤਿ ਯਸ੍ਸ ਏਕਸਙ੍ਗੀਤਿਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਦ੍ਧਿं ਪਗੁਣਾ, ਅਯਞ੍ਚ ਲਜ੍ਜੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬं। ਏਵਰੂਪੋ ਹਿ ਤਨ੍ਤਿਧਰੋ ਵंਸਾਨੁਰਕ੍ਖਕੋ ਪਵੇਣੀਪਾਲਕੋ ਆਚਰਿਯੋ ਆਚਰਿਯਮਤਿਕੋਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋਮਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਪੋਰਾਣਕਤ੍ਥੇਰਾ ''ਲਜ੍ਜੀ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਲਜ੍ਜੀ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁं ਆਹंਸੁ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗਮੇਵ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਪਨ ਤं ਤं ਆਚਰਿਯं ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਨं ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯं ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਗਹਨਟ੍ਠਾਨੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮਹਾਹਤ੍ਥੀ ਵਿਯ ਮਹਾਮਗ੍ਗं ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨं ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪं ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕं ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤं ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿं ਕਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨं ਗਹੇਤਬ੍ਬं।

ਸਚੇ ਪਨੇਤं ਏਕਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਲਭਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤं ਕੁਸਲं, ਨੋ ਚੇ ਲਭਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਵਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬं। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਚ ਨ ਧੋਤਮਕ੍ਖਿਤੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਉਪਾਹਨਾ ਆਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਛਤ੍ਤं ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦੀਨਿ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਪਰਿਵੁਤੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬं। ਗਮਿਕਵਤ੍ਤं ਪਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰं ਸਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਯं ਯं ਵਿਹਾਰं ਪਵਿਸਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿं ਕੁਰੁਮਾਨੇਨ ਸਲ੍ਲਹੁਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬं।

ਤं ਵਿਹਾਰं ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠं ਕਪ੍ਪਿਯं ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬं, ਨ ਚ ''ਮੁਹੁਤ੍ਤं ਵਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦਧੋਵਨਮਕ੍ਖਨਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕं ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਞ੍ਞं ਪਰਿਵੇਣं ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬं। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਚੇ ਹਿਸ੍ਸ ਤਤ੍ਰ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਵੇਯ੍ਯੁं, ਤੇ ਆਗਮਨਕਾਰਣं ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣं ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ''ਨਟ੍ਠੋਸਿ, ਸਚੇ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕं ਆਗਤੋ''ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰं ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯੁं, ਯੇਨ ਤਤੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨं ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਕं ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬं।

ਸਚੇ ਆਚਰਿਯੋ ਦਹਰਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਨਿ ਨ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਚੇ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ''ਨਿਕ੍ਖਿਪਾਵੁਸੋ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਪਾਨੀਯੰ ਪਿਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਚੇ ਇਚ੍ਛਤਿ ਪਾਤਬ੍ਬੰ। ''ਪਾਦੇ ਧੋਵਾਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨ ਤਾਵ ਪਾਦਾ ਧੋਵਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਆਭਤੰ ਉਦਕੰ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਸਿਯਾ। ''ਧੋਵਾਹਾਵੁਸੋ, ਨ ਮਯਾ ਆਭਤੰ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਆਭਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਰੂਪੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਵਾ ਓਕਾਸੇ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਾ ਧੋਵਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਚੇ ਆਚਰਿਯੋ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿੰ ਆਹਰਤਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਹਿ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ''ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਤੋ ਏਵ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਭੋਗੰ ਕੋਪੇਤੀ''ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਨ ਆਦਿਤੋਵ ਪਾਦਾ ਮਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਹਿ ਤੰ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਗਤ੍ਤਬ੍ਭਞ੍ਜਨਤੇਲੰ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਸੰ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਮਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ''ਸਬ੍ਬਪਾਰਿਹਾਰਿਯਤੇਲਮਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਾਦੇਪਿ ਮਕ੍ਖੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਥੋਕੰ ਸੀਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੰ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿੰ ਠਪੇਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇ ਦਾਤਬ੍ਬਾ।

ਆਗਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥੇਥ ਇਚ੍ਚੇਵੰ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਦੁਤਿਯਦਿਵਸਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਚੇ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਕਤਿਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਯਾਚਿਤੋਪਿ ਨ ਦੇਤਿ, ਓਕਾਸੇ ਲਦ੍ਧੇਯੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਮਜ੍ਝਿਮਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਾਨਿ ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਮੁਖਧੋਵਨਉਦਕਞ੍ਚ ਨ੍ਹਾਨੋਦਕਞ੍ਚ ਪਟਿਯਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਯੰ ਆਚਰਿਯੋ ਤੀਣਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਨਿਚ੍ਚੰ ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬੰ। ਨਿਯਮੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯੰ ਵਾ ਤੰ ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਿੰ ਬਹੁਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ? ਯੰ ਤੰ ਭਗਵਤਾ ''ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਚਰਿਯਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਨਾ, ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਉਪਾਹਨਾ ਓਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੰ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਮੁਖੋਦਕੰ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਆਸਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਯਾਗੁ ਹੋਤਿ, ਭਾਜਨੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁ ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੭੮) ਆਦਿਕੰ ਖਨ੍ਧਕੇ ਸਮ੍ਮਾਵਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵੰ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਗਰੁੰ ਆਰਾਧਯਮਾਨੇਨ ਸਾਯੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਯਾਹੀਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਯਦਾ ਸੋ ਕਿਸ੍ਸਾਗਤੋਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਆਗਮਨਕਾਰਣੰ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਸੋ ਨੇਵ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਵਤ੍ਤੰ ਪਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਦਸਾਹੇ ਵਾ ਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਏਕਦਿਵਸੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਨਾਪਿ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਕਾਸੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨਕਾਰਣੰ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਕਾਲੇ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਮਤ੍ਥਮਾਗਤੋਸੀਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਸੋ ਪਾਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਾਤਿ ਵਦਤਿ, ਪਾਤੋਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਤਾਯ ਵੇਲਾਯ ਪਿਤ੍ਤਾਬਾਧੇਨ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਮਨ੍ਦਤਾਯ ਵਾ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਜੀਰਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਕੋਚਿ ਰੋਗੋ ਬਾਧਤਿ, ਤੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯਵੇਲੰ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਵੇਲਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਸਪ੍ਪਾਯਵੇਲਾਯ ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਮਨਸਿਕਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕੰ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਚਰਿਯਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩. ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਛ ਚਰਿਯਾ ਰਾਗਚਰਿਯਾ, ਦੋਸਚਰਿਯਾ, ਮੋਹਚਰਿਯਾ, ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਯਾਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਸੰਸਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚੁਦ੍ਦਸ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਨ ਭੇਦੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿਪਿ ਸੰਸਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਾ ਚਰਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਛਲ਼ੇਵ ਚਰਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਚਰਿਯਾ, ਪਕਤਿ, ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੰ। ਤਾਸੰ ਵਸੇਨ ਛਲ਼ੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਦੋਸਚਰਿਤੋ, ਮੋਹਚਰਿਤੋ, ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਯੇ ਸਦ੍ਧਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਗੁਣਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਰਾਗੋ ਸਿਨਿਦ੍ਧੋ ਨਾਤਿਲੂਖੋ, ਏਵੰ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਸਦ੍ਧਾ। ਯਥਾ ਰਾਗੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਏਵੰ ਸਦ੍ਧਾ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇ। ਯਥਾ ਰਾਗੋ ਅਹਿਤੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਏਵੰ ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਤੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ ਸਭਾਗੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਯੇ ਪਞ੍ਞਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਗੁਣਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਦੋਸੋ ਨਿਸ੍ਸਿਨੇਹੋ ਨ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਥਾ ਚ ਦੋਸੋ ਅਭੂਤਮ੍ਪਿ ਦੋਸਮੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾ ਭੂਤੰ ਦੋਸਮੇਵ। ਯਥਾ ਦੋਸੋ ਸਤ੍ਤਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤੋ ਸਭਾਗੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਵਾਯਮਮਾਨਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਮੋਹੋ ਪਰਿਬ੍ਯਾਕੁਲਤਾਯ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਵਿਤਕ੍ਕਨਤਾਯ। ਯਥਾ ਚ ਮੋਹੋ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਣਤਾਯ ਚਞ੍ਚਲੋ। ਤਥਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲਹੁਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ ਸਭਾਗੋਤਿ।

ਅਪਰੇ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾ ਰਾਗੋਯੇਵ, ਮਾਨੋ ਚ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਰਾਗਚਰਿਯੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ । ਮੋਹਨਿਦਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਯਾ ਮੋਹਚਰਿਯਮੇਵ ਅਨੁਪਤਤਿ।

੪੪. ਤਾ ਪਨੇਤਾ ਚਰਿਯਾ ਕਿਨ੍ਨਿਦਾਨਾ? ਕਥਞ੍ਚ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ ‘‘ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੋਸਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਚਰਿਤੋ’’ਤਿ? ਕਿੰ ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਿੰ ਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ?

ਤਤ੍ਰ ਪੁਰਿਮਾ ਤਾਵ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਿਣ੍ਣਨਿਦਾਨਾ, ਧਾਤੁਦੋਸਨਿਦਾਨਾ ਚਾਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗਸੁਭਕਮ੍ਮਬਹੁਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਗ੍ਗਾ ਵਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਛੇਦਨਵਧਬਨ੍ਧਨਵੇਰਕਮ੍ਮਬਹੁਲੋ ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਰਯਨਾਗਯੋਨੀਹਿ ਵਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਜ੍ਜਪਾਨਬਹੁਲੋ ਸੁਤਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਿਹੀਨੋ ਚ ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਵਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋਤਿ ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬਾਚਿਣ੍ਣਨਿਦਾਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਨ ਧਾਤੂਨੰ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਚ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਚ। ਇਤਰਾਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੋਸਚਰਿਤੋ। ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਸਮਤ੍ਤਾ ਪਨ ਰਾਗਚਰਿਤੋਤਿ। ਦੋਸੇਸੁ ਚ ਸੇਮ੍ਹਾਧਿਕੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਾਤਾਧਿਕੋ ਮੋਹਚਰਿਤੋ। ਸੇਮ੍ਹਾਧਿਕੋ ਵਾ ਮੋਹਚਰਿਤੋ। ਵਾਤਾਧਿਕੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋਤਿ ਏਵੰ ਧਾਤੁਦੋਸਨਿਦਾਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗਸੁਭਕਮ੍ਮਬਹੁਲਾਪਿ ਸਗ੍ਗਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨਾਪਿ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਰਾਗਚਰਿਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ ਵਾ ਦੋਸਮੋਹਚਰਿਤਾ। ਏਵੰ ਧਾਤੂਨਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਉਸ੍ਸਦਨਿਯਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਦੋਸਨਿਯਮੇ ਚ ਰਾਗਮੋਹਦ੍ਵਯਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੁਦ੍ਧਮੇਵ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਯਾਦੀਸੁ ਚ ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਦਾਨੰ ਨ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਚਨੰ।

ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਨੰ ਮਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਉਸ੍ਸਦਕਿਤ੍ਤਨੇ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੯੮) ‘‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਾਮੇਨ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਾ ਦੋਸੁਸ੍ਸਦਾ ਮੋਹੁਸ੍ਸਦਾ ਅਲੋਭੁਸ੍ਸਦਾ ਅਦੋਸੁਸ੍ਸਦਾ ਅਮੋਹੁਸ੍ਸਦਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਲੋਭੋ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ ਅਲੋਭੋ ਮਨ੍ਦੋ, ਅਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਦੋਸਮੋਹਾ ਮਨ੍ਦਾ, ਤਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦੋ ਅਲੋਭੋ ਲੋਭੰ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਦੋਸਾਮੋਹਾ ਪਨ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਦੋਸਮੋਹੇ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦਿਨ੍ਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਲੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸੀਲੋ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਵਜਿਰੂਪਮਞਾਣੋ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਲੋਭਦੋਸਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਮਨ੍ਦਾ, ਅਮੋਹੋ ਬਲਵਾ ਮੋਹੋ ਮਨ੍ਦੋ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਲੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਟ੍ਠੋ ਚ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪਨ ਹੋਤਿ ਵਜਿਰੂਪਮਞਾਣੋ ਦਤ੍ਤਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ।

ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਲੋਭਾਦੋਸਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਤਰੇ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਲੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦਨ੍ਧੋ ਚ, ਸੀਲਕੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ (ਬਾਕੁਲਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ)।

ਤਥਾ ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋਪਿ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਲੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਟ੍ਠੋ ਚ ਮੂਲ੍ਹੋ ਚ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਅਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਤਰੇ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ ਦਿਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਲੋ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਦਨ੍ਧਪਞ੍ਞੋ ਚ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਅਲੋਭਾਦੋਸਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਤਰੇ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਅਦੁਟ੍ਠੋ ਸੀਲਕੋ ਚ, ਦਨ੍ਧੋ ਪਨ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਅਲੋਭਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਤਰੇ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ ਚ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਚ ਪਨ ਹੋਤਿ ਕੋਧਨੋ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋਪਿ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਲੋਭਾਦਯੋ ਮਨ੍ਦਾ, ਸੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਅਦੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ਲੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਰਾਗਚਰਿਤੋ। ਦੁਟ੍ਠਦਨ੍ਧਾ ਦੋਸਮੋਹਚਰਿਤਾ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤੋ। ਅਲੁਦ੍ਧਅਦੁਟ੍ਠਾ ਪਸਨ੍ਨਪਕਤਿਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾ। ਯਥਾ ਵਾ ਅਮੋਹਪਰਿਵਾਰੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤੋ, ਏਵਂ ਬਲਵਸਦ੍ਧਾਪਰਿਵਾਰੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਰਿਵਾਰੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ। ਲੋਭਾਦਿਨਾ ਵੋਮਿਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਵੋਮਿਸ੍ਸਚਰਿਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਲੋਭਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਪਰਿਵਾਰਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਚਰਿਯਾਨਂ ਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੫. ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਥਞ੍ਚ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ।

ਇਰਿਯਾਪਥਤੋ ਕਿਚ੍ਚਾ, ਭੋਜਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਤੋ।
ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚੇਵ, ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਇਰਿਯਾਪਥਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਹਿ ਪਕਤਿਗਮਨੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚਾਤੁਰਿਯੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਣਿਕਂ ਪਾਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਮਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਦਂ ਹੋਤਿ। ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਪਾਦਗ੍ਗੇਹਿ ਖਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਹਸਾ ਪਾਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਹਸਾ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਅਨੁਕਡ੍ਢਿਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਦਂ ਹੋਤਿ। ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਪਰਿਬ੍ਯਾਕੁਲਾਯ ਗਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਛਮ੍ਭਿਤੋ ਵਿਯ ਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਛਮ੍ਭਿਤੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਸਹਸਾਨੁਪੀਲ਼ਿਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਦਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ –

''ਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਪਦਂ ਭਵੇ,

ਦੁਟ੍ਠੁਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਅਨੁਕਡ੍ਢਿਤੰ ਪਦੰ।
ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸਹਸਾਨੁਪੀਲ਼ਿਤੰ,
ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਸ੍ਸ ਇਦਮੀਦਿਸੰ ਪਦ''ਨ੍ਤਿ॥

ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਮਧੁਰਾਕਾਰੰ, ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਾਕਾਰੰ, ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਆਕੁਲਾਕਾਰੰ। ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਚ ਅਤਰਮਾਨੋ ਸਮੰ ਸੇਯ੍ਯੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਸਣਿਕੰ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੋਧਾਯ ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਸਯਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਪਿਯਮਾਨੋ ਚ ਸੀਘੰ ਅਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਕਿਤੋ ਵਿਯ ਸਣਿਕੰ ਪਟਿਵਚਨੰ ਦੇਤਿ। ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਤਰਮਾਨੋ ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯੋ ਭਾਕੁਟਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਯਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਪਿਯਮਾਨੋ ਚ ਸੀਘੰ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਕੁਪਿਤੋ ਵਿਯ ਪਟਿਵਚਨੰ ਦੇਤਿ। ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨੰ ਸੇਯ੍ਯੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯੋ ਬਹੁਲੰ ਅਧੋਮੁਖੋ ਸਯਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਪਿਯਮਾਨੋ ਚ ਹੁਙ੍ਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਧੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾਦਯੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਸਭਾਗਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੋਵ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਇਰਿਯਾਪਥਤੋ ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇ।

ਕਿਚ੍ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਚ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਸਾਧੁਕੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤਰਮਾਨੋ ਵਾਲਿਕੰ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਰਨ੍ਤੋ ਸਿਨ੍ਧੁਵਾਰਕੁਸੁਮਸਨ੍ਥਰਮਿਵ ਸਨ੍ਥਰਨ੍ਤੋ ਸੁਦ੍ਧੰ ਸਮੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਤਿ। ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਗਾਲ਼੍ਹੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ ਉਭਤੋ ਵਾਲਿਕੰ ਉਸ੍ਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਖਰੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਸੁਦ੍ਧੰ ਵਿਸਮੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਤਿ। ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਸਿਥਿਲੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਕੰ ਆਲ਼ੋਲ਼ਯਮਾਨੋ ਅਸੁਦ੍ਧੰ ਵਿਸਮੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਤਿ।

ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨੇ, ਏਵੰ ਚੀਵਰਧੋਵਨਰਜਨਾਦੀਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਨਿਪੁਣਮਧੁਰਸਮਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਰਾਗਚਰਿਤੋ। ਗਾਲ਼੍ਹਥਦ੍ਧਵਿਸਮਕਾਰੀ ਦੋਸਚਰਿਤੋ। ਅਨਿਪੁਣਬ੍ਯਾਕੁਲਵਿਸਮਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਰੀ ਮੋਹਚਰਿਤੋ। ਚੀਵਰਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਚ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਨਾਤਿਗਾਲ਼੍ਹੰ ਨਾਤਿਸਿਥਿਲੰ ਹੋਤਿ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ। ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਤਿਗਾਲ਼੍ਹੰ ਅਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ। ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲੰ ਪਰਿਬ੍ਯਾਕੁਲੰ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾਦਯੋ ਤੇਸੰਯੇਵਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੰ ਸਭਾਗਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵੰ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇ।

ਭੋਜਨਾਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਸਿਨਿਦ੍ਧਮਧੁਰਭੋਜਨਪ੍ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਚ ਨਾਤਿਮਹਨ੍ਤੰ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ ਆਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਰਸਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਤਰਮਾਨੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਚ ਸਾਦੁੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ । ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਲੂਖਅਮ੍ਬਿਲਭੋਜਨਪ੍ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਚ ਮੁਖਪੂਰਕੰ ਆਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਸਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਤਰਮਾਨੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਚ ਅਸਾਦੁੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਅਨਿਯਤਰੁਚਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਚ ਅਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਆਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਜਨੇ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਮੁਖੰ ਮਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਤੰ ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾਦਯੋਪਿ ਤੇਸੰਯੇਵਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੰਸਭਾਗਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵੰ ਭੋਜਨਤੋ ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇ।

ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਤੋਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਮਨੋਰਮੰ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਮ੍ਹਯਜਾਤੋ ਵਿਯ ਚਿਰੰ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਪਰਿਤ੍ਤੇਪਿ ਗੁਣੇ ਸਜ੍ਜਤਿ, ਭੂਤਮ੍ਪਿ ਦੋਸੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਅਮਨੋਰਮੰ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪੋ ਵਿਯ ਨ ਚਿਰੰ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਪਰਿਤ੍ਤੇਪਿ ਦੋਸੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਭੂਤਮ੍ਪਿ ਗੁਣੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਰਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਰੰ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਸੰਸਨ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਸੰਸਤਿ, ਸਯੰ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋਵ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਦ੍ਦਸਵਨਾਦੀਸੁਪਿ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾਦਯੋ ਪਨ ਤੇਸੰਯੇਵਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੰਸਭਾਗਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵੰ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਤੋ ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇ।

ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚੇਵਾਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਚ ਮਾਯਾ, ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ, ਮਾਨੋ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ, ਸਿਙ੍ਗੰ, ਚਾਪਲ੍ਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਲੰ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕੋਧੋ, ਉਪਨਾਹੋ, ਮਕ੍ਖੋ, ਪਲ਼ਾਸੋ, ਇਸ੍ਸਾ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ।

ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਥਿਨਂ, ਮਿਦ੍ਧਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿਤਾ, ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲਤਾ, ਅਸਠਤਾ, ਅਮਾਯਾਵਿਤਾ, ਪਸਾਦਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਸਾਦੋਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ। ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਭੋਜਨੇਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ, ਸਂਵੇਜਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਂਵੇਗੋ, ਸਂਵਿਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਯੋਨਿਸੋ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ। ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਬਹੁਲਤਾ, ਗਣਾਰਾਮਤਾ, ਕੁਸਲਾਨੁਯੋਗੇ ਅਰਤਿ, ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਤਾ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਮਾਯਨਾ , ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਨਾ, ਹੁਰਾਹੁਰਂ ਧਾਵਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਲਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਦਂ ਚਰਿਯਾਵਿਭਾਵਨਵਿਧਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਆਗਤਂ, ਕੇਵਲਂ ਆਚਰਿਯਮਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦੀਨਿ ਦੋਸਚਰਿਤਾਦਯੋਪਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਨੋ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਸਂਸਟ੍ਠਚਰਿਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਭਿਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦਯੋ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਚਰਿਯਾਵਿਭਾਵਨਵਿਧਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਵ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਆਚਰਿਯੋ ਚਰਿਯਂ ਞਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਰੇਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਅਯਂ ਦੋਸਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਚਰਿਤੋਤਿ।

੪੬. ਕਿਂ ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਿਂ ਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨਂ ਤਾਵ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਧੋਤਵੇਦਿਕਂ ਭੂਮਟ੍ਠਕਂ ਅਕਤਪਬ੍ਭਾਰਕਂ ਤਿਣਕੁਟਿਕਂ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਰਜੋਕਿਣ੍ਣਂ ਜਤੁਕਾਭਰਿਤਂ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਂ ਅਤਿਉਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਤਿਨੀਚਂ ਵਾ ਉਜ੍ਜਙ੍ਗਲਂ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਅਸੁਚਿਵਿਸਮਮਗ੍ਗਂ, ਯਤ੍ਥ ਮਞ੍ਚਪੀਠਮ੍ਪਿ ਮਙ੍ਕੁਣਭਰਿਤਂ ਦੁਰੂਪਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ, ਯਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਂ ਅਨ੍ਤਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਓਲਮ੍ਬਵਿਲਮ੍ਬਸੁਤ੍ਤਕਾਕਿਣ੍ਣਂ ਜਾਲਪੂਵਸਦਿਸਂ ਸਾਣਿ ਵਿਯ ਖਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਭਾਰਿਕਂ ਕਿਚ੍ਛਪਰਿਹਰਣਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤੋ ਵਾ ਆਣਿਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ ਅਯੋਪਤ੍ਤੋ ਵਾ ਗਰੁਕੋ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨੋ ਸੀਸਕਪਾਲਮਿਵ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗੋਪਿ ਅਮਨਾਪੋ ਅਨਾਸਨ੍ਨਗਾਮੋ ਵਿਸਮੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗਾਮੋਪਿ ਯਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਏਕਕੁਲੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਂ ‘‘ਏਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਆਸਨਸਾਲਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਗਾਵੀ ਵਿਯ ਵਜੇ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨਪਲੋਕੇਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸੋ ਵਟ੍ਟਤਿ । ਪਰਿਵਿਸਕਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਦਾਸਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਵਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਵਸਨਾ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾ ਜੇਗੁਚ੍ਛਾ, ਯੇ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੇਨ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਪਰਿਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾ। ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਖਜ੍ਜਕਮ੍ਪਿ ਲੂਖਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਸਾਮਾਕਕੁਦ੍ਰੂਸਕਕਣਾਜਕਾਦਿਮਯਂ ਪੂਤਿਤਕ੍ਕਂ ਬਿਲਙ੍ਗਂ ਜਿਣ੍ਣਸਾਕਸੂਪੇਯ੍ਯਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕੇਵਲਂ ਉਦਰਪੂਰਮਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਰਿਯਾਪਥੋਪਿਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਵਾ ਚਙ੍ਕਮੋ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨੀਲਾਦੀਸੁ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ।

ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਤਿਉਚ੍ਚਂ ਨਾਤਿਨੀਚਂ ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਭਿਤ੍ਤਿਥਮ੍ਭਸੋਪਾਨਂ ਸੁਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਮਾਲਾਕਮ੍ਮਲਤਾਕਮ੍ਮਨਾਨਾਵਿਧਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸਮੁਜ੍ਜਲਸਮਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਭੂਮਿਤਲਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਮਿਵ ਕੁਸੁਮਦਾਮਵਿਚਿਤ੍ਰਵਣ੍ਣਚੇਲਵਿਤਾਨਸਮਲਙ੍ਕਤਂ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸੁਚਿਮਨੋਰਮਤ੍ਥਰਣਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸਤ੍ਥਾਯ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੁਸੁਮਵਾਸਗਨ੍ਧਸੁਗਨ੍ਧਂ ਯਂ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਨਯਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਚਿਸਮਤਲੋ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੋਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਪੇਤ੍ਥ ਕੀਟਮਙ੍ਕੁਣਦੀਘਜਾਤਿਮੂਸਿਕਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਂ ਨਾਤਿਬਹੁਕੋ, ਏਕਮਞ੍ਚਪੀਠਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਚੀਨਪਟ੍ਟਸੋਮਾਰਪਟ੍ਟਕੋਸੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਾਸਿਕਸੁਖੁਮਖੋਮਾਦੀਨਂ ਯਂ ਯਂ ਪਣੀਤਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਏਕਪਟ੍ਟਂ ਵਾ ਦੁਪਟ੍ਟਂ ਵਾ ਸਲ੍ਲਹੁਕਂ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਸੁਰਤ੍ਤਂ ਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਤ੍ਤੋ ਉਦਕਪੁਪ੍ਫੁਲਮਿਵ ਸੁਸਣ੍ਠਾਨੋ ਮਣਿ ਵਿਯ ਸੁਮਟ੍ਠੋ ਨਿਮ੍ਮਲੋ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣੋ ਅਯੋਮਯੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮੋ ਮਨਾਪੋ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਗਾਮੋ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗਾਮੋਪਿ ਯਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਇਦਾਨਿ ਅਯਜੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਿਤ੍ਤਸਮ੍ਮਟ੍ਠੇ ਪਦੇਸੇ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਆਦਾਯ ਘਰਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਹਤ੍ਥਾ ਪਰਿਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਰਿਵੇਸਕਾ ਪਨਸ੍ਸ ਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਭਿਰੂਪਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਧੂਪਵਾਸਕੁਸੁਮਗਨ੍ਧਸੁਰਭਿਨੋ ਨਾਨਾਵਿਰਾਗਸੁਚਿਮਨੁਞ੍ਞਵਤ੍ਥਾਭਰਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾ। ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਖਜ੍ਜਕਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਓਜਵਨ੍ਤਂ ਮਨੋਰਮਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਣੀਤਂ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਰਿਯਾਪਥੋਪਿਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨੀਲਾਦੀਸੁ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ।

ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦਿਸਾਮੁਖਂ ਅਸਮ੍ਬਾਧਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਵਟਾ ਦਿਸਾ ਖਾਯਨ੍ਤਿ , ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਚਙ੍ਕਮੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤਂ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤਂ ਵਾ (ਖੁਦ੍ਦਕਂ) ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਮ੍ਬਾਧਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਓਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਿਯਜੋ ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪੁਲਂ ਮਹਾਕਸਿਣਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੇਸਂ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਇਦਂ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ।

ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੋਸਚਰਿਤਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਾਦੀਸੁ ਇਦਂ ਨਾਮ ਅਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਿਵਟਂ ਦਿਸਾਮੁਖਂ ਯਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਰਾਮਵਨਪੋਕ੍ਖਰਣੀਰਾਮਣੇਯਜਕਾਨਿ ਗਾਮਨਿਗਮਜਨਪਦਪਟਿਪਾਟਿਯੋ ਨੀਲੋਭਾਸਾ ਚ ਪਬ੍ਬਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਧਾਵਨਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਦਰੀਮੁਖੇ ਵਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਹਤ੍ਥਿਕੁਚ੍ਛਿਪਬ੍ਭਾਰਮਹਿਨ੍ਦਗੁਹਾਸਦਿਸੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਵਿਪੁਲਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਸਨ੍ਧਾਵਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਸੇਸਂ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਇਦਂ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਗਤਚਰਿਯਾਨਂ ਪਭੇਦਨਿਦਾਨਵਿਭਾਵਨਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਨ ਚ ਤਾਵ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਆਵਿਕਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਮਾਤਿਕਾਪਦਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ ਸਯਮੇਵ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭. ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਤਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ, ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਤੋ, ਝਾਨਪ੍ਪਭੇਦਤੋ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ, ਵਡ੍ਢਨਾਵਡ੍ਢਨਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਭੂਮਿਤੋ, ਗਹਣਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਤੋ, ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤਾਵ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਤਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੂਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਦਸ ਕਸਿਣਾ, ਦਸ ਅਸੁਭਾ, ਦਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ, ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ, ਆਪੋਕਸਿਣਂ, ਤੇਜੋਕਸਿਣਂ, ਵਾਯੋਕਸਿਣਂ, ਨੀਲਕਸਿਣਂ, ਪੀਤਕਸਿਣਂ, ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਂ, ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ, ਆਲੋਕਕਸਿਣਂ, ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇ **ਦਸ ਕਸਿਣਾ**।

ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ, ਵਿਨੀਲਕਂ, ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਂ, ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਂ, ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਂ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ, ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ, ਲੋਹਿਤਕਂ, ਪੁਲ਼ਵਕਂ, ਅਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਿ ਇਮੇ **ਦਸ ਅਸੁਭਾ**।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਮਾ **ਦਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ**।

ਮੇਤ੍ਤਾ, ਕਰੁਣਾ, ਮੁਦਿਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਇਮੇ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ**।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ**। ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ **ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ**। ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੰ **ਏਕੰ ਵਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਙ੍ਖਾਤਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਤੋਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਞ੍ਚ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾ ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਦਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਉਪਚਾਰਵਹਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਹਾਨਿ। ਏਵੰ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਤੋ।

ਝਾਨਪ੍ਪਭੇਦਤੋਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਹੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦਸ ਕਸਿਣਾ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦਸ ਅਸੁਭਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾ। ਪੁਰਿਮਾ ਤਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ ਤਿਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ। ਚਤੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਆਰੁਪ੍ਪਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਾਤਿ ਏਵੰ ਝਾਨਪ੍ਪਭੇਦਤੋ।

ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਅਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦੀਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸ੍ਵੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨੰਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਹਿ ਨਵਸੁ ਕਸਿਣੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਆਕਾਸਾਦੀਨਿ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦੀਨਿ। ਸੇਸੇਸੁ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ।

ਵਡ੍ਢਨਾਵਡ੍ਢਨਤੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਦਸ ਕਸਿਣਾਨੇਵ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਓਕਾਸੰ ਕਸਿਣੇਨ ਫਰਤਿ, ਤਦਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਸਦ੍ਦੇ ਸੋਤੁੰ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਪਨ ਅਸੁਭਾਨਿ ਚ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਓਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਨਿਸੰਸਾਭਾਵਾ ਚ। ਸਾ ਚ ਨੇਸੰ ਓਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾ ਭਾਵਨਾਨਯੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਵਡ੍ਢਿਤੇਸੁ ਕੁਣਪਰਾਸਿਯੇਵ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਨ ਕੋਚਿ ਆਨਿਸੰਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਸੋਪਾਕਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣੇ, ''ਵਿਭੂਤਾ ਭਗਵਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਅਵਿਭੂਤਾ ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਵਿਭੂਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾ ਅਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਅਵਿਭੂਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯੰ ਪਨੇਤੰ ''ਕੇਵਲੰ ਅਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਫਰੀ ਪਥਵਿੰ ਇਮ''ਨ੍ਤਿ (ਥੇਰਗਾ॰ ੧੮) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਲਾਭਿਸ੍ਸ ਸਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਸੋਕਕਾਲੇ ਕਰਵੀਕਸਕੁਣੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਆਦਾਸਭਿਤ੍ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਾਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਕਰਵੀਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਧੁਰੰ ਗਿਰੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸਿ, ਏਵੰ ਥੇਰੋਪਿ ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਯ ਲਾਭਿਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕੇਵਲਾਪਿ ਪਥਵੀ ਅਟ੍ਠਿਕਭਰਿਤਾਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵੰ ਯਾ ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਸਾ ਚ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੇ ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਪ੍ਪਕੇ। ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਝਾਨੰ

ਹੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਏਤੰ ਵਡ੍ਢਨੇ ਆਦੀਨਵੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਡ੍ਢੇਤਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਨਿਸੰਸਾਭਾਵਾ ਪਨ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਏਤਾਨਿ, ਏਵੰ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤੇਸੁ ਹਿ ਆਨਾਪਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਵਡ੍ਢਯਤੋ ਵਾਤਰਾਸਿਯੇਵ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਓਕਾਸੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ। ਇਤਿ ਸਾਦੀਨਵਤ੍ਤਾ ਓਕਾਸੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਤੇਸੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢਯਤੋ ਸਤ੍ਤਰਾਸਿਯੇਵ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬) ਆਦਿ, ਤੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਕਾਵਾਸਦ੍ਵਿਆਵਾਸਾਦਿਨਾ ਹਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਯੰ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪੇਤ੍ਥ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਰੁਪ੍ਪਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁਪਿ ਆਕਾਸੰ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਸਿਣਾਪਗਮਵਸੇਨੇਵ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਡ੍ਢਯਤੋਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਹੋਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੰ ਵਡ੍ਢੇਤੁੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਯੇਵ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਸੇਸਾਨਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਨੇਵ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵਡ੍ਢਨਾਵਡ੍ਢਨਤੋ।

ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਦਸਕਸਿਣਾ, ਦਸਅਸੁਭਾ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਕਾਯਗਤਾਸਤੀਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਨ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਤਥਾ ਦਸਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਞ੍ਚ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾ ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਦਸ ਕਸਿਣਾ, ਦਸ ਅਸੁਭਾ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਕਾਯਗਤਾਸਤੀਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਛ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਤਥਾ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕੰ, ਲੋਹਿਤਕੰ, ਪੁਲੁਵਕੰ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਆਪੋਕਸਿਣੰ, ਤੇਜੋਕਸਿਣੰ, ਵਾਯੋਕਸਿਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਆਲੋਕਕਸਿਣੇ ਸੂਰਿਯਾਦੀਨੰ ਓਭਾਸਮਣ੍ਡਲਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਚਲਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ, ਪਟਿਭਾਗੰ ਪਨ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਨ ਚਲਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ।

ਭੂਮਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਸ ਅਸੁਭਾ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਦੇਵੇਸੁ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੇਰਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ । ਅਰੂਪਭਵੇ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਞ੍ਞੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਭੂਮਿਤੋ।

ਗਹਣਤੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਸੁਤਗ੍ਗਹਣਤੋਪੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਯੋਕਸਿਣੰ ਸੇਸਾ ਨਵ ਕਸਿਣਾ, ਦਸ ਅਸੁਭਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨੇਸੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯੰ ਤਚਪਞ੍ਚਕੰ ਦਿਟ੍ਠੇਨ, ਸੇਸੰ ਸੁਤੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਫੁਟ੍ਠੇਨ, ਵਾਯੋਕਸਿਣੰ ਦਿਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠੇਨ, ਸੇਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਸੁਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਪਞ੍ਚਤਿੰਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਗਹਣਤੋ।

ਪਚ੍ਚਯਤੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਕਸਿਣੰ ਸੇਸਾ ਨਵ ਕਸਿਣਾ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਕਸਿਣਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ, ਤਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ ਚਤੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਆਰੁਪ੍ਪੰ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸੁਖਵਿਹਾਰਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਯਤੋ।

ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਤੋਤਿ ਚਰਿਯਾਨੰ ਅਨੁਕੂਲਤੋਪੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਤਾਵ ਏਤ੍ਥ ਦਸ ਅਸੁਭਾ, ਕਾਯਗਤਾਸਤੀਤਿ ਏਕਾਦਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਨੁਕੂਲਾਨਿ। ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣਾਨੀਤਿ ਅਟ੍ਠ। ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਚ ਏਕੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ। ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੰ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਸੇਸਕਸਿਣਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਆਰੁਪ੍ਪਾ ਸਬ੍ਬਚਰਿਤਾਨੰ ਅਨੁਕੂਲਾਨਿ। ਕਸਿਣੇਸੁ ਚ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ, ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸਾਤਿ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤੰ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ ਚ ਅਤਿਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਪਨ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਕਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਨੁਪਕਾਰਾ ਕੁਸਲਭਾਵਨਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਮੇਘਿਯਸੁਤ੍ਤੇ –

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਸੁਭਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ। ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ। ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯਾ’’ਤਿ।

ਰਾਹੁਲਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ‘‘ਮੇਤ੍ਤੰ, ਰਾਹੁਲ, ਭਾਵਨੰ ਭਾਵੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੦) ਨਯੇਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤ੍ਤ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

੪੮. ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਪਦਸ੍ਸ ਅਯਮਤ੍ਥਦੀਪਨਾ। ‘‘ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕੰ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਨਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਯਾਚਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਰ ‘‘ਇਮਾਹੰ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਨ੍ਤੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਮਾਗਤੇ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਗਾਮਨ੍ਤੰ ਓਸਰਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹੀਹਿ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੇਸਨੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਮਾਗਤੇਪਿ ਭਯੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ‘‘ਨਨੁ ਤਯਾ, ਪਣ੍ਡਿਤ, ਪੁਰਿਮਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤੋ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮੰ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੰ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਮੂਸਿਕਾਯ ਵਾ ਕੀਟੇਹਿ ਵਾ ਖਾਦਿਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ । ਸਚੇ ਪਨ ਤੰ ਅਚੀਵਰਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਅਥਸ੍ਸ ਤੰ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡੰ ਕਰਿਯਮਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵੰਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ‘‘ਇਮਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਅਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਤ੍ਤਭਾਵੋ ਹਿ ਅਤਜ੍ਜਨੀਯੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਦੁਬ੍ਬਚੋ ਵਾ ਅਨੋਵਾਦਕਰੋ, ਯੇਨਕਾਮੰਗਮੋ ਵਾ ਆਚਰਿਯੰ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਵ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਾ, ਤਮੇਨੰ ਆਚਰਿਯੋ ਆਮਿਸੇਨ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਗੂਲ੍ਹੰ ਗਨ੍ਥੰ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੰ ਦੁਵਿਧੰ ਸਙ੍ਗਹੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨ ਲਭਤਿ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੰ ਵਾ ਗਿਹਿਭਾਵੰ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਨ ਨੇਵ ਅਤਜ੍ਜਨੀਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਯੇਨਕਾਮੰਗਮੋ, ਸੁਵਚੋ ਆਚਰਿਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਆਚਰਿਯਤੋ ਦੁਵਿਧੰ ਸਙ੍ਗਹੰ ਲਭਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨੇ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਚੂਲਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਵਿਯ।

ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਰ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਤਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਗਮੰਸੁ। ਤੇਸੁ ਏਕੋ ‘‘ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਮਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਤਪੋਰਿਸੇ ਪਪਾਤੇ ਪਤਿਤੁੰ ਉਸ੍ਸਹੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਦੁਤਿਯੋ ‘‘ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਮਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਮੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਪਣ੍ਹਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇ ਘੰਸੇਨ੍ਤੋ

ਨਿਰਵਸੇਸੰ ਖੇਪੇਤੁੰ ਉਸ੍ਸਹੇਯ੍ਯਜਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤਿਯੋ ''ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਮਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯੰ ਕਾਤੁੰ ਉਸ੍ਸਹੇਯ੍ਯਜਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਥੇਰੋ ਭਬ੍ਬਾਵਤਿਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਕਥੇਸਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਓਵਾਦੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਯੋਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿੰਸੂਤਿ ਅਯਮਾਨਿਸੰਸੋ ਅਤ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ।

੪੯. ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਨਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਅਲੋਭਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਬੋਧੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯਥਾਹ, ''ਛ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਪਰਿਪਾਕਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਲੋਭੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਅਦੋਸਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਦੋਸੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਅਮੋਹਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਮੋਹੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਘਰਾਵਾਸੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਪਵਿਵੇਕਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਭਵਗਤੀਸੁ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ''ਤਿ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਖੀਣਾਸਵਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਵਿਸੇਸੰ ਪਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇਹਿ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਪਨ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਮਾਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਗਰੁਕੇਨ ਸਮਾਧਿਪਬ੍ਭਾਰੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਰੁਕੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਬ੍ਭਾਰੇਨ ਚ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੦. ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਨੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਯਾਚਤੋ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਲਾਭਿਨਾ ਆਚਰਿਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਚਰਿਯਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਤਰੇਨ ਕਿੰ ਚਰਿਤੋਸਿ? ਕੇ ਵਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਲੰ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ? ਕਿੰ ਵਾ ਤੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ? ਕਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ।

ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਪਕਤਿਯਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਏਕੰ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਤਾਗਤਕ੍ਖਣੇ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਨਾਤਿਸੰਖਿਤ੍ਤੰ ਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ ਤਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਸਿਣਦੋਸਾ, ਕਸਿਣਕਰਣੰ, ਕਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਯੋ, ਦੁਵਿਧੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਦੁਵਿਧੋ ਸਮਾਧਿ, ਸਤ੍ਤਵਿਧੰ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਦਸਵਿਧੰ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਵੀਰਿਯਸਮਤਾ, ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਨਵ ਆਕਾਰਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪੰ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਸੰ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਏਵੰ ਕਥਿਯਮਾਨੇ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤਬ੍ਬੰ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਦੰ, ਇਦੰ ਉਪਰਿਮਪਦੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ , ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਇਦਮੋਪਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਤੰ ਤੰ ਆਕਾਰੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੁਣਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲੰ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਤਤਿਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੪. ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੧. ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਰੂਪਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਤਾਵਾਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤੋ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਸੋਧੇਨ੍ਤੇਨ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਫਾਸੁ ਨ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਅਞ੍ਞੋ ਗਾਵੁਤੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨੇ ਵਾ ਯੋਜਨਮਤ੍ਤੇਪਿ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯੋ ਵਿਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਠਾਨੇ ਸਨ੍ਦੇਹੇ ਵਾ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇ ਵਾ ਜਾਤੇ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵਿਹਾਰੇ ਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇਯੇਵ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂਦਿਵਸਮਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਆਚਰਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਲਮਨ੍ਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇਪਿ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਬ੍ਬਂ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੂਰਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਰੂਪਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰੋ

੫੨. ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਰੂਪੋ ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਦੋਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦੋਸਾ – ਮਹਤ੍ਤਂ, ਨਵਤ੍ਤਂ, ਜਿਣ੍ਣਤ੍ਤਂ, ਪਨ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਂ, ਸੋਣ੍ਡੀ, ਪਣ੍ਣਂ, ਪੁਪ੍ਫਂ, ਫਲਂ, ਪਤ੍ਥਨੀਯਤਾ, ਨਗਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ, ਦਾਰੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ, ਖੇਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ, ਵਿਸਭਾਗਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾ, ਪਟ੍ਟਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ, ਰਜ੍ਜਸੀਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਲਾਭੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਦੋਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਨਨੁਰੂਪੋ ਨਾਮ। ਨ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ।

ਕਸ੍ਮਾ? **ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ** ਤਾਵ ਬਹੂ ਨਾਨਾਛਨ੍ਦਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਤਾਯ ਵਤ੍ਤਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਾਦੀਨਿ ਅਸਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਚੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਵਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਕਤਂ ਪਾਨੀਯਘਟਂ ਵਾ ਰਿਤ੍ਤਂ, ਅਥਾਨੇਨ ਵਤ੍ਤਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਪਾਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਭੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਤਿਦਿਵਾ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਲਭਤਿ। ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਗਤੋਪਿ ਸਾਮਣੇਰਦਹਰਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਤਂ ਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਵਸੇਸਾਪਿ ਚ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇਪਿ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ।

ਨਵਵਿਹਾਰੇ ਬਹੁ ਨਵਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ, ਅਕਰੋਨ੍ਤਂ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਆਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾਸੁਖਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੁ, ਮਯਂ ਨਵਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਰੂਪੇ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ।

ਜਿਣ੍ਣਵਿਹਾਰੇ ਪਨ ਬਹੁ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੇਨਾਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਂ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ।

ਪਨ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਮਹਾਪਥਵਿਹਾਰੇ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ। ਵਿਕਾਲੇ ਆਗਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਨਦਿਵਸੇਪਿ ਏਵਮੇਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਏਵਰੂਪੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕਸਮ੍ਬਾਧੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸੋਣ੍ਡੀ ਨਾਮ ਪਾਸਾਣਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਾਨੀਯਤ੍ਥਂ ਮਹਾਜਨੋ ਸਮੋਸਰਤਿ, ਨਗਰਵਾਸੀਨਂ ਰਾਜਕੁਲੂਪਕਤ੍ਥੇਰਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਰਜਨਕਮ੍ਮਤ੍ਥਾਯ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਭਾਜਨਦਾਰੁਦੋਣਿਕਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸੁਕੇ ਚ ਅਸੁਕੇ ਚ ਠਾਨੇਤਿ

ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਮ੍ਪਿ ਨਿਚ੍ਚਬਜਾਵਟੋ ਹੋਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਸਾਕਪਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਾਕਹਾਰਿਕਾ ਗਾਯਮਾਨਾ ਪਣ੍ਣਂ ਉਚ੍ਚਿਨਨ੍ਤਿਯੋ ਵਿਸਭਾਗਸਦ੍ਦਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਮਾਲਾਗਚ੍ਛਾ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਦਿਸੋਯੇਵ ਉਪਦ੍ਦਵੋ।

ਯਤ੍ਥ ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਅਮ੍ਬਜਮ੍ਬੁਪਨਸਾਦਿਫਲਂ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਫਲਤ੍ਥਿਕਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਅਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨ ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਉਪਾਸਕਾ ਏਵਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਯਥਾਰੁਚਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ। ਅਵਾਸਾਯਪਿਸ੍ਸ ਪਰਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ।

ਪਤ੍ਥਨੀਯੇ ਪਨ ਲੇਣਸਮ੍ਮਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣਗਿਰਿਹਤ੍ਥਿਕੁਚ੍ਛਿਚੇਤਿਯਗਿਰਿਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਸਦਿਸੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਯਮਰਹਾਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤੁਕਾਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਓਸਰਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਦਿਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਗਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਵਿਸਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਯੋਪਿ ਘਟੇਹਿ ਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਸਾਣਿਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ।

ਦਾਰੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਚ ਦਬ੍ਬੁਪਕਰਣਰੁਕ੍ਖਾ ਚ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਟ੍ਠਹਾਰਿਕਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸਾਕਪੁਪ੍ਫਹਾਰਿਕਾ ਵਿਯ ਅਫਾਸੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਹਾਰੇ ਰੁਕ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਘਰਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਧਾਨਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਉਪਾਸਕਾ ਏਵਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਯਥਾਰੁਚਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ, ਅਵਾਸਾਯਪਿਸ੍ਸ ਪਰਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਪਨ **ਖੇਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ** ਹੋਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਖੇਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਖਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਞ੍ਞਂ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਮੁਖੇਸੁ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਬਹੁਂ ਅਫਾਸੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਰਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਭੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਾਮਿਕਾ ਕੁਲਾਨਂ ਗਾਵੋ ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਉਦਕਵਾਰਂ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵੀਹਿਸੀਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਪਸ੍ਸਥ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਆਰਾਮਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਨਂ ਘਰਦ੍ਵਾਰਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੇਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

ਵਿਸਭਾਗਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਭਾਗਵੇਰੀ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਕਰੋਥਾਤਿ ਵਾਰਿਯਮਾਨਾ ਏਤਸ੍ਸ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਆਗਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਟ੍ਠਮ੍ਹਾਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਯੋਪਿ ਉਦਕਪਟ੍ਟਨਂ ਵਾ ਥਲਪਟ੍ਟਨਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਨਾਵਾਹਿ ਚ ਸਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਆਗਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਓਕਾਸਂ ਦੇਥ, ਪਾਨੀਯਂ ਦੇਥ, ਲੋਣਂ ਦੇਥਾਤਿ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਾ ਅਫਾਸੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਰਜ੍ਜਸੀਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਰਾਜਭਯਂ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਦੇਸਂ ਏਕੋ ਰਾਜਾ ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਹਰਤਿ, ਇਤਰੋਪਿ ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਦਾਚਿ ਇਮਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਵਿਜਿਤੇ ਵਿਚਰਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਏਤਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਚਰਪੁਰਿਸੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਅਸਪ੍ਪਾਯਤਾਤਿ ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਸਮੋਸਰਣੇਨ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਵਾ ਅਸਪ੍ਪਾਯਤਾ। **ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਵਤ੍ਥੁ**। ਏਕੋ ਕਿਰ ਥੇਰੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਏਕਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਪਣ੍ਣਸਾਲਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਗਾਯਿ। ਸੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਸਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨਸੀਸੇ ਗਾਯਿ। ਥੇਰੋ ਚਙ੍ਕਮਨਸੀਸੰ ਅਗਮਾਸਿ। ਸਾ ਸਤਪੋਰਿਸੇ ਪਪਾਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਗਾਯਿ। ਥੇਰੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਾ ਵੇਗੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਮਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਏਕੋ ਨ ਦ੍ਵੇ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾ ਖਾਦਿਤਾ’’ਤਿ ਆਹ।

ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਲਾਭੋਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਆਚਰਿਯੰ ਵਾ ਆਚਰਿਯਸਮੰ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੰ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸਮੰ ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੰ ਲਦ੍ਧੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਸੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਲਾਭੋ ਮਹਾਦੋਸੋਯੇਵਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨੰ ਦੋਸਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਨਨੁਰੂਪੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ –

ਮਹਾਵਾਸੰ ਨਵਾਵਾਸੰ, ਜਰਾਵਾਸਞ੍ਚ ਪਨ੍ਥਨਿਂ।
ਸੋਣ੍ਡਿਂ ਪਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪੁਪ੍ਫਞ੍ਚ, ਫਲੰ ਪਤ੍ਥਿਤਮੇਵ ਚ॥

ਨਗਰੰ ਦਾਰੁਨਾ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਵਿਸਭਾਗੇਨ ਪਟ੍ਟਨੰ।
ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸੀਮਾਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਯਤ੍ਥ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ॥

ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਤਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਮਗ੍ਗੰ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੰ ਯਥਾਤਿ॥

ਅਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰੋ

੫੩. ਯੋ ਪਨ ਗੋਚਰਗਾਮਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਯੰ ਅਨੁਰੂਪੋ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨੰ ਨਾਤਿਦੂਰੰ ਹੋਤਿ ਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੰ ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣੰ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੰ, ਅਪ੍ਪਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੰ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ, ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ ‘ਇਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥੰ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੧)।

ਅਯੰ ‘‘ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਰੂਪੰ ਵਿਹਾਰੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧਾ

੫੪. **ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਤਿਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧਾ, ਤੇਪਿ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਦੀਘਾਨਿ ਕੇਸਨਖਲੋਮਾਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਜਿਣ੍ਣਚੀਵਰੇਸੁ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਤੁਨ੍ਨਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਵਾ ਰਜਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਚੇ ਪਤ੍ਤੇ ਮਲੰ ਹੋਤਿ, ਪਤ੍ਤੋ ਪਚਿਤਬ੍ਬੋ। ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ। ‘‘ਅਯੰ ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨੰ

੫੫. ਇਦਾਨਿ **ਸਬ੍ਬਂ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਹੋਤਿ।

ਏਵਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਓਕਾਸੇ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਕਤਾਯ ਵਾ ਅਕਤਾਯ ਵਾ ਪਥਵਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਕਤੇ ਵਾ ਅਕਤੇ ਵਾ ਸਾਨ੍ਤਕੇ, ਨੋ ਅਨਨ੍ਤਕੇ, ਸਕੋਟਿਯੇ, ਨੋ ਅਕੋਟਿਯੇ, ਸਵਟੁਮੇ, ਨੋ ਅਵਟੁਮੇ, ਸਪਰਿਯਨ੍ਤੇ, ਨੋ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੇ, ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੇ ਵਾ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵੀ ਰਤਨਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ ‘ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਮ੍ਹਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ... ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਅਤੀਤਭਵੇਪਿ ਸਾਸਨੇ ਵਾ ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਕਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਕਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਖਲਮਣ੍ਡਲੇ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, **ਮਲ੍ਲਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਵਿਯ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾਯਸ੍ਮਤੋ ਕਸਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂਠਾਨਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਦਪਾਦਿ। ਸੋ ਤਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ।

ਯੋ ਪਨੇਵਂ ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਆਚਰਿਯਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਧਾਨਂ ਅਵਿਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਸਿਣਦੋਸੇ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਕਸਿਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤਓਦਾਤਸਮ੍ਭੇਦਵਸੇਨ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਦੋਸਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਂ ਮਤ੍ਤਿਕਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਙ੍ਗਾਵਹੇ ਮਤ੍ਤਿਕਾਸਦਿਸਾਯ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਾਯ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਕਸਿਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਸਾਮਣੇਰਾਦੀਨਂ ਸਞ੍ਚਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਪਬ੍ਭਾਰੇ ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਯ ਵਾ ਸਂਹਾਰਿਮਂ ਵਾ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਂ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਂਹਾਰਿਮਂ ਚਤੂਸੁ ਦਣ੍ਡਕੇਸੁ ਪਿਲੋਤਿਕਂ ਵਾ ਚਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਟਸਾਰਕਂ ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪਨੀਤਤਿਣਮੂਲਸਕ੍ਖਰਕਥਲਿਕਾਯ ਸੁਮਦ੍ਦਿਤਾਯ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵਟ੍ਟਂ ਲਿਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਾਲੇ ਭੂਮਿਯਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਂ ਭੂਮਿਯਂ ਪਦੁਮਕਣ੍ਣਿਕਾਕਾਰੇਨ ਖਾਣੁਕੇ ਆਕੋਟੇਤ੍ਵਾ ਵਲ੍ਲੀਹਿ ਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਸਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਅਧੋ ਅਞ੍ਞਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਭਾਗੇ ਸੁਪਰਿਸੋਧਿਤਾਯ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਾਯ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਵਟ੍ਟਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਪਮਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤਂ ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਸਾਨ੍ਤਕੇ ਨੋ ਅਨਨ੍ਤਕੇ’’ਤਿਆਦਿ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੬. ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਪਾਣਿਕਾ ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣਂ ਸਮੁਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣਪਾਣਿਕਾਯ ਘਂਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਂ ਭੇਰੀਤਲਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਠਾਨਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਤੋ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਹਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਦੇਸੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕੇ ਸੁਅਤ੍ਥਤੇ ਪੀਠੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਦੂਰਤਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਿ ਕਸਿਣਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਕਸਿਣਦੋਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਉਚ੍ਚਤਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਗੀਵਂ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਨੀਚਤਰੇ ਜਣ੍ਣੁਕਾਨਿ ਰੁਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਨਿਸ੍ਸਰਣੇ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਸਮਤਿਕ੍ਕਮੁਪਾਯਭੂਤੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾਭਿਲਾਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਯਂ ਦਾਨਿ ਸਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧ ਅਰਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ

ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਜਾਤਗਾਰਵੇਨ ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਰਸਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਤਿਉਮ੍ਮੀਲਯਤੋ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁ ਕਿਲਮਤਿ, ਮਣ੍ਡਲਞ੍ਚ ਅਤਿਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਤਿਮਨ੍ਦਂ ਉਮ੍ਮੀਲਯਤੋ ਮਣ੍ਡਲਮਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਦਾਸਤਲੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਨਾ ਵਿਯ ਸਮੇਨਾਕਾਰੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿਚ ਵਣ੍ਣਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯਸਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਪਥਵੀ ਮਹੀ, ਮੇਦਿਨੀ, ਭੂਮਿ, ਵਸੁਧਾ, ਵਸੁਨ੍ਧਰਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਥਵੀਨਾਮੇਸੁ ਯਮਿਚ੍ਛਤਿ, ਯਦਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਨੁਕੂਲਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿਚ ਪਥਵੀਤਿ ਏਤਦੇਵ ਨਾਮਂ ਪਾਕਟਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਕਟਵਸੇਨੇਵ ਪਥਵੀ ਪਥਵੀਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਲੇਨ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨ ਨਿਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਾਵ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਕਾਲਸਤਮ੍ਪਿ ਕਾਲਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ।

੫੭. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਭਾਵਯਤੋ ਯਦਾ ਨਿਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮੀਲਿਤਕਾਲੇ ਵਿਯ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਜਾਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਦਧੋਵਨਪਪਞ੍ਚਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥਂ ਪਨਸ੍ਸ ਏਕਪਟਲਿਕੁਪਾਹਨਾ ਚ ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡੋ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਾਨੇਨ ਸਚੇ ਤਰੁਣੋ ਸਮਾਧਿ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਅਸਪ੍ਪਾਯਕਾਰਣੇਨ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਾਹਨਾ ਆਰੁਯ੍ਹ ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਦਾਯ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਸਿਣਦੋਸੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਥਵਿਕਤੋ ਨਿਹਤਾਦਾਸਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਯ ਸੁਧੋਤਸਙ੍ਖਥਾਲਂ ਵਿਯ ਵਲਾਹਕਨ੍ਤਰਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਯ ਮੇਘਮੁਖੇ ਬਲਾਕਾ ਵਿਯ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਿਵ ਤਤੋ ਸਤਗੁਣਂ ਸਹਸ੍ਸਗੁਣਂ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨੇਵ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ, ਨ ਸਣ੍ਠਾਨਵਨ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਹਿ ਤਂ ਈਦਿਸਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਸਿਯਾ ਓਲਾਰਿਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਂ ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤਂ, ਨ ਪਨੇਤਂ ਤਾਦਿਸਂ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਸਮਾਧਿਲਾਭਿਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਸਞ੍ਞਜਮੇਤਨ੍ਤਿ।

੫੮. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਤੋ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਦੁਵਿਧੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ ਚ। ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਪਟਿਲਾਭਭੂਮਿਯਂ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯਂ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਲਾਭਭੂਮਿਯਂ ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਸਮਾਧੀਨਂ ਇਦਂ ਨਾਨਾਕਾਰਣਂ, ਉਪਚਾਰੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਥਾਮਜਾਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਅਥਾਮਜਾਤਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਨਾਮ ਦਹਰੋ ਕੁਮਾਰਕੋ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਯਮਾਨੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਉਪਚਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਲੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਭਵਙ੍ਗਮੋਤਰਤਿ। ਅਪ੍ਪਨਾਯਂ ਪਨ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਥਾਮਜਾਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਥਾਮਜਾਤਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਕਿਂ ਭਵਙ੍ਗਵਾਰਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਕੁਸਲਜਵਨਪਟਿਪਾਟਿਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਤੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ ਨਾਮ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਚੇ ਤੇਨੇਵ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੁਨ੍ਦਰੰ। ਨੋ ਚੇ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਗਬ੍ਭੋ ਵਿਯ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ –

> ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖਤੋ ਲਦ੍ਧ-ਪਰਿਹਾਨਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
> ਆਰਕ੍ਖਮ੍ਹਿ ਅਸਨ੍ਤਮ੍ਹਿ, ਲਦ੍ਧੰ ਲਦ੍ਧੰ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ॥

ਸਤ੍ਤਸਪ੍ਪਾਯਾ

੫੯. ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਰਕ੍ਖਣਵਿਧਿ –

> ਆਵਾਸੋ ਗੋਚਰੋ ਭਸ੍ਸੰ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭੋਜਨੰ ਉਤੁ।
> ਇਰਿਯਾਪਥੋਤਿ ਸਤ੍ਤੇਤੇ, ਅਸਪ੍ਪਾਯੇ ਵਿਵਜ੍ਜਯੇ॥

> ਸਪ੍ਪਾਯੇ ਸਤ੍ਤ ਸੇਵੇਥ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੋ।
> ਨਚਿਰੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ, ਹੋਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪ੍ਪਨਾ॥

ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਿੰ ਆਵਾਸੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਯੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਥਾਵਰਞ੍ਚ ਹੋਤਿ , ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਨਾਗਪਬ੍ਬਤਵਾਸੀਪਧਾਨਿਯਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਅਯੰ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ ਬਹੂ ਆਵਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿੰ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਆਵਾਸਸਪ੍ਪਾਯਤਾਯ ਹਿ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਮ੍ਹਿ ਚੂਲ਼ਨਾਗਲੇਣੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿੰਸੁ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨੰ ਪਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਪਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਗਣਨਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਾਦੀਸੁ।

ਗੋਚਰਗਾਮੋ ਪਨ ਯੋ ਸੇਨਾਸਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਵਾ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਦਿਯਡ੍ਢਕੋਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਹੋਤਿ ਸੁਲਭਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖੋ, ਸੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਿਪਰੀਤੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ।

ਭਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਤਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਰਧਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਮਤ੍ਤਾਯ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬੰ।

ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਅਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕੋ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਥਿਰਤਰੰ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਾਯਦਲ਼੍ਹੀਬਹੁਲੋ ਪਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਤੰ ਕਦ੍ਦਮੋਦਕਮਿਵ ਅਚ੍ਛੰ ਉਦਕੰ ਮਲੀਨਮੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਞ੍ਚ ਆਗਮ੍ਮ ਕੋਟਪਬ੍ਬਤਵਾਸੀਦਹਰਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਿ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਪਗੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ।

ਭੋਜਨੰ ਪਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਧੁਰੰ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਮ੍ਬਿਲੰ ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਹੋਤਿ। **ਉਤੁ**ਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੀਤੋ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਣ੍ਹੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੰ ਭੋਜਨੰ ਵਾ ਉਤੁੰ ਵਾ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਥਿਰਤਰੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਭੋਜਨੰ ਸੋ ਚ ਉਤੁ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਤਰੰ ਭੋਜਨੰ ਇਤਰੋ ਚ ਉਤੁ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚਙ੍ਕਮੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਯਨਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਆਵਾਸਂ ਵਿਯ ਤੀਣਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਥਿਰਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਤਰੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਤਿ ਇਮਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸੇਵਨਬਹੁਲਸ੍ਸ ਨਚਿਰੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਹੋਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪ੍ਪਨਾ।

ਦਸਵਿਧਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ

੬੦. ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਦਸਵਿਧਂ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ, ਦਸਾਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਤੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਤੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤੋ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ, ਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤੋ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤੋਤਿ।

੬੧. ਤਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ** ਨਾਮ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣਂ। ਯਦਾ ਹਿਸ੍ਸ ਕੇਸਨਖਲੋਮਾਨਿ ਦੀਘਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਰੀਰਂ ਵਾ ਸੇਦਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਦਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੁ ਅਵਿਸਦਂ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਯਦਾ ਪਨਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਜਿਣ੍ਣਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ ਉਕ੍ਲਾਪਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਬਾਹਿਰਵਤ੍ਥੁ ਅਵਿਸਦਂ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇ ਚ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਅਵਿਸਦੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਦੀਪਕਪਲ੍ਲਿਕਵਟ੍ਟਿਤੇਲਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੀਪਸਿਖਾਯ ਓਭਾਸੋ ਵਿਯ। ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਪਿ ਅਵਿਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੁਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵਿਸਦੇ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੁ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਵਿਸਦਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਦੀਪਕਪਲ੍ਲਿਕਵਟ੍ਟਿਤੇਲਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੀਪਸਿਖਾਯ ਓਭਾਸੋ ਵਿਯ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਪਿ ਵਿਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

੬੨. **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਂ** ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮਭਾਵਕਰਣਂ। ਸਚੇ ਹਿਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ ਇਤਰਾਨਿ ਮਨ੍ਦਾਨਿ, ਤਤੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹਕਿਚ੍ਚਂ , ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਕਿਚ੍ਚਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਵਾ ਯਥਾ ਵਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਇਤਰਾਨਿ ਇਤਰਕਿਚ੍ਚਭੇਦਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਤਿ ਇਤਰੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਬਲਵਸਦ੍ਧੋ ਹਿ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ ਮੁਦ੍ਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਸੀਦਤਿ। ਬਲਵਪਞ੍ਞੋ ਮਨ੍ਦਸਦ੍ਧੋ ਕੇਰਾਟਿਕਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਰੋਗੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਮਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਸੀਦਤਿ। ਬਲਵਸਮਾਧਿਂ ਪਨ ਮਨ੍ਦਵੀਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਬਲਵਵੀਰਿਯਂ ਮਨ੍ਦਸਮਾਧਿਂ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਸਮਾਧਿ ਪਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸਂਯੋਜਿਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਪਤਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਂਯੋਜਿਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਪਤਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਂ ਸਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਉਭਯਸਮਤਾਯ ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਬਲਵਤੀਪਿ ਸਦ੍ਧਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ

ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਸਮਤਾਯਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਸਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨਂ ਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇਨ ਚ ਸਮਾਧਿਨਾ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਲੋਣਧੂਪਨਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ, ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਿਕਅਮਚ੍ਚੋ ਵਿਯ ਚ ਸਬ੍ਬਰਾਜਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਸਤਿ ਚ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸਤਿਪਟਿਸਰਣਂ, ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਸਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਸਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

੬੩. **ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਸਲ੍ਲਂ** ਨਾਮ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਤਸ੍ਸ ਕਰਣਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਕਤਸ੍ਸ ਚ ਭਾਵਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਭਾਵਨਾਯ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਣਕੋਸਲ੍ਲਞ੍ਚ, ਤਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

੬੪. ਕਥਞ੍ਚ **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ**? ਯਦਾਸ੍ਸ ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਤਯੋ ਅਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚ ਗੋਮਯਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਉਦਕਵਾਤਞ੍ਚ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਪਂਸੁਕੇਨ ਚ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਅਕਾਲੋ ਸਮਾਧਿ…ਪੇ॰… ਅਕਾਲੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਲੀਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਦੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਲੀਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚ ਗੋਮਯਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਮੁਖਵਾਤਞ੍ਚ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਪਂਸੁਕੇਨ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾਸਕਮਾਹਾਰਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮਾ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)।

ਤਥਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁ ਨਿਕ੍ਕਮਧਾਤੁ ਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੁ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)।

> ਤਥਾ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)।

ਤਤ੍ਥ ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਾਮ। ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੂ**ਤਿ ਪਠਮਵੀਰਿਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰਂ। **ਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਪਰਂ ਪਰਂ ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰਂ। **ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਨ ਪੀਤਿਯਾ ਏਵ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕਮਨਸਿਕਾਰੋਵ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਾਮ।

ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ, ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ, ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ।

ਏਕਾਦਸਧਮ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਾਦਿਭਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਿਤਾ, ''ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਮਹਾਸਾਵਕੇਹਿ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਮਯਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੁਸੀਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਗਮਨਵੀਥਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ਦਾਯਕਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਪਚਾਯਨਤਾ, ''ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ, ਸੋ ਚ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਸਾਸਨੋ ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਬਹੂਪਕਾਰੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪੂਜਿਯਮਾਨੋ ਪੂਜਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨ ਇਤਰਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਥੁ ਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ''ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮੇ ਮਹਾਦਾਯਜ੍ਜਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਞ੍ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੁਸੀਤੇਨ ਗਹੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦਾਯਜ੍ਜਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਵਤ੍ਤਨਅਬ੍ਭੋਕਾਸਸੇਵਨਾਦੀਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਤਾ, ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ।

ਏਕਾਦਸਧਮ੍ਮਾ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮ... ਸਙ੍ਘ... ਸੀਲ... ਚਾਗ... ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਲੂਖਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ, ਸਿਨਿਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ, ਪਸਾਦਨਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੬੫. ਕਥਂ **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ**? ਯਦਾਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਤਯੋ ਅਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਨ ਚ ਪਂਸੁਕੇਨ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਅਕਾਲੋ ਵੀਰਿਯ...ਪੇ॰... ਅਕਾਲੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਉਦ੍ਧਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਦੁਵੂਪਸਮਯਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਉਦ੍ਧਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਵੂਪਸਮਯਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ...ਪੇ॰... ਪਂਸੁਕੇਨ ਚ ਓਕਿਰੇਯਜ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)।

ਤਥਾ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਬ੍ਯਗ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)।

ਤਥਾ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨)।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਯੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋਵ ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਾਮ। **ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਮਥਸ੍ਸੇਵੇਤਮਧਿਵਚਨਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ **ਅਬ੍ਯਗ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾ, ਉਤੁਸੁਖਸੇਵਨਤਾ, ਇਰਿਯਾਪਥਸੁਖਸੇਵਨਤਾ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗਤਾ, ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ।

ਏਕਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਤਾ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਤਾ, ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਣਤਾ, ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਣਤਾ , ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਸਂਵੇਗਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਤਾ, ਸਮ੍ਮਾਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤਾ, ਅਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ, ਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ, ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ, ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕੇਲਾਯਨਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ, ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਹਾਕਾਰੇਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੬੬. ਕਥਂ **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ**? ਯਦਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯ ਵਾ ਉਪਸਮਸੁਖਾਨਧਿਗਮੇਨ ਵਾ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਨਂ ਅਟ੍ਠਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸਂਵੇਜੇਤਿ। **ਅਟ੍ਠ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨਿ** ਨਾਮ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਪਞ੍ਚਮਂ, ਅਤੀਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਂ

ਦੁਕ੍ਖਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਹਾਰਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਚਸ੍ਸ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਏਵਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ? ਯਦਾਸ੍ਸ ਏਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੋ ਅਲੀਨਂ ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਸੁ ਨ ਬਜਾਪਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸੇਸੁ। ਏਵਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ।

ਅਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ ਨਾਮ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਅਨਾਰੁਲ੍ਹਪੁਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੇਕਕਿਚ੍ਚਪਸੁਤਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਹਦਯਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਰਕਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ।

ਸਮਾਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ ਨਾਮ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਮਾਧਿਲਾਭੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ।

ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਨਾਮ ਸਮਾਧਿਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਸਮਾਧਿਗਰੁਸਮਾਧਿਨਿਨ੍ਨਸਮਾਧਿਪੋਣਸਮਾਧਿਪਬ੍ਭਾਰਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਮੇਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

੬੨. ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਦਯਤੋ, ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਇਮਂ।
ਪਟਿਲਦ੍ਧੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ, ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਸਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ।
ਤਥਾਪਿ ਨ ਜਹੇ ਯੋਗਂ, ਵਾਯਮੇਥੇਵ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

ਹਿਤ੍ਵਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਂ, ਵਿਸੇਸਂ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ।
ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ ਪਰਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਠਾਨਮੇਤਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਯਂ ਬੁਧੋ।
ਸਮਤਂ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਵ, ਯੋਜਯੇਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ॥

ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਲਯਂ ਯਨ੍ਤਂ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇਥੇਵ ਮਾਨਸਂ।
ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ, ਸਮਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਯੇ॥

ਰੇਣੁਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਲਦਲੇ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਨਾਵਾਯ ਨਾਲ਼ਿਯਾ।
ਯਥਾ ਮਧੁਕਰਾਦੀਨਂ, ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਵਣ੍ਣਿਤਾ॥

ਲੀਨਉਦ੍ਧਤਭਾਵੇਹਿ, ਮੋਚਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖਂ, ਮਾਨਸਂ ਪਟਿਪਾਦਯੇਤਿ॥

ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖਪਟਿਪਾਦਨਂ

੬੮. ਤਤ੍ਰਾਯਮਤ੍ਥਦੀਪਨਾ – ਯਥਾ ਹਿ ਅਛੇਕੋ ਮਧੁਕਰੋ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਪੁਪ੍ਫਂ ਪੁਪ੍ਫਿਤਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖੇਨ ਵੇਗੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਖੀਣੇ ਰੇਣੁਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਪਰੋ ਅਛੇਕੋ ਮਨ੍ਦੇਨ ਜਵੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਖੀਣੇਯੇਵ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਛੇਕੋ ਪਨ ਸਮੇਨ ਜਵੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਸੁਖੇਨ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਵਾ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ ਰੇਣੁਂ ਆਦਾਯ ਮਧੁਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮਧੁਰਸਮਨੁਭਵਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਸੁ ਉਦਕਥਾਲਗਤੇ ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਅਛੇਕੋ ਵੇਗੇਨ ਸਤ੍ਥਂ ਪਾਤੇਨ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਉਦਕੇ ਵਾ ਪਵੇਸੇਤਿ। ਅਪਰੋ ਅਛੇਕੋ ਛਿਜ੍ਜਨਪਵੇਸਨਭਯਾ ਸਤ੍ਥਕੇਨ ਫੁਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਸਹਤਿ। ਛੇਕੋ ਪਨ ਸਮੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਪਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਸਿਪ੍ਪੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਾਭਂ ਲਭਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਯੋ ਚਤੁਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਮਾਣਂ ਮਕ੍ਕਟਸੁਤ੍ਤਮਾਹਰਤਿ, ਸੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਲਭਤੀਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕੋ ਅਛੇਕਪੁਰਿਸੋ ਵੇਗੇਨ ਮਕ੍ਕਟਸੁਤ੍ਤਮਾਕਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਤਹਿਂ ਤਹਿਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿਯੇਵ। ਅਪਰੋ ਅਛੇਕੋ ਛੇਦਨਭਯਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਫੁਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਸਹਤਿ। ਛੇਕੋ ਪਨ ਕੋਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਦਣ੍ਡਕੇ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਲਾਭਂ ਲਭਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਅਛੇਕੋ ਨਿਯਾਮਕੋ ਬਲਵਵਾਤੇ ਲਙ੍ਕਾਰਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਨਾਵਂ ਵਿਦੇਸਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾਪੇਤਿ। ਅਪਰੋ ਅਛੇਕੋ ਮਨ੍ਦਵਾਤੇ ਲਙ੍ਕਾਰਂ ਓਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਨਾਵਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਪੇਤਿ। ਛੇਕੋ ਪਨ ਮਨ੍ਦਵਾਤੇ ਲਙ੍ਕਾਰਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਬਲਵਵਾਤੇ ਅਡ੍ਢਲਙ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਯੋ ਤੇਲੇਨ ਅਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਨਾਲ਼ਿਂ ਪੂਰੇਤਿ, ਸੋ ਲਾਭਂ ਲਭਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕੋ ਅਛੇਕੋ ਲਾਭਲੁਦ੍ਧੋ ਵੇਗੇਨ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਤੇਲਂ ਛਡ੍ਡੇਤਿ। ਅਪਰੋ ਅਛੇਕੋ ਤੇਲਛਡ੍ਡਨਭਯਾ ਆਸਿਞ੍ਚਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਸਹਤਿ। ਛੇਕੋ ਪਨ ਸਮੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਲਾਭਂ ਲਭਤਿ।

ਏਵਮੇਵ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸੀਘਮੇਵ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਗਾਲ਼੍ਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਪਤਤਿ, ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। ਏਕੋ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਿਂ ਦਾਨਿਮੇ ਅਪ੍ਪਨਾਯਾਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਹਾਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤਿਲੀਨਵੀਰਿਯਤ੍ਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਪਤਤਿ, ਸੋਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। ਯੋ ਪਨ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਲੀਨਂ ਲੀਨਭਾਵਤੋ ਉਦ੍ਧਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਸਮੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਦਿਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ਰੇਣੁਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਲਦਲੇ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਨਾਵਾਯ ਨਾਲ਼ਿਯਾ।
> ਯਥਾ ਮਧੁਕਰਾਦੀਨਂ, ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਵਣ੍ਣਿਤਾ॥
>
> ਲੀਨਉਦ੍ਧਤਭਾਵੇਹਿ , ਮੋਚਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਸੋ।
> ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖਂ, ਮਾਨਸਂ ਪਟਿਪਾਦਯੇਤਿ॥

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੬੯. ਇਤਿ ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖਂ ਮਾਨਸਂ ਪਟਿਪਾਦਯਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਵਙ੍ਗਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵੀ ਪਥਵੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਤਦੇਵ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਵਸਾਨੇ ਏਕਂ ਰੂਪਾਵਚਰਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ। ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤੇਹਿ

ਬਲਵਤਰਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਿ ਯਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨੀ**ਤਿਪਿ, ਯਥਾ ਗਾਮਾਦੀਨਂ ਆਸਨ੍ਨਪਦੇਸੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਗਰੂਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮੀਪਚਾਰਤ੍ਤਾ ਵਾ **ਉਪਚਾਰਾਨੀ**ਤਿਪਿ, ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਂ, ਉਪਰਿ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਚ ਅਨੁਲੋਮਤੋ **ਅਨੁਲੋਮਾਨੀ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮਂ, ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਗੋਤ੍ਤਾਭਿਭਵਨਤੋ, ਮਹਗ੍ਗਤਗੋਤ੍ਤਭਾਵਨਤੋ ਚ **ਗੋਤ੍ਰਭੂ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਚਾਰਂ, ਤਤਿਯਂ ਅਨੁਲੋਮਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਠਮਂ ਵਾ ਉਪਚਾਰਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਅਨੁਲੋਮਂ, ਤਤਿਯਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤਂ। ਚਤੁਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ ਪਞ੍ਚਮਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਵਸੇਨ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਜਵਨਂ ਪਤਤਿ। ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਗੋਦਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੨) ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਛਟ੍ਠੇਪਿ ਸਤ੍ਤਮੇਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ, ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ ਥੇਰਸ੍ਸੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁਯੇਵ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ। ਪਰਤੋ ਜਵਨਂ ਪਤਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਤਮੇਵ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਛਿਨ੍ਨਪਪਾਤਾਭਿਮੁਖੋ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਠਾਤੁਕਾਮੋਪਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਪਾਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਪਪਾਤੇ ਏਵ ਪਤਤਿ, ਏਵਂ ਛਟ੍ਠੇ ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁਯੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਾ ਚ ਪਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾਯੇਵ। ਸਤ੍ਤਸੁ ਹਿ ਠਾਨੇਸੁ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਪਠਮਪ੍ਪਨਾਯਂ, ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸੁ, ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ, ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਫਲੇ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਭਵਙ੍ਗਜ੍ਝਾਨੇ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ, ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਫਲਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਪਰਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੁਪਰਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਰੂਪੇਸੁ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾਯੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਤੋ ਭਵਙ੍ਗਪਾਤੋ। ਅਥ ਭਵਙ੍ਗਂ ਵੋਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਂ, ਤਤੋ ਝਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਨੇਸ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬)। ਏਵਮਨੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ।

੭੦. ਤਤ੍ਥ **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। ਯੋ ਪਨਾਯਮੇਤ੍ਥ ਏਵਕਾਰੋ, ਸੋ ਨਿਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਣਸਮਯੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਂ ਕਾਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਂ ਦੀਪੇਤਿ।

ਕਥਂ? ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਯਮੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੂਨ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਾਮਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਯੇਸੁ ਸਤਿ ਇਦਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਤਿ ਪਦੀਪੋਭਾਸੋ ਵਿਯ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਓਰਿਮਤੀਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਪਾਰਿਮਤੀਰਸ੍ਸੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਯਮਂ ਕਰੋਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ, ਕਿਂ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਚ੍ਚਾਪਿ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਂਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਏਸ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ਇਦਂ ਝਾਨਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਯਥਾਹ, ''ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੩)। ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪਿ ਪਨ ਯਥਾ ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਏਤ੍ਥ ਏਵਕਾਰੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਚ੍ਚ

ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁੰ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨ ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਾਦਯੋ, ਕਾਯਵਿਵੇਕਾਦਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਵੇਕਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋਤਿ ਤਯੋ ਏਵ ਇਧ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਦੇਨ ਯੇ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ, ਮਨਾਪਿਯਾ ਰੂਪਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧) ਨਯੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ ''ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ, ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਾਮੋ, ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧; ਵਿਭ॰ ੫੬੪) ਏਵੰ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਇਚ੍ਚੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿਪਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੇਹਿ ਵਾ ਵਿਵਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ ਏਵ ਕਾਮਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋਯੇਵ ਚ ਏਤੇਸੰ ਪਠਮੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਪਠਮੇਨ ਲੋਲਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਬਾਲਭਾਵਸ੍ਸ। ਪਠਮੇਨ ਚ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿ , ਦੁਤਿਯੇਨ ਆਸਯਪੋਸਨੰ ਵਿਭਾਵਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਤਾਵ ਨਯੋ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਕਾਮੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪਕ੍ਖੇ।

ਕਿਲੇਸਕਾਮਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਛਨ੍ਦੋਤਿ ਚ ਰਾਗੋਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕਭੇਦੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋਯੇਵ ਕਾਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋ ਚ ਅਕੁਸਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਕਾਮੋ ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੬੪) ਨਯੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਸੁੰ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਲੇਸਕਾਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਕੁਸਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯਪਦੇ। ਅਨੇਕਭੇਦਤੋ ਚਸ੍ਸ ਕਾਮਤੋਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਕੁਸਲਭਾਵੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਉਪਰਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੰ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਨੀਵਰਣਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਹਿ ਝਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਿ, ਤੇਸੰ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸਕਾਨਿ ਵਿਘਾਤਕਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਪੀਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਸੁਖੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਵਿਚਾਰੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਪੇਟਕੇ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨੀਵਰਣਾਨੰ, ਅਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਪਠਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸੇਸਨੀਵਰਣਾਨੰ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਤੀਸੁ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਸੁ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਲੋਭਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਾਦਿਵਿਸਯਾਨੰ ਦੋਸਮੋਹਾਨੰ। ਓਘਾਦੀਸੁ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਠਮੇਨ ਕਾਮੋਘਕਾਮਯੋਗਕਾਮਾਸਵਕਾਮੁਪਾਦਾਨਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥਕਾਮਰਾਗਸੰਯੋਜਨਾਨੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਵਸੇਸਓਘਯੋਗਾਸਵਉਪਾਦਾਨਗਨ੍ਥਸੰਯੋਜਨਾਨੰ। ਪਠਮੇਨ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ। ਅਪਿਚ ਪਠਮੇਨ ਲੋਭਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸੇਸਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੭੧. ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਨੰ **ਵਿਤਕ੍ਕੋ,** ਊਹਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਆਹਨਨਪਰਿਯਾਹਨਨਰਸੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨਯਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ।

ਵਿਚਰਣਂ **ਵਿਚਾਰੋ**, ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਮਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਾਨੁਯੋਜਨਰਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ।

ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਓਲਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਟ੍ਠੇਨ ਚ ਘਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤੋ ਵਿਯ ਚੇਤਸੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੁਖੁਮਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਸਭਾਵੇਨ ਚ ਘਣ੍ਡਾਨੁਰਵੋ ਵਿਯ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਵਿਚਾਰੋ। ਵਿਪ੍ਫਾਰਵਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਭੂਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵਿਯ ਪਦੁਮਾਭਿਮੁਖਪਾਤੋ ਵਿਯ ਚ ਗਨ੍ਧਾਨੁਬਨ੍ਧਚੇਤਸੋ ਭਮਰਸ੍ਸ। ਸਨ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰੋ ਨਾਤਿਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਭਾਵੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਪਕ੍ਖਪ੍ਪਸਾਰਣਂ ਵਿਯ, ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ ਵਿਯ ਚ ਪਦੁਮਾਭਿਮੁਖਪਤਿਤਸ੍ਸ ਭਮਰਸ੍ਸ ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਭਾਗੇ। ਦੁਕਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਆਕਾਸੇ ਗਚ੍ਛਤੋ ਮਹਾਸਕੁਣਸ੍ਸ ਉਭੋਹਿ ਪਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਵਾਤਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਕ੍ਖੇ ਫਨ੍ਦਾਪਯਮਾਨਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਚਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ।

ਅਪਿਚ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਂਸਭਾਜਨਂ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦਲ੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਚੁਣ੍ਣਤੇਲਵਾਲਣ੍ਡੁਪਕੇਨ ਪਰਿਮਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਗਹਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੋ। ਤਥਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਚਕ੍ਕਂ ਭਮਯਿਤ੍ਵਾ ਭਾਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੋ। ਤਥਾ ਮਣ੍ਡਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਯ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬਹਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨੋ ਵਿਚਾਰੋ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪੁਪ੍ਫੇਨ ਫਲੇਨ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਝਾਨਂ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ''ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਚਾਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੬੫) ਨਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਿਵੇਕਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਵਿਤ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕੋ, ਨੀਵਰਣਵਿਗਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਿਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਵਿਵੇਕੋ, ਨੀਵਰਣਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਰਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵੇਕਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਵੇਕੇ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕਜਂ।

੧੨. **ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੀਣਯਤੀਤਿ ਪੀਤਿ। ਸਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪੀਨਨਰਸਾ, ਫਰਣਰਸਾ ਵਾ, ਓਦਗ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾ ਪੀਤਿ, ਖਣਿਕਾਪੀਤਿ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਪੀਤਿ, ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ, ਫਰਣਾਪੀਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਪੀਤਿ** ਸਰੀਰੇ ਲੋਮਹਂਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਖਣਿਕਾਪੀਤਿ** ਖਣੇ ਖਣੇ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਸਦਿਸਾ ਹੋਤਿ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਪੀਤਿ** ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰਂ ਵੀਚਿ ਵਿਯ ਕਾਯਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ** ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ ਕਾਯਂ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਣ੍ਣਵਲ੍ਲਿਕਵਾਸੀ **ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਸਾਯਂ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਹਾਚੇਤਿਯਾਭਿਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਇਮਾਯ ਵਤ ਵੇਲਾਯ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਮਹਾਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸੁਧਾਤਲੇ ਪਹਟਚਿਤ੍ਤਗੇਣ੍ਡੁਕੋ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਤਥਾ ਗਿਰਿਕਣ੍ਡਕਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਵਤ੍ਤਕਾਲਕਗਾਮੇ **ਏਕਾ ਕੁਲਧੀਤਾ**ਪਿ ਬਲਵਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿਯਾ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘੇਸਿ।

ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ''ਅਮ੍ਮ ਤ੍ਵਂ ਗਰੁਭਾਰਾ ਅਕਾਲੇ ਵਿਚਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਸਿ, ਮਯਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਅਗਮਂਸੁ। ਸਾ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ ਘਰੇ ਓਹੀਯਿਤ੍ਵਾ ਘਰਾਜਿਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕੇਨ ਗਿਰਿਕਣ੍ਡਕੇ ਆਕਾਸਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੀ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਦੀਪਪੂਜਂ ਅਦ੍ਦਸ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ

ਪਰਿਸਾ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਚੇਤਿਯਪੂਜੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਗਣਸਜ੍ਝਾਯਸਦ੍ਦੰ ਅਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥਸ੍ਸਾ ''ਧਞ੍ਞਾਵਤਿਮੇ, ਯੇ ਵਿਹਾਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪੇ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਿਤੁੰ, ਏਵਰੂਪਞ੍ਚ ਮਧੁਰਧਮ੍ਮਕਥੰ ਸੋਤੁੰ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਰਾਸਿਸਦਿਸੰ ਚੇਤਿਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ ਉਦਪਾਦਿ। ਸਾ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਪੁਰਿਮਤਰੰਯੇਵ ਆਕਾਸਤੋ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਓਰੁਯ੍ਹ ਚੇਤਿਯੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਨੰ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਮ ਤ੍ਵੰ ਕਤਰੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤਾਸੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿੰਸੁ। ਸਾ ''ਆਕਾਸੇਨ ਆਗਤਾਮ੍ਹਿ, ਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਮ ਆਕਾਸੇਨ ਨਾਮ ਖੀਣਾਸਵਾ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵੰ ਕਥੰ ਆਗਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਆਹ – ''ਮਯ੍ਹੰ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕੇਨ ਚੇਤਿਯੰ ਆਲੋਕੇਨ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ ਬਲਵਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਅਥਾਹੰ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਿਤਭਾਵੰ, ਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵੰ ਅਞ੍ਞਾਸਿੰ, ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਨ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਮ੍ਹੀ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣਾ ਹੋਤਿ। ਫਰਣਾਪੀਤਿਯਾ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਧਮਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰਿਤਵਤ੍ਥਿ ਵਿਯ ਮਹਤਾ ਉਦਕੋਘੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਪਬ੍ਬਤਕੁਚ੍ਛਿ ਵਿਯ ਚ ਅਨੁਪਰਿਪ੍ਫੁਟੰ ਹੋਤਿ।

ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਪੀਤਿ ਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਦੁਵਿਧੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞ੍ਚ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੁਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਕਾਯਿਕਞ੍ਚ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ। ਸੁਖੰ ਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੰ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਤਿਵਿਧੰ ਸਮਾਧਿੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿੰ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਯਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਮੂਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੋਗੰ ਗਤਾ ਫਰਣਾਪੀਤਿ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਪੀਤੀਤਿ।

੧੩. ਇਤਰੰ ਪਨ ਸੁਖਨੰ ਸੁਖੰ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਚ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧਨ੍ਤਿ ਸੁਖੰ, ਤੰ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣੰ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਰਸੰ, ਅਨੁਗ੍ਗਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਤਿਪਿ ਚ ਨੇਸੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਪਟਿਲਾਭਤੁਟ੍ਠਿ ਪੀਤਿ। ਪਟਿਲਦ੍ਧਰਸਾਨੁਭਵਨੰ ਸੁਖੰ। ਯਤ੍ਥ ਪੀਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਖੰ। ਯਤ੍ਥ ਸੁਖੰ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਨਿਯਮਤੋ ਪੀਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਪੀਤਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਸੁਖੰ। ਕਨ੍ਤਾਰਖਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਨਨ੍ਤੁਦਕਦਸ੍ਸਨਸਵਨੇਸੁ ਵਿਯ ਪੀਤਿ। ਵਨਚ੍ਛਾਯਾਪਵੇਸਨਉਦਕਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਵਿਯ ਸੁਖੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਪੀਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਖੰ ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਝਾਨੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦੰ ਝਾਨੰ ਪੀਤਿਸੁਖਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸੁਖੰ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਝਾਨੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ **ਵਿਵੇਕਜੰਪੀਤਿਸੁਖੰ**। ਯਥੇਵ ਹਿ ਝਾਨੰ, ਏਵੰ ਪੀਤਿਸੁਖਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਵਿਵੇਕਜਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਪਦੇਨੇਵ ''ਵਿਵੇਕਜੰਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ''ਇਦੰ ਸੁਖੰ ਇਮਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਸਹਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੬੭) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਠਮੰ ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਰਤੋ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ''ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾਤਿ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੋ ਪਟਿਲਾਭੋ ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਫੁਸਨਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਏਵਮੇਵਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਇਰਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਿੰ ਪਾਲਨੰ ਯਪਨੰ ਯਾਪਨੰ ਚਾਰੰ ਵਿਹਾਰੰ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ । ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੪੦)।

ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਾਦਿ

੧੪. ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਏਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇਸੁ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸੇਤਾਨਿ ਪਹਾਨਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਏਤਾਨੇਵ ਵਿਸੇਸੇਨ ਝਾਨਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਨਿ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਹਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯਪ੍ਪਲੋਭਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਭਿਭੂਤਂ ਵਾ ਤਂ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਂ ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭੂਤਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰੇਤਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪਹਤਂ ਝਾਨਾਧਿਗਮਸਾਧਿਕਂ ਪਟਿਪਦਂ ਨਾਰੋਹਤਿ। ਇਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਝਾਨਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ ਏਤਾਨੇਵ **ਪਹਾਨਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ, ਵਿਚਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਤਿ, ਤੇਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਚੇਤਸੋ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਾ ਪੀਤਿ ਪੀਣਨਂ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਂ ਏਤੇਹਿ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਪੀਣਨਉਪਬ੍ਰੂਹਨੇਹਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਆਧਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਹਿ ਏਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਏਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਝਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ ਸੇਨਾ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਤੂਰਿਯਂ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਚ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਦਮ੍ਪਿ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤਾਨਿ ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਪਚਾਰੇ ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤਤੋ ਬਲਵਤਰਾਨਿ। ਇਧ ਪਨ ਉਪਚਾਰਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸੁਵਿਸਦੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪਯਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਚਾਰੋ ਅਤਿਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਮਜ੍ਜਮਾਨੋ। ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਯਂ ਫਰਮਾਨਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮)। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮ੍ਹਿ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲੇ ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਫੁਸਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਇਤਰੇਹਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਠੇ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੬੯) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਮੇਵ। ਯੇਨ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸੋਯੇਵ ਤੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ।

ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ

੧੫. **ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਤਾ। ਤੇਸਂਯੇਵ ਚ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

> ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਆਦਿਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਆਦਿਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਬਨ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਪਰਿਬਨ੍ਧਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਆਦਿਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

‘‘ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

‘‘ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਚਤੁਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚਾ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੮)।

ਤਤ੍ਰ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਸਸਮ੍ਭਾਰਿਕੋ ਉਪਚਾਰੋ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ‘‘ਏਕਤ੍ਤਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤਞ੍ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੮) ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯਮੇਵ ਆਗਮਨਵਸੇਨ **ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ**, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਪਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਥੰ? ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਯੋ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਿਲੇਸਗਣੋ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਬਨ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਵਰਣਵਿਰਹਿਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਯੇਵ। ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਪਨ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਣਾਮਨਯੇਨ ਤਥਤ੍ਤਮੁਪਗਚ੍ਛਮਾਨੰ ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਥਤ੍ਤੁਪਗਮਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਕਾਰਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਵਿਸੋਧਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਸਮਥਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਨ ਸਮਾਧਾਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸੰਸਗ੍ਗੰ ਪਹਾਯ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਏਵੰ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯੇ ਪਨੇਤੇ ਏਵੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤੇ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਯਾਨਿ ਚ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਨਾਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੇਨ ਏਕਰਸਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ, ਯਞ੍ਚੇਸ ਤਦੁਪਗੰ ਤੇਸੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਏਕਰਸਭਾਵਾਨੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਵੀਰਿਯੰ ਵਾਹਯਤਿ, ਯਾ ਚਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਆਸੇਵਨਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਆਕਾਰਾ ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਣੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨੇਸੁ ਤੰ ਤੰ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯੋਦਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਵ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਪਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਞਾਣੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਤਥਾਪਗ੍ਗਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਾਧੁਕੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ

ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੧)। ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਇਦਾਨਿ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ **ਪਠਮਂ**, ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ **ਪਠਮਂ**। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ ਵਾ **ਝਾਨਂ**। ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲਂ ਪਨ ਸਕਲਟ੍ਠੇਨ **ਪਥਵੀਕਸਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਝਾਨਮ੍ਪਿ। ਤਤ੍ਰ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਝਾਨਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ।

ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਸਮ੍ਪਾਦਨਂ

੭੬. ਏਵਮਧਿਗਤੇ ਪਨ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਵਾਲਵੇਧਿਨਾ ਵਿਯ, ਸੂਦੇਨ ਵਿਯ ਚ ਆਕਾਰਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੁਕੁਸਲੋ ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ ਵਾਲਵੇਧਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਵਾਲਂ ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਪਦਾਨਞ੍ਚ ਧਨੁਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਚ ਜਿਯਾਯ ਚ ਸਰਸ੍ਸ ਚ ਆਕਾਰਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ''ਏਵਂ ਮੇ ਠਿਤੇਨ ਏਵਂ ਧਨੁਦਣ੍ਡਂ ਏਵਂ ਜਿਯਂ ਏਵਂ ਸਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾਲੋ ਵਿਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਥੇਵ ਤੇ ਆਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਵਿਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਵਾਲਂ ਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਯੋਗਿਨਾਪਿ ''ਇਮਂ ਨਾਮ ਮੇ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਮਾਨੇਨ ਏਵਰੂਪੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਇਦਂ ਅਧਿਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇ ਭੋਜਨਸਪ੍ਪਾਯਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਨਟ੍ਠੇ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤੇ ਆਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ, ਅਪ੍ਪਗੁਣਂ ਵਾ ਪਗੁਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਭਤ੍ਤਾਰਂ ਪਰਿਵਿਸਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਯਂ ਯਂ ਰੁਚਿਯਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਲਾਭਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਅਧਿਗਤਕ੍ਖਣੇ ਭੋਜਨਾਦਯੋ ਆਕਾਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਨਟ੍ਠੇ ਨਟ੍ਠੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਵਾਲਵੇਧਿਨਾ ਵਿਯ ਸੂਦੇਨ ਵਿਯ ਚ ਆਕਾਰਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਰਾਜਾਨਂ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਾਨਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸੂਪੇਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਤਿਤ੍ਤਕਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਕਟੁਕਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਮਧੁਰਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਖਾਰਿਕੇਹਿਪਿ ਅਖਾਰਿਕੇਹਿਪਿ ਲੋਣਿਕੇਹਿਪਿ ਅਲੋਣਿਕੇਹਿਪਿ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਸਕਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ 'ਇਦਂ ਵਾ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਭਤ੍ਤੁ ਸੂਪੇਯ੍ਯਂ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਿਹਰਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਬਹੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਂ ਵਾ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਭਤ੍ਤੁ ਸੂਪੇਯ੍ਯਂ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਿਹਰਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਬਹੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਲੋਣਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ'ਤਿ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਛਾਦਨਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਵੇਤਨਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਅਭਿਹਾਰਾਨਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਸਕਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾ... ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ, ਲਾਭੀ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੪)।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਸ੍ਸ ਪੁਨ ਤੇ ਆਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਾਦਯਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਾਨੰ। ਚਿਰਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ਸਮਾਧਿਪਰਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੰ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਕਾਯਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੰ ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਨ ਸੁਸਮੂਹਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮਾਧਿਪਰਿਬਨ੍ਧੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਅਵਿਸੋਧਿਤੰ ਆਸਯੰ ਪਵਿਟ੍ਠਭਮਰੋ ਵਿਯ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਪਵਿਟ੍ਠਰਾਜਾ ਵਿਯ ਚ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਸਮਾਧਿਪਰਿਬਨ੍ਧੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤੰ ਆਸਯੰ ਪਵਿਟ੍ਠਭਮਰੋ ਵਿਯ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਪਵਿਟ੍ਠਰਾਜਾ ਵਿਯ ਚ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸਭਾਗੰ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

‘‘ਕਾਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦੰ ਪਟਿਘੰ ਵਿਨੋਦਯੇ,
ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਮਿਦ੍ਧੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਪਞ੍ਚਮੰ।
ਵਿਵੇਕਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰੇਨ ਚੇਤਸਾ,
ਰਾਜਾਵ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਗਤੋ ਤਹਿੰ ਰਮੇ’’ਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮੇਨ ਪਰਿਬਨ੍ਧਕਧਮ੍ਮੇ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਥਞ੍ਚ ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਵਡ੍ਢਨਾਭੂਮਿਯੋ ਉਪਚਾਰੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨੰ ਵਾ। ਉਪਚਾਰੰ ਪਤ੍ਵਾਪਿ ਹਿ ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਤ੍ਵਾਪਿ। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਠਾਨੇ ਅਵਸ੍ਸੰ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਨਯੋ

੧੧. ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਵਡ੍ਢਨਨਯੋ, ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਪੂਵਵਡ੍ਢਨਭਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਲਤਾਵਡ੍ਢਨਦੁਸ੍ਸਵਡ੍ਢਨਯੋਗੇਨ ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਨਾਮ ਕਸ੍ਸਕੋ ਕਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੰ ਨਙ੍ਗਲੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਸਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਮੰ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਙ੍ਗੁਲਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਤਿਵਙ੍ਗੁਲਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੰ ਮਨਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਵਿਦਤ੍ਥਿਰਤਨਪਮੁਖਪਰਿਵੇਣਵਿਹਾਰਸੀਮਾਨੰ ਗਾਮਨਿਗਮਜਨਪਦਰਜ੍ਜਸਮੁਦ੍ਦਸੀਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਯਨ੍ਤੇਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਾ ਤਤੋ ਵਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ।

ਯਥਾ ਹਿ ਹੰਸਪੋਤਕਾ ਪਕ੍ਖਾਨੰ ਉਟ੍ਠਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਪਦੇਸੰ ਉਪ੍ਪਤਨ੍ਤਾ ਪਰਿਚਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਯਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਤਤੋ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢਿਤਵਡ੍ਢਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਥਵਿਯਾ ਉਕ੍ਕੂਲਵਿਕੂਲਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਪਬ੍ਬਤਵਿਸਮੇਸੁ ਸਙ੍ਕੁਸਤਸਮਬ੍ਭਾਹਤੰ ਉਸਭਚਮ੍ਮੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਬਹੁਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਬਹੁਲੇਨ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਬਹੁਲਸ੍ਸ ਹਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਥੂਲਾਨਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਏਵੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇ ਝਾਨੇ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਨੋ ਪਤ੍ਤਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਚ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਦੁਤਿਯੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯਜਾ ਬਾਲਾ ਅਬਜਤ੍ਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤੁਵ੍ਵੂ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਂ, ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯਜਂ, ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪੁਰਿਮਂ ਪਾਦਂ ਨ ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਾਦਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯਜ, ਸਾ ਨ ਚੇਵ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਨ ਚ ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯਜ, ਨ ਚ ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯਜ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਪਦੇਸੇ ਠਿਤਾਯ ਏਵਮਸ੍ਸ ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ...ਪੇ॰... ਪਿਵੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਦੇਸਂ ਨ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛੇਯਜ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ? ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯਜਾ ਬਾਲਾ ਅਬਜਤ੍ਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤੁਵ੍ਵੂ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਾਲੋ ਅਬਜਤ੍ਤੋ ਅਖੇਤ੍ਤੁਵ੍ਵੂ ਅਕੁਸਲੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਾਸੇਵਤਿ, ਨ ਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਨ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਹੋਤਿ ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਭਤੋ ਭਟ੍ਠੋ ਉਭਤੋ ਪਰਿਹੀਨੋ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਸਾ ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯਜਾ ਬਾਲਾ ਅਬਜਤ੍ਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤੁਵ੍ਵੂ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੩੫)।

ਤਸ੍ਮਾਨੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਤਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਞ੍ਚਵਸੀਕਥਾ

੭੮. ਤਤ੍ਰਿਮਾ ਪਞ੍ਚ ਵਸਿਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੀਤਿ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ**। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ...ਪੇ॰... ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ**। ਏਵਂ ਸੇਸਾਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਠਮਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਭਵਙ੍ਗਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਰਮ੍ਮਣਾਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਭਵਙ੍ਗਾਨਿ, ਤਤੋ ਪੁਨ ਵਿਚਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਆਵਜ੍ਜਨਂ, ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ ਜਵਨਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਝਾਨਙ੍ਗੇਸੁ ਯਦਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੇਸੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ **ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ** ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਸੀ ਭਗਵਤੋ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਲਬ੍ਭਤਿ , ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਲੇ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਸੀਘਤਰਾ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਨ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਨਾਗਰਾਜਦਮਨੇ ਵਿਯ ਸੀਘਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ** ਨਾਮ।

ਅਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਸਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਖਣਂ ਠਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀ** ਨਾਮ। ਤਥੇਵ ਲਹੁਂ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ **ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀ** ਨਾਮ। ਤਦੁਭਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਸੋ ਹਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਥੇਰਮ੍ਬਤ੍ਥਲੇ ਮਹਾਰੋਹਣਗੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਤਾਨਂ ਤਿਂਸਮਤ੍ਤਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਯਾਗੁਂ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਯਮਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਨਾਗਰਾਜਾਨਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਕਾਸਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਂ ਸੁਪਣ੍ਣਰਾਜਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਾਵਦੇਵ ਪਬ੍ਬਤਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਨਾਗਰਾਜਾਨਂ ਬਾਹਾਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਾਵਿਸਿ।

ਸੁਪਣ੍ਣਰਾਜਾ ਪਬ੍ਬਤੇ ਪਹਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿ। ਮਹਾਥੇਰੋ ਆਹ – ''ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤੋ ਨਾਭਵਿਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਅਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੀ ਪਨ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸਿਯਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਜਵਨਾਨੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਾਨੀਤਿ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੭੯. ਇਮਾਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਸੀਸੁ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨਾ ਪਗੁਣਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਨੀਵਰਣਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਾ''ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਦੁਤਿਯਾਧਿਗਮਾਯ ਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਦਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪੀਤਿਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ ਸਨ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਨ੍ਤਅਙ੍ਗਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ''ਇਦਾਨਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ । ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ, ਯੇਸਮਵਸਾਨੇ ਏਕਂ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਂ। ਸੇਸਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੀਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਮਨੇਨ ਦ੍ਵਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਤਿਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ।

੮੦. ਤਤ੍ਥ **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਪਾਤੁਭਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਯੇਵ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਇਧ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਪਰੇਸਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਮਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਮਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਜਾਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਦ੍ਧਾ। ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ। ਨੀਲਵਣ੍ਣਯੋਗਤੋ ਨੀਲਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਤਂ ਝਾਨਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵੂਪਸਮਨੇਨ ਚ ਚੇਤਸੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋਤਿ ਏਵਂ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਚੇਤਸੋਤਿ ਏਤਂ ਏਕੋਦਿਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਰਾਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ, ਏਕੋ ਉਦੇਤੀਤਿ ਏਕੋਦਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਾਰੂਲ਼੍ਹਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਟ੍ਠੋਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ਏਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵਿਰਹਤੋ ਵਾ ਏਕੋ ਅਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਉਦਾਯਤੀਤਿ ਉਦਿ, ਉਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਉਦਿ ਚਾਤਿ ਏਕੋਦਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਤਿ ਇਮਂ ਏਕੋਦਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਏਕੋਦਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸੋ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਜੀਵਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਸਦ੍ਧਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਏਕੋਦਿਨਾਮਕੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਅਦੁਞ੍ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭੇਨ ਵੀਚਿਤਰਙ੍ਗਸਮਾਕੁਲਮਿਵ ਜਲਂ ਨ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿਯਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਪਿ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਝਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵੇਨ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਾ ਬਲਵਤੀ ਸਦ੍ਧਾ, ਬਲਵਸਦ੍ਧਾਸਹਾਯਪਟਿਲਾਭੇਨੇਵ ਚ ਸਮਾਧਿਪਿ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਨ੍ਤਿ ਯਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਹਨਾ ਓਕਪ੍ਪਨਾ ਅਭਿਪ੍ਪਸਾਦੋ। ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਯਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਯਥਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਚੇਵ ਸਮੇਤਿ ਚ, ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੧. ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ, ਏਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਵਿਚਾਰਂ। ਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਿਤਾ ਬਜਪ੍ਪਿਤਾ ਸੋਸਿਤਾ ਵਿਸੋਸਿਤਾ ਬਜਨ੍ਤਿਕਤਾ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੭੬)।

ਏਤ੍ਥਾਹ ''ਨਨੁ ਚ 'ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ'ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਂ 'ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ'ਨ੍ਤਿ''। ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਏਵਮੇਤਂ ਸਿਦ੍ਧੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ, ਨ ਪਨੇਤਂ ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕਂ। ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਪਰੇਸਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸਮਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਇਦਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ, ਨ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਸ੍ਸ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ, ਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮਿਵ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾ , ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮਿਵ ਚ ਨ ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਏਕੋਦਿਭਾਵਾਨਂ ਹੇਤੁਪਰਿਦੀਪਕਮਿਦਂ ਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਇਦਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ, ਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਚ ਅਭਾਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਰਿਦੀਪਕਞ੍ਚ, ਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤਪਰਿਦੀਪਕਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤਪਰਿਦੀਪਕਮੇਵ ਪਨ ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਂ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮਾਧਿਜਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਤੋ ਵਾ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਤੋ ਜਾਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਯਮੇਵ ਸਮਾਧਿ ''ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵਿਰਹੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਅਚਲਤ੍ਤਾ, ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਂ ਇਦਮੇਵ ''ਸਮਾਧਿਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੀਤਿਸੁਖਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਦੁਤਿਯਂ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਦ੍ਵਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਤਿਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ। ਅਪ੍ਪਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਚ ਪਨੇਤਂ ਵਿਨਾ ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਤੇ ''ਪਹਾਨਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤਿਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੮੦) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਝਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ

ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਮੇਵ ਏਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਕਤਮਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਂ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੧; ਵਿਭ॰ ੬੨੮)। ਸੇਸਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੮੨. ਏਵਮਧਿਗਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਗੁਣਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, 'ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪੀਤਿਗਤਂ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਂ, ਏਤੇਨੇਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ'ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੬) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਾ''ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਤਿਯਾਧਿਗਮਾਯ ਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਦਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਪੀਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਚ ਸਨ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਦਾਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਸਨ੍ਤਅਙ੍ਗਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ''ਇਦਾਨਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ, ਯੇਸਂ ਅਵਸਾਨੇ ਏਕਂ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਨੇਸ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀਤਿ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੦; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੩)। ਏਵਮਨੇਨ ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ।

੮੩. ਤਤ੍ਥ **ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗੋ ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਂ ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਵੂਪਸਮਂ ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਂ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਵੂਪਸਮਮੇਵ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਤਦਾ ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਵੂਪਸਮਾ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਯੋਜਨਾਯ ਵਿਰਾਗੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪੀਤਿਯਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਾ ਚ ਵੂਪਸਮਾ ਚਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਦਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਤਦਾ ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਯੋਜਨਾਯ ਵਿਰਾਗੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਯੇਵ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਝਾਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਰਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੂਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਤਤਿਯੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਹਾਨਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੮) ਏਵਂ ਪਹਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਕਂ, ਏਵਮੇਵ ਇਧ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਵਣ੍ਣਭਣਨਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ।

੮੪. **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਸਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਯ ਵਿਸਦਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਥਾਮਗਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਦਸਵਿਧਾ ਹੋਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧) ਏਵਮਾਗਤਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਛਲ਼ਾਰਮ੍ਮਣਾਪਾਥੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਕਤਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਕਾਲੇਨਕਾਲਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਨਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਨਾਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ । ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੫੦) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਪਜਹਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫) ਏਵਮਾਗਤਾ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਆਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਸਮਵਾਹਿਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੦; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੩) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਗ੍ਗਸੁਖੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਕ੍ਖਪਾਤਜਨਨੀ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੫) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਵੂਪਸਮਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਰ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਾ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਯਂ ਭੇਦੋ। ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਯੁਵਥੇਰਸੇਨਾਪਤਿਰਾਜਾਦਿਵਸੇਨ ਭੇਦੋ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸੁ ਯਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਥਾ ਚੇਤਾਸਮਤ੍ਥਤੋ ਏਕੀਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ। ਪਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹਿ ਸਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਯਂ ਗੇਹਂ ਪਵਿਟ੍ਠਂ ਸਪ੍ਪਂ ਅਜਪਦਦਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਸ੍ਸ ਤਂ ਥੁਸਕੋਟ੍ਠਕੇ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਪ੍ਪੋ ਨੁ ਖੋ, ਨੋ''ਤਿ ਅਵਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ''ਸਪ੍ਪੋ, ਨ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ

ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਾ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਲਕ੍ਖਣੱਤਯੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵਾਦਿਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝੱਤਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਜਪਦਦਣ੍ਡੇਨ ਗਾਲ੍ਹਂ ਸਪ੍ਪਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਤਾਹਂ ਇਮਂ ਸਪ੍ਪਂ ਅਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤੋ ਅੱਤਾਨਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਅਡਂਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਨਾਕਾਰਮੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤੋ ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝੱਤਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯਾ ਲਕ੍ਖਣੱਤਯਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੱਤਾ ਆਦਿੱਤੇ ਵਿਯ ਤਯੋ ਭਵੇ ਪਸ੍ਸਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝੱਤਤਾ, ਅਯਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ। ਇਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਨੇਸਾ ਵਿਚਿਨਨਗ੍ਗਹਣੇਸੁ ਮਜ੍ਝੱਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ। ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਚ ਅੱਥਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਇਮਾਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਮਜ੍ਝੱਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਅਨਾਭੋਗਰਸਾ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਪੀਤਿਵਿਰਾਗਪਦਟ੍ਠਾਨਾਤਿ। ਏੱਥਾਹ, ਨਨੁ ਚਾਯਮੱਥਤੋ ਤੱਤ੍ਰਮਜ੍ਝੱਤੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਚ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁਪਿ ਅੱਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੱਤ੍ਰਾਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮਯਂ ਵੱਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ, ਸਾ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁੱਤਾਤਿ। ਅਪਰਿਬ੍ਯੱਤਕਿਚ੍ਚਤੋ। ਅਪਰਿਬ੍ਯੱਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਤੱਥ ਕਿਚ੍ਚਂ ਵਿਤੱਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭੂਤੱਤਾ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਵਿਤੱਕਵਿਚਾਰਪੀਤੀਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤੱਤਾ ਉਕ੍ਖਿੱਤਸਿਰਾ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਯੱਤਕਿਚ੍ਚਾ ਜਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤਸ੍ਸ

ਸਬ੍ਬਸੋ ਅੱਥਵਣ੍ਣਨਾ।

੮੫. ਇਦਾਨਿ **ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਏੱਥ ਸਰਤੀਤਿ ਸਤੋ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵੁੱਤਂ। ਤੱਥ ਸਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਰਸਾ, ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਲਕ੍ਖਣਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਤੀਰਣਰਸਂ, ਪਵਿਚਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ।

ਤੱਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਦਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪੁਰਿਮਜ੍ਝਾਨੇਸੁਪਿ ਅੱਥਿ। ਮੁਟ੍ਠਸਤਿਸ੍ਸ ਹਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਮੱਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਓਲ਼ਾਰਿਕੱਤਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨਂ ਭੂਮਿਯਂ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿੱਤਸ੍ਸ ਗਤਿ ਸੁਖਾ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯੱਤਂ ਤੱਥ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਂ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਨ ਸੁਖੁਮੱਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਖੁਰਧਾਰਾਯਂ ਵਿਯ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਚਿੱਤਸ੍ਸ ਗਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਧੇਵ ਵੁੱਤਂ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ, ਯਥਾ ਧੇਨੁਪਗੋ ਵਚ੍ਛੋ ਧੇਨੁਤੋ ਅਪਨੀਤੋ ਅਰਕ੍ਖਿਯਮਾਨੋ ਪੁਨਦੇਵ ਧੇਨੁਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮਿਦਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖਂ ਪੀਤਿਤੋ ਅਪਨੀਤਂ, ਤਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਰਕ੍ਖੇਨ ਅਰਕ੍ਖਿਯਮਾਨਂ ਪੁਨਦੇਵ ਪੀਤਿਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁੱਤਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਸੁਖੇ ਵਾਪਿ ਸੱਤਾ ਸਾਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਅਤਿਮਧੁਰਂ ਸੁਖਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਸੁਖਾਭਾਵਾ। ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਨੇੱਥ ਸੁਖੇ ਅਸਾਰਜ੍ਜਨਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਮਮ੍ਪਿ ਅੱਥਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਮਿਧੇਵ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ **ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਏੱਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾਭੋਗੋ ਨੱਥਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁੱਤਂ ਸੁਖਂ। ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਨਾਮਕਾਯਸਮ੍ਪਯੁੱਤਂ ਸੁਖਂ, ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤਿਪਣੀਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਕਾਯੋ ਫੁਟੋ, ਯਸ੍ਸ ਫੁਟੱਤਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮੱਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ ਆਹ।

੮੬. ਇਦਾਨਿ **ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਏੱਥ ਯਂਝਾਨਹੇਤੁ ਯਂਝਾਨਕਾਰਣਾ ਤਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤਿ ਉੱਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤਿ

ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਸੰਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿਨ੍ਤਿ? ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀਤਿ। ਤੰ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੰ ਤੇ ਏਵੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਪਸੰਸਾਰਹਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤਿਮਧੁਰਸੁਖੇ ਸੁਖਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੇਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਾਭਿਸਙ੍ਗੇਨ ਆਕਡ੍ਢਿਯਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਪੀਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾਯ ਸਤਿਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੰ ਅਰਿਯਜਨਸੇਵਿਤਮੇਵ ਚ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਸੁਖੰ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਸੰਸਾਰਹੋ ਹੋਤਿ । ਇਤਿ ਪਸੰਸਾਰਹਤੋ ਨੰ ਅਰਿਯਾ ਤੇ ਏਵੰ ਪਸੰਸਾਹੇਤੁਭੂਤੇ ਗੁਣੇ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਤਤਿਯੰ, ਇਦੰ ਤਤਿਯੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਤਤਿਯੰ। ਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਯਾ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਹੀਯਤਿ। ਤੇਨ ਨਸ੍ਸ ਸਾ ਪਹਾਨਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੁਖੰ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੰ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਸੁਖੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੫੯੧) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਝਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਮੇਵੇਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਕਤਮੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕੰ ਝਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਸੁਖੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੩; ਵਿਭੰ॰ ੬੨੪)। ਸੇਸੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੮੭. ਏਵਮਧਿਗਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਗੁਣਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਅਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪੀਤਿਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, 'ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਮਿਤਿ ਚੇਤਸੋ ਆਭੋਗੋ, ਏਤੇਨੇਤੰ ਓਲਾਰਿਕੰ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ'ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੬) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਾ''ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਾਧਿਗਮਾਯ ਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਦਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਚੇਤਸਿਕਸੋਮਨਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸੁਖੰ ਓਲਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ ਸਨ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਸਨ੍ਤਅਙ੍ਗਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ''ਇਦਾਨਿ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਭਵਙ੍ਗੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਯੇਸੰ ਅਵਸਾਨੇ ਏਕੰ ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕੰ, ਸੇਸਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਖਵੇਦਨਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਪੀਤਿਪਿ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੫)। ਏਵਮਨੇਨ ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣੰ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਅਧਿਗਤੰ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ।

੮੮. ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ। **ਪੁਬ੍ਬੇਵਾ**ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ, ਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ**ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਪਹਾਨਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਦਾ ਪਨ ਨੇਸੰ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਹੀਯਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਸੁਖਾਨਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਸੁ। ਏਵਮੇਤੇਸੰ ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਯਦਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਪਰਿਸੇਸੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿਪਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਪਰਿਸੇਸੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਕਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਪਰਿਸੇਸੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਪਰਿਸੇਸੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੧੦) ਏਵੰ ਝਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧਤ੍ਤਾ। ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ ਹਿ ਨੇਸੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ, ਨ ਨਿਰੋਧੋਯੇਵ। ਨਿਰੋਧੋਯੇਵ ਪਨ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ, ਨਾਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ।

ਤਥਾ ਹਿ ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਡੰਸਮਕਸਾਦਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮਾਸਨੁਪਤਾਪੇਨ ਵਾ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯੰ। ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਪੇਤੰ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ। ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯੰ ਪਨ ਪੀਤਿਫਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯੋ ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵਿਹਤਤ੍ਤਾ। ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇਯੇਵ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਕਾਯਕਿਲਮਥੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪਘਾਤੇ ਚ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵੇ ਚ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਭਾਵੇ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਏਵ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਤਿ ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ, ਪਹੀਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟਕਾਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ। ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਹਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਚ ਏਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਪਰਿਸੇਸੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ ‘‘ਅਥੇਵੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸੁਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਾਪਿ ਏਤਾ ਵੇਦਨਾ ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਟਾ’’ਤਿ? ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ। ਯਾ ਹਿ ਅਯੰ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਸੁਖੁਮਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਗਹੇਤੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨਾਮ ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਗੋਣਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਗੋਪੋ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਜੇ ਸਬ੍ਬਾ ਗਾਵੋ ਸਮਾਹਰਤਿ, ਅਥੇਕੇਕੰ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤੰ ‘‘ਅਯੰ ਸੋ ਗਣ੍ਹਥ ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਗਾਹਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਬਾ ਏਤਾ ਸਮਾਹਰਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਮਾਹਟਾ ਏਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯੰ ਨੇਵ ਸੁਖੰ ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਅਯੰ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਏਸਾ ਗਾਹਯਿਤੁੰ।

ਅਪਿਚ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇ ਖ੍ਵਾਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੮)।

ਯਥਾ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥੰ ਤਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਮ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰਾਗਦੋਸਾਨਮਤਿਦੂਰਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪੇਤਾ ਵੁੱਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਰਾਗਸ੍ਸ। ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਦੋਸਸ੍ਸ। ਸੁਖਾਦਿਘਾਤੇਨ ਚਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਰਾਗਦੋਸਾ ਹਤਾਤਿ ਅਤਿਦੂਰੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਅਦੁਕ੍ਖੰ। ਸੁਖਾਭਾਵੇਨ ਅਸੁਖੰ। ਏਤੇਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੰ ਤਤਿਯਵੇਦਨੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਾਭਾਵਮਤ੍ਤੰ। ਤਤਿਯਵੇਦਨਾ ਨਾਮ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ , ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਰਸਾ, ਅਵਿਭੂਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਪਦਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੯. **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਜਨਿਤਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਝਾਨੇ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਸਤਿ, ਯਾ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੰ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਵੁੱਤੰ ''ਅਯੰ ਸਤਿ ਇਮਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਿਸਦਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੫੯੭)। ਯਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਏਤ੍ਥ ਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝੱਤਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਾਯ ਸਤਿਯੇਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁੱਤਧਮ੍ਮਾ, ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਵੁੱਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਦਿਵਾ ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਭਿਭਵਾ ਸੋਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਚ ਅੱਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕੱਤੇਨ ਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਰੱਤਿਯਾ ਅਲਾਭਾ ਦਿਵਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਾ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝੱਤੁਪੇਕ੍ਖਾਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਤੇਜਾਭਿਭਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਰੱਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਪਠਮਾਦਿਜ੍ਝਾਨਭੇਦੇਸੁ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਦਿਵਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਨ੍ਦਲੇਖਾਯ ਪਭਾ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਾਪਿ ਸਤਿਆਦਯੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤੰ। ਇਧ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਤੇਜਾਭਿਭਵਾਭਾਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਰੱਤਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭਾ ਅਯੰ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝੱਤੁਪੇਕ੍ਖਾਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੱਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਨ੍ਦਲੇਖਾਯ ਪਭਾ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਾਪਿ ਸਤਿਆਦਯੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਯੰ ਪਨ ਵੁੱਤੰ ''ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਏਕਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਏਕਵੀਥਿਯੰ ਪੁਰਿਮਜਵਨੇਸੁਯੇਵ ਪਹੀਯਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਤੰ ਪਹਾਨਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਚਿੱਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਉਪ੍ਪੱਤਿਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁੱਤਨਯਮੇਵ। ਏਸ ਤਾਵ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨੇ ਨਯੋ।

ਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੯੦. ਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨੰ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬੱਤੇਨ੍ਤੇਨ ਪਗੁਣਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਅਯੰ ਸਮਾਪੱਤਿ ਆਸਨ੍ਨਨੀਵਰਣਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕੱਤਾ ਅਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਾ''ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਦੁਤਿਯਾਧਿਗਮਾਯ ਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਦਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਮੱਤੰ ਓਲਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਸਨ੍ਤਤੋ। ਤਦਾਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਸਨ੍ਤਙ੍ਗਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿੱਤੰ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਮੱਤਮੇਵ ਪਹਾਨਙ੍ਗੰ। ਵਿਚਾਰਾਦੀਨਿ ਚੱਤਾਰਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਙ੍ਗਾਨਿ। ਸੇਸੰ ਵੁੱਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ।

ਏਵਮਧਿਗਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਗੁਣਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਾ''ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਤਿਯਾਧਿਗਮਾਯ ਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਦਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਪੀਤਿਆਦੀਨਿ ਸਨ੍ਤਤੋ। ਤਦਾਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਸਨ੍ਤਙ੍ਗਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਹਾਨਙ੍ਗਂ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ ਪੀਤਿਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਙ੍ਗਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ।

ਇਤਿ ਯਂ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਞ੍ਚੇਵ ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਯਾਨਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਂ ਪਠਮਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੫. ਸੇਸਕਸਿਣਨਿੱਦੇਸੋ

ਆਪੋਕਸਿਣਕਥਾ

੯੧. ਇਦਾਨਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਨਨ੍ਤਰੇ ਆਪੋਕਸਿਣੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਹੋਤਿ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ, ਏਵੰ ਆਪੋਕਸਿਣਮ੍ਪਿ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਆਪਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੰ, ਕਤੇ ਵਾ ਅਕਤੇ ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਚ ਇਧ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਇਤੋ ਪਰਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਇਧਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਅਕਤੇ ਆਪਸ੍ਮਿੰ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਵਾ ਤਲਾਕੇ ਵਾ ਲੋਣਿਯੰ ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੂਲਸਿਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾਯਸ੍ਮਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੰ ਪਹਾਯ ਵਿਵਿਤ੍ਤਵਾਸੰ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਮਹਾਤਿਤ੍ਥੇ ਨਾਵਮਾਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੰ ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਓਲੋਕਯਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੰ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਦਪਾਦਿ।

ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਸਿਣਦੋਸੇ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਵਣ੍ਣਾਨਮਞ੍ਞਤਰਵਣ੍ਣੰ ਆਪੰ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੰ ਪਨ ਭੂਮਿੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸੇ ਸੁਦ੍ਧਵਤ੍ਥੇਨ ਗਹਿਤੰ ਉਦਕੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ ਤਥਾਰੂਪੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੰ ਅਨਾਵਿਲੰ, ਤੇਨ ਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕੁਣ੍ਡਿਕੰ ਵਾ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਓਕਾਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਲਕ੍ਖਣੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਨਿਸ੍ਸਯਸਵਣ੍ਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬੁ, ਉਦਕੰ, ਵਾਰਿ, ਸਲਿਲਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਪੋਨਾਮੇਸੁ ਪਾਕਟਨਾਮਵਸੇਨੇਵ ‘‘ਆਪੋ ਆਪੋ’’ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ।

ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਭਾਵਯਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਦ੍ਵਯੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚਲਮਾਨੰ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸਚੇ ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲਕਮਿਸ੍ਸੰ ਉਦਕੰ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਕਸਿਣਦੋਸੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦੰ ਆਕਾਸੇ ਠਪਿਤਮਣਿਤਾਲਵਣ੍ਟੰ ਵਿਯ ਮਣਿਮਯਾਦਾਸਮਣ੍ਡਲਮਿਵ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ। ਆਪੋਕਸਿਣੰ।

ਤੇਜੋਕਸਿਣਕਥਾ

੯੨. ਤੇਜੋਕਸਿਣੰ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨਾਪਿ ਤੇਜਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਅਕਤੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਪਸਿਖਾਯ ਵਾ ਉਦ੍ਧਨੇ ਵਾ ਪਤ੍ਤਪਚਨਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਦਵਦਾਹੇ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਸ ਹਾਯਸ੍ਮਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਦਿਵਸੇ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦੀਪਸਿਖੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ।

ਇਤਰੇਨ ਪਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਕਰਣਵਿਧਾਨੰ, ਸਿਨਿਦ੍ਧਾਨਿ ਸਾਰਦਾਰੂਨਿ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਘਟਿਕੰ ਘਟਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤਿਰੂਪੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਵਾ ਮਣ੍ਡਪੰ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਪਚਨਾਕਾਰੇਨ ਰਾਸਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਲਿਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਕਟਸਾਰਕੇ ਵਾ ਚਮ੍ਮੇ ਵਾ ਪਟੇ ਵਾ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣੰ ਛਿਦ੍ਦੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤੰ ਪੁਰਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਣਕਟ੍ਠੰ ਵਾ ਉਪਰਿ ਧੂਮਸਿਖੰ ਵਾ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਘਨਜਾਲਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੰ, ਨੀਲਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਵਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਨਿਸ੍ਸਯਸਵਣ੍ਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਵਕੋ, ਕਣ੍ਹਵਤ੍ਤਨੀ, ਜਾਤਵੇਦੋ, ਹੁਤਾਸਨੋਤਿਆਦੀਸੁ ਅਗ੍ਗਿਨਾਮੇਸੁ ਪਾਕਟਨਾਮਵਸੇਨੇਵ ‘‘ਤੇਜੋ ਤੇਜੋ’’ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ।

ਤਸ੍ਸੇਵ◌ਂ ਭਾਵਯਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਦ੍ਵਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਜਾਲਂ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਤਨਸਦਿਸਂ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਕਤੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਸਿਣਦੋਸੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਲਾਤਖਣ੍ਡਂ ਵ◌ਾ ਅਙ੍ਗਾਰਪਿਣ੍ਡੋ ਵ◌ਾ ਛਾਰਿਕਾ ਵ◌ਾ ਧੂਮੋ ਵ◌ਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਆਕਾਸੇ ਠਪਿਤਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਕ੍ਖਣ੍ਡਂ ਵ◌ਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਲਵਣ੍ਟਂ ਵ◌ਿਯ ਕਞ੍ਚਨਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਵ◌ਿਯ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ, ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ। ਤੇਜੋਕਸਿਣਂ।

ਵ◌ਾਯੋਕਸਿਣਕਥਾ

੯੩. ਵ◌ਾਯੋਕਸਿਣਂ ਭਾਵ◌ੇਤੁਕਾਮੇਨਾਪਿ ਵ◌ਾਯੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦਿਟ੍ਠਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਫੁਟ੍ਠਵਸੇਨ ਵ◌ਾ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ''ਵ◌ਾਯੋਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਾਯੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਉਚ੍ਛਗ੍ਗਂ ਵ◌ਾ ਏਰਿਤਂ ਸਮੇਰਿਤਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਵ◌ੇਲਗ੍ਗਂ ਵ◌ਾ... ਪੇ॰... ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਂ ਵ◌ਾ ਕੇਸਗ੍ਗਂ ਵ◌ਾ ਏਰਿਤਂ ਸਮੇਰਿਤਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾ ਫੁਟ੍ਠਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਸੀਸਟ੍ਠਿਤਂ ਘਨਪਤ੍ਤਂ ਉਚ੍ਛੁਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਲੁਂ ਵ◌ਾ ਰੁਕ੍ਖਂ ਵ◌ਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣਂ ਘਨਕੇਸਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੀਸਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤੇਨ ਪਹਰਿਯਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ''ਅਯਂ ਵ◌ਾਤੋ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਹਰਤੀ''ਤਿ ਸਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਯਂ ਵ◌ਾ ਪਨਸ੍ਸ ਵ◌ਾਤਪਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਵ◌ਾ ਭਿਤ੍ਤਿਛਿਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤੋ ਕਾਯਪ੍ਪਦੇਸਂ ਪਹਰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਮਾਲੁਤਅਨਿਲਾਦੀਸੁ ਵ◌ਾਯੁਨਾਮੇਸੁ ਪਾਕਟਨਾਮਵਸੇਨੇਵ ''ਵ◌ਾਤੋ ਵ◌ਾਤੋ''ਤਿ ਭਾਵ◌ੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਧ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਤੋ ਓਤਾਰਿਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਉਸੁਮਵਟ੍ਟਿਸਦਿਸਂ ਚਲਂ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਲਂ। ਸੇਸਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਵ◌ਾਯੋਕਸਿਣਂ।

ਨੀਲਕਸਿਣਕਥਾ

੯੪. ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਨ ਨੀਲਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਨੀਲਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾ ਵਤ੍ਥਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ ਵ◌ਾਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਤਾਵ ਤਥਾਰੂਪਂ ਮਾਲਾਗਚ੍ਛਂ ਵ◌ਾ ਪੂਜਾਠਾਨੇਸੁ ਪੁਪ੍ਫਸਨ੍ਥਰਂ ਵ◌ਾ ਨੀਲਵਤ੍ਥਮਣੀਨਂ ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਰੇਨ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਗਿਰਿਕਣ੍ਣਿਕਾਦੀਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾ ਕੇਸਰਂ ਵ◌ਾ ਵਣ੍ਟਂ ਵ◌ਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਚਙ੍ਕੋਟਕਂ ਵ◌ਾ ਕਰਣ੍ਡਪਟਲਂ ਵ◌ਾ ਪਤ੍ਤੇਹਿਯੇਵ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਨ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਨੀਲਵਣ੍ਣੇਨ ਵ◌ਾ ਵਤ੍ਥੇਨ ਭਣ੍ਡਿਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯਂ ਵ◌ਾ ਅਸ੍ਸ ਭੇਰਿਤਲਮਿਵ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਂਸਨੀਲਪਲਾਸਨੀਲਅਞ੍ਜਨਨੀਲਾਨਂ ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਧਾਤੁਨਾ ਪਥਵ◌ੀਕਸਿਣੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਂਹਾਰਿਮਂ ਵ◌ਾ ਭਿਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਵ◌ਾ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਪਥਵ◌ੀਕਸਿਣੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ''ਨੀਲਂ ਨੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਧਾਪਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਸਿਣਦੋਸੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕੇਸਰਦਣ੍ਡਕਪਤ੍ਤਨ੍ਤਰਿਕਾਦੀਨਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਤੋ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਆਕਾਸੇ ਮਣਿਤਾਲਵਣ੍ਟਸਦਿਸਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਨੀਲਕਸਿਣਂ।

ਪੀਤਕਸਿਣਕਥਾ

੯੫. ਪੀਤਕਸਿਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪੀਤਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪੀਤਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾ ਵਤ੍ਥਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ ਵ◌ਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਤਥਾਰੂਪਂ ਮਾਲਾਗਚ੍ਛਂ ਵ◌ਾ ਪੁਪ੍ਫਸਨ੍ਥਰਂ ਵ◌ਾ ਪੀਤਵਤ੍ਥਧਾਤੂਨਂ ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾਯਸ੍ਮਤੋ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤੇ ਪਤ੍ਤਙ੍ਗਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਕਤਂ ਆਸਨਪੂਜਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਸਹ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਆਸਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਦਪਾਦਿ। ਇਤਰੇਨ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਾਦਿਨਾ ਵ◌ਾ ਪੀਤਵਤ੍ਥੇਨ ਵ◌ਾ ਧਾਤੁਨਾ ਵ◌ਾ ਨੀਲਕਸਿਣੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਸਿਣਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ''ਪੀਤਕਂ ਪੀਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ◌ਾਤਿ। ਪੀਤਕਸਿਣਂ।

ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਕਥਾ

੯੬. ਲੋਹਿਤਕਸਿਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਲੋਹਿਤਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਲੋਹਿਤਕਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ ਵਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਤਥਾਰੂਪੰ ਬਨ੍ਧੁਜੀਵਕਾਦਿਮਾਲਾਗਚ੍ਛੰ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਸਨ੍ਥਰੰ ਵਾ ਲੋਹਿਤਕਵਤ੍ਥਮਣਿਧਾਤੂਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਰੇਨ ਜਯਸੁਮਨਬਨ੍ਧੁਜੀਵਕਰਤ੍ਤਕੋਰਣ੍ਡਕਾਦਿਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਵਾ ਰਤ੍ਤਵਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਧਾਤੁਨਾ ਵਾ ਨੀਲਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਸਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਲੋਹਿਤਕੰ ਲੋਹਿਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ। ਲੋਹਿਤਕਸਿਣੰ।

ਓਦਾਤਕਸਿਣਕਥਾ

੯੭. ਓਦਾਤਕਸਿਣੇਪਿ ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਓਦਾਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ ਵਾਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਤਥਾਰੂਪੰ ਮਾਲਾਗਚ੍ਛੰ ਵਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸੁਮਨਾਦਿਪੁਪ੍ਫਸਨ੍ਥਰੰ ਵਾ ਕੁਮੁਦਪਦੁਮਰਾਸਿੰ ਵਾ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਧਾਤੂਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਿਪੁਮਣ੍ਡਲਰਜਤਮਣ੍ਡਲਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੇਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਇਤਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਓਦਾਤਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਵਾ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਧਾਤੁਨਾ ਵਾ ਨੀਲਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਸਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਓਦਾਤੰ ਓਦਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ। ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ।

ਆਲੋਕਕਸਿਣਕਥਾ

੯੮. ਆਲੋਕਕਸਿਣੇ ਪਨ ਆਲੋਕਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਛਿਦ੍ਦੇ ਵਾ ਤਾਲ਼ਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇ ਵਾ ਵਾਤਪਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਵਾਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਯੰ ਭਿਤ੍ਤਿਛਿਦ੍ਦਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕੋ ਵਾ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕੋ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾ ਭੂਮਿਯੰ ਵਾ ਮਣ੍ਡਲੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਘਨਪਣ੍ਣਰੁਕ੍ਖਸਾਖਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਘਨਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਮੇਵ ਮਣ੍ਡਲੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਰੇਨਾਪਿ ਤਦੇਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੋਭਾਸਮਣ੍ਡਲੰ ''ਓਭਾਸੋ ਓਭਾਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਆਲੋਕੋ ਆਲੋਕੋ''ਤਿ ਵਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਘਟੇ ਦੀਪੰ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਘਟਮੁਖੰ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਘਟੇ ਛਿਦ੍ਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਮੁਖੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਛਿਦ੍ਦੇਨ ਦੀਪਾਲੋਕੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਯੰ ਮਣ੍ਡਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਤੰ ਆਲੋਕੋ ਆਲੋਕੋਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦਮਿਤਰੇਹਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਿਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾ ਭੂਮਿਯੰ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਘਨਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਆਲੋਕਪੁਞ੍ਜਸਦਿਸੰ। ਸੇਸੰ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ। ਆਲੋਕਕਸਿਣੰ।

ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣਕਥਾ

੯੯. ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੇਪਿ ਆਕਾਸਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਛਿਦ੍ਦੇ ਵਾ ਤਾਲ਼ਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇ ਵਾ ਵਾਤਪਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਵਾਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਭਿਤ੍ਤਿਛਿਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਰੇਨ ਸੁਚ੍ਛਨ੍ਨਮਣ੍ਡਪੇ ਵਾ ਚਮ੍ਮਕਟਸਾਰਕਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣੰ ਛਿਦ੍ਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਛਿਦ੍ਦਾਦਿਭੇਦੰ ਛਿਦ੍ਦੰ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਧ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭਿਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਾਦੀਹਿ ਛਿਦ੍ਦਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਵਡ੍ਢਿਯਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਮਾਕਾਸਮਣ੍ਡਲਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਵਡ੍ਢਿਯਮਾਨਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਸੇਸੰ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੰ।

ਇਤਿ ਕਸਿਣਾਨਿ ਦਸਬਲੋ,
ਦਸ ਯਾਨਿ ਅਵੋਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਦਸੋ।

ਰੂਪਾਵਚਰਮ੍ਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਹੇਤੂਨਿ॥

ਏਵੰ ਤਾਨਿ ਚ ਤੇਸਞ੍ਚ,
ਭਾਵਨਾਨਯਮਿਮੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ।
ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਅਯੰ ਭਿਯ੍ਯੋ,
ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ॥

ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ

੧੦੦. ਇਮੇਸੁ ਹਿ **ਪਥਵੀਕਸਿਣਵਸੇਨ** ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਭਾਵੋ, ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਵਾ ਪਥਵਿੰ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਦਸਾ ਗਮਨੰ, ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਕਪ੍ਪਨੰ ਵਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਨਯੇਨ ਅਭਿਭਾਯਤਨਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਆਪੋਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪਥਵਿਯੰ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਨਿਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨੰ, ਉਦਕਵੁਟ੍ਠਿਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨੰ, ਨਦੀਸਮੁਦ੍ਦਾਦਿਨਿਮ੍ਮਾਨੰ, ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਪਾਸਾਦਾਦੀਨੰ ਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਤੇਜੋਕਸਿਣਵਸੇਨ ਧੂਮਾਯਨਾ, ਪਜ੍ਜਲਨਾ, ਅਙ੍ਗਾਰਵੁਟ੍ਠਿਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨੰ, ਤੇਜਸਾ ਤੇਜੋਪਰਿਯਾਦਾਨੰ, ਯਦੇਵ ਸੋ ਇਚ੍ਛਤਿ ਤਸ੍ਸ ਡਹਨਸਮਤ੍ਥਤਾ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਆਲੋਕਕਰਣੰ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਸਰੀਰਜ੍ਝਾਪਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਵਾਯੋਕਸਿਣਵਸੇਨ ਵਾਯੁਗਤਿਗਮਨੰ, ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਨੀਲਕਸਿਣਵਸੇਨ ਨੀਲਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨੰ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਕਰਣੰ, ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਨਯੇਨ ਅਭਿਭਾਯਤਨਪਟਿਲਾਭੋ, ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਪੀਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪੀਤਕਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨੰ, ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਾ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਭਿਭਾਯਤਨਪਟਿਲਾਭੋ, ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮੋ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਲੋਹਿਤਕਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨੰ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਭਿਭਾਯਤਨਪਟਿਲਾਭੋ, ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਓਦਾਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਓਦਾਤਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੂਰਭਾਵਕਰਣੰ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੰ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਆਲੋਕਕਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਆਲੋਕਕਸਿਣਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪਭਾਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੂਰਭਾਵਕਰਣੰ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੰ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਆਲੋਕਕਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਆਕਾਸਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨੰ ਵਿਵਟਕਰਣੰ, ਅਨ੍ਤੋਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁਪਿ ਆਕਾਸੰ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਕਪ੍ਪਨੰ, ਤਿਰੋਕੁਡ੍ਡਾਦੀਸੁ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਗਮਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਅਦ੍ਵਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਭੇਦਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। ਉਦ੍ਧਮਧੋਤਿਰਿਯਂ ਅਦ੍ਵਯਮਪ੍ਪਮਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਗਗਨਤਲਾਭਿਮੁਖਂ। **ਅਧੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਮਿਤਲਾਭਿਮੁਖਂ। **ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਤ੍ਤਮਣ੍ਡਲਮਿਵ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਂ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਉਦ੍ਧਮੇਵ ਕਸਿਣਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਧੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਏਵਂ ਪਸਾਰੇਤਿ। ਆਲੋਕਮਿਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਮਧੋਤਿਰਿਯਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਭਾਵਾਨੁਪਗਮਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਦਕਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਉਦਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ, ਏਵਮੇਵ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੋ ਕਸਿਣਸਮ੍ਭੇਦੋਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਫਰਣਅਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਚੇਤਸਾ ਫਰਨ੍ਤੋ ਸਕਲਮੇਵ ਫਰਤਿ। ਨ ਅਯਮਸ੍ਸ ਆਦਿ ਇਦਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ।

੧੦੧. ਯੇ ਚ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਸਦ੍ਧਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਅਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਮੇਕਸ੍ਸਾਪੇਕਕਸਿਣੇਪਿ ਭਾਵਨਾ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। **ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਚੇਵ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਪਣ੍ਡਕਾ ਚ। **ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ। **ਅਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਾਵਿਰਹਿਤਾ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯਂ ਛਨ੍ਦਵਿਰਹਿਤਾ । **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਰਹਿਤਾ। **ਅਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਭਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਕਸਿਣੇਯੇਵ, ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਤੇਸਮੇਕਸ੍ਸਪਿ ਭਾਵਨਾ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਗਤਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨਪਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣਞ੍ਚ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣਞ੍ਚ ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਛਨ੍ਦਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ ਯੋਗੋ ਕਰਣੀਯੋਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਸੇਸਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਪਞ੍ਚਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੬. ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨. ਕਸਿਣਾਨਨ੍ਤਰਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ, ਵਿਨੀਲਕਂ, ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਂ, ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਂ, ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਂ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ, ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ, ਲੋਹਿਤਕਂ, ਪੁਲ਼ਵਕਂ, ਅਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਿ ਦਸਸੁ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਸੁਭੇਸੁ ਭਸ੍ਤਾ ਵਿਯ ਵਾਯੁਨਾ ਉਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਯਥਾਨੁਕ੍ਕਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਤੇਨ ਸੂਨਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਂ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਮੇਵ **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਨ੍ਤਿ **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ**। ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

ਵਿਨੀਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਪਰਿਭਿਨ੍ਨਨੀਲਵਣ੍ਣਂ, ਵਿਨੀਲਮੇਵ **ਵਿਨੀਲਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਨੀਲਨ੍ਤਿ ਵਿਨੀਲਕਂ। ਮਂਸੁਸ੍ਸਦਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਸਨ੍ਨਿਚਯਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੇਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਨੀਲਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨੀਲਟ੍ਠਾਨੇ ਨੀਲਸਾਟਕਪਾਰੁਤਸ੍ਸੇਵ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਵਿਪੁਬ੍ਬਂ, ਵਿਪੁਬ੍ਬਮੇਵ **ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਂ। ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਛਿਨ੍ਨੇਨ ਅਪਧਾਰਿਤਂ, ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਮੇਵ **ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਂ। ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾਦੀਹਿ ਖਾਦਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਂ, ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਮੇਵ **ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਂ। ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਵਿਵਿਧਂ ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ। ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਾਦਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਹਤਞ੍ਚ ਤਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚਾਤਿ **ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਂ**। ਕਾਕਪਦਾਕਾਰੇਨ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਸੁ ਸਤ੍ਥੇਨ ਹਨਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਲੋਹਿਤਂ ਕਿਰਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਗ੍ਘਰਤੀਤਿ **ਲੋਹਿਤਕਂ**। ਪਗ੍ਘਰਿਤਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਪੁਲ਼ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਮਯੋ, ਪੁਲ਼ਵੇ ਕਿਰਤੀਤਿ **ਪੁਲ਼ਵਕਂ**। ਕਿਮਿਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤਮਧਿਵਚਨਂ।

ਅਟ੍ਠਿਯੇਵ **ਅਟ੍ਠਿਕਂ**। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਅਟ੍ਠੀਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਂ। ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯਪਿ ਏਕਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸਪੇਤਮਧਿਵਚਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਚ ਪਨ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਾਨਮ੍ਪੇਤਾਨੇਵ ਨਾਮਾਨਿ।

ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ

੧੦੩. ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਰੀਰੇ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਆਚਰਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਗਮਨਵਿਧਾਨਂ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਧਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਧੁਕਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ।

੧੦੪. ਏਵਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਚ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਵਾ ਅਟਵਿਮੁਖੇ ਵਾ ਪਨ੍ਥੇ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ ਸੁਸਾਨੇ ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਰੀਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਤਾਵਦੇਵ ਅਤਿਤ੍ਥੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਸੁਭਂ ਹਿ ਨਾਮੇਤਂ ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਧਿਟ੍ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਧਿਟ੍ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋਪਿ ਸਿਯਾ। ਗਮਨਮਗ੍ਗੋ ਵਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇਨ ਵਾ ਨਹਾਨਤਿਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਕੇਦਾਰਕੋਟਿਯਾ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਂ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦੇਵ ਵਾ ਸਰੀਰਂ ਵਿਸਭਾਗਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਿ ਇਤ੍ਥਿਸਰੀਰਂ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਚ ਪੁਰਿਸਸਰੀਰਂ ਵਿਸਭਾਗਂ, ਤਦੇਤਂ ਅਧੁਨਾਮਤਂ ਸੁਭਤੋਪਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋਪਿ ਸਿਯਾ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਨਯਿਦਂ ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਭਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਕ੍ਕਯਤਿ, ਏਵਂ ਤਕ੍ਕਯਮਾਨੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੧੦੫. ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਚ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਚੇ ਹਿਸ੍ਸ ਸੁਸਾਨੇ ਅਮਨੁਸ੍ਸਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਨਂ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਵਾ ਪਵੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਭੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨ ਪਰਿਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਆਬਾਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਹਾਰੇ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਦਹਰੇ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰੇ ਵਾ ਪਹਿਣਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪਿਚ ਸੁਸਾਨਂ ਨਾਮ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾਪਿ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾਪਿ ਚੋਰਾ ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਨੁਬਦ੍ਧਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਭਣ੍ਡਕਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾਪਿ ਪਲਾਯਨ੍ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਸਹੋਡ੍ਢਂ ਚੋਰਂ ਅਦ੍ਦਸਾਮਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸੋ ''ਮਾ ਇਮਂ ਵਿਹੇਠਯਿਤ੍ਥ, ਮਮਾਯਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮੇਨ ਗਤੋ''ਤਿ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇ ਸਞ੍ਜਾਤਾਭਿਲਾਸੇਨ ਯਥਾਨਾਮ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਸੇਕਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਜਮਾਨੋ ਯਞ੍ਞਸਾਲਂ, ਅਧਨੋ ਵਾ ਪਨ ਨਿਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾਯ ਅਨ੍ਤੋਗਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਬਹਿਗਤੇਨ ਮਾਨਸੇਨ ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਪਾਸਾਣਂ ਵਾ ਵਮ੍ਮਿਕਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਂ ਵਾ ਲਤਂ ਵਾ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ। ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਭਾਵਭਾਵਤੋ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਵਣ੍ਣਤੋਪਿ ਲਿਙ੍ਗਤੋਪਿ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਦਿਸਤੋਪਿ ਓਕਾਸਤੋਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਪਿ ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਵਿਵਰਤੋ ਨਿਨ੍ਨਤੋ ਥਲਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ , ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾਯ ਅਨ੍ਤੋਗਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਬਹਿਗਤੇਨ ਮਾਨਸੇਨ ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ। ਸੋ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਤਬ੍ਭਾਗਿਯਞ੍ਞੇਵ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋਪਿ ਤਬ੍ਭਾਗਿਯਞ੍ਞੇਵ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ।
>
> ''ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ ਕਿਮਾਨਿਸਂਸਾਤਿ? ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਨਿਸਂਸਾ। ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯੋ ਕਿਮਾਨਿਸਂਸੋਤਿ? ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ

ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿਸੰਸੋ। ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ ਕਿਮਾਨਿਸੰਸਾਤਿ? ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵੀਥਿਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾ ਵੀਥਿਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਾਨਿਸੰਸਾ।

> ''ਸੋ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀ ਰਤਨਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ 'ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਮ੍ਹਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਧਿਗਤੰ ਹੋਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਦਿਬ੍ਬੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ ਭਾਵਨਾਮਯਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦੬. ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਸਿਵਥਿਕਦਸ੍ਸਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਘਣ੍ਡਿੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਣੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾਪਿ ਗਚ੍ਛਤੁ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਪਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਏਕਕੇਨ ਅਦੁਤਿਯੇਨ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸੁਸਾਨੇ ਸੋਣਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡੰ ਵਾ ਯਟ੍ਠਿੰ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਸੂਪਟ੍ਠਿਤ ਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠੰ ਸਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋਗਤਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ ਅਬਹਿਗਤਮਨੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਸੁਕਦਿਸਾਯ ਅਸੁਕਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਦ੍ਵਾਰੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਪਾਚਿਨਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਉਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਵਿਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋਵਾਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਠਾਨੇ ਵਾਮਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਚਸ੍ਸ ਠਾਨੇ ਪਾਸਾਣੋ , ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਮ੍ਮਿਕੋ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਗਚ੍ਛੋ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲਤਾਤਿ। ਏਵੰ ਗਮਨਮਗ੍ਗੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਟਿਵਾਤੰ। ਪਟਿਵਾਤੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੋ ਘਾਨੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਵਾ ਸਙ੍ਖੋਭੇਯ੍ਯ, ਆਹਾਰੰ ਵਾ ਛਡ੍ਡਾਪੇਯ੍ਯ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੰ ਵਾ ਜਨੇਯ੍ਯ ''ਈਦਿਸੰ ਨਾਮ ਕੁਣਪਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਵਾਤੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਵਾਤੰ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਅਨੁਵਾਤਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਪਪਾਤੋ ਵਾ ਪਾਸਾਣੋ ਵਾ ਵਤਿ ਵਾ ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਉਦਕੰ ਵਾ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲੰ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਚੀਵਰਕਣ੍ਣੇਨ ਨਾਸੰ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਗਮਨਵਤ੍ਤੰ।

੧੦੭. ਏਵੰ ਗਤੇਨ ਪਨ ਨ ਤਾਵ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੰ। ਦਿਸਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਦਿਸਾਭਾਗੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਨ ਵਿਭੂਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਖਾਯਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨ ਕਮ੍ਮਨਿਯੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਵਿਭੂਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਖਾਯਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਨਿਯੰ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਪਟਿਵਾਤਾਨੁਵਾਤਞ੍ਚ ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ। ਪਟਿਵਾਤੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੇਨ ਉਬ੍ਬਾਲ੍ਹਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਧਾਵਤਿ। ਅਨੁਵਾਤੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਨਤ੍ਥੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਈਸਕੰ ਉਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਾਤਿਅਨੁਵਾਤੇ ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੇਨਾਪਿ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇ ਨਾਨੁਪਾਦੰ ਨਾਨੁਸੀਸੰ ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਅਤਿਦੂਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇ ਭਯਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਨੁਪਾਦੰ ਵਾ ਅਨੁਸੀਸੰ ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੁਭੰ ਸਮੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨੇ ਸਰੀਰਵੇਮਜ੍ਝਭਾਗੇ ਠਾਤਬ੍ਬੰ।

੧੦੮. ਏਵੰ ਠਿਤੇਨ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਪਾਸਾਣੰ ਵਾ...ਪੇ॰... ਲਤੰ ਵਾ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਉਪਲਕ੍ਖਣਵਿਧਾਨੰ, ਸਚੇ ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਪਥੇ ਪਾਸਾਣੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ''ਅਯੰ ਪਾਸਾਣੋ ਉਚ੍ਚੋ ਵਾ ਨੀਚੋ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਮ੍ਬੋ ਵਾ ਕਾਲ਼ੋ ਵਾ ਸੇਤੋ ਵਾ ਦੀਘੋ ਵਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਵਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਅਯੰ ਪਾਸਾਣੋ ਇਦੰ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਇਦੰ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਯੰ ਪਾਸਾਣੋ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਵਮ੍ਮਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ''ਉਚ੍ਚੋ ਵਾ ਨੀਚੋ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਮ੍ਬੋ ਵਾ ਕਾਲ਼ੋ ਵਾ ਸੇਤੋ ਵਾ ਦੀਘੋ ਵਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਵਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਅਯੰ ਵਮ੍ਮਿਕੋ ਇਦੰ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਰੁਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ''ਅਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਵਾ ਕਚ੍ਛਕੋ ਵਾ ਕਪੀਤਨੋ ਵਾ ਉਚ੍ਚੋ ਵਾ ਨੀਚੋ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਾ

ਤਮ੍ਬੋ ਵ◌ਾ ਕਾਲੋ ਵ◌ਾ ਸੇਤੋ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਦਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਗਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ''ਸਿਨ੍ਦਿਵ◌ਾ ਕਰਮਨ੍ਦੋ ਵ◌ਾ ਕਣਵ◌ੀਰੋ ਵ◌ਾ ਕੁਰਣ੍ਡਕੋ ਵ◌ਾ ਉਚ੍ਚੋ ਵ◌ਾ ਨੀਚੋ ਵ◌ਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵ◌ਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਅਯਂ ਗਚ੍ਛੋ ਇਦਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਲਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਪਿ ''ਲਾਬੁ ਵ◌ਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੀ ਵ◌ਾ ਸਾਮਾ ਵ◌ਾ ਕਾਲਵਲ੍ਲਿ ਵ◌ਾ ਪੂਤਿਲਤਾ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਅਯਂ ਲਤਾ ਇਦਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਯਂ ਲਤਾ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੦੯. ਯਂ ਪਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੀਤਿ, ਤਂ ਇਧੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਅਯਂ ਪਾਸਾਣੋ ਇਦਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਯਂ ਪਾਸਾਣੋਤਿ ਏਵ◌ਂ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਸਮਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ।

ਏਵ◌ਂ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪਨ ਸਭਾਵਭਾਵਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯ੍ਵ◌ਾਸ੍ਸ ਸਭਾਵਭਾਵ◌ੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਅਤ੍ਤਨਿਯੋ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵ◌ੋ, ਤੇਨ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਵਣਿਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਸਭਾਵ◌ੇਨ ਸਰਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੧੦. ਏਵ◌ਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵਣ੍ਣਤੋਪਿ ਲਿਙ੍ਗਤੋਪਿ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਦਿਸਤੋਪਿ ਓਕਾਸਤੋਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਪੀਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ? ਤੇਨ ਹਿ ਯੋਗਿਨਾ ਇਦਂ ਸਰੀਰਂ ਕਾਲਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਓਦਾਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਮਙ੍ਗੁਰਚ੍ਛਵ◌ਿਨੋ ਵ◌ਾਤਿ **ਵਣ੍ਣਤੋ** ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਲਿਙ੍ਗਤੋ** ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਵ◌ਾ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਂ ਵ◌ਾਤਿ ਅਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਠਮਵਯੇ ਵ◌ਾ ਮਜ੍ਝਿਮਵਯੇ ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ ਵ◌ਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ** ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੀਸਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਗੀਵ◌ਾਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਹਤ੍ਥਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਉਦਰਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਨਾਭਿਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਕਟਿਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਊਰੁਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਜਙ੍ਘਾਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਂ ਪਾਦਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਦਿਸਤੋ** ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦਿਸਾ ਨਾਭਿਯਾ ਅਧੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਿਸਾ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪਰਿਮਦਿਸਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਅਹਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਠਿਤੋ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਓਕਾਸਤੋ** ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਹਤ੍ਥਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਦਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੀਸਂ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਜ੍ਝਿਮਕਾਯੋ ਠਿਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਅਹਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਠਿਤੋ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਇਮਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ** ਇਦਂ ਸਰੀਰਂ ਅਧੋ ਪਾਦਤਲੇਨ ਉਪਰਿ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕੇਨ ਤਿਰਿਯਂ ਤਚੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਚ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੁਣਪਭਰਿਤਮੇਵ◌ਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਅਯਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਯਂ ਪਾਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਯਂ ਸੀਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਯਂ ਮਜ੍ਝਿਮਕਾਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਤ੍ਤਕਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਠਾਨਂ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਇਦਂ ਈਦਿਸਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਸਰੀਰਂ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵ◌ਾ ਪੁਰਿਸਸਰੀਰਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵ◌ਿਸਭਾਗੇ ਸਰੀਰੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਵ◌ਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ''ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾਪਿ ਹਿ ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੫) ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਭਾਗਸਰੀਰੇਯੇਵ ਏਵ◌ਂ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੧. ਯੋ ਪਨ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਸੇਵ◌ਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੋ ਪਰਿਹਤਧੁਤਙ੍ਗੋ ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਮਹਾਭੂਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਨਾਮਰੂਪੋ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੋ ਕਤਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਵ◌ਾਸਿਤਵ◌ਾਸਨੋ ਭਾਵ◌ਿਤਭਾਵਨੋ ਸਬੀਜੋ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰੋ ਅਪ੍ਪਕਿਲੇਸੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਓਲੋਕਿਤੋਲੋਕਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਏਵ◌ਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਥੇਵ◌ਂ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੇਨ ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਵ◌ਿਵਰਤੋ ਨਿਨ੍ਨਤੋ ਥਲਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋਤਿ ਪੁਨਪਿ ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੨. ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਧਿਤੋ**ਤਿ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਿਤੋ। ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੇ ਪਨ ਕਥਂ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਯੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਨੇਨ ਤਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਸਨ੍ਧੀ, ਤਯੋ ਵ◌ਾਮਹਤ੍ਥਸਨ੍ਧੀ, ਤਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਸਨ੍ਧੀ, ਤਯੋ ਵ◌ਾਮਪਾਦਸਨ੍ਧੀ , ਏਕੋ ਗੀਵਸਨ੍ਧਿ, ਏਕੋ ਕਟਿਸਨ੍ਧੀਤਿ ਏਵ◌ਂ ਚੁਦ੍ਦਸਮਹਾਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਵ◌ਿਵਰਤੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਵਰਂ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਪਾਦਨ੍ਤਰਂ ਉਦਰਨ੍ਤਰਂ

ਕਣ੍ਣਨੁਰਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਵਰਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਕ੍ਖੀਨਮ੍ਪਿ ਨਿਮ੍ਮੀਲਿਤਭਾਵੋ ਵਾ ਉਮ੍ਮੀਲਿਤਭਾਵੋ ਵਾ ਮੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਿਹਿਤਭਾਵੋ ਵਾ ਵਿਵਟਭਾਵੋ ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਨਿਨ੍ਨਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਸਰੀਰੇ ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪੋ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਂ ਵਾ ਗਲਵਾਟਕੋ ਵਾ, ਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਹਂ ਨਿਨ੍ਨੇ ਠਿਤੋ ਸਰੀਰਂ ਉਨ੍ਨਤੇਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਥਲਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਸਰੀਰੇ ਉਨ੍ਨਤਟ੍ਠਾਨਂ ਜਣ੍ਣੁਕਂ ਵਾ ਉਰੋ ਵਾ ਨਲਾਟਂ ਵਾ, ਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਹਂ ਥਲੇ ਠਿਤੋ ਸਰੀਰਂ ਨਿਨ੍ਨੇਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਰੀਰਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਞਾਣਂ ਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਠਾਨਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਤ੍ਥ ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਉਦਰਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਤਿਰੇਕਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੩. ਇਦਾਨਿ ''ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਂ ਵਿ**ਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ** –

ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਤਿਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧੁਕਂ ਉਪਧਾਰੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ। ਸਰੀਰਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇ ਪਦੇਸੇ ਠਿਤੇਨ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਦਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਦਾ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਏਕਸਦਿਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਏਵਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਾਵਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ ਆਗਮਨਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਏਕਕੇਨ ਅਦੁਤਿਯੇਨ ਤਦੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਬਹਿਗਤੇਨ ਮਾਨਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੇਨਾਸਨਮੇਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਸੁਸਾਨਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਸ੍ਮਿ, ਅਯਂ ਮਗ੍ਗੋ ਪਾਚੀਨਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਉਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਵਾਮਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਸ੍ਸ ਠਾਨੇ ਪਾਸਾਣੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਚ੍ਛੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲਤਾਤਿ ਏਵਂ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇਨ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਤਬ੍ਭਾਗਿਯੋਵ ਚਙ੍ਕਮੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਦਿਸਾਭਿਮੁਖੇ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਚਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੇਨ ਆਸਨਮ੍ਪਿ ਤਬ੍ਭਾਗਿਯਮੇਵ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਸ੍ਸਂ ਦਿਸਾਯਂ ਸੋਬ੍ਭੋ ਵਾ ਪਪਾਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਾ ਵਤਿ ਵਾ ਕਲਲਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਂਦਿਸਾਭਿਮੁਖੇ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਚਙ੍ਕਮਿਤੁਂ, ਆਸਨਮ੍ਪਿ ਅਨੋਕਾਸਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਂ। ਤਂ ਦਿਸਂ ਅਨਪਲੋਕੇਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਓਕਾਸਾਨੁਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਚਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਤਂਦਿਸਾਭਿਮੁਖਂਯੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੪. ਇਦਾਨਿ ''ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹਾਨਂ ''ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਅਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਅਵੇਲਾਯਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਂ ਮਤਸਰੀਰਂ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਮਾਨਂ ਵਿਯ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨਂ ਵਿਯ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਬੀਭਚ੍ਛਂ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਞ੍ਞਂ ਏਵਰੂਪਂ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਝਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਤਿਭੇਰਵਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਤਸਰੀਰਂ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਕਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਸੋ ''ਏਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤੋ ਪਾਸਾਣੋ ਵਾ ਲਤਾ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ

ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਯਥਾ ਪਨ ਸੋ ਪਾਸਾਣੋ ਵਾ ਲਤਾ ਵਾ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵੰ ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਤੁਯ੍ਹੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ ਸਵ੍ਵਜੋ ਸਵ੍ਵਾਸਮ੍ਭਵੋ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਤੇ ਅਜ੍ਜ ਉਪਟ੍ਠਿਤੰ, ਮਾ ਭਾਯਿ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਤਾਸੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਹਾਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਵ੍ਵੂਰਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਦਮੇਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਾ''ਤਿ।

ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਪਚ੍ਚਯਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਾਨਸੰ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਸੰ ਚਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਪ੍ਪਨਾਯੰ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

੧੧੫. ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵੀਥਿਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਾ ਗਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਆਗਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਯਾ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਚੇ ਹਿ ਇਮੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਕੇਚਿ ਅਜ੍ਜ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਤਿਮੀਤਿ ਦਿਵਸੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੰ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਹੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦਿਵਸੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਿਤੰ ਤਰੁਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਦਿਵਸੰ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਪਞ੍ਹੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਕਥੇਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋਪਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਆਗਨ੍ਤੁਕੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਵ। ਅਵਸੇਸਾਨਿਪਿ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਵਤ੍ਤਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਵਤ੍ਤਉਪੋਸਥਾਗਾਰਵਤ੍ਤਭੋਜਨਸਾਲਾਜਨ੍ਤਾਘਰਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਆਗਨ੍ਤੁਕਗਮਿਕਵਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾਨੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਤੰ ਤਰੁਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾਪਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਵਾ ਵਾਲ਼ਮਿਗੇਹਿ ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਸਾਨਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ ਹਿ ਏਕਮੇਵ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਨੀਲਕਾਦਿਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਤੇਨ ਸਮੰ ਦੁਲ੍ਲਭੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਨਟ੍ਠੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਦਿਵਾਠਾਨੇ ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਹੰ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਦਿਸਾਭਿਮੁਖੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਵਾਮੰ ਗਣ੍ਹਿੰ, ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ। ਤਸ੍ਸ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਪਾਸਾਣੋ, ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਵਮ੍ਮਿਕਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਲਤਾਨਮਞ੍ਞਤਰੰ। ਸੋਹੰ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਅਸੁਭੰ ਅਦ੍ਦਸੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਕਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਠਤ੍ਵਾ ਏਵਞ੍ਚੇਵਞ੍ਚ ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਦਿਸਾਯ ਸੁਸਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪੇਨ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੇਨ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਇਧ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਤਿ ਏਵੰ ਯਾਵ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਾਵ ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪੁਰਿਮਾਕਾਰੇਨੇਵ ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਗਤਾਗਤਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵੀਥਿਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾ''ਤਿ।

੧੧੬. ਇਦਾਨਿ **ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀ ਰਤਨਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇ ਮਾਨਸੰ ਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ''ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਮ੍ਹਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ।

ਯਥਾ ਪਨ ਦੁਗ੍ਗਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਗ੍ਘੰ ਮਣਿਰਤਨੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਦੁਲ੍ਲਭੰ ਵਤ ਮੇ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰਤਨਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਾਰਵੰ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਪੇਮੇਨ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਤੰ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ''ਦੁਲ੍ਲਭੰ ਮੇ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਲਦ੍ਧੰ ਦੁਗ੍ਗਤਸ੍ਸ

ਮਹਗ੍ਘਮਣਿਰਤਨਸਦਿਸਂ। ਚਤੁਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਾਸਿਕਵਾਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਕਸਿਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਕਸਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸੁਖਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਏਵਂ ਇਤਰਾਨਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸੁਲਭਾਨਿ। 'ਇਦਂ ਪਨ ਏਕਮੇਵ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਨੀਲਕਾਦਿਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ'ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਦੁਲ੍ਲਭਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰਤਨਸਞ੍ਞਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੇਨ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਦਿਵਾਠਾਨੇ ਚ ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੭. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਰਣਂ, ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰੂਪਂ ਬੀਭਚ੍ਛਂ ਭੇਰਵਦਸ੍ਸਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ । ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਥੂਲਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸਮਕਾਲਮੇਵ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤਿ। ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਹਾਨੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪੁਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋਪਿ ਪਹੀਯਤਿ। ਤਥਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਕਰਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦੇਸਕੇ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਮਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚੋ ਸਾਧਯਮਾਨੋ ਵਿਚਾਰੋ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਪਚ੍ਚਯਾ ਪੀਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ, ਸੁਖਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਚਾਤਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਟਿਬਿਮ੍ਬਭੂਤਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾ ਚੇਵ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ, ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਨੀਲਕਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ

੧੧੮. ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਵਿਨੀਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਯਂ ਤਂ ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਗਮਨਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ''ਵਿਨੀਲਕਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ, ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਂ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਦਮਤ੍ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਵਿਨੀਲਕੇ** ''ਵਿਨੀਲਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਵਿਨੀਲਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਬਰਕਬਰਵਣ੍ਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਵਿਪੁਬ੍ਬਕੇ ''ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਮਿਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਂ ਯੁਦ੍ਧਮਣ੍ਡਲੇ ਵਾ ਚੋਰਾਟਵਿਯਂ ਵਾ ਸੁਸਾਨੇ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਰਾਜਾਨੋ ਚੋਰੇ ਛਿਨ੍ਦਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਾ ਪਨ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘੇਹਿ ਛਿਨ੍ਨਪੁਰਿਸਟ੍ਠਾਨੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪਂ ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਨਾਨਾਦਿਸਾਯਂ ਪਤਿਤਮ੍ਪਿ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਯਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਹਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਾਮਿਕੇਨ ਵਾ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਰਯਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਏਕਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਉਪਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ''ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝੇ ਛਿਦ੍ਦਂ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕੇ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਹਿਂ ਤਹਿਂ ਖਾਯਿਤਸਦਿਸਮੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ''ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁਯੇਵ ਠਾਨੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ''ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਂ ਪਹਾਰਮੁਖਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਲੋਹਿਤਕਂ ਯੁਦ੍ਧਮਣ੍ਡਲਾਦੀਸੁ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰਾਨਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਸੁ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਭਿਨ੍ਨਗਣ੍ਡਪੀਲਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਮੁਖਤੋ ਪਗ੍ਘਰਮਾਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਲੋਹਿਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਲੋਹਿਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾਤਪ੍ਪਹਤਾ ਵਿਯ ਰਤ੍ਤਪਟਾਕਾ ਚਲਮਾਨਾਕਾਰਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਪੁਲ਼ਵਕਂ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਚ੍ਚਯੇਨ ਕੁਣਪਸ੍ਸ ਨਵਹਿ ਵਣਮੁਖੇਹਿ ਕਿਮਿਰਾਸਿਪਗ੍ਘਰਣਕਾਲੇ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਤਂ ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਮਨੁਸ੍ਸਗੋਮਹਿਂਸਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਅਜਗਰਾਦੀਨਂ ਸਰੀਰਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਲਿਭਤ੍ਤਰਾਸਿ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ । ਤੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਪੁਲ਼ਵਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਪੁਲ਼ਵਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਚੂਲ਼ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾਲ਼ਦੀਘਵਾਪਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਕੁਣਪੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਲਮਾਨਂ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਾਲਿਭਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠਿਕਂ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਸਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਨਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਨਯੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਾਸਾਣਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਭਾਵਤੋ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੯. ਤਂ ਪਨ **ਵਣ੍ਣਤੋ** ਸੇਤਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਓਦਾਤਕਸਿਣਸਮ੍ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨੇਵ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ। **ਲਿਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਹਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਨਾਮਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਸੀਸਉਰਬਾਹੁਕਟਿਊਰੁਜਙ੍ਘਾਨਂ ਵਸੇਨ ਲਿਙ੍ਗਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਦੀਘਰਸ੍ਸਵਟ੍ਟਚਤੁਰਸ੍ਸਖੁਦ੍ਦਕਮਹਨ੍ਤਵਸੇਨ ਪਨ **ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ** ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਦਿਸੋਕਾਸਾ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਨੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਸੇਨ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ** ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਯਦੇਵੇਤ੍ਥ ਪਾਕਟਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਨੋ ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਥਲਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਨ **ਨਿਨ੍ਨਤੋ** ਚ **ਥਲਤੋ** ਚ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਦੇਸਵਸੇਨਾਪਿ ਅਹਂ ਨਿਨ੍ਨੇ ਠਿਤੋ, ਅਟ੍ਠਿ ਥਲੇ, ਅਹਂ ਥਲੇ, ਅਟ੍ਠਿ ਨਿਨ੍ਨੇਤਿਪਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਘਟਿਤਘਟਿਤਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ **ਸਨ੍ਧਿਤੋ** ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰਵਸੇਨ **ਵਿਵਰਤੋ** ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਪਨ ਞਾਣਂ ਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਇਦਮਟ੍ਠੀਤਿ **ਸਮਨ੍ਤਤੋ** ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਨਲਾਟਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੨੦. ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਇਦਂ ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਇਤੋ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਪੁਲ਼ਵਕਾਦੀਸੁਪਿ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਵਸੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਕਲਾਯਪਿ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਯਤ੍ਥਕਤ੍ਥਚਿ ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਟ੍ਠਿਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਅਟ੍ਠਿਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ

ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯ ਪਨ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਵਿਵਰਤਾ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਕਟ੍ਠਿਕੇਪਿ ਚ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਬੀਭਚ੍ਛੇਨ ਭਯਾਨਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਨਕੇਨ, ਉਪਚਾਰਾਵਹਤ੍ਤਾ।

ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਓਕਾਸੇ ਯੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਦ੍ਵਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਚਤੂਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ ਦਸਸੁ ਚ ਅਸੁਭੇਸੁ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ ਹਿ ਸੀਮਸਮ੍ਭੇਦੋਯੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਦਸਸੁ ਚ ਅਸੁਭੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਕਪ੍ਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ''ਦੁਵਿਧੰ ਇਧ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਰੂਪੰ ਬੀਭਚ੍ਛੰ ਭਯਾਨਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੰ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ, ਇਦਮੇਵੇਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤੰ।

ਅਪਿਚ ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਮਤ੍ਤਾਵਲੋਕਨੇਨ ਸਕਲਿਤ੍ਥਿਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨੀਤਿ।

ਇਤਿ ਅਸੁਭਾਨਿ ਸੁਭਗੁਣੋ, ਦਸਸਤਲੋਚਨੇਨ ਥੁਤਕਿਤ੍ਤਿ।
ਯਾਨਿ ਅਵੋਚ ਦਸਬਲੋ, ਏਕੇਕਜ੍ਝਾਨਹੇਤੁਨੀਤਿ॥

ਏਵੰ ਤਾਨਿ ਚ ਤੇਸਞ੍ਚ, ਭਾਵਨਾਨਯਮਿਮੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ।
ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਅਯੰ ਭਿਯ੍ਯੋ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ॥

ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ

੧੨੧. ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨੋ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਯ ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪ੍ਪਚਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਅਸੁਭਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਸਰੀਰਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚ ਰਾਗਚਰਿਤਭੇਦਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਛਵਸਰੀਰੰ ਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਵਿਨੀਲਕਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੰ। ਇਤਿ ਯਾਦਿਸੰ ਯਾਦਿਸੰ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਲਦ੍ਧੁੰ, ਤਾਦਿਸੇ ਤਾਦਿਸੇ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਵਿਨੀਲਕਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਸਰੀਰਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦਸਧਾ ਅਸੁਭਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਸੇਸਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਵਿਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਸਣ੍ਠਾਨਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਵਿਨੀਲਕੰ ਛਵਿਰਾਗਵਿਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਵਿਪੁਬ੍ਬਕੰ ਕਾਯਵਣ੍ਣਪਟਿਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਸਰੀਰਗਨ੍ਧਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੰ ਅਨ੍ਤੋਸੁਸਿਰਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਸਰੀਰੇ ਘਨਭਾਵਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕੰ ਮੰਸੁਪਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਨਾਸਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਥਨਾਦੀਸੁ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ ਮੰਸੁਪਚਯਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੰ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਲੀਲਾਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੰ ਸਰੀਰਸਙ੍ਘਾਤਭੇਦਵਿਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਸਰੀਰਸਙ੍ਘਾਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਲੋਹਿਤਕੰ ਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਜਨਿਤਸੋਭਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਪੁਲ਼ਵਕੰ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਕਿਮਿਕੁਲਸਾਧਾਰਣਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਕਾਯੇ ਮਮਤ੍ਤਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਅਟ੍ਠਿਕੰ ਸਰੀਰਟ੍ਠੀਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਦਨ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਰਾਗਚਰਿਤਭੇਦਵਸੇਨਾਪਿ ਦਸਧਾ ਅਸੁਭਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਦਸਵਿਧੇਪਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸੁਭੇ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਅਪਰਿਸਣ੍ਠਿਤਜਲਾਯ ਸੀਘਸੋਤਾਯ ਨਦਿਯਾ ਅਰਿਤ੍ਤਬਲੇਨੇਵ ਨਾਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਨਾ ਅਰਿਤ੍ਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ।

ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇਪਿ ਚ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਮ੍ਹਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਸਨ੍ਤਾਪਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ‘‘ਬਹੁਂ ਦਾਨਿ ਵੇਤਨਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਸ੍ਸ ਗੂਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਵਿਯ, ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਰੋਗਿਨੋ ਵਮਨਵਿਰੇਚਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਯ ਚ।

੧੨੨. ਦਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਅਸੁਭਂ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਏਕਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਦਸਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਹੇਤਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੋ ਏਵ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਤਦੇਤਂ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਤਸਰੀਰੇ, ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਪਨ ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤਵਾਸਿਨੋ ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਗਤਂ ਰਾਜਾਨਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੂਪਟ੍ਠਾਕਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇਪਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਮਤਸਰੀਰਂ, ਏਵਂ ਜੀਵਮਾਨਕਮ੍ਪਿ ਅਸੁਭਮੇਵ। ਅਸੁਭਲਕ੍ਖਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪਕਤਿਯਾ ਪਨ ਇਦਂ ਸਰੀਰਂ ਨਾਮ ਅਤਿਰੇਕਤਿਸਤਅਟ੍ਠਿਕਸਮੁਸ੍ਸਯਂ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਘਟਿਤਂ ਨਵਨ੍ਹਾਰੁਸਤਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਨਵਮਂਸਪੇਸਿਸਤਾਨੁਲਿਤ੍ਤਂ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਂ ਛਵਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਮੇਦਕਥਾਲਿਕਾ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚੁਗ੍ਘਰਿਤਪਗ੍ਘਰਿਤਂ ਕਿਮਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਂ ਰੋਗਾਨਂ ਆਯਤਨਂ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁ ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਪੁਰਾਣਗਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਨਵਹਿ ਵਣਮੁਖੇਹਿ ਸਤਤਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਉਭੋਹਿ ਅਕ੍ਖੀਹਿ ਅਕ੍ਖਿਗੂਥਕੋ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਕਣ੍ਣਬਿਲੇਹਿ ਕਣ੍ਣਗੂਥਕੋ, ਨਾਸਾਪੁਟੇਹਿ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ, ਮੁਖਤੋ ਆਹਾਰਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਰੁਧਿਰਾਨਿ, ਅਧੋਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾ, ਨਵਨਵੁਤਿਯਾ ਲੋਮਕੂਪਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਅਸੁਚਿਸੇਦਯੂਸੋ ਪਗ੍ਘਰਤਿ। ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਾਦਯੋ ਸਮ੍ਪਰਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਮੁਖਧੋਵਨਸੀਸਮਕ੍ਖਨਨਹਾਨਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਾਦੀਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਜਾਤੋਵ ਫਰੁਸਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਕੇਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮਂ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਚਣ੍ਡਾਲਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਸਮਸਰੀਰਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਯ ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਚਣ੍ਡਾਲਸ੍ਸ ਵਾ ਸਰੀਰੇ ਵੇਮਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਮੁਖਧੋਵਨਾਦੀਹਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਨ੍ਤਮਲਾਦੀਨਿ ਪਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੇਹਿ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਨ ਸੁਰਭਿਵਿਲੇਪਨੇਨ ਵਿਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਭਰਣਾਦੀਹਿ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹਂ ਮਮ’’ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਇਮਿਨਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਦਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਸਰਸਂ ਅਸੁਭਲਕ੍ਖਣਂ ਅਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸਾ ਇਤ੍ਥੀਸੁ, ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਚ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਰਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਕਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਖੇਲਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦੀਸੁ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰਤੋ ਬਹਿ ਪਤਿਤਂ ਸਤ੍ਤਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਛੁਪਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਟੀਯਨ੍ਤਿ ਹਰਾਯਨ੍ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਸੇਸਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਏਵਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ‘‘ਇਟ੍ਠਂ ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਅਟਵਿਯਂ ਕਿਂਸੁਕਰੁਕ੍ਖਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਅਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਂ ‘‘ਅਯਂ ਮਂਸਪੇਸੀ’’ਤਿ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇਨ ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੇਨ ਸਮਾਨਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ –

ਯਥਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਕਿਂਸੁਕਂ ਵਨੇ।
ਮਂਸਰੁਕ੍ਖੋ ਮਯਾ ਲਦ੍ਧੋ, ਇਤਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਵੇਗਸਾ॥

ਪਤਿਤਂ ਪਤਿਤਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਡਂਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਲੋਲੁਪੋ।
ਨਯਿਦਂ ਮਂਸਂ ਅਦੁਂ ਮਂਸਂ, ਯਂ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਤਿ॥

ਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਪਤਿਤੰਯੇਵ, ਅਸੁਭਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਬੁਧੋ।
ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਸਰੀਰਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਨੰ ਤਥਾ॥

ਇਮਞ੍ਹਿ ਸੁਭਤੋ ਕਾਯੰ, ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ।
ਬਾਲਾ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਪਾਪਾਨਿ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਰੇ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮੇਧਾਵੀ, ਜੀਵਤੋ ਵਾ ਮਤਸ੍ਸ ਵਾ।
ਸਭਾਵੰ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸ, ਸੁਭਭਾਵੇਨ ਵਜ੍ਜਿਤੰ॥

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ ਅਸੁਚਿ ਕਾਯੋ, ਕੁਣਪੋ ਉਕ੍ਕਰੂਪਮੋ।
ਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੇਹਿ, ਕਾਯੋ ਬਾਲਾਭਿਨਨ੍ਦਿਤੋ॥

ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਨਵਦ੍ਵਾਰੋ ਮਹਾਵਣੋ।
ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਅਸੁਚਿ ਪੂਤਿਗਨ੍ਧਿਯੋ॥

ਸਚੇ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤੋ ਬਾਹਿਰਕੋ ਸਿਯਾ।
ਦਣ੍ਡੰ ਨੂਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਕਾਕੇ ਸੋਣੇ ਨਿਵਾਰਯੇਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਜੀਵਮਾਨਸਰੀਰੰ ਵਾ ਹੋਤੁ

ਮਤਸਰੀਰੰ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਅਸੁਭਾਕਾਰੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਛਟ੍ਠੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੭. ਛਅਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੨੩. ਅਸੁਭਾਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਸੁ ਪਨ ਦਸਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸਤਿਯੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਮ੍ਹਿਯੇਵ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਾ ਸਤੀਤਿਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਧਮ੍ਮੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਧਮ੍ਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਸਙ੍ਘੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਸਙ੍ਘਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਸੀਲੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਸੀਲਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਚਾਗੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾਦਿਚਾਗਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਮਰਣੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਕੇਸਾਦਿਭੇਦੰ ਰੂਪਕਾਯੰ ਗਤਾ, ਕਾਯੇ ਵਾ ਗਤਾਤਿ ਕਾਯਗਤਾ, ਕਾਯਗਤਾ ਚ ਸਾ ਸਤਿ ਚਾਤਿ ਕਾਯਗਤਸਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਰਸ੍ਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ **ਕਾਯਗਤਾਸਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਕੇਸਾਦਿਕਾਯਕੋਟ੍ਠਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਆਨਾਪਾਨੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਤਿ **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ**, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਉਪਸਮੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ।

੧੨੪. ਇਤਿ ਇਮਾਸੁ ਦਸਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਤਾਵ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਪਤਿਰੂਪਸੇਨਾਸਨੇ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਨਯੋ – ਸੋ ਭਗਵਾ ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ, ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੧੨੫. ਤਤ੍ਥ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰੀਨੰ ਅਰਾਨਞ੍ਚ ਹਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤਾਵ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੋ ਭਗਵਾ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਆਰਕਾ ਹਿ ਸੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਵਾਸਨਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ **ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਹੰ**।

ਸੋ ਤਤੋ ਆਰਕਾ ਨਾਮ, ਯਸ੍ਸ ਯੇਨਾਸਮਙ੍ਗਿਤਾ।
ਅਸਮਙ੍ਗੀ ਚ ਦੋਸੇਹਿ, ਨਾਥੋ ਤੇਨਾ**ਰਹੰ** ਮਤੋਤਿ॥

੧੨੬. ਤੇ ਚਾਨੇਨ ਕਿਲੇਸਾਰਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਹਤਾਤਿ **ਅਰੀਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹੰ**।

ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਯੋ ਹਤਾ।
ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥੇਨ ਨਾਥੇਨ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ **ਅਰਹੰ** ਮਤੋਤਿ॥

੧੨੭. ਯਞ੍ਚੇਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਮਯਨਾਭਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਰੰ ਜਰਾਮਰਣਨੇਮਿ ਆਸਵਸਮੁਦਯਮਯੇਨ ਅਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਿਭਵਰਥੇ ਸਮਾਯੋਜਿਤੰ ਅਨਾਦਿਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕੰ, ਤਸ੍ਸਾਨੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਵੀਰਿਯਪਾਦੇਹਿ ਸੀਲਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰੰ ਞਾਣਫਰਸੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਾ ਹਤਾਤਿ **ਅਰਾਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹੰ**।

੧੨੮. ਅਥ ਵਾ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗੰ ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਭਿ, ਮੂਲਤ੍ਤਾ। ਜਰਾਮਰਣੰ ਨੇਮਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਾ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਕਾਮਭਵੇ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਾਮਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਰੂਪਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਮਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰੇਸੁ। ਕਾਮਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਕਾਮਭਵੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਰੂਪਭਵੇ। ਅਰੂਪਭਵੇ ਨਾਮਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਭਵੇ ਨਾਮਰੂਪੰ ਕਾਮਭਵੇ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਭਵੇ ਨਾਮਰੂਪੰ ਰੂਪਭਵੇ ਤਿਣ੍ਣੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਨਾਮੰ ਅਰੂਪਭਵੇ ਏਕਸ੍ਸ ਆਯਤਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਭਵੇ ਸਲ਼ਾਯਤਨੰ ਕਾਮਭਵੇ ਛਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਭਵੇ ਤੀਣਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਰੂਪਭਵੇ ਤਿਣ੍ਣੰ ਫਸ੍ਸਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਏਕੰ ਆਯਤਨੰ ਅਰੂਪਭਵੇ ਏਕਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਭਵੇ ਛ ਫਸ੍ਸਾ ਕਾਮਭਵੇ ਛਨ੍ਨੰ ਵੇਦਨਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਭਵੇ ਤਯੋ ਫਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਏਕੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਭਵੇ ਛ ਵੇਦਨਾ ਕਾਮਭਵੇ ਛਨ੍ਨੰ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਭਵੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਣ੍ਣੰ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਏਕਾ ਵੇਦਨਾ ਅਰੂਪਭਵੇ ਏਕਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ, ਉਪਾਦਾਨਾਦਯੋ ਭਵਾਦੀਨੰ।

ਕਥੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਪਾਯੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਭਵੋ, ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ, ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਜਾਤਿ, ਪਰਿਪਾਕੋ ਜਰਾ, ਭੇਦੋ ਮਰਣੰ।

ਅਪਰੋ ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤਥੇਵ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਸੁਚਰਿਤਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਗ੍ਗੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਭਵੋਤਿ ਸੋ ਏਵ ਨਯੋ।

ਅਪਰੋ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾਏਵ ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਕਰੁਣੰ, ਮੁਦਿਤੰ, ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਭਵੋਤਿ ਸੋ ਏਵ ਨਯੋ।

ਅਪਰੋ ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤਥੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਭਵੋ, ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ, ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਜਾਤਿ, ਪਰਿਪਾਕੋ ਜਰਾ, ਭੇਦੋ ਮਰਣਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੁਪਾਦਾਨਮੂਲਿਕਾਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾਸੁ।

ਏਵੰ ਅਯੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣੰ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਏਕੋ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਏਕੋ, ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ ਏਕੋ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੰ ਏਕੋ। ਪੁਰਿਮਸਙ੍ਖੇਪੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ, ਦ੍ਵੇ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਾਗਤੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤੀਤੇ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ

ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ, ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਏਤਰਹਿ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਪਦੇਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ। ਤੇ ਆਕਾਰਤੋ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧਿ, ਵੇਦਨਾਤਣ੍ਹਾਨਮਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ, ਭਵਜਾਤੀਨਮਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋਤਿ, ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਏਤਂ ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪਂ ਤਿਯਦ੍ਧਂ ਵੀਸਤਾਕਾਰਂ ਤਿਸਨ੍ਧਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰੇ ਹਨਿ ਵਿਹਨਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਸਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ **ਅਰਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ ਅਰਹਂ**।

> ਅਰਾ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਹਤਾ ਞਾਣਾਸਿਨਾ ਯਤੋ।
> ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਤੇਨੇਸ, **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

੧੨੯. ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਅਰਹਤਿ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਞ੍ਚ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਥਾਗਤੇ ਯੇਕੇਚਿ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਨ ਤੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪੂਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਸਿਨੇਰੁਮਤ੍ਤੇਨ ਰਤਨਦਾਮੇਨ ਤਥਾਗਤਂ ਪੂਜੇਸਿ। ਯਥਾਬਲਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਕੋਸਲਰਾਜਾਦਯੋ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਮ੍ਪਿ ਚ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਕੋਟਿਧਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਮਹਾਰਾਜਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਵਿਹਾਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹਂ**।

> ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਂ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ,
> ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਅਰਹਤਿ ਲੋਕਨਾਥੋ।
> ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ,
> ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਅਰਹਤਿ ਨਾਮਮੇਤਂ॥

੧੩੦. ਯਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਯੇਕੇਚਿ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਿਨੋ ਬਾਲਾ ਅਸਿਲੋਕਭਯੇਨ ਰਹੋ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਸ ਨ ਕਦਾਚਿ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਤੋਪਿ ਅਰਹਂ**।

> ਯਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਰਹੋ ਨਾਮ, ਪਾਪਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਾਦਿਨੋ।
> ਰਹਾਭਾਵੇਨ ਤੇਨੇਸ, **ਅਰਹਂ** ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ॥

ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ –

> ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਹਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
> ਹਤਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ ਚਾਰਹੋ।
> ਨ ਰਹੋ ਕਰੋਤਿ ਪਾਪਾਨਿ, **ਅਰਹਂ** ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

੧੩੧. ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**। ਤਥਾਹਿ ਏਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ, ਪਹਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਚਾਹ –

> ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਭਾਵਿਤਂ।

ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਹੀਨਂ ਮੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੬੩)।

੧੩੨. ਅਪਿਚ ਚਕ੍ਖੁਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਮਨੇਸੁ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਛ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਛ ਫਸ੍ਸਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਦਯੋ ਛ ਵੇਦਨਾ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਛ ਸਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਛ ਚੇਤਨਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ, ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਛ ਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਰੂਪਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਛ ਵਿਚਾਰਾ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦਸ ਕਸਿਣਾਨਿ, ਦਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਦਸ ਸਞ੍ਞਾ, ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਕਾਮਭਵਾਦਯੋ ਨਵ ਭਵਾ, ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨਿ, ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਏਕਪਦਯੋਜਨਾ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਜਾਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ।

੧੩੩. ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਪਨ ਚਰਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਟ੍ਠਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੨ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੮ ਆਦਯੋ)। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਸਹ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ, ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨੀਤਿ ਇਮੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਯੇਵ ਹਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਚਰਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਮਤਂ ਦਿਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ – ''ਇਧ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪) ਸਬ੍ਬਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਚਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਂ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਞਤ੍ਵਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਅਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਵਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਾਵਕਾ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਦਯੋ ਵਿਯ।

੧੩੪. ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ, ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਗਦਤ੍ਤਾ **ਸੁਗਤੋ**। ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਭਗਵਤੋ ਸੋਭਨਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨਵਜ੍ਜਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਤੇਨ ਹੇਸ ਗਮਨੇਨ ਖੇਮਂ ਦਿਸਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਤੋਤਿ **ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ**। ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚੇਸ ਠਾਨਂ ਗਤੋ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ **ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਗਤਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਗਤੋ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ – ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਗਤੋ ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਾ ਤਾਵ ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮੀਪੂਰਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤਂ, ਉਚ੍ਛੇਦਂ, ਕਾਮਸੁਖਂ, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਤੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਗਤਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਚੇਸ ਗਦਤਿ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਾਧਕਸੁਤ੍ਤਂ ''ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਅਮਨਾਪਾ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ।

ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਅਮਨਾਪਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਨ ਭਾਸਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਅਮਨਾਪਾ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਨ ਭਾਸਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੬)। ਏਵਂ **ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੩੫. ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਲੋਕਵਿਦੂ**। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਨਿਰੋਧਤੋ ਨਿਰੋਧੂਪਾਯਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਲੋਕਂ ਅਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ। ਯਥਾਹ – ''ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਞਾਤੇਯ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਨ ਚਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪਤ੍ਵਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਪਿ ਚਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲੇਵਰੇ ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਸਮਨਕੇ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਲੋਕਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਲੋਕਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ।

ਗਮਨੇਨ ਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕੁਦਾਚਨਂ।
ਨ ਚ ਅਪਤ੍ਵਾ ਲੋਕਨ੍ਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਤ੍ਥਿ ਪਮੋਚਨਂ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਲੋਕਵਿਦੂ ਸੁਮੇਧੋ,
ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਵੂਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ।
ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਸਮਿਤਾਵਿ ਞਤ੍ਵਾ,
ਨਾਸੀਸਤਿ ਲੋਕਮਿਮਂ ਪਰਞ੍ਚਾਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫)।

੧੩੬. ਅਪਿਚ ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੨) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨੧) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ।

ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ।
ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ, ਏਤ੍ਥ ਤੇ ਵਤ੍ਤਤੀ ਵਸੋਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੩) –

ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਓਕਾਸਲੋਕੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵੇਦਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ। ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਪਞ੍ਚ ਲੋਕਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਲੋਕਾ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਲੋਕਾ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਾ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਨਵ ਲੋਕਾ ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਦਸ ਲੋਕਾ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਲੋਕਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਲੋਕਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੨) ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ, ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ, ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ, ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ, ਭਬ੍ਬੇ ਅਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ।

੧੩੭. ਯਥਾ ਚ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ, ਏਵੰ ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਏਕੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੰ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਯੋਜਨਾਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਤੁਤਿੰਸਸਤਾਨਿ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਯੋਜਨਾਨਿ। ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਪਨ –

ਸਬ੍ਬੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਛਤ੍ਤਿੰਸਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ।
ਦਸ ਚੇਵ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਾਨਿ ਸਤਾਨਿ ਚ॥

ਤਤ੍ਥ –

ਦ੍ਵੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਹੁਤਾਨਿ ਚ।
ਏਤ੍ਤਕੰ ਬਹਲਤ੍ਤੇਨ, ਸਙ੍ਖਾਤਾਯੰ ਵਸੁਨ੍ਧਰਾ॥

ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਰਕੰ –

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਟ੍ਠੇਵ ਨਹੁਤਾਨਿ ਚ।
ਏਤ੍ਤਕੰ ਬਹਲਤ੍ਤੇਨ, ਜਲੰ ਵਾਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ॥

ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨ੍ਧਾਰਕੋ –

ਨਵ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਮਾਲੁਤੋ ਨਭਮੁਗ੍ਗਤੋ।
ਸਟ੍ਠਿਞ੍ਚੇਵ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਸਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਿਤਿ॥

ਏਵੰ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਚੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾਨੰ –

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੋ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਤਾਵਦੇਵ, ਸਿਨੇਰੁ ਪਬ੍ਬਤੁਤ੍ਤਮੋ॥

ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢੇਨ, ਪਮਾਣੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ।
ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੁਗ੍ਗਤਾ ਦਿਬ੍ਬਾ, ਨਾਨਾਰਤਨਚਿਤ੍ਤਿਤਾ॥

ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ ਈਸਧਰੋ, ਕਰਵੀਕੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ।
ਨੇਮਿਨ੍ਧਰੋ ਵਿਨਤਕੋ, ਅਸ੍ਸਕਣ੍ਣੋ ਗਿਰਿ ਬ੍ਰਹਾ॥

ਏਤੇ ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਸੇਲਾ, ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਮਹਾਰਾਜਾਨਮਾਵਾਸਾ, ਦੇਵਯਕ੍ਖਨਿਸੇਵਿਤਾ॥

ਯੋਜਨਾਨੰ ਸਤਾਨੁਚ੍ਚੋ, ਹਿਮਵਾ ਪਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤੋ।
ਯੋਜਨਾਨੰ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਆਯਤਵਿਤ੍ਥਤੋ॥

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸੇਹਿ, ਕੂਟੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ।
ਤਿਪਞ੍ਚਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧ-ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾ ਨਗਵ੍ਹਯਾ॥

ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧ-ਸਾਖਾਯਾਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਸਤਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ, ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਉਗ੍ਗਤਾ।
ਜਮ੍ਬੂ ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਪਕਾਸਿਤੋ॥

ਯਞ੍ਚੇਤਂ ਜਮ੍ਬੁਯਾ ਪਮਾਣਂ, ਏਤਦੇਵ ਅਸੁਰਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਾਟਲਿਯਾ, ਗਰੁਲ਼ਾਨਂ ਸਿਮ੍ਬਲਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਕਦਮ੍ਬਸ੍ਸ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੇ ਸਿਰੀਸਸ੍ਸ, ਤਾਵਤਿਂਸੇਸੁ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

‘‘ਪਾਟਲੀ ਸਿਮ੍ਬਲੀ ਜਮ੍ਬੂ, ਦੇਵਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ।
ਕਦਮ੍ਬੋ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਚ, ਸਿਰੀਸੇਨ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੋ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਤਾਵਦੇਵ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋ।
ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ, ਲੋਕਧਾਤੁਮਯਂ ਠਿਤੋ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਂ। ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਂ। ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਂ। ਤਥਾ ਅਸੁਰਭਵਨਂ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਚ। ਅਪਰਗੋਯਾਨਂ ਸਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਂ। ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਂ। ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁ ਅਟ੍ਠਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਂ। ਏਕਮੇਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਹਾਦੀਪੋ ਪਞ੍ਚਸਤਪਞ੍ਚਸਤਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਪਰਿਵਾਰੋ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਏਕਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਏਕਾ ਲੋਕਧਾਤੁ। ਤਦਨ੍ਤਰੇਸੁ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਾ।

ਏਵਂ ਅਨਨ੍ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਿ ਅਨਨ੍ਤਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਭਗਵਾ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਅਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ **ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕਵਿਦੂ**।

੧੩੮. ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰੋਤਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ**। ਤਥਾ ਹੇਸ ਸੀਲਗੁਣੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕਮਭਿਭਵਤਿ, ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਗੁਣੇਨਾਪਿ। ਸੀਲਗੁਣੇਨਾਪਿ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ…ਪੇ॰… ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਗੁਣੇਨਾਪਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ…ਪੇ॰… ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਏਵਂ ਅਗ੍ਗਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ‘‘ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ਮਹਾਵ॰ ੧੧) ਗਾਥਾਯੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

੧੩੯. ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮੇ ਸਾਰੇਤੀਤਿ **ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ**। ਦਮੇਤਿ ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਦਨ੍ਤਾ ਦਮੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਪਿ ਅਪਲਾਲੋ ਨਾਗਰਾਜਾ, ਚੂਲ਼ੋਦਰੋ, ਮਹੋਦਰੋ, ਅਗ੍ਗਿਸਿਖੋ, ਧੂਮਸਿਖੋ, ਅਰਵਾਲ਼ੋ ਨਾਗਰਾਜਾ, ਧਨਪਾਲਕੋ ਹਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਦਮਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਿਸਾ ਕਤਾ ਸਰਣੇਸੁ ਚ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ ਸਚ੍ਚਕਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮਾਣਵਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿ ਸੋਣਦਨ੍ਤਕੂਟਦਨ੍ਤਾਦਯੋ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ ਆਲ਼ਵਕਸੂਚਿਲੋਮਖਰਲੋਮਯਕ੍ਖਸਕ੍ਕਦੇਵਰਾਜਾਦਯੋ ਦਮਿਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਨਯਨੂਪਾਯੇਹਿ। ‘‘ਅਹਂ ਖੋ, ਕੇਸਿ, ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮੇ ਸਣ੍ਹੇਨਪਿ ਵਿਨੇਮਿ, ਫਰੁਸੇਨਪਿ ਵਿਨੇਮਿ, ਸਣ੍ਹਫਰੁਸੇਨਪਿ ਵਿਨੇਮੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧) ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਿਚ ਭਗਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦੀਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਦਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦਮੇਤਿਯੇਵ।

ਅਥ ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥੀਤਿ ਏਕਮੇਵਿਦੰ ਅਤ੍ਥਪਦੰ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਤਥਾ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮੇ ਸਾਰੇਤਿ, ਯਥਾ ਏਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਹਤ੍ਥਿਦਮਕੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਤ੍ਥਿਦਮ੍ਮੋ ਸਾਰਿਤੋ ਏਕੰਯੇਵ ਦਿਸੰ ਧਾਵਤੀ’’ਤਿ ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੨) ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ।

੧੪੦. ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹੰ ਅਨੁਸਾਸਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਥਾ**। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਸਤ੍ਥਾ,** ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ। ਯਥਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਸਤ੍ਥੇ ਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤਿ ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤਿ ਵਾਲ਼ਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤਿ ਨਿਰੁਦਕਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਪਤਾਰੇਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿੰ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਸਤ੍ਤੇ ਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤਿ, ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰੰ ਤਾਰੇਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ, ਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸਾਸਨਿਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਸਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਏਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਤਿਯੇ ਵਾ ਤਤਿਯੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਮਗ੍ਗਫਲਭਾਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਣ੍ਡੂਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਭਗਵਤਿ ਕਿਰ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ ਚਮ੍ਪਾਨਗਰਵਾਸੀਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਏਕੋ ਮਣ੍ਡੂਕੋ ਭਗਵਤੋ ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਤੰ ਏਕੋ ਵਚ੍ਛਪਾਲਕੋ ਦਣ੍ਡੰ ਓਲੁਬ੍ਭ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਸੀਸੇ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਸੋ ਤਾਵਦੇਵ ਕਾਲਙ੍ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੇ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਿਕੇ ਕਨਕਵਿਮਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਚ ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਰੇ ਅਹਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਕਮ੍ਮਮਕਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਦ੍ਦਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭਗਵਤੋ ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾ। ਸੋ ਤਾਵਦੇਵ ਸਹ ਵਿਮਾਨੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਿ। ਭਗਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਪੁਚ੍ਛਿ –

‘‘ਕੋ ਮੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਪਾਦਾਨਿ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਯਸਸਾ ਜਲੰ।
ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯੰ ਦਿਸਾ’’ਤਿ॥

ਮਣ੍ਡੂਕੋਹੰ ਪੁਰੇ ਆਸਿੰ, ਉਦਕੇ ਵਾਰਿਗੋਚਰੋ।
ਤਵ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਵਧਿ ਵਚ੍ਛਪਾਲਕੋਤਿ॥

ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮੀਤਿ।

੧੪੧. ਯੰ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਞੇਯ੍ਯੰ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ **ਬੁਦ੍ਧੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਦੀਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ**। ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਪਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੋ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨) ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਯੋ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੋ।

੧੪੨. **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨਸ੍ਸ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

‘‘ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠੰ, ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਗਰੁਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋ, **ਭਗਵਾ** ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਾ ਨਾਮੰ ਆਵਤ੍ਥਿਕੰ ਲਿਙ੍ਗਿਕੰ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੰ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਲੋਕਿਯਵੋਹਾਰੇਨ ਯਦਿਚ੍ਛਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਚ੍ਛੋ ਦਮ੍ਮੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਆਵਤ੍ਥਿਕੰ**। ਦਣ੍ਡੀ ਛਤ੍ਤੀ ਸਿਖੀ ਕਰੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਲਿਙ੍ਗਿਕੰ**।

ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ ਛਲਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ**। ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕੋ ਧਨਵਡ੍ਢਕੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ**। ਇਦਂ ਪਨ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਨਾਮਂ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਨ ਮਹਾਮਾਯਾਯ, ਨ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜੇਨ, ਨ ਅਸੀਤਿਯਾ ਞਾਤਿਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਸਨ੍ਤੁਸਿਤਾਦੀਹਿ ਦੇਵਤਾਵਿਸੇਸੇਹਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)।

੧੪੩. ਯਂਗੁਣਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਤੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ –

''ਭਗੀ ਭਜੀ ਭਾਗਿ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ ਇਤਿ,
ਅਕਾਸਿ ਭਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਗਰੂਤਿ ਭਾਗਜਵਾ।
ਬਹੂਹਿ ਞਾਯੇਹਿ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਨੋ,
ਭਵਨ੍ਤਗੋ ਸੋ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ –

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੪੪. ਅਯਂ ਪਨ ਅਪਰੋ ਨਯੋ।

ਭਾਗਜਵਾ ਭਗ੍ਗਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਗੇਹਿ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਤ੍ਤਵਾ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ, ਭਵੇਸੁ **ਭਗਵਾ** ਤਤੋਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਯੋਤਿਆਦਿਕਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਨਯੇਨ ਵਾ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਭਾਗਜਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਾਗਜਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਧੂਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਮਾਨਾਤਿਮਾਨਮਦਪਮਾਦਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾ-ਤਿਵਿਧਾਕੁਸਲਮੂਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸਮਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਪਪਞ੍ਚਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਰਿਯੇਸ-ਆਸਵਗਨ੍ਥਓਘਯੋਗਅਗਤਿਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੁਪਾਦਾਨਪਞ੍ਚਚੇਤੋਖੀਲਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨੀਵਰਣਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ-ਛਵਿਵਾਦਮੂਲਤਣ੍ਹਾਕਾਯਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਅਟ੍ਠਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਵਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਦਸਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤ-ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪ੍ਪਭੇਦਸਬ੍ਬਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਕਿਲੇਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ , ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕਿਲੇਸਖਨ੍ਧਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਚ੍ਚੁਮਾਰੇ ਅਭਞ੍ਜਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਭਗ੍ਗਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਭਗ੍ਗਰਾਗੋ ਭਗ੍ਗਦੋਸੋ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋ ਅਨਾਸਵੋ।
ਭਗ੍ਗਾਸ੍ਸ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, **ਭਗ**ਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਭਾਗਜਵਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਸਤਪੁਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਧਰਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਸਰਿਕ੍ਖਕਾਨਂ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ, ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਭਿਗਮਨੀਯਤਾ, ਅਭਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੇ ਪਟਿਬਲਭਾਵੋ, ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰਿਤਾ, ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖੇਹਿ ਚ ਸਂਯੋਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯਧਮ੍ਮਯਸਸਿਰਿਕਾਮਪਯਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਗਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਕਚਿਤ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ, ਅਣਿਮਾਲਙ੍ਘਿਮਾਦਿਕਂ ਵਾ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਲੋਕਤ੍ਤਯਬ੍ਯਾਪਕੋ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਯਸੋ। ਰੂਪਕਾਯਦਸ੍ਸਨਬ੍ਯਾਵਟਜਨਨਯਨਪ੍ਪਸਾਦਜਨਨਸਮਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਿਰੀ। ਯਂ ਯਂ ਏਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਅਤ੍ਤਹਿਤਂ ਪਰਹਿਤਂ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤੋ ਕਾਮੋ। ਸਬ੍ਬਲੋਕਗਰੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਯਤ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇਹਿ ਭਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਪਿ ਭਗਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦੀਹਿ ਭੇਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ, ਪੀਲ਼ਨਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਆਯੂਹਨਨਿਦਾਨਸਂਯੋਗਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਸਮੁਦਯਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾਸਙ੍ਖਤਅਮਤਟ੍ਠੇਨ ਨਿਰੋਧਂ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ, ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਏਸ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕੇ ਸੁਞ੍ਞਤਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਭਜਿ ਸੇਵਿ ਬਹੁਲਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਮਨਂ ਅਨੇਨ ਵਨ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਵਸਦ੍ਦਤੋ ਭਕਾਰਂ ਗਮਨਸਦ੍ਦਤੋ ਗਕਾਰਂ ਵਨ੍ਤਸਦ੍ਦਤੋ ਵਕਾਰਞ੍ਚ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਮੇਹਨਸ੍ਸ ਖਸ੍ਸ ਮਾਲਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਮੇਖਲਾਤਿ।

੧੪੫. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ...ਪੇ॰... ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤਮਾਰਬ੍ਭ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦)। ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਏਵਂ ਰਾਗਾਦਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖਤਾਯ ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਪੋਣਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਅਨੁਵਿਚਾਰਯਤੋ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾਯ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਦਰਥਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੁਖਿਨੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਦ੍ਧਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪੁਞ੍ਞਵੇਪੁਲ੍ਲਞ੍ਚ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ ਦੁਕ੍ਖਾਧਿਵਾਸਨਸਮਤ੍ਥੋ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਂਵਾਸਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਵੁਤ੍ਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਚੇਤਿਯਘਰਮਿਵ ਪੂਜਾਰਹਂ ਹੋਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਸਮਾਯੋਗੇ ਚਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਵਿਯ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦਂ ਤਾਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

੨. ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੪੬. ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨਾਪਿ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ‘‘ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਏਵਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚੇਵ ਨਵਵਿਧਸ੍ਸ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੪੭. ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਪਦੇ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਤਰੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਾਵ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਾ ਸਾਤ੍ਥਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਰਿਸੁਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਯਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਕਗਾਥਮ੍ਪਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਠਮਪਾਦੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ, ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਦੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ। ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਾਨੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਨਿਗਮਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਸੇਸੇਨ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ। ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਸੇਸੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ। ਅਪਿਚ ਸਨਿਦਾਨਸਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤਤਾਯ ਚ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਯੁਤ੍ਤਤੋ ਚ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਸੋਤੂਨਂ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭਜਨਨੇਨ ਨਿਗਮਨੇਨ ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ।

ਸਕਲੋਪਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਭੂਤੇਨ ਸੀਲੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ। ਸੀਲਸਮਾਧੀਹਿ ਵਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ। ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿਤਾਯ ਵਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਾਯ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ। ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਵਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ।

ਸੁਯ੍ਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਸਵਨੇਨਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮੇਵ ਆਵਹਤੀਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਾਵਹਨਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਆਵਹਤੀਤਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਤਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ ਤਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਫਲੇਨਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਆਵਹਤੀਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋਤਿ ਏਵਂ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਾ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ।

ਯਂ ਪਨੇਸ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ ਪਕਾਸੇਤਿ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗਤੋ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦੇਸਨਾਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਅਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਤੋ ਲੋਕਿਯਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਗਮ੍ਭੀਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਸਕਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ।

ਅਪਿਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥੰ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਮਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਸੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਯੁਤ੍ਤਤੋ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ, ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤੋ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਾਤ੍ਥਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਰਿਸੁਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ।

ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਭਾਵਤੋ ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਕ੍ਖਾਤੋਤਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਤੇ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਥਾਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨੁਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ। ਯਥਾਹ – ''ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਙ੍ਗੋਦਕੰ ਯਮੁਨੋਦਕੇਨ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੬) ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਾ ਚਾ''ਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯੰ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾਭੂਤੋਵ ''ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਿਲੇਸਾਨੇਵ ''ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਿਲੇਸਾਨੀ''ਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਾਨਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਾਮਤਤਾਣਲੇਣਾਦਿਸਭਾਵਮੇਵ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਸਭਾਵਵਸੇਨ ਅਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ।

੧੪੮. **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਾਮੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਯਥਾਹ –''ਰਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਾਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ। ਚੇਤਸਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਰਾਗੇ ਪਹੀਨੇ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਚੇਤਸਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ(ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੪)। ਅਪਿਚ ਨਵਵਿਧੋਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਅਧਿਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਰਸਦ੍ਧਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਸਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਯਤੀਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ, ਅਰਿਯਫਲੰ ਕਾਰਣਭੂਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਸਯਿਭੂਤਾਯ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਿਲੇਸੇ ਜਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਰਥੇਨ ਜਯਤੀਤਿ ਰਥਿਕੋ, ਏਵੰ ਨਵਵਿਧੋਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਯਤੀਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ।

ਅਥ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੰ, ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਚ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੋਯੇਵ ਵਟ੍ਟਭਯੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਵਤ੍ਥੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵਤ੍ਥਿਕੋ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ।

੧੪੯. ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਦਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨਾਸ੍ਸ ਕਾਲੋਤਿ ਅਕਾਲੋ। ਅਕਾਲੋਯੇਵ **ਅਕਾਲਿਕੋ**। ਨ ਪਞ੍ਚਾਹਸਤ੍ਤਾਹਾਦਿਭੇਦੰ ਕਾਲੰ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਫਲੰ ਦੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਫਲਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਦਾਨੇ ਪਕਟ੍ਠੋ ਕਾਲੋ ਪਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਲਿਕੋ। ਕੋ ਸੋ? ਲੋਕਿਯੋ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਸਮਨਨ੍ਤਰਫਲਤ੍ਤਾ ਨ ਕਾਲਿਕੋਤਿ ਅਕਾਲਿਕੋ। ਇਦੰ ਮਗ੍ਗਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੫੦. ''ਏਹਿ ਪਸ੍ਸ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਏਹਿਪਸ੍ਸਵਿਧਿੰ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ**। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਤੰ ਵਿਧਿੰ ਅਰਹਤੀਤਿ? ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ । ਰਿਤ੍ਤਮੁਟ੍ਠਿਯੰ ਹਿ ਹਿਰਞ੍ਞੰ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ''ਏਹਿ ਪਸ੍ਸ ਇਮ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਗੂਥੰ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ

ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਹਂਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਏਹਿ ਪਸ੍ਸ ਇਮ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਤਿਣੇਹਿ ਵਾ ਪਣ੍ਣੇਹਿ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਨਵਵਿਧੋਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਸਭਾਵਤੋਵ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਆਕਾਸੇ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ ਏਹਿਪਸ੍ਸਵਿਧਿਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ।

੧੫੧. ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਓਪਨੇਯਿਜਕੋ**। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਉਪਨਯਨਂ ਉਪਨਯੋ, ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਚੇਲਂ ਵਾ ਸੀਸਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਪਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨਯਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਓਪਨਯਿਕੋ। ਓਪਨਯਿਕੋਵ ਓਪਨੇਯਿਜਕੋ। ਇਦਂ ਸਙ੍ਖਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਸਙ੍ਖਤੇ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਨਯਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਓਪਨੇਯਿਜਕੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਅਲ੍ਲੀਯਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਥ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪਨੇਯ੍ਯੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਤਂ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਉਪਨੇਯ੍ਯੋ। ਉਪਨੇਯ੍ਯੋ ਏਵ ਓਪਨੇਯਿਜਕੋ।

੧੫੨. **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ** ਵੇ**ਦਿਤਬ੍ਬੋ** ਵਿ**ਞ੍ਞੂਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਆਦੀਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਧਿਗਤਂ ਫਲਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ। ਨ ਹਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਭਾਵਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਫਾਸੁਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਤੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਸ ਪਰਸ੍ਸ ਸੀਸੇ ਆਭਰਣਂ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਬਾਲਾਨਂ ਪਨ ਅਵਿਸਯੋ ਚੇਸ।

ਅਪਿਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਤਾ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਅਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ। ਅਕਾਲਿਕੋ, ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਤ੍ਤਾ। ਯੋ ਚ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ, ਸੋ ਨਾਮ ਓਪਨੇਯਿਜਕੋ ਹੋਤੀਤਿ।

੧੫੩. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਭੇਦੇ ਧਮ੍ਮਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਦੋਸ… ਪੇ॰… ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਧਮ੍ਮਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਓਪਨੇਯਿਜਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸੇਤਾਰਂ ਇਮਿਨਾਪਙ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨੇਵ ਅਤੀਤਂਸੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪਨੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾਤਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਗੁਣਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਧਮ੍ਮੇ ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੋ ਸਦ੍ਧਾਦਿਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਧਿਵਾਸਨਸਮਤ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਂਵਾਸਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਧਮ੍ਮਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਵੁਤ੍ਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਚੇਤਿਯਘਰਮਿਵ ਪੂਜਾਰਹਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਸਮਾਯੋਗੇ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

੩. ਸङ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੫੪. ਸङ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨਾਪਿ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ‘‘ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ, ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ, ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ, ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ , ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ, ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਏਵਂ ਅਰਿਯਸङ੍ਘਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੫੫. ਤਤ੍ਥ **ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਪਟਿਪਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਵਕਾ। ਸਾਵਕਾਨਂ ਸङ੍ਘੋ **ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ**, ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯ ਸङ੍ਘਾਤਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਾਵਕਸਮੂਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਉਜੁ ਅਵङ੍ਕਾ ਅਕੁਟਿਲਾ ਅਜਿਮ੍ਹਾ, ਅਰਿਯੋ ਚ ਞਾਯੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਸਾਮੀਚੀਤਿਪਿ ਸङ੍ਖਂ ਗਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਰਿਯਸङ੍ਘੋ **ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੇ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮङ੍ਗਿਤਾਯ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ। ਯੇ ਫਲਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਤੀਤਂ ਪਟਿਪਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਪਿ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਪਿ **ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**।

ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਮਨੁਪਗਮ੍ਮ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਵङ੍ਕਕੁਟਿਲਜਿਮ੍ਹਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ **ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**।

ਞਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**।

ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਰਹਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**।

੧੫੬. **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਨਿ ਇਮਾਨਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨੀ**ਤਿ ਯੁਗਲ੍ਵਸੇਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਇਦਮੇਕਂ ਯੁਗਲ੍ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਲ੍ਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਏਕੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਏਕੋ ਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਟ੍ਠੇਵ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਏਕਤ੍ਥਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ**ਤਿ ਯਾਨਿਮਾਨਿ ਯੁਗਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ, ਪਾਟਿਏਕ੍ਕਤੋ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸङ੍ਘੋ, ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋਤਿਆਦੀਸੁ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਹੁਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹੁਨਂ, ਦੂਰਤੋਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਮੇਤਮਧਿਵਚਨਂ। ਤਂ ਆਹੁਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਕਰਣਤੋਤਿ **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**। ਅਥ ਵਾ ਦੂਰਤੋਪਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਾਪਤੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥ ਹੁਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹਵਨੀਯੋ। ਸਕ੍ਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਆਹਵਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਆਹਵਨੀਯੋ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਆਹਵਨੀਯੋ ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਿ, ਯਤ੍ਥ ਹੁਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ। ਸਚੇ ਹੁਤਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾਯ ਆਹਵਨੀਯੋ, ਸङ੍ਘੋਵ ਆਹਵਨੀਯੋ। ਸङ੍ਘੇ ਹੁਤਞ੍ਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਯੋ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਜਨ੍ਤੁ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਰਿਚਰੇ ਵਨੇ।
> ਏਕਞ੍ਚ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨਂ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਪੂਜਯੇ।

ਸਾਯੇਵ ਪੂਜਨਾ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਯਞ੍ਚੇ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਹੁਤ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੦੭)।

ਤਦੇਤਂ ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰੇ ਆਹਵਨੀਯੋਤਿ ਪਦਂ ਇਧ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਾਨਂ। ਇਤਿ **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**।

ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਾਹੁਨਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਸਾਵ◌ਿਦਿਸਤੋ ਆਗਤਾਨਂ ਪਿਯਮਨਾਪਾਨਂ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਨਮਤ੍ਥਾਯ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਦਾਨਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤੇ ਤਥਾਰੂਪੇ ਪਾਹੁਨਕੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸੇਵ ਦਾਤ੍ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਙ੍ਘੋਵ ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਤਂ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਸਙ੍ਘਸਦਿਸੋ ਹਿ ਪਾਹੁਨਕੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਏਕਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪਿਯਮਨਾਪਤ੍ਤਕਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਪਾਹੁਨਮਸ੍ਸ ਦਾਤ੍ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਾਹੁਨਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਤਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਪਾਹਵਨੀਯੋਤਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਤੇਸਂ ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਮਰਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਏਤ੍ਥ ਹੁਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਾਹਵਨੀਯੋ। ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵ◌ਾ ਆਹਵਨਮਰਹਤੀਤਿ ਪਾਹਵਨੀਯੋ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਿਧ ਤੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੇਨ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

ਦਕ੍ਖਿਣਾਤਿ ਪਨ ਪਰਲੋਕਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਰਹਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵ◌ਾ ਹਿਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਕਰਣਤਾਯ ਵ◌ਿਸੋਧੇਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ**।

ਉਭੋ ਹਤ੍ਥੇ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਨ ਕਯਿਰਮਾਨਂ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ**।

ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਅਸਦਿਸਂ ਪੁਞ੍ਞਵ◌ਿਰੂਹਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਵ◌ਾ ਅਮਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਸਾਲੀਨਂ ਵ◌ਾ ਯਵ◌ਾਨਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਰੂਹਨਟ੍ਠਾਨਂ ਰਞ੍ਞੋ ਸਾਲਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਰਞ੍ਞੋ ਯਵਕ੍ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਙ੍ਘੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਵ◌ਿਰੂਹਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਙ੍ਘਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਹਿਤਸੁਖਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਵ◌ਿਰੂਹਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ।

੧੫੭. ਏਵ◌ਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਭੇਦੇ ਸਙ੍ਘਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਦੋਸ…ਪੇ॰… ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਘਂ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵ◌ਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰਵ◌ੋ ਹੋਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਸਦ੍ਧਾਦਿਵ◌ੇਪੁਲ੍ਲਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਧਿਵ◌ਾਸਨਸਮਤ੍ਥੋ, ਸਙ੍ਘੇਨ ਸਂਵ◌ਾਸਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਵ◌ੁਤ੍ਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਸਙ੍ਘਮਿਵ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਂ ਪੂਜਾਰਹਂ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਗੁਣਾਧਿਗਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਸਮਾਯੋਗੇ ਚਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਙ੍ਘਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਵ◌ਿਯ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵ◌ੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
ਏਵ◌ਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵ◌ਾਯ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦਂ ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

੪. ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੫੮. ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਏਵਂ ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਗਹਟ੍ਠਸੀਲਾਨਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸੀਲਾਨਿ।

ਗਹਟ੍ਠਸੀਲਾਨਿ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸੀਲਾਨਿ ਵਾ, ਯੇਸਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਵਾ ਏਕਮ੍ਪਿ ਨ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਤਾਨਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਛਿਨ੍ਨਸਾਟਕੋ ਵਿਯ ਨ ਖਣ੍ਡਾਨੀਤਿ **ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ**। ਯੇਸਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਏਕਮ੍ਪਿ ਨ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਤਾਨਿ ਮਜ੍ਝੇ ਵਿਨਿਵਿਦ੍ਧਸਾਟਕੋ ਵਿਯ ਨ ਛਿਦ੍ਦਾਨੀਤਿ **ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ**। ਯੇਸਂ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤੇਨ ਦੀਘਵਟ੍ਟਾਦਿਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਕਾਲ਼ਰਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸਰੀਰਵਣ੍ਣਾ ਗਾਵੀ ਵਿਯ ਨ ਸਬਲਾਨੀਤਿ **ਅਸਬਲਾਨਿ**। ਯਾਨਿ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਵਿਸਭਾਗਬਿਨ੍ਦੁਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਗਾਵੀ ਵਿਯ ਨ ਕਮ੍ਮਾਸਾਨੀਤਿ **ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ**। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧੇਨ ਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗੇਨ ਕੋਧੁਪਨਾਹਾਦੀਹਿ ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਹਤਤ੍ਤਾ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ। ਤਾਨਿਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬਜਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣੇਨ **ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ**। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ**। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤਾਯ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਅਯਂ ਤੇ ਸੀਲੇਸੁ ਦੋਸੋਤਿ ਏਵਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ**। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਂ ਵਾ, ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿਂ ਫਲਸਮਾਧਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਂਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ**।

੧੫੯. ਏਵਂ ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਦੋਸ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਂ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਸੀਲਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦਿਭਯਵਿਰਹਿਤੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਦ੍ਧਾਦਿਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

> ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
> ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦਂ ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

੫. ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੬੦. ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਪਕਤਿਯਾ ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਵਤ੍ਤਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਭਾਵਨਂ ਆਰਭਨ੍ਤੇਨ ਇਤੋ ਦਾਨਿ ਪਭੁਤਿ ਸਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਏਕਾਲੋਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦਾਨਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਮਾਦਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂਦਿਵਸਂ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਯਥਾਬਲਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ''ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯੋਹਂ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਜਾਯ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ

ਵਿਹਰਾਮਿ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਪਯਤਪਾਣਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸੰਵਿਭਾਗਰਤੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਵਤ ਲਾਭਾ, ਯੇ ਇਮੇ ''ਆਯੁਂ ਖੋ ਪਨ ਦਤ੍ਵਾ ਆਯੁਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਹੋਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਾ ਮਾਨੁਸਸ੍ਸ ਵਾ'' ਇਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭) ਚ, ''ਦਦਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਨਂ ਬਹੂ'' ਇਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੪) ਚ, ''ਦਦਮਾਨੋ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮਂ'' ਇਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੫) ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਭਗਵਤਾ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਲਾਭਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾ, ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਭਾਗਿਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ**ਤਿ ਯਂ ਮਯਾ ਇਦਂ ਸਾਸਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲਦ੍ਧਂ, ਤਂ ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ। ਕਸ੍ਮਾ ? ਯੋਹਂ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਜਾਯ...ਪੇ॰... ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲੇਨ ਅਭਿਭੂਤਾਯ। **ਪਜਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਾਯਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਰਸਾਧਾਰਣਭਾਵਮਸਹਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਦੂਸਕਾਨਂ ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲੇਨ ਅਭਿਭੂਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੂਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਰਾਗਦੋਸਾਦਿਮਲਾਨਞ੍ਚੇਵ ਮਚ੍ਛੇਰਸ੍ਸ ਚ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ। **ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਚਿਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਮਹਾਨਾਮਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਾਗੋ। **ਪਯਤਪਾਣੀ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਹਤ੍ਥੋ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਹਤ੍ਥਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਦਾਤੁਂ ਸਦਾ ਧੋਤਹਤ੍ਥੋਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ**ਤਿ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇ ਸਤਤਾਭਿਯੋਗਵਸੇਨ ਰਤੋਤਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ। **ਯਾਚਯੋਗੋ**ਤਿ ਯਂ ਯਂ ਪਰੇ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਤੋ ਯਾਚਨਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਾਜਯੋਗੋਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਯਜਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਯਾਜੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ**ਤਿ ਦਾਨੇ ਚ ਸਂਵਿਭਾਗੇ ਚ ਰਤੋ। ਅਹਞ੍ਹਿ ਦਾਨਞ੍ਚ ਦੇਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋਪਿ ਚ ਸਂਵਿਭਾਗਂ ਕਰੋਮਿ, ਏਤ੍ਥੇਵ ਚਸ੍ਮਿ ਉਭਯੇ ਰਤੋਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬੧. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਦੋਸ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਚਾਗਂ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦) ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਚਾਗਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਚਾਗਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਚਾਗਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਲੋਮਕਾਰੀ, ਵਿਸਾਰਦੋ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦਂ ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

੬. ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੬੨. ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਸਮੁਦਾਗਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ''ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਯਾਮਾ, ਤੁਸਿਤਾ, ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ, ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ, ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੁਤੇਨ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਾਗੇਨ। ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਏਵਂ ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਨਾਮ ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਤਾਸਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਤਞ੍ਚ ਚਾਗਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਂ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਦੇਵਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਾਨਗੁਣਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੬੩. ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੇਵਤਾਨਂ ਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਚਸ੍ਸ ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਦੋਸ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਗੁਣਸਦਿਸਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ, ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਦਿਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

> ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
> ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦਂ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ

੧੬੪. ਯਂ ਪਨ ਏਤਾਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾਯਂ ''ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾਤਿਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਨ੍ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਲ੍ਹਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ**। ਉਭਯਵਸੇਨ **ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦੇਵਤਾਗੁਣਸਦਿਸੇ ਵਾ ਦੇਵਤਾਭਾਵਨਿਪ੍ਫਾਦਕੇ ਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੬੫. ਇਮਾ ਪਨ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਞ੍ਞੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਚ ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ, ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚਾਗੇਨ, ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਗੁਣਸਦਿਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣੇਹਿ

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਚ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਹਾਰਂ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਏਤਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਕਥਿਤਾ।

ਗੇਧਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਗੇਧਮ੍ਹਾ। ਗੇਧੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਮਧਿਵਚਨਂ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੨੫) ਏਵਂ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਕਥਿਤਾ।

ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੇਨ ਦੇਸਿਤੇ ਸਮ੍ਬਾਧੋਕਾਸਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਯਦਿਦਂ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੨੬) ਏਵਂ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਤਾਯ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾ।

ਉਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਕਥਞ੍ਚ, ਵਿਸਾਖੇ, ਅਰਿਯੂਪੋਸਥੋ ਹੋਤਿ? ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਵਿਸਾਖੇ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਯੋਦਪਨਾ ਹੋਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਵਿਸਾਖੇ, ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਯੋਦਪਨਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਵਿਸਾਖੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧) ਏਵਂ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਉਪੋਸਥਂ ਉਪਵਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੋਧਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਥਿਤਾ।

ਏਕਾਦਸਨਿਪਾਤੇਪਿ ''ਸਦ੍ਧੋ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ, ਪਞ੍ਞਵਾ, ਮਹਾਨਾਮ , ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਇਧ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੧) ਏਵਂ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ''ਤੇਸਂ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਨਾਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਂ ਕੇਨਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੋ ਵਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਥਿਤਾ।

੧੬੬. ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨਾਪਿ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨਾਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤਿਯੇਵ। ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂਯੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ ਕਟਅਨ੍ਧਕਾਰਵਾਸੀ **ਫੁਸ੍ਸਦੇਵਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ।

ਸੋ ਕਿਰਾਯਸ੍ਮਾ ਮਾਰੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਂ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਤਾਵ ਸਰਾਗਦੋਸਮੋਹੋ ਏਵਂ ਸੋਭਤਿ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਨ ਸੋਭਤਿ, ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵੀਤਰਾਗਦੋਸਮੋਹੋ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪੀਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੀਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਛਅਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਸਤ੍ਤਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੮. ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧੬੭. ਇਦਾਨਿ ਇਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੋ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਰਣਂ**, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਖਣਿਕਮਰਣਂ**, ਰੁਕ੍ਖੋ ਮਤੋ ਲੋਹਂ ਮਤਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਞ੍ਚ**, ਨ ਤਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

ਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਂ ਕਾਲਮਰਣਂ ਅਕਾਲਮਰਣਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਲਮਰਣਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯੇਨ ਵਾ ਆਯੁਕ੍ਖਯੇਨ ਵਾ ਉਭਯਕ੍ਖਯੇਨ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਕਾਲਮਰਣਂ ਕਮ੍ਮੁਪਚ੍ਛੇਦਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨ।

ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪਿ ਆਯੁਸਨ੍ਤਾਨਜਨਕਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੇਵਲਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ **ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯੇਨ ਮਰਣਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਗਤਿਕਾਲਾਹਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਜਤਨਕਾਲਪੁਰਿਸਾਨਂ ਵਿਯ ਵਸ੍ਸਸਤਮਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਆਯੁਨੋ ਖਯਵਸੇਨ ਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ **ਆਯੁਕ੍ਖਯੇਨ ਮਰਣਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨ ਦੂਸੀਮਾਰਕਲਾਬੁਰਾਜਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਠਾਨਾਚਾਵਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਾਨਂ, ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥਹਰਣਾਦੀਹਿ ਉਪਕ੍ਕਮੇਹਿ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਸਨ੍ਤਾਨਾਨਂ ਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ **ਅਕਾਲਮਰਣਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਇਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਰਣਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ।

੧੬੮. ਤਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ''ਮਰਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਮਰਣਂ ਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਯਤੋ ਹਿ ਇਟ੍ਠਜਨਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਸੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਜਾਤਮਾਤੁਯਾ ਪਿਯਪੁਤ੍ਤਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਵਿਯ। ਅਨਿਟ੍ਠਜਨਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਰੀਨਂ ਵੇਰਿਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਵਿਯ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਜਨਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਸਂਵੇਗੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਤਕਲੇਵਰਦਸ੍ਸਨੇ ਛਵਡਾਹਕਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕਂ ਵਧਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਤਦੇਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਤਿਸਂਵੇਗਞਾਣਵਿਰਹਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਹਤਮਤਸਤ੍ਤੇ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਤਾਨਂ ਮਰਣਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਞ੍ਚ ਸਂਵੇਗਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ''ਮਰਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਯੋਨਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਉਪਾਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਯਤੋਯੇਵ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤਿ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ।

੧੬੯. ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਵਧਕਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਉਪਸਂਹਰਣਤੋ, ਕਾਯਬਹੁਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਆਯੁਦੁਬ੍ਬਲਤੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ, ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਖਣਪਰਿਤ੍ਤਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮਰਣਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਧਕਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਵਧਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਸਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗੀਵਾਯ ਚਾਰਯਮਾਨੋ ਵਧਕੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਮੇਵਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਹ ਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤਤੋ, ਜੀਵਿਤਹਰਣਤੋ ਚ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮਕੁਲਂ ਮਤ੍ਥਕੇਨ ਪਂਸੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨੇਸਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਜਰਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਸਿਖਰਤੋ ਪਤਿਤਸਿਲਾ ਵਿਯ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਏਵਂ ਖਣਿਕਮਰਣਂ ਤਾਵ ਸਹ ਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤਂ। ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਵਸ੍ਸਂ ਮਰਣਤੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਰਣਮ੍ਪਿ ਸਹ ਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਸ ਸਤ੍ਤੋ ਜਾਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਥਾ ਨਾਮ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ

ਗਚ੍ਛਤੇਵ, ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਨਦੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਸੀਘਸੋਤਾ ਹਾਰਹਾਰਿਨੀ ਸਨ੍ਦਤੇਵ ਵਤ੍ਤਤੇਵ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮਰਣਾਭਿਮੁਖੋਵ ਯਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਯਮੇਕਰਤ੍ਤਿੰ ਪਠਮੰ, ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਤਿ ਮਾਣਵੋ।
ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋਵ ਸੋ ਯਾਤਿ, ਸ ਗਚ੍ਛੰ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੬੩)।

ਏਵੰ ਗਚ੍ਛਤੋ ਚਸ੍ਸ ਗਿਮ੍ਹਾਭਿਤਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਨ੍ਨਦੀਨੰ ਖਯੋ ਵਿਯ, ਪਾਤੋ ਆਪੋਰਸਾਨੁਗਤਬਨ੍ਧਨਾਨੰ ਦੁਮਪ੍ਫਲਾਨੰ ਪਤਨੰ ਵਿਯ, ਮੁਗ੍ਗਰਾਭਿਤਾਲਿਤਾਨੰ ਮਤ੍ਤਿਕਭਾਜਨਾਨੰ ਭੇਦੋ ਵਿਯ, ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਾਨੰ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੂਨੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸਨੰ ਵਿਯ ਚ ਮਰਣਮੇਵ ਆਸਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ –

''ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ, ਜੀਵਿਤਮੁਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਆਯੁ ਖੀਯਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨੰ, ਕੁਨ੍ਨਦੀਨੰਵ ਓਦਕੰ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੬)।

''ਫਲਾਨਮਿਵ ਪਕ੍ਕਾਨੰ, ਪਾਤੋ ਪਪਤਤੋ ਭਯੰ।
ਏਵੰ ਜਾਤਾਨ ਮਚ੍ਚਾਨੰ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਮਰਣਤੋ ਭਯੰ॥

''ਯਥਾਪਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ, ਕਤੰ ਮਤ੍ਤਿਕਭਾਜਨੰ।
ਖੁਦ੍ਦਕਞ੍ਚ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ, ਯੰ ਪਕ੍ਕੰ ਯਞ੍ਚ ਆਮਕੰ।
ਸਬ੍ਬੰ ਭੇਦਨਪਰਿਯਨ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਮਚ੍ਚਾਨ ਜੀਵਿਤੰ'॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੮੧-੫੮੨)।

''ਉਸ੍ਸਾਵੋਵ ਤਿਣਗ੍ਗਮ੍ਹਿ, ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨੰ ਪਤਿ।
ਏਵਮਾਯੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਮਾ ਮੰ ਅਮ੍ਮ ਨਿਵਾਰਯਾ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੧.੭੯)।

ਏਵੰ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੋ ਵਧਕੋ ਵਿਯ ਸਹ ਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤੰ ਪਨੇਤੰ ਮਰਣੰ ਗੀਵਾਯ ਅਸਿੰ ਚਾਰਯਮਾਨੋ ਸੋ ਵਧਕੋ ਵਿਯ ਜੀਵਿਤੰ ਹਰਤਿਯੇਵ, ਨ ਅਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਹ ਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤਤੋ, ਜੀਵਿਤਹਰਣਤੋ ਚ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੋ ਵਧਕੋ ਵਿਯ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਮੇਵਾਤਿ ਏਵੰ ਵਧਕਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮਰਣੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੭੦. **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਇਧ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਤਾਵਦੇਵ ਸੋਭਤਿ, ਯਾਵ ਨੰ ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਭਿਭਵਤਿ, ਨ ਚ ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਤਥਾ ਹਿ –

''ਸਕਲੰ ਮੇਦਿਨਿੰ ਭੁਤ੍ਵਾ, ਦਤ੍ਵਾ ਕੋਟਿਸਤੰ ਸੁਖੀ।
ਅਡ੍ਢਾਮਲਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਰਤੰ ਗਤੋ॥

''ਤੇਨੇਵ ਦੇਹਬਨ੍ਧੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਖਯਮਾਗਤੇ।
ਮਰਣਾਭਿਮੁਖੋ ਸੋਪਿ, ਅਸੋਕੋ ਸੋਕਮਾਗਤੋ''ਤਿ॥

ਅਪਿਚ ਸਬ੍ਬੰ ਆਰੋਗ੍ਯੰ ਬ੍ਯਾਧਿਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਯੋਬ੍ਬਨੰ ਜਰਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਜੀਵਿਤੰ ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਸਬ੍ਬੋਯੇਵ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤੋ, ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟੋ, ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤੋ, ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤੋ। ਤੇਨਾਹ –

''ਯਥਾਪਿ ਸੇਲਾ ਵਿਪੁਲਾ, ਨਭੰ ਆਹਚ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤਾ।

ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪਰਿਯੇਯ੍ਯੁਂ, ਨਿਪ੍ਪੋਥੇਨ੍ਤਾ ਚਤੁੱਦ੍ਦਿਸਾ॥

''ਏਵੰ ਜਰਾ ਚ ਮੱਚੁ ਚ, ਅਧਿਵੱਤਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨੇ।
ਖੱਤਿਯੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵੇੱਸੇ, ਸੁੱਦੇ ਚਣ੍ਡਾਲਪੁੱਕੁਸੇ।
ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਵੱਜੇਤਿ, ਸੱਬਮੇਵਾਭਿਮੱਦਤਿ॥

''ਨ ਤੱਥ ਹੱਥੀਨਂ ਭੂਮਿ, ਨ ਰਥਾਨਂ ਨ ਪੱਤਿਯਾ।
ਨ ਚਾਪਿ ਮਨ੍ਤਯੁੱਦ੍ਧੇਨ, ਸੱਕਾ ਜੇਤੁਂ ਧਨੇਨ ਵਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੬)।

ਏਵੰ ਜੀਵਿਤਸਮ੍ਪੱਤਿਯਾ ਮਰਣਵਿਪੱਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਤਂ ਵਵੱਥਪੇਨ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪੱਤਿਵਿਪੱਤਿਤੋ ਮਰਣਂ ਅਨੁੱਸਰਿਤੱਬਂ।

੧੭੧. **ਉਪਸਂਹਰਣਤੋ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਸੱਧਿਂ ਅੱਤਨੋ ਉਪਸਂਹਰਣਤੋ। ਤੱਥ ਸੱਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਸਂਹਰਣਤੋ ਮਰਣਂ ਅਨੁੱਸਰਿਤੱਬਂ, ਯਸਮਹੱਤਤੋ, ਪੁੱਞਮਹੱਤਤੋ, ਥਾਮਮਹੱਤਤੋ, ਇੱਧਿਮਹੱਤਤੋ, ਪੱਞਾਮਹੱਤਤੋ, ਪੱਚੇਕਬੁੱਧਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁੱਧਤੋਤਿ। ਕਥਂ? ਇਦਂ ਮਰਣਂ ਨਾਮ ਮਹਾਯਸਾਨਂ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਪੱਨਧਨਵਾਹਨਾਨਂ ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਨ੍ਧਾਤੁਮਹਾਸੁਦੱਸਨ ਦੱਲ੍ਹਨੇਮਿ ਨਿਮਿੱਪਭੁਤੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਮੇਵ ਪਤਿਤਂ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਮੱਯਂ ਉਪਰਿ ਨ ਪਤਿੱਸਤਿ?

ਮਹਾਯਸਾ ਰਾਜਵਰਾ, ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਆਦਯੋ।
ਤੇਪਿ ਮੱਚੁਵਸਂ ਪੱਤਾ, ਮਾਦਿਸੇਸੁ ਕਥਾਵ ਕਾਤਿ॥

ਏਵੰ ਤਾਵ **ਯਸਮਹੱਤਤੋ** ਅਨੁੱਸਰਿਤੱਬਂ।

ਕਥਂ ਪੁੱਞਮਹੱਤਤੋ?

ਜੋਤਿਕੋ ਜਟਿਲੋ ਉੱਗੋ, ਮੇਣ੍ਡਕੋ ਅਥ ਪੁਣ੍ਣਕੋ।
ਏਤੇ ਚੱਞੇ ਚ ਯੇ ਲੋਕੇ, ਮਹਾਪੁੱਞਾਤਿ ਵਿੱਸੁਤਾ।
ਸੱਬੇ ਮਰਣਮਾਪੱਨਾ, ਮਾਦਿਸੇਸੁ ਕਥਾਵ ਕਾਤਿ॥

ਏਵੰ **ਪੁੱਞਮਹੱਤਤੋ** ਅਨੁੱਸਰਿਤੱਬਂ।

ਕਥਂ ਥਾਮਮਹੱਤਤੋ?

ਵਾਸੁਦੇਵੋ ਬਲਦੇਵੋ, ਭੀਮਸੇਨੋ ਯੁਧਿੱਠਿਲੋ।
ਚਾਨੁਰੋ ਯੋ ਮਹਾਮੱਲੋ, ਅਨ੍ਤਕੱਸ ਵਸਂ ਗਤਾ॥

ਏਵੰ ਥਾਮਬਲੂਪੇਤਾ, ਇਤਿ ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਵਿੱਸੁਤਾ।
ਏਤੇਪਿ ਮਰਣਂ ਯਾਤਾ, ਮਾਦਿਸੇਸੁ ਕਥਾਵ ਕਾਤਿ॥

ਏਵੰ **ਥਾਮਮਹੱਤਤੋ** ਅਨੁੱਸਰਿਤੱਬਂ।

ਕਥਂ ਇੱਧਿਮਹੱਤਤੋ?

ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕਮਤ੍ਤੇਨ , ਵੇਜਯਨ੍ਤਮਕਮ੍ਪਯਿ।
ਯੋ ਨਾਮਿਦ੍ਧਿਮਤਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੋ॥

ਸੋਪਿ ਮਚ੍ਚੁਮੁਖਂ ਘੋਰਂ, ਮਿਗੋ ਸੀਹਮੁਖਂ ਵਿਯ।
ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਸਹ ਇਦ੍ਧੀਹਿ, ਮਾਦਿਸੇਸੁ ਕਥਾਵ ਕਾਤਿ॥

ਏਵਂ **ਇਦ੍ਧਿਮਹਤ੍ਤਤੋ** ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਥਂ ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਤੋ?

ਲੋਕਨਾਥਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਨ, ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਅਤ੍ਥਿ ਪਾਣਿਨੋ।
ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਲਂ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ॥

ਏਵਂ ਨਾਮ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਪਠਮੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੋ।
ਮਰਣਸ੍ਸ ਵਸਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਮਾਦਿਸੇਸੁ ਕਥਾਵ ਕਾਤਿ॥

ਏਵਂ **ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਤੋ** ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਥਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਤੋ? ਯੇਪਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਵੀਰਿਯਬਲੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਸਤ੍ਤੁਨਿਮ੍ਮਥਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਪਤ੍ਤਾ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਾ ਸਯਮ੍ਭੁਨੋ, ਤੇਪਿ ਮਰਣਤੋ ਨ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਕੁਤੋ ਪਨਾਹਂ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ।

ਤਂ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਾਗਮ੍ਮ, ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਾ ਮਹੇਸਯੋ।
ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣਤੇਜੇਨ, ਯੇ ਪਤ੍ਤਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ॥

ਏਕਚਰਿਯਨਿਵਾਸੇਨ, ਖਗ੍ਗਸਿਙ੍ਗਸਮੂਪਮਾ।
ਤੇਪਿ ਨਾਤਿਗਤਾ ਮਚ੍ਚੁਂ, ਮਾਦਿਸੇਸੁ ਕਥਾਵ ਕਾਤਿ॥

ਏਵਂ **ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਤੋ** ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਥਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤੋ? ਯੋਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਵਿਚਿਤ੍ਰੂਪਕਾਯੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਗੁਣਰਤਨਸਮਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਕਾਯੋ ਯਸਮਹਤ੍ਤਪੁਞ੍ਞਮਹਤ੍ਤਥਾਮਮਹਤ੍ਤਇਦ੍ਧਿਮਹਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਰਂ ਗਤੋ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੋਪਿ ਸਲਿਲਵੁਟ੍ਠਿਨਿਪਾਤੇਨ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਮਰਣਵੁਟ੍ਠਿਨਿਪਾਤੇਨ ਠਾਨਸੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ।

ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ, ਯਂ ਨਾਮੇਤਂ ਮਹੇਸਿਨੋ।
ਨ ਭਯੇਨ ਨ ਲਜ੍ਜਾਯ, ਮਰਣਂ ਵਸਮਾਗਤਂ॥

ਨਿਲ੍ਲਜ੍ਜਂ ਵੀਤਸਾਰਜ੍ਜਂ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਭਿਮਦ੍ਦਨਂ।
ਤਯਿਦਂ ਮਾਦਿਸਂ ਸਤ੍ਤਂ, ਕਥਂ ਨਾਭਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ॥

ਏਵੰ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤੋ** ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਯਸਮਹਤ੍ਤਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਰਣਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾਨੰ ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਮਰਣੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਉਪਸੰਹਰਣਤੋ ਮਰਣੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੭੨. ਕਾਯਬਹੁਸਾਧਾਰਣਤੋਤਿ ਅਯੰ ਕਾਯੋ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣੋ। ਅਸੀਤਿਯਾ ਤਾਵ ਕਿਮਿਕੁਲਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣੋ, ਤਤ੍ਥ ਛਵਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾ ਛਵਿੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਚਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚਮ੍ਮੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਮੰਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਮੰਸੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਨ੍ਹਾਰੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ੍ਹਾਰੁੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਟ੍ਠਿੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਮਿਞ੍ਜਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਮਿਞ੍ਜੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਜੀਯਨ੍ਤਿ ਮੀਯਨ੍ਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਕਾਯੋਵ ਨੇਸੰ ਸੂਤਿਘਰਞ੍ਚੇਵ ਗਿਲਾਨਸਾਲਾ ਚ ਸੁਸਾਨਞ੍ਚ ਵਚ੍ਚਕੁਟਿ ਚ ਪਸ੍ਸਾਵਦੋਣਿਕਾ ਚ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਕਿਮਿਕੁਲਾਨੰ ਪਕੋਪੇਨ ਮਰਣੰ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ। ਯਥਾ ਚ ਅਸੀਤਿਯਾ ਕਿਮਿਕੁਲਾਨੰ, ਏਵੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨੰਯੇਵ ਅਨੇਕਸਤਾਨੰ ਰੋਗਾਨੰ ਬਾਹਿਰਾਨਞ੍ਚ ਅਹਿਵਿਚ੍ਛਿਕਾਦੀਨੰ ਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣੋ।

ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਠਪਿਤੇ ਲਕ੍ਖਮ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਹਿ ਆਗਤਾ ਸਰਸਤ੍ਤਿਤੋਮਰਪਾਸਾਣਾਦਯੋ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਕਾਯੇਪਿ ਸਬ੍ਬੁਪਦ੍ਦਵਾ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ । ਸ੍ਵਾਯੰ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ ਨਿਪਾਤੇਨ ਮਰਣੰ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸੇ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਹਿਤਾਯ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਬਹੁਕਾ ਖੋ ਮੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਰਣਸ੍ਸ, ਅਹਿ ਵਾ ਮੰ ਡੰਸੇਯ੍ਯ, ਵਿਚ੍ਛਿਕੋ ਵਾ ਮੰ ਡੰਸੇਯ੍ਯ, ਸਤਪਦੀ ਵਾ ਮੰ ਡੰਸੇਯ੍ਯ, ਤੇਨ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ, ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਉਪਕ੍ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਪਤੇਯ੍ਯੰ, ਭਤ੍ਤੰ ਵਾ ਮੇ ਭੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਮੇ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਸੇਮ੍ਹੰ ਵਾ ਮੇ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਸਤ੍ਥਕਾ ਵਾ ਮੇ ਵਾਤਾ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁੰ, ਤੇਨ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ, ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ''ਤਿ। ਏਵੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੨੦) ਕਾਯਬਹੁਸਾਧਾਰਣਤੋ ਮਰਣੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੭੩. ਆਯੁਦੁਬ੍ਬਲਤੋਤਿ ਆਯੁ ਨਾਮੇਤੰ ਅਬਲੰ ਦੁਬ੍ਬਲੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਇਰਿਯਾਪਥੂਪਨਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਤੁਣ੍ਹੂਪਨਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤੂਪਨਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ਆਹਾਰੂਪਨਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ। ਤਦੇਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨਾਸਿਕਵਾਤੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋ ਅਪਵਿਸਨ੍ਤੇ, ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਅਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇ ਮਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਤਿਸੀਤੇਨ ਪਨ ਅਤਿਉਣ੍ਹੇਨ ਵਾ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਮਹਾਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿੰ ਲਭਮਾਨਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦੀਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪਕੋਪੇਨ ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧਕਾਯੋ ਵਾ ਅਤਿਸਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨਪੂਤਿਕਾਯੋ ਵਾ ਮਹਾਡਾਹਪਰੇਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਸਨ੍ਧਿਬਨ੍ਧਨੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਮ੍ਪਿ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਜੀਵਿਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਆਹਾਰੰ ਅਲਭਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਆਯੁਦੁਬ੍ਬਲਤੋ ਮਰਣੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੭੪. ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋਤਿ ਅਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿ –

ਜੀਵਿਤੰ ਬ੍ਯਾਧਿ ਕਾਲੋ ਚ, ਦੇਹਨਿਕ੍ਖੇਪਨੰ ਗਤਿ।
ਪਞ੍ਚੇਤੇ ਜੀਵਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਨ ਨਾਯਰੇ॥

ਤਤ੍ਥ **ਜੀਵਿਤੰ** ਤਾਵ ''ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਜੀਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਇਤੋ ਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ । ਕਲਲਕਾਲੇਪਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਅਬ੍ਬੁਦਪੇਸਿਘਨਮਾਸਿਕਦ੍ਵੇਮਾਸਤੇਮਾਸਚਤੁਮਾਸਪਞ੍ਚਮਾਸਦਸਮਾਸਕਾਲੇਪਿ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸਮਯੇਪਿ। ਤਤੋ ਪਰੰ

ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਬਹਿਪਿ ਮਰਨ੍ਤਿਯੇਵ। **ਬਜਾਧਿ**ਪਿ ''ਇਮਿਨਾਵ ਬਜਾਧਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਨਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ। ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨਾਪਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਸੋਤਰੋਗਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾਪਿ। **ਕਾਲੋ**ਪਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਲੇ ਮਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇਪਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ। **ਦੇਹਨਿਕ੍ਖੇਪਨ**ਮ੍ਪਿ ''ਇਧੇਵ ਮੀਯਮਾਨਾਨਂ ਦੇਹੇਨ ਪਤਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਜਾਤਾਨਂ ਹਿ ਬਹਿਗਾਮੇਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਤਤਿ। ਬਹਿਗਾਮੇ ਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ। ਤਥਾ ਥਲਜਾਨਂ ਵਾ ਜਲੇ, ਜਲਜਾਨਂ ਵਾ ਥਲੇਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। **ਗਤਿ**ਪਿ ''ਇਤੋ ਚੁਤੇਨ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ। ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਹਿ ਚੁਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ ਚੁਤਾ ਦੇਵਲੋਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਯਨ੍ਤਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਵਿਯ ਗਤਿਪਞ੍ਚਕੇ ਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਮਰਣਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੭੫. **ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਏਤਰਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਦ੍ਧਾ। ਯੋ ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤਂ, ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਅਪ੍ਪਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯੁ, ਗਮਨੀਯੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ। ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤਂ, ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ।

ਅਪ੍ਪਮਾਯੁਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਹੀਲ਼ੇਯ੍ਯ ਨਂ ਸੁਪੋਰਿਸੋ।
ਚਰੇਯ੍ਯਾਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋਵ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਚ੍ਚੁਸ੍ਸ ਨਾਗਮੋਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੫)।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਆਹ – ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਕੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਉਪਮਾਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਆਹ – ''ਯੋਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਯੋਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ , ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਦਿਵਸਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਯਦਨ੍ਤਰਂ ਏਕਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਯਦਨ੍ਤਰਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਦਨ੍ਧਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ। ਯੋ ਚ ਖ੍ਵਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਯਦਨ੍ਤਰਂ ਏਕਂ ਆਲੋਪਂ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਯਦਨ੍ਤਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਾਮਿ, ਪਸ੍ਸਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਿਕ੍ਖਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੯)। ਏਵਂ ਚਤੁਪਞ੍ਚਾਲੋਪਸਙ੍ਖਾਦਨਮਤ੍ਤਂ ਅਵਿਸ੍ਸਾਸਿਯੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਾਤਿ ਏਵਂ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਮਰਣਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੭੬. **ਖਣਪਰਿਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਣੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਰਥਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕੇਨੇਵ ਨੇਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਅਤੀਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਤ੍ਥ, ਨ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥ, ਨ ਜੀਵਤਿ, ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥ, ਜੀਵਤਿ, ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਜੀਵਿਤੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਕੇਵਲਾ।
ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ, ਲਹੁ ਸੋ ਵਤ੍ਤਤੇ ਖਣੋ॥

‘‘ਯੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਮਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਇਧ।
ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਦਿਸਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ॥

‘‘ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਜੀਵਤਿ।
ਚਿਤ੍ਤਭਙ੍ਗਾ ਮਤੋ ਲੋਕੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ’’ਤਿ॥ (ਮਹਾਨਿ॰ ੩੯)।

ਏਵੰ ਖਣਪਰਿਤ੍ਤਤੋ ਮਰਣੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੭੭. ਇਤਿ ਇਮੇਸੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਆਕਾਰਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਸੇਵਨੰ ਲਭਤਿ, ਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸੰਵੇਜਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨੰ ਪਨ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਚ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਪਿ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਆਰੁਪ੍ਪੰ। ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਮਤ੍ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਦੇਤੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਬਲੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਤੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਭਵੇਸੁ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਜਹਾਤਿ, ਪਾਪਗਰਹੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਨ੍ਨਿਧਿਬਹੁਲੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਚਯੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਥਾ ਅਭਾਵਿਤਮਰਣਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਹਸਾ ਵਾਲਮਿਗਯਕ੍ਖਸਪ੍ਪਚੋਰਵਧਕਾਭਿਭੂਤਾ ਵਿਯ ਮਰਣਸਮਯੇ ਭਯੰ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਭਯੋ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲੰ ਕਰੋਤਿ। ਸਚੇ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਮਤੰ ਨਾਰਾਧੇਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦੰ, ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਮੇਧਸੋ।
ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦੰ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖੰ।

ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਥਾ

੧੭੮. ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਤੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਅਵਿਸਯਭੂਤੰ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ‘‘ਏਕਧਮ੍ਮੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਮਹਤੋ ਸੰਵੇਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਹਤੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਹਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮੋ ਏਕਧਮ੍ਮੋ? ਕਾਯਗਤਾ ਸਤਿ... (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੬੩ ਆਦਯੋ))। ਅਮਤੰ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਮਤੰ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿੰ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਮਤੰ ਤੇਸੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੰ... ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤੰ... ਪਰਿਹੀਨੰ... ਅਪਰਿਹੀਨੰ... ਵਿਰਦ੍ਧੰ... ਅਵਿਰਦ੍ਧੰ, ਯੇਸੰ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਆਰਦ੍ਧਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੦੩) ਏਵੰ ਭਗਵਤਾ ਅਨੇਕੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਸੰਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਥੰ ਭਾਵਿਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,

ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਕਥਂ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਨਯੇਨ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ, ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਂ, ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਬ੍ਬਂ, ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਂ, ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਂ, ਨਵਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਾਨਂ ਵਸੇਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਂ ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਬ੍ਬਂ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਨਵ ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੁਯੇਵ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਯਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਸੁ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਅਸੁਭਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਕਾਸਿਤਾਯੇਵ। ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਞ੍ਚ ਇਮਾਨੇਵੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪੂਰਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ…ਪੇ॰… ਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਏਵਂ **ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਇਦਮਿਧ ਕਾਯਗਤਾਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

੧੭੯. ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਪਾਲਿਵਣ੍ਣਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਇਮਮੇਵ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਂ ਪੂਤਿਕਾਯਂ। **ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ**ਤਿ ਪਾਦਤਲਤੋ ਉਪਰਿ। **ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ**ਤਿ ਕੇਸਗ੍ਗਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ। **ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਰਿਯਂ ਤਚਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। **ਪੂਰਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੇਸਾਦਿਅਸੁਚਿਭਰਿਤੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਥਂ? ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ…ਪੇ॰… ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਪੂਰੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਸਰੀਰੇ। ਸਰੀਰਂ ਹਿ ਅਸੁਚਿਸਞ੍ਚਯਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਕੇਸਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਾਦੀਨਞ੍ਚ ਰੋਗਸਤਾਨਂ ਆਯਭੂਤਤੋ ਕਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਲੋਮਾਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਪਾਦਤਲਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿ, ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਤਚਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲੇਵਰੇ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਪਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਨ ਕੋਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਮਣਿਂ ਵਾ ਵੇਲੁਰਿਯਂ ਵਾ ਅਗਰੁਂ ਵਾ ਕੁਙ੍ਕੁਮਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੂਰਂ ਵਾ ਵਾਸਚੁਣ੍ਣਾਦਿਂ ਵਾ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਚਿਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਅਸਿਰਿਕਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਭੇਦਂ ਅਸੁਚਿਂਯੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ…ਪੇ॰… ਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੮੦. ਇਮਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਪਿਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਧਾ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਂ ਦਸਧਾ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਵਚਸਾ ਮਨਸਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦਿਸਤੋ ਓਕਾਸਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਧਾ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਯੋਪਿ ਤਿਪਿਟਕੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰਕਾਲੇ ਪਠਮਂ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ ਮਲਯਵਾਸੀ ਮਹਾਦੇਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ਵਿਯ। ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਤੇਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਯਾਚਿਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਇਮਂਯੇਵ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਥਾਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਪਾਲਿਂ ਅਦਾਸਿ। ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨੇਸਂ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਨਿਕਾਯਾ ਪਗੁਣਾ, ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹਿਤਾਯ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਂ

ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ''ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ।

ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਚ **ਤਚਪਞ੍ਚਕਾਦੀ**ਨਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾ ਦਨ੍ਤਾ ਤਚੋਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ ਨਖਾ ਲੋਮਾ ਕੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ **ਵਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕੇ** ਮੰਸੰ ਨ੍ਹਾਰੁ ਅਟ੍ਠਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਵਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਅਟ੍ਠਿ ਨ੍ਹਾਰੁ ਮੰਸੰ, ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ ਨਖਾ ਲੋਮਾ ਕੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤੋ **ਪਪ੍ਫਾਸਪਞ੍ਚਕੇ** ਹਦਯੰ ਯਕਨੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਪਿਹਕੰ ਪਪ੍ਫਾਸਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਪਿਹਕੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਯਕਨੰ ਹਦਯੰ, ਵਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਅਟ੍ਠਿ ਨ੍ਹਾਰੁ ਮੰਸੰ, ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ ਨਖਾ ਲੋਮਾ ਕੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤੋ **ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਪਞ੍ਚਕੇ** ਅਨ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਉਦਰਿਯੰ ਕਰੀਸੰ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਕਰੀਸੰ ਉਦਰਿਯੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਅਨ੍ਤੰ, ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਪਿਹਕੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਯਕਨੰ ਹਦਯੰ, ਵਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਅਟ੍ਠਿ ਨ੍ਹਾਰੁ ਮੰਸੰ, ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ ਨਖਾ ਲੋਮਾ ਕੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤੋ **ਮੇਦਛਕ੍ਕੇ** ਪਿਤ੍ਤੰ ਸੇਮ੍ਹੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਲੋਹਿਤੰ ਸੇਦੋ ਮੇਦੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਮੇਦੋ ਸੇਦੋ ਲੋਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਸੇਮ੍ਹੰ ਪਿਤ੍ਤੰ, ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਕਰੀਸੰ ਉਦਰਿਯੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਅਨ੍ਤੰ, ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਪਿਹਕੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਯਕਨੰ ਹਦਯੰ, ਵਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਅਟ੍ਠਿ ਨ੍ਹਾਰੁ ਮੰਸੰ, ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ ਨਖਾ ਲੋਮਾ ਕੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤੋ **ਮੁਤ੍ਤਛਕ੍ਕੇ** ਅਸ੍ਸੁ ਵਸਾ ਖੇਲ਼ੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਮੁਤ੍ਤੰ ਲਸਿਕਾ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਖੇਲ਼ੋ ਵਸਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਮੇਦੋ ਸੇਦੋ ਲੋਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਸੇਮ੍ਹੰ ਪਿਤ੍ਤੰ, ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਕਰੀਸੰ ਉਦਰਿਯੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਅਨ੍ਤੰ, ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਪਿਹਕੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਯਕਨੰ ਹਦਯੰ, ਵਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਅਟ੍ਠਿ ਨ੍ਹਾਰੁ ਮੰਸੰ, ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ ਨਖਾ ਲੋਮਾ ਕੇਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵੰ ਕਾਲਸਤੰ ਕਾਲਸਹਸ੍ਸੰ ਕਾਲਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਵਚਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਨ੍ਤਿ ਪਗੁਣਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਧਾਵਤਿ। ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਸਙ੍ਖਲਿਕਾ ਵਿਯ ਵਤਿਪਾਦਪਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਚ ਖਾਯਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾ ਪਨ ਵਚਸਾ, ਤਥੇਵ ਮਨਸਾਪਿ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਵਚਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਹਿ ਮਨਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਮਨਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਵਣ੍ਣਤੋਤਿ ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਸਣ੍ਠਾਨੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੰ।

ਦਿਸਤੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਨਾਭਿਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਉਪਰਿਮਦਿਸਾ, ਅਧੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਨਾਮ ਦਿਸਾਯਾਤਿ ਦਿਸਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ।

ਓਕਾਸਤੋਤਿ ਅਯੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਤਿ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਯੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਉਪਰਿ ਚ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਏਵੰ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਸਾ ਨ ਲੋਮਾ, ਲੋਮਾਪਿ ਨ ਕੇਸਾਤਿ ਏਵੰ

ਅਮਿਸ੍ਸਕਤਾਵਸੇਨ ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਧਾ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲੰ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨ ਕਥਿਤੰ, ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਧਾਤੁਵਸੇਨਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭) ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨੇਵ ਕਥਿਤੰ। ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮ(ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੦ ਆਦਯੋ) ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵਾਦ(ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩ ਆਦਯੋ) ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇਸੁ(ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੨ ਆਦਯੋ) ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਕਥਿਤੰ। ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੩) ਪਨ ਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਕਥਿਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨ ਕਥਿਤੰ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਦੇਤੰ ਇਧ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵਾਤਿ।

੧੮੧. ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਧਾ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ, ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਨਤੋ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ, ਅਪ੍ਪਨਾਤੋ, ਤਯੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਦਸਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯ। ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਹਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ਨਾਮ ਅਕੁਸਲੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਪਦੰ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿੰ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਆਰੋਹਨ੍ਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯੋ ਪਤਤਿ, ਨ ਆਰੋਹਨੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਮਾ ਕਿਲਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਤਤਿ, ਨ ਭਾਵਨੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਚ **ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਅਤਿਸੀਘਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਹਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਤਿਯੋਜਨਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸੀਘੇਨ ਜਵੇਨ ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਗਮਨਾਗਮਨੰ ਕਰੋਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਕੇਵਲੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਵਿਭੂਤੰ ਪਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ।

ਯਥਾ ਚ ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਏਵੰ **ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ**ਪਿ। ਅਤਿਸਣਿਕਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਹਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਤਦਹੇਵ ਤਿਯੋਜਨਮਗ੍ਗੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਤਲ਼ਾਕਾਦੀਸੁ ਵਿਲਮ੍ਬਮਾਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਤੀਹੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਨਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਟਿਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਤੋ ਹਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਏਕਪਦਿਕੰ ਪਪਾਤਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਕ੍ਕਮਨਪਦੰ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਲੋਕਯਤੋ ਪਦਵਾਰੋ ਵਿਰਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਸਤਪੋਰਿਸੇ ਪਪਾਤੇ ਪਤਿਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਪਰਿਧੰਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਨਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋਤਿ ਯਾਯੰ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿਆਦਿਕਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਦਕਦੁਲ੍ਲਭਕਾਲੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਉਦਪਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦਿਕੰ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸਞ੍ਞਾਣੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਚ। ਯਦਾ ਪਨ ਨੇਸੰ ਅਭਿਣ੍ਹਸਞ੍ਚਾਰੇਨ ਆਗਤਾਗਤਪਦੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਚ, ਏਵਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋਤਿ ਯੋ ਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੇਨ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਕੇਸਾਤਿ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ

ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕੇਸਾਤਿ ਇਮਂ ਆਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੇਚਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਯੇ ਯੇ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਯਾਵ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਏਕੋ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਪਨ ਤਮੇਵ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਉਪਮਾ – ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਤਾਲਕੇ ਤਾਲਵਨੇ ਵਸਨ੍ਤਂ ਮਕ੍ਕਟਂ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਲੁਦ੍ਦੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤਤਾਲਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਂ ਸਰੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਮਕ੍ਕਟੋ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਾਲੇ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਤਾਲਮੇਵ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲੁਦ੍ਦੇਨ ਤਥੇਵ ਕਤੇ ਪੁਨ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਆਦਿਤਾਲਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨੋ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠੁਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਤਾਲੇ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਮਕੁਲਤਾਲਪਣ੍ਣਸੂਚਿਂ ਦਲ੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋਪਿ ਨ ਉਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ – ਯਥਾ ਹਿ ਤਾਲਵਨੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਤਾਲਾ, ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। ਮਕ੍ਕਟੋ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਲੁਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਤਾਲਕੇ ਤਾਲਵਨੇ ਨਿਵਾਸੋ ਵਿਯ ਯੋਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟ੍ਠਾਸਕੇ ਕਾਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਣਂ। ਲੁਦ੍ਦੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤਤਾਲਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਂ ਸਰੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਾਯ ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਾਲੇ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਤਾਲਗਮਨਂ ਵਿਯ ਯੋਗਿਨੋ ਕੇਸਾਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਆਰਦ੍ਧੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠੁਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇ ਉਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੇਸੁਚਿ ਕੇਸੁਚਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਂ। ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਤਾਲੇ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਮਕੁਲਤਾਲਪਣ੍ਣਸੂਚਿਂ ਦਲ੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਅਨੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਅਵਸਾਨੇ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਯੋ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਮੇਵ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ।

ਅਪਰਾਪਿ ਉਪਮਾ – ਯਥਾ ਨਾਮ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੁਲਂ ਗਾਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਨ੍ਤੋ ਪਠਮਗੇਹੇਯੇਵ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਏਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਦ੍ਵੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਤਿਯਦਿਵਸੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਪਤ੍ਤਪੂਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੁਲਗਾਮੋ ਵਿਯ ਹਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੋ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਗਾਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾਸੋ ਵਿਯ ਯੋਗਿਨੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਂ। ਪਠਮਗੇਹੇ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਿਯ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਿਯ ਚ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਯਾਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸਦ੍ਵਯੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਂ। ਤਤਿਯਦਿਵਸੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਪਤ੍ਤਪੂਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਾਯਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵੀਸੁ ਯੋ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਮੇਵ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ।

ਅਪ੍ਪਨਾਤੋਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਯੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ, ਸੀਤਿਭਾਵੋ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੋਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਯੋਜਨਤ੍ਥਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ –

> ''ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੀਣਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਾਲੇਨਕਾਲਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਾਲੇਨਕਾਲਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਲੇਨਕਾਲਂ ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਲੇਨਕਾਲਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਨ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯ, ਠਾਨਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਨ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਮਨਸਿਕਰੇਯ੍ਯ, ਠਾਨਂ ਤਂ

ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤੇਯਜ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਨ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਮਨਸਿਕਰੇਯਜ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯੇਯਜ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਤੰ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਦੁਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪਭਸ੍ਸਰਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਪਭਙ੍ਗੁ, ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਉਕ੍ਕੰ ਬਨ੍ਧਤਿ, ਉਕ੍ਕੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੰ ਆਲਿਮ੍ਪੇਤਿ, ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੰ ਆਲਿਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਡਾਸੇਨ ਜਾਤਰੂਪੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਅਭਿਧਮਤਿ, ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸੇਤਿ, ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਅਭਿਧਮੇਯਜ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਡਹੇਯਜ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸੇਯਜ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯਜ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖੇਯਜ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਅਭਿਧਮਤਿ, ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸੇਤਿ, ਕਾਲੇਨਕਾਲੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤੰ ਹੋਤਿ ਜਾਤਰੂਪੰ ਮੁਦੁਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪਭਸ੍ਸਰਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਪਭਙ੍ਗੁ, ਸਮ੍ਮਾ ਉਪੇਤਿ ਕਮ੍ਮਾਯ। ਯਸ੍ਸਾ ਯਸ੍ਸਾ ਚ ਪਿਲਨ੍ਧਨਵਿਕਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਯਦਿ ਪਟਿਕਾਯ ਯਦਿ ਕੁਣ੍ਡਲਾਯ ਯਦਿ ਗੀਵੇਯ੍ਯਕਾਯ ਯਦਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਾਲਾਯ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਅਨੁਭੋਤਿ।

''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿ ਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿ ਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩)।

ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

''ਛਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾਵੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਰਤੋ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾਵੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੮੫)।

ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਤਿਭਾਵੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੋਸਲ੍ਲੰ ''ਪਨ ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਲੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪) ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਕਥਾਯੰ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ।

ਇਤਿ ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਵਿਧੰ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਞ੍ਚ ਦਸਵਿਧੰ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਉਭਯਕੋਸਲ੍ਲਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸਾਧੁਕੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਕਥਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਸਿਤੁਕਾਮੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ

ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨਨੁਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਕੇਸੇਸੁ ਤਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ? ਏਕਂ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਕੇਸੇ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣੋ ਤਾਵ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਕੇਸੇ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਉਦਕਪਤ੍ਤੇ ਵਾ ਯਾਗੁਪਤ੍ਤੇ ਵਾ ਓਲੋਕੇਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਕਾਲਕਕਾਲੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਾਲਕਾਤਿ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ । ਸੇਤਕਾਲੇ ਸੇਤਾਤਿ। ਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲੇ ਪਨ ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਕੇਸੇਸੁ, ਏਵਂ ਸਕਲੇਪਿ ਤਚਪਞ੍ਚਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਵਤ੍ਥਾਪਨਕਥਾ

੧੮੨. ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਗਨ੍ਧਆਸਯੋਕਾਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਕਥਾ। **ਕੇਸਾ** ਤਾਵ ਪਕਤਿਵਣ੍ਣੇਨ ਕਾਲਕਾ ਅਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਵਣ੍ਣਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦੀਘਵਟ੍ਟਲਿਕਾ ਤੁਲਾਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਦਿਸਾਯ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਕਣ੍ਣਚੂਲਿਕਾਹਿ, ਪੁਰਤੋ ਨਲਾਟਨ੍ਤੇਨ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਲਵਾਟਕੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। ਸੀਸਕਟਾਹਵੇਠਨਂ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਂ ਕੇਸਾਨਂ ਓਕਾਸੋ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕੇਸਾ ਸੀਸਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਵੀਹਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਤਲੇਨ, ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ, ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇ ਕੇਸਾ ਏਕਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਕੇਸਾ ਨ ਲੋਮਾ, ਲੋਮਾ ਨ ਕੇਸਾਤਿ ਏਵਂ ਅਵਸੇਸਏਕਤਿਂਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਾ ਕੇਸਾ ਨਾਮ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਇਦਂ ਕੇਸਾਨਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਂ।

੧੮੩. ਇਦਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਂ। ਕੇਸਾ ਨਾਮੇਤੇ ਵਣ੍ਣਤੋਪਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਗਨ੍ਧਤੋਪਿ ਆਸਯਤੋਪਿ ਓਕਾਸਤੋਪਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ।

ਮਨੁਞ੍ਞੇਪਿ ਹਿ ਯਾਗੁਪਤ੍ਤੇ ਵਾ ਭਤ੍ਤਪਤ੍ਤੇ ਵਾ ਕੇਸਵਣ੍ਣਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕੇਸਮਿਸ੍ਸਕਮਿਦਂ ਹਰਥ ਨਨ੍ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਕੇਸਾ **ਵਣ੍ਣਤੋ** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ। ਰਤ੍ਤਿਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਪਿ ਕੇਸਸਣ੍ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਕਵਾਕਂ ਵਾ ਮਕਚਿਵਾਕਂ ਵਾ ਛੁਪਿਤ੍ਵਾਪਿ ਤਥੇਵ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ **ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ।

ਤੇਲਮਕ੍ਖਨਪੁਪ੍ਫਧੂਪਾਦਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਰਹਿਤਾਨਞ੍ਚ ਕੇਸਾਨਂ ਗਨ੍ਧੋ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛਤਰੋ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਂ। ਕੇਸਾ ਹਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਪਿ ਸਿਯੁਂ, **ਗਨ੍ਧੇਨ** ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਯੇਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਹਰਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਵਚ੍ਚਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣਂ, ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਹਲਿਦ੍ਦਿਪਿਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਕਾਲਸੁਨਖਸਰੀਰਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਤਾਲਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਂ । ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਮੁਦਿਙ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਾਠਾਪਿਸ੍ਸ ਸੁਮਨਮਕੁਲਸਦਿਸਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਗਨ੍ਧੇਨ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮੇਵ। ਏਵਂ ਕੇਸਾਪਿ ਸਿਯੁਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ **ਗਨ੍ਧੇਨ** ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਯੇਵਾਤਿ।

ਯਥਾ ਪਨ ਅਸੁਚਿਟ੍ਠਾਨੇ ਗਾਮਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਜਾਤਾਨਿ ਸੂਪੇਯ੍ਯਪਣ੍ਣਾਨਿ ਨਾਗਰਿਕਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਜੇਗੁਚ੍ਛਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਭੋਗਾਨਿ, ਏਵਂ ਕੇਸਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਦਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਜੇਗੁਚ੍ਛਾਤਿ ਇਦਂ ਨੇਸਂ **ਆਸਯਤੋ** ਪਾਟਿਕ੍ਕੂਲ੍ਯਂ।

ਇਮੇ ਚ ਕੇਸਾ ਨਾਮ ਗੂਥਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਉਟ੍ਠਿਤਕਣ੍ਣਿਕਂ ਵਿਯ ਏਕਤਿਂਸਕੋਟ੍ਠਾਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤਾ। ਤੇ ਸੁਸਾਨਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਜਾਤਸਾਕਂ ਵਿਯ ਪਰਿਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਜਾਤਕਮਲਕੁਵਲਯਾਦਿਪੁਪ੍ਫਂ ਵਿਯ ਚ ਅਸੁਚਿਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਾਤਿ ਇਦਂ ਨੇਸਂ **ਓਕਾਸਤੋ**

ਪਾਟਿਕ੍ਕੁਲਜ੍ਜੰ।

ਯਥਾ ਚ ਕੇਸਾਨੰ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨੰ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਗਨ੍ਧਾਸਯੋਕਾਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ।

੧੮੪. ਤਤ੍ਥ **ਲੋਮਾ** ਤਾਵ ਪਕਤਿਵਣ੍ਣਤੋ ਨ ਕੇਸਾ ਵਿਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਕਾਲ਼ਕਾ, ਕਾਲ਼ਪਿਙ੍ਗਲਾ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਨਤਗ੍ਗਾ ਤਾਲਮੂਲਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੇਸਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਞ੍ਚ ਹਤ੍ਥਪਾਦਤਲਾਨਿ ਚ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਵਸੇਸਸਰੀਰਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸਰੀਰਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਲਿਖਾਮਤ੍ਤੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਤਲੇਨ, ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ, ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇ ਲੋਮਾ ਏਕਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯੰ ਨੇਸੰ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੮੫. **ਨਖਾ**ਤਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਨਖਪਤ੍ਤਾਨੰ ਨਾਮੰ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਮਚ੍ਛਸਕਲਿਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਪਾਦਨਖਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਿਸਾਯ, ਹਤ੍ਥਨਖਾ ਉਪਰਿਮਦਿਸਾਯਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨੰ ਅਗ੍ਗਪਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਅਙ੍ਗੁਲਿਕੋਟਿਮੰਸੇਹਿ, ਅਨ੍ਤੋ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਿਟ੍ਠਿਮੰਸੇਨ, ਬਹਿ ਚੇਵ ਅਗ੍ਗੇ ਚ ਆਕਾਸੇਨ, ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇ ਨਖਾ ਏਕਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯੰ ਨੇਸੰ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੮੬. **ਦਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਾਨਿ। ਤੇਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਨੇਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਤੇਸੰ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਤਾਵ ਦਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਾ ਮਜ੍ਝੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਨ੍ਤਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪਿਤਅਲਾਬੁਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਤੇਸੰ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਏਕਮੂਲਕੋ ਏਕਕੋਟਿਕੋ ਮਲ੍ਲਿਕਮਕੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਤਤੋ ਏਕੇਕੋ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕੋ ਦ੍ਵਿਕੋਟਿਕੋ ਯਾਨਕਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਨਿਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਤਿਮੂਲਾ ਤਿਕੋਟਿਕਾ। ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਚਤੁਮੂਲਾ ਚਤੁਕੋਟਿਕਾਤਿ। ਉਪਰਿਮਪਾਲ਼ਿਯਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਦਿਸਾਯ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਤਲੇਨ, ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ, ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇ ਦਨ੍ਤਾ ਏਕਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯੰ ਨੇਸੰ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੮੭. **ਤਚੋ**ਤਿ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਚਮ੍ਮੰ। ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਕਾਲ਼ਸਾਮਪੀਤਾਦਿਵਣ੍ਣਾ ਛਵਿ ਨਾਮ ਯਾ ਸਕਲਸਰੀਰਤੋਪਿ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਾ ਬਦਰਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਚੋ ਪਨ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੋਯੇਵ। ਸੋ ਚਸ੍ਸ ਸੇਤਭਾਵੋ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਭਿਘਾਤਪਹਰਣਪ੍ਪਹਾਰਾਦੀਹਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਾਯ ਛਵਿਯਾ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਪਾਦਙ੍ਗੁਲਿਤ੍ਤਚੋ ਕੋਸਕਾਰਕਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤ੍ਤਚੋ ਪੁਟਬਨ੍ਧਉਪਾਹਨਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਜਙ੍ਘਤ੍ਤਚੋ ਭਤ੍ਤਪੁਟਕਤਾਲਪਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਊਰੁਤ੍ਤਚੋ ਤਣ੍ਡੁਲਭਰਿਤਦੀਘਤ੍ਥਵਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਆਨਿਸਦਤ੍ਤਚੋ ਉਦਕਪੂਰਿਤਪਟਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਪਿਟ੍ਠਿਤ੍ਤਚੋ ਫਲਕੋਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਕੁਚ੍ਛਿਤ੍ਤਚੋ ਵੀਣਾਦੋਣਿਕੋਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਉਰਤ੍ਤਚੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚਤੁਰਸ੍ਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਉਭਯਬਾਹੁਤ੍ਤਚੋ ਤੂਣਿਰੋਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਪਿਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਤ੍ਤਚੋ ਖੁਰਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਫਣਕਤ੍ਥਵਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ ਵਾ। ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਲਿਤ੍ਤਚੋ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾਕੋਸਕਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਗੀਵਤ੍ਤਚੋ ਗਲਕਞ੍ਚੁਕਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਮੁਖਤ੍ਤਚੋ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦੋ ਕੀਟਕੁਲਾਵਕਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਸੀਸਤ੍ਤਚੋ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋਤਿ।

ਤਚਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿਮੁਖੰ ਞਾਣੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਮੁਖੰ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਚਮ੍ਮੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਨਲਾਟਟ੍ਠਿਚਮ੍ਮੰ। ਤਤੋ ਥਵਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਥਵਿਕਾਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਹਤ੍ਥਮਿਵ ਸੀਸਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਚ ਸੀਸਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਞਾਣੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏਕਾਬਦ੍ਧਭਾਵੰ ਵਿਯੋਜੇਨ੍ਤੇਨ

ਸੀਸਚਮ੍ਮਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਖਨ੍ਧਚਮ੍ਮਂ। ਤਤੋ ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇਨ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਚਮ੍ਮਂ। ਅਥ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਵਾਮਹਤ੍ਥਚਮ੍ਮਂ। ਤਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਚਮ੍ਮਂ ਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇਨ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਚਮ੍ਮਂ। ਅਥ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਵਾਮਪਾਦਚਮ੍ਮਂ। ਤਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਵਤ੍ਥਿਉਦਰਹਦਯਗੀਵਚਮ੍ਮਾਨਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਥ ਗੀਵਚਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਰਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਹਨੁਚਮ੍ਮਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਅਧਰੋਟ੍ਠਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਨ, ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੮੮. **ਮਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਵ ਮਂਸਪੇਸਿਸਤਾਨਿ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤਂ ਕਿਂਸੁਕਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਜਙ੍ਘਪਿਣ੍ਡਿਕਮਂਸਂ ਤਾਲਪਣ੍ਣਪੁਟਭਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਊਰੁਮਂਸਂ ਨਿਸਦਪੋਤਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਆਨਿਸਦਮਂਸਂ ਉਦ੍ਧਨਕੋਟਿਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਂ ਤਾਲਗੁਲ਼ਪਟਲਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਫਾਸੁਕਦ੍ਵਯਮਂਸਂ ਕੋਟ੍ਠਲਿਕਾਯ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਤਨੁਮਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਥਨਮਂਸਂ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਬਾਹੁਦ੍ਵਯਮਂਸਂ ਦ੍ਵਿਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਮਹਾਮੂਸਿਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਏਵਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਨ, ਉਪਰਿ ਤਚੇਨ, ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੮੯. **ਨ੍ਹਾਰੂ**ਤਿ ਨਵ ਨ੍ਹਾਰੁਸਤਾਨਿ। ਵਣ੍ਣਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨ੍ਹਾਰੂ ਸੇਤਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਗੀਵਾਯ ਉਪਰਿਮਭਾਗਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਨ੍ਹਾਰੂ ਸਰੀਰਂ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਪੁਰਿਮਪਸ੍ਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਾ। ਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਪਸ੍ਸੇਨ। ਪਞ੍ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੇਨ। ਪਞ੍ਚ ਵਾਮਪਸ੍ਸੇਨ। ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਂ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾਪਿ ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪਸ੍ਸੇਨ ਪਞ੍ਚ। ਪਚ੍ਛਿਮਪਸ੍ਸੇਨ ਪਞ੍ਚ। ਤਥਾ ਵਾਮਹਤ੍ਥਂ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ। ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਂ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾਪਿ ਪਾਦਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪਸ੍ਸੇਨ ਪਞ੍ਚ। ਪਚ੍ਛਿਮਪਸ੍ਸੇਨ ਪਞ੍ਚ। ਤਥਾ ਵਾਮਪਾਦਂ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾਪੀਤਿ ਏਵਂ ਸਰੀਰਧਾਰਕਾ ਨਾਮ ਸਟ੍ਠਿਮਹਾਨ੍ਹਾਰੂ ਕਾਯਂ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਓਤਿਣ੍ਣਾ । ਯੇ **ਕਣ੍ਡਰਾ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਨ੍ਦਲਮਕੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ਤਂ ਤਂ ਪਦੇਸਂ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਾ ਸੁਤ੍ਤਰਜ੍ਜੁਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਾ ਪੂਤਿਲਤਾਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਾ ਮਹਾਵੀਣਾਤਨ੍ਤਿਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਥੂਲਸੁਤ੍ਤਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਹਤ੍ਥਪਾਦਪਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ੍ਹਾਰੂ ਸਕੁਣਪਾਦਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਸੀਸੇ ਨ੍ਹਾਰੂ ਦਾਰਕਾਨਂ ਸੀਸਜਾਲਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਨ੍ਹਾਰੂ ਆਤਪੇ ਪਸਾਰਿਤਅਲ੍ਲਜਾਲਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਅਵਸੇਸਾ ਤਂਤਂਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੁਗਤਾ ਨ੍ਹਾਰੂ ਸਰੀਰੇ ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਜਾਲਕਞ੍ਚੁਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਂ ਉਪਰਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਹਿ, ਉਪਰਿ ਮਂਸਚਮ੍ਮਾਨਿ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤਪ੍ਪਦੇਸੇਹਿ, ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਅਯਂ ਨੇਸਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੦. **ਅਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠੀਨਿ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠੀਨਿ, ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਪਾਦਟ੍ਠੀਨਿ, ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਮਂਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਮੁਦੁਅਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠੀਨਿ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਾਦੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠੀਨਿ, ਏਕਂ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿ, ਏਕਂ ਊਰੁਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵੇ ਕਟਿਟ੍ਠੀਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਨਿ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠੀਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਉਰਟ੍ਠੀਨਿ , ਏਕਂ ਹਦਯਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵੇ ਅਕ੍ਖਕਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਟਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਬਾਹੁਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਬਾਹੁਟ੍ਠੀਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਹਨੁਕਟ੍ਠੀਨਿ, ਏਕਂ ਨਾਸਿਕਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵੇ ਅਕ੍ਖਿਟ੍ਠੀਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਕਣ੍ਣਟ੍ਠੀਨਿ, ਏਕਂ ਨਲਾਟਟ੍ਠਿ। ਏਕਂ ਮੁਦ੍ਧਟ੍ਠਿ, ਨਵ ਸੀਸਕਪਾਲਟ੍ਠੀਨੀਤਿ ਏਵਂ ਤਿਮਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਾਨਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਗ੍ਗਪਾਦਙ੍ਗੁਲਿਅਟ੍ਠੀਨਿ ਕਤਕਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਾਨਿ ਮਜ੍ਝਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਪਨਸਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਮੂਲਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਪਣਵਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠੀਨਿ ਕੋਟ੍ਟਿਤਕਨ੍ਦਲਕਨ੍ਦਰਾਸਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿ ਏਕਟ੍ਠਿਤਾਲਫਲਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਬਦ੍ਧਕੀਲ਼ਾਗੋਲ਼ਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਜਙ੍ਘਟ੍ਠੀਨਂ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਪਨੀਤਤਚਸਿਨ੍ਦਿਕਲੀਰਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਖੁਦ੍ਦਕਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਂ

ਧਨੁਕਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਮਿਲਾਤਸਪ੍ਪਪਿਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿ ਏਕਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਫੇਣਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਖਿਣਗ੍ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਊਰੁਟ੍ਠਿ ਦੁਤ੍ਤਚ੍ਛਿਤਵਾਸਿਪਰਸੁਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਟਿਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਕੀਲ਼ਾਗੋਲ਼ਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨ ਕਟਿਟ੍ਠਿਨੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਗ੍ਗਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਹਾਪੁਨ੍ਨਾਗਫਲਸਣ੍ਠਾਨਂ।

ਕਟਿਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਿਕਉਦ੍ਧਨਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਕਮ੍ਮਾਰਕੂਟਯੋਤ੍ਤਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕੋਟਿਯਂ ਠਿਤਂ ਆਨਿਸਦਟ੍ਠਿ ਅਧੋਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਸਪ੍ਪਫਣਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ। ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿ ਠਪਿਤਸੀਸਪਟ੍ਟਵੇਠਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਬਾਹਿਰਤੋ ਵਟ੍ਟਨਾਵਲਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਸਦਿਸਾ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਕਣ੍ਟਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠੀਸੁ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਅਸਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਅਸਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਓਦਾਤਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਪਸਾਰਿਤਪਕ੍ਖਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਚੁਦ੍ਦਸ ਉਰਟ੍ਠੀਨਿ ਜਿਣ੍ਣਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਪਞ੍ਜਰਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਹਦਯਟ੍ਠਿ ਦਬ੍ਬਿਫਣਸਣ੍ਠਾਨਂ।

ਅਕ੍ਖਕਟ੍ਠੀਨਿ ਖੁਦ੍ਦਕਲੋਹਵਾਸਿਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕੋਟ੍ਟਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਸੀਹਲ਼ਕੁਦ੍ਦਾਲਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਬਾਹੁਟ੍ਠੀਨਿ ਆਦਾਸਦਣ੍ਡਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਅਗ੍ਗਬਾਹੁਟ੍ਠੀਨਿ ਯਮਕਤਾਲਕਨ੍ਦਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਮਣਿਬਨ੍ਧਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਤੋ ਅਲ੍ਲਿਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਸੀਸਕਪਟ੍ਟਵੇਠਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਪਿਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਟ੍ਠੀਨਿ ਕੋਟ੍ਟਿਤਕਨ੍ਦਲਕਨ੍ਦਰਾਸਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ । ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਲੀਸੁ ਮੂਲਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਪਣਵਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਮਜ੍ਝਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਨਸਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਅਗ੍ਗਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਕਤਕਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ।

ਸਤ੍ਤ ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪਿਤਵਂਸਕਲੀਰਚਕ੍ਕਲਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿ ਕਮ੍ਮਾਰਾਨਂ ਅਯੋਕੂਟਯੋਤ੍ਤਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਉਪਰਿਮਂ ਅਵਲੇਖਨਸਤ੍ਥਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਨਾਸਕੂਪਟ੍ਠੀਨਿ ਅਪਨੀਤਮਿਞ੍ਜਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਨਲਾਟਟ੍ਠਿ ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਸਙ੍ਖਥਾਲਕਕਪਾਲਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਟ੍ਠੀਨਿ ਨ੍ਹਾਪਿਤਖੁਰਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਨਲਾਟਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਾਨਂ ਉਪਰਿ ਪਟ੍ਟਬਨ੍ਧਨੋਕਾਸੇ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕੁਟਿਤਘਟਪੁਣ੍ਣਪਟਲਖਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਮੁਦ੍ਧਟ੍ਠਿ ਮੁਖਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਙ੍ਕਨਾਲ਼ਿਕੇਰਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਸੀਸਟ੍ਠੀਨਿ ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਜਜ੍ਜਰਲਾਬੁਕਟਾਹਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ।

ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾਨਿ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਠਿਤਾਨਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੀਸਟ੍ਠੀਨਿ ਗੀਵਟ੍ਠੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ। ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਸੁ। ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਨਿ ਕਟਿਟ੍ਠੀਸੁ। ਕਟਿਟ੍ਠੀਨਿ ਊਰੁਟ੍ਠੀਸੁ। ਊਰੁਟ੍ਠੀਨਿ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠੀਸੁ। ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠੀਨਿ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠੀਸੁ। ਜਙ੍ਘਟ੍ਠੀਨਿ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਸੁ। ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨ, ਉਪਰਿਤੋ ਮਂਸੇਨ, ਅਗ੍ਗੇ ਮੂਲੇ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਅਯਂ ਨੇਸਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੧. ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ ਮਿਞ੍ਜਂ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ ਵੇਲ਼ੁਨਾਲ਼ਿਯਂ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੇਦਿਤਮਹਾਵੇਤ੍ਤਗ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ ਵੇਲ਼ੁਯਟ੍ਠਿਪਬ੍ਬੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੇਦਿਤਤਨੁਵੇਤ੍ਤਗ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤਲੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੨. ਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਏਕਬਨ੍ਧਨਾ ਦ੍ਵੇ ਮਂਸਪਿਣ੍ਡਿਕਾ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਮਨ੍ਦਰਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਭਦ੍ਦਕਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦਾਰਕਾਨਂ ਯਮਕਕੀਲ਼ਾਗੋਲ਼ਕਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਏਕਵਣ੍ਟਪਟਿਬਦ੍ਧਅਮ੍ਬਫਲਦ੍ਵਯਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਗਲਵਾਟਕਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਏਕਮੂਲੇਨ ਥੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁਨਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਦਯਮਂਸਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਕ੍ਕਂ ਵਕ੍ਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੩. **ਹਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਮੰਸੰ। ਤੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤਪਦੁਮਪਤ੍ਤਪਿਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਬਾਹਿਰਪਤ੍ਤਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਧੋਮੁਖੰ ਠਪਿਤਪਦੁਮਮਕੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਬਹਿ ਮਟ੍ਠੰ, ਅਨ੍ਤੋ ਕੋਸਾਤਕੀਫਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਦਿਸੰ। ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨੰ ਥੋਕੰ ਵਿਕਸਿਤੰ, ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਾਨੰ ਮਕੁਲ਼ਿਤਮੇਵ। ਅਨ੍ਤੋ ਚਸ੍ਸ ਪੁਨ੍ਨਾਗਟ੍ਠਿਪਤਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੋ ਆਵਾਟਕੋ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਅਦ੍ਧਪਸਤਮਤ੍ਤੰ ਲੋਹਿਤੰ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਪਨੇਤੰ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਕੰ, ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮੰਸਧੋਵਨਉਦਕਸਦਿਸੰ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਤ੍ਥਯੂਸਵਣ੍ਣੰ, ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣੰ, ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੰ ਅਨਾਵਿਲੰ ਪਣ੍ਡਰੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਨਿਦ੍ਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਜੁਤਿਮਨ੍ਤੰ ਖਾਯਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹਦਯੰ ਹਦਯਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੪. **ਯਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਕਮੰਸਪਟਲੰ। ਤੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤੰ ਪਣ੍ਡੁਕਧਾਤੁਕੰ ਨਾਤਿਰਤ੍ਤਕੁਮੁਦਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਪਿਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਮੂਲੇ ਏਕੰ ਅਗ੍ਗੇ ਯਮਕੰ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਪਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਤਞ੍ਚ ਦਨ੍ਧਾਨੰ ਏਕਮੇਵ ਹੋਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ, ਓਕਾਸਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੰ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਯਕਨੰ ਯਕਨਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੫. **ਕਿਲੋਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੰ ਪਰਿਯੋਨਹਨਮੰਸੰ। ਤੰ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੰ ਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਦਿਸਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੰ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ। ਇਤਰੰ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੰ ਹਦਯਞ੍ਚ ਵਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੰ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਮੰਸੰ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮੰਸੇਨ, ਉਪਰਿ ਚਮ੍ਮੇਨ, ਤਿਰਿਯੰ ਕਿਲੋਮਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੬. **ਪਿਹਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਰਜਿਵ੍ਹਾਮੰਸੰ। ਤੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਨੀਲੰ ਨਿਗ੍ਗੁਣ੍ਡਿਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣੰ ਅਬਨ੍ਧਨੰ ਕਾਲ਼ਵਚ੍ਛਕਜਿਵ੍ਹਾਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਹਦਯਸ੍ਸ ਵਾਮਪਸ੍ਸੇ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੰ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਹਰਣਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਿਹਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੭. **ਪਪ੍ਫਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮੰਸਖਣ੍ਡਪ੍ਪਭੇਦੰ ਪਪ੍ਫਾਸਮੰਸੰ। ਤੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤੰ ਨਾਤਿਪਕ੍ਕਉਦੁਮ੍ਬਰਫਲਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨਬਹਲਪੂਵਖਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਸਿਤਪੀਤਾਨੰ ਅਭਾਵੇ ਉਗ੍ਗਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੁਸ੍ਮਾਨਾ ਅਬ੍ਭਾਹਤਤ੍ਤਾ ਸੰਖਾਦਿਤਪਲਾਲਪਿਣ੍ਡਮਿਵ ਨਿਰਸੰ ਨਿਰੋਜੰ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਹਦਯਞ੍ਚ ਯਕਨਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤੰ ਠਿਤੰ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਪ੍ਫਾਸਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੮. **ਅਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਹਤ੍ਥਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਹਤ੍ਥਾ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਓਭਗ੍ਗਾ ਅਨ੍ਤਵਟ੍ਟਿ। ਤਦੇਤੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੰ ਸਕ੍ਖਰਸੁਧਾਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿਯੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਪ੍ਪਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਪਰਿ ਗਲਵਾਟਕੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਕਰੀਸਮਗ੍ਗੇ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਗਲਵਾਟਕਕਰੀਸਮਗ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੰ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਨ੍ਤਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੧੯੯. **ਅਨ੍ਤਗੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਭੋਗਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਬਨ੍ਧਨੰ। ਤੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੰ ਦਕਸੀਤਲਿਕਮੂਲਵਣ੍ਣੰ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦਕਸੀਤਲਿਕਮੂਲਸਣ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਕੁਦ੍ਦਾਲਫਰਸੁਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨੰ ਯਨ੍ਤਾਕਡ੍ਢਨਕਾਲੇ ਯਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਕਮਿਵ ਯਨ੍ਤਫਲਕਾਨਿ

ਅਨ੍ਤਭੋਗੇ ਏਕਤੋ ਅਗ੍ਗਲ਼ਨ੍ਤੇ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਰਜ੍ਜੁਕਾ ਵਿਯ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਭੋਗਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਂ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਨ੍ਤਗੁਣਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੦. **ਉਦਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਰੇ ਭਵਂ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਅਜ੍ਝੋਹਟਾਹਾਰਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇ ਸਿਥਿਲਬਦ੍ਧਤਣ੍ਡੁਲਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਦਰੇ ਠਿਤਂ।

ਉਦਰਂ ਨਾਮ ਉਭਤੋ ਨਿਪ੍ਪੀਲਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਲ੍ਲਸਾਟਕਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸਞ੍ਜਾਤਫੋਟਕਸਦਿਸਂ ਅਨ੍ਤਪਟਲਂ, ਬਹਿ ਮਟ੍ਠਂ, ਅਨ੍ਤੋ ਮਂਸਕਸਮ੍ਬੁਪਲਿਵੇਠਨਕਿਲਿਟ੍ਠਪਾਵਾਰਕਪੁਪ੍ਫਕਸਦਿਸਂ, ਕੁਥਿਤਪਨਸਤਚਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਦਿਸਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਤਕ੍ਕੋਟਕਾ ਗਣ੍ਡੁਪ੍ਪਾਦਕਾ ਤਾਲਹੀਰਕਾ ਸੂਚਿਮੁਖਕਾ ਪਟਤਨ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਕਾ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੁਲਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਮਯੋ ਆਕੁਲਬ੍ਯਾਕੁਲਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰਵਨ੍ਤਾ ਹਦਯਮਂਸਂ ਅਭਿਹਨਨ੍ਤਿ, ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਅਜ੍ਝੋਹਰਣਵੇਲਾਯਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਂਮੁਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝੋਹਟੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਆਲੋਪੇ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤਾ ਵਿਲੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਤੇਸਂ ਕਿਮੀਨਂ ਸੂਤਿਘਰਂ ਵਚ੍ਚਕੁਟਿ ਗਿਲਾਨਸਾਲਾ ਸੁਸਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਚਣ੍ਡਾਲਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਨਿਦਾਘਸਮਯੇ ਥੂਲਫੁਸਿਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਉਦਕੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਚਮ੍ਮਅਟ੍ਠਿਨ੍ਹਾਰੁਖਣ੍ਡਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਲੋਹਿਤਪ੍ਪਭੁਤਿਨਾਨਾਕੁਣਪਜਾਤਂ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਕਦ੍ਦਮੋਦਕਾਲੁਲ਼ਿਤਂ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਚ੍ਚਯੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਕਿਮਿਕੁਲਂ ਸੂਰਿਯਾਤਪਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਕੁਥਿਤਂ ਉਪਰਿ ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲ਼ਕੇ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਲਵਣ੍ਣਂ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਨੇਵ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਨ ਦਟ੍ਠੁਂ ਅਰਹਰੂਪਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਗੇਵ ਘਾਯਿਤੁਂ ਵਾ ਸਾਯਿਤੁਂ ਵਾ, ਏਵਮੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਦਨ੍ਤਮੁਸਲਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਿਤਂ ਜਿਵ੍ਹਾਹਤ੍ਥਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਖੇਲ਼ਲਾਲਾਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ ਤਙ੍ਖਣਵਿਗਤਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਰਸਾਦਿਸਮ੍ਪਦਂ ਤਨ੍ਤਵਾਯਖਲਿਸੁਵਾਨਵਮਥੁਸਦਿਸਂ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਵਾਤਪਲਿਵੇਠਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦਰਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਕੁਥਿਤਂ ਕਿਮਿਕੁਲਾਕੁਲਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲ਼ਕਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਂ ਪਰਮਕਸਮ੍ਬੁਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦੀਸੁ ਅਮਨੁਞ੍ਞਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਪਗੇਵ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਵਲੋਕੇਤ੍ਵਾ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਪਤਿਤਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਵਿਵੇਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕਂ ਭਾਗਂ ਪਾਣਕਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਭਾਗਂ ਉਦਰਗ੍ਗਿ ਝਾਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਕਰੀਸਂ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਰਸਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੋਣਿਤਮਂਸਾਦੀਨਿ ਉਪਬ੍ਰੂਹਯਤਿ।

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਉਦਰਪਟਲੇਨ ਚੇਵ ਉਦਰਿਯਭਾਗੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੧. **ਕਰੀਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਚ੍ਚਂ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਜ੍ਝੋਹਟਾਹਾਰਵਣ੍ਣਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਪਕ੍ਕਾਸਯੇ ਠਿਤਂ। **ਪਕ੍ਕਾਸਯੋ** ਨਾਮ ਹੇਟ੍ਠਾਨਾਭਿ-ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਮੂਲਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨ੍ਤਾਵਸਾਨੇ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੋ ਵੇਲ਼ੁਨਾਲ਼ਿਕਸਦਿਸੋ, ਯਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪਰਿ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਪਤਿਤਂ ਵਸ੍ਸੋਦਕਂ ਓਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭੂਮਿਭਾਗਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਾਸਯੇ ਪਤਿਤਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਕਂ ਉਦਰਗ੍ਗਿਨਾ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਕ੍ਕਂ ਪਕ੍ਕਂ ਨਿਸਦਾਯ ਪਿਸਿਤਮਿਵ ਸਣ੍ਹਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਬਿਲੇਨ ਓਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਓਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਓਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੇਲ਼ੁਪਬ੍ਬੇ ਪਕ੍ਖਿਪਮਾਨਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਯ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਕ੍ਕਾਸਯਪਟਲੇਨ ਚੇਵ ਕਰੀਸਭਾਗੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੨. **ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਮਿਞ੍ਜਰਾਸਿ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਂ ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਪਿਣ੍ਡਵਣ੍ਣਂ। ਦਧਿਭਾਵਂ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਦੁਟ੍ਠਖੀਰਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ

ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਗ੍ਗੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਾ ਵਿਯ ਸਮੋਹਿਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸੀਸਕਟਾਹਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤਲੇਹਿ ਚੇਵ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਭਾਗੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ , ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੩. ਪਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਤ੍ਤਾਨਿ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਬਹਲਮਧੁਕਤੇਲਵਣ੍ਣਂ। ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਮਿਲਾਤਆਕੁਲਿਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ, ਇਤਰਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੇਸਲੋਮਦਨ੍ਤਨਖਾਨਂ ਮਂਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਥਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਉਦਕਮਿਵ ਤੇਲਬਿਨ੍ਦੁ ਅਵਸੇਸਸਰੀਰਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ, ਯਮ੍ਹਿ ਕੁਪਿਤੇ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਪੀਤਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਮਨ੍ਤਿ, ਗਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਕਣ੍ਡੂਯਤਿ। ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਹਦਯਪਪ੍ਫਾਸਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਯਕਨਮਂਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਮਹਾਕੋਸਾਤਕੀਕੋਸਕਸਦਿਸੇ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਠਿਤਂ, ਯਮ੍ਹਿ ਕੁਪਿਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਾ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਕਾਤਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਭਾਸਿਤਬ੍ਬਂ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਅਚਿਨ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਿਤ੍ਤਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੪. ਸੇਮ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਕਪਤ੍ਥਪੂਰਪ੍ਪਮਾਣਂ ਸੇਮ੍ਹਂ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਂ ਨਾਗਬਲਾਪਣ੍ਣਰਸਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਦਰਪਟਲੇ ਠਿਤਂ। ਯਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਅਜ੍ਝੋਹਰਣਕਾਲੇ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਦਕੇ ਸੇਵਾਲਪਣਕਂ ਕਟ੍ਠੇ ਵਾ ਕਥਲੇ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੇ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਨਿਪਤਨ੍ਤੇ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯਮ੍ਹਿ ਚ ਮਨ੍ਦੀਭੂਤੇ ਪਕ੍ਕਗਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਪੂਤਿਕੁਕ੍ਕੁਟਣ੍ਡਮਿਵ ਚ ਉਦਰਂ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਉਗ੍ਗਤੇਨ ਚ ਗਨ੍ਧੇਨ ਉਦ੍ਦੇਕੋਪਿ ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ ਪੂਤਿਕੁਣਪਸਦਿਸਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਅਪੇਹਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ ਵਾਯਸੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਬਹਲਤ੍ਤਮਾਪਨ੍ਨਂ ਪਿਧਾਨਫਲਕਮਿਵ ਵਚ੍ਚਕੁਟਿਯਂ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧਂ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸੇਮ੍ਹਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੫. ਪੁਬ੍ਬੋਤਿ ਪੂਤਿਲੋਹਿਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਵਣ੍ਣੋ। ਮਤਸਰੀਰੇ ਪਨ ਪੂਤਿਬਹਲਾਚਾਮਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਹੋਤਿ। ਓਕਾਸਤੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨਾਮ ਨਿਬਦ੍ਧੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਯਤ੍ਰ ਯਤ੍ਰ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਪਹਰਣਗ੍ਗਿਜਾਲਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਤੇ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸੇ ਲੋਹਿਤਂ ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਗਣ੍ਡਪੀਲ਼ਕਾਦਯੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੬. ਲੋਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੋਹਿਤਾਨਿ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤਞ੍ਚ ਸਂਸਰਣਲੋਹਿਤਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਨਿਪਕ੍ਕਬਹਲਲਾਖਾਰਸਵਣ੍ਣਂ। ਸਂਸਰਣਲੋਹਿਤਂ ਅਚ੍ਛਲਾਖਾਰਸਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤਂ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਇਤਰਂ ਦ੍ਵਿਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਂਸਰਣਲੋਹਿਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੇਸਲੋਮਦਨ੍ਤਨਖਾਨਂ ਮਂਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਥਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਧਮਨਿਜਾਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਸਰੀਰਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤਂ ਯਕਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਪਤ੍ਥਪੂਰਮਤ੍ਤਂ ਹਦਯਵਕ੍ਕਪਪ੍ਫਾਸਾਨਂ ਉਪਰਿ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਵਕ੍ਕਹਦਯਯਕਨਪਪ੍ਫਾਸੇ ਤੇਮਯਮਾਨਂ ਠਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਵਕ੍ਕਹਦਯਾਦੀਨਿ ਅਤੇਮੇਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਪਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਲੋਹਿਤਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੭. ਸੇਦੋਤਿ ਲੋਮਕੂਪਾਦੀਹਿ ਪਗ੍ਘਰਣਕਆਪੋਧਾਤੁ। ਸੋ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਿਲਤੇਲਵਣ੍ਣੋ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਸੇਦਸ੍ਸੋਕਾਸੋ ਨਾਮ ਨਿਬਦ੍ਧੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਲੋਹਿਤਂ ਵਿਯ ਸਦਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਯਦਾ ਪਨ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਉਤੁਵਿਕਾਰਾਦੀਹਿ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਤਪਤਿ, ਤਦਾ ਉਦਕਤੋ

ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਮਤ੍ਤਵਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਕੁਮੁਦਨਾਲ਼ਕਲਾਪੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਦਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਿਨਾ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਵਸੇਨੇਵ ਸੇਦੋ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸੇਦਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

ਮੇਦੋਤਿ ਥਿਨਸਿਨੇਹੋ। ਸੋ ਵਣ੍ਣਤੋ ਫਾਲਿਤਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣੋ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਥੂਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਤਾਵ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਤਰੇ ਠਪਿਤਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਸਸਰੀਰਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਮਂਸਂ ਊਰੁਮਂਸਂ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਂ ਉਦਰਵਟ੍ਟਿਮਂਸਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਿਗੁਣਤਿਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਥੂਲਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਕਿਸਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਮਂਸਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ, ਯਂ ਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਂ ਗਤਮ੍ਪਿ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਨੇਵ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਤੇਲਤ੍ਥਾਯ, ਨ ਨਾਸਤੇਲਾਦੀਨਮਤ੍ਥਾਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਂਸੇਨ, ਉਪਰਿ ਚਮ੍ਮੇਨ, ਤਿਰਿਯਂ ਮੇਦਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੮. **ਅਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਅਕ੍ਖੀਹਿ ਪਗ੍ਘਰਣਕਆਪੋਧਾਤੁ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਿਲਤੇਲਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤਂ। ਨ ਚੇਤਂ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਪਿਤ੍ਤਮਿਵ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਮਹਾਹਸਿਤਂ ਹਸਨ੍ਤਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਂ ਵਾ ਵਿਸਮਾਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਯਦਾ ਚ ਨੇਸਂ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਧੂਮਰਜਪਂਸੁਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਏਤੇਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰਉਤੂਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਵਾ। ਅਸ੍ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਿਨਾ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਸ੍ਸੁਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੦੯. **ਵਸਾ**ਤਿ ਵਿਲੀਨਸਿਨੇਹੋ। ਸਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਤੇਲਵਣ੍ਣਾ। ਆਚਾਮੇ ਆਸਿਤ੍ਤਤੇਲਵਣ੍ਣਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ ਪਸਨ੍ਨਉਦਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਸਿਨੇਹਬਿਨ੍ਦੁਵਿਸਟਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਤ੍ਥਤਲਹਤ੍ਥਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤਲਪਾਦਪਿਟ੍ਠਿਨਾਸਪੁਟਨਲਾਟਅਂਸਕੂਟੇਸੁ ਠਿਤਾ। ਨ ਚੇਸਾ ਏਤੇਸੁ ਓਕਾਸੇਸੁ ਸਦਾ ਵਿਲੀਨਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਉਤੁਵਿਸਭਾਗਧਾਤੁਵਿਸਭਾਗੇਹਿ ਤੇ ਪਦੇਸਾ ਉਸ੍ਮਾਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤਤ੍ਥ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ ਪਸਨ੍ਨਉਦਕੂਪਰਿ ਸਿਨੇਹਬਿਨ੍ਦੁਵਿਸਟੋ ਵਿਯ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਸਾਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੨੧੦. **ਖੇਲ਼ੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖੇ ਫੇਣਮਿਸ੍ਸਾ ਆਪੋਧਾਤੁ। ਸੋ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੋ ਫੇਣਵਣ੍ਣੋ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਫੇਣਸਣ੍ਠਾਨੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲ਼ਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੁਯ੍ਹ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਠਿਤੋ। ਨ ਚੇਸ ਏਤ੍ਥ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਤਥਾਰੂਪਮਾਹਾਰਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਉਣ੍ਹਤਿਤ੍ਤਕਟੁਕਲੋਣਮ੍ਬਿਲਾਨਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਖੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਯਦਾ ਵਾ ਨੇਸਂ ਹਦਯਂ ਆਗਿਲਾਯਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ ਖੇਲ਼ੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲ਼ਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੁਯ੍ਹ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਅਗ੍ਗਜਿਵ੍ਹਾਯ ਚੇਸ ਤਨੁਕੋ ਹੋਤਿ, ਮੂਲਜਿਵ੍ਹਾਯ ਬਹਲ਼ੋ, ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪੁਥੁਕਂ ਵਾ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਨਦੀਪੁਲਿਨੇ ਖਤਕੂਪਕਸਲਿਲਂ ਵਿਯ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਵ ਤੇਮੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਖੇਲ਼ਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਵ।

੨੧੧. **ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ**ਤਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਤੋ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿ। ਸਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਵਣ੍ਣਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਨ ਚੇਸਾ ਏਤ੍ਥ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਥ ਖੋ

ਯਥਾ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਪਦੁਮਿਨਿਪਤ੍ਤੇ ਦਧਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਣ੍ਟਕੇਨ ਵਿਜ੍ਝੇਯਜ, ਅਥਾਨੇਨ ਛਿਦ੍ਦੇਨ ਦਧਿਮੁਤ੍ਤਂ ਗਲਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਪਤੇਯਜ, ਏਵਮੇਵ ਯਦਾ ਸਤ੍ਤਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰਉਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਤਧਾਤੁਖੋਭਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਨ੍ਤੋ ਸੀਸਤੋ ਪੂਤਿਸੇਮ੍ਹਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨਂ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਗਲਿਤ੍ਵਾ ਤਾਲੁਮਤ੍ਥਕਵਿਵਰੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਵਾ। ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਿਨਾ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਵ।

੨੧੨. **ਲਸਿਕਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਿਚ੍ਛਿਲਕੁਣਪਂ। ਸਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਕਣਿਕਾਰਨਿਯਜਾਸਵਣ੍ਣਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਟ੍ਠਿਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਚੇਸਾ ਮਨ੍ਦਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਕਟਕਟਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਰਾਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਞ੍ਚਰਤਿ। ਏਕਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤਸ੍ਸ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਬਹੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਨ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਕਟਕਟਾਯਨ੍ਤਿ, ਦੀਘਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਲਸਿਕਾਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਵ।

੨੧੩. **ਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਰਸਂ। ਤਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਮਾਸਖਾਰੋਦਕਵਣ੍ਣਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਉਦਕਕੁਮ੍ਭਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਉਦਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਵਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਂ। **ਵਤ੍ਥਿ** ਨਾਮ ਵਤ੍ਥਿ ਪੁਟੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਮੁਖੇ ਰਵਣਘਟੇ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਰਸੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ , ਏਵਮੇਵ ਸਰੀਰਤੋ ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਮਨਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਯਮ੍ਹਿ ਚ ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਰਿਤੇ ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੋਮਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੂਹਨਂ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਤ੍ਥਿਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਨ ਚੇਵ ਮੁਤ੍ਤਭਾਗੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋਵ।

੨੧੪. ਏਵਞ੍ਹਿ ਕੇਸਾਦਿਕੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਨਾਤਿਸੀਘਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਗਨ੍ਧਾਸਯੋਕਾਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਤਿ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਵਸਾਨੇ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਵਣ੍ਣਾਨਂ ਕੁਸੁਮਾਨਂ ਏਕਸੁਤ੍ਤਕਗਨ੍ਥਿਤਂ ਮਾਲਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਮਿਵ ਪਾਕਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾਤਿ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਾਵ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਕਥਾਯਂ ''ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਕੇਸਾਤਿ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਾਕਟੀਭੂਤੇਸੁ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਰਾਸਿਵਸੇਨੇਵ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਮਾਨਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪਮਾਨਮਿਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਅਥਸ੍ਸ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਸਾਦੀਨਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਏਕੋਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਯੋਗਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਕਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨੇਕੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਝਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਯੋਗਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ

ਮਲ੍ਲਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਗਣਨਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ।

ਸੋ ਕਿਰਾਯਸ੍ਮਾ ਦੀਘਭਾਣਕਅਭਯਤ੍ਥੇਰੰ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ ਅਭਯ, ਇਮੰ ਤਾਵ ਪਞ੍ਹੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਹ – ''ਮਲ੍ਲਕਤ੍ਥੇਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਲਾਭੀ। ਸਚੇ ਰਤ੍ਤਿੰ ਏਕੰ, ਦਿਵਾ ਏਕੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤਿਰੇਕਦ੍ਧਮਾਸੇਨ ਪੁਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਚੇ ਪਨ ਦੇਵਸਿਕੰ ਏਕੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤਿਰੇਕਮਾਸੇਨ ਪੁਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਮਾਨਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਸਤਿਬਲੇਨ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਕਾਯਗਤਾਸਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਨੰ ਅਰਤਿ ਸਹਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਰਤਿੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਨੰ ਭਯਭੇਰਵੰ ਸਹਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭਯਭੇਰਵੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ...ਪੇ॰... ਪਾਣਹਰਾਨੰ ਅਧਿਵਾਸਕਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੯)। ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣਭੇਦੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੯)।

> ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
> ਏਵੰ ਅਨੇਕਾਨਿਸੰਸੰ, ਇਮੰ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਨ੍ਤਿ॥

ਇਦੰ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖੰ।

ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੨੧੫. ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਤੰ ਭਗਵਤਾ ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਵ ਪਣੀਤੋ ਚ ਅਸੇਚਨਕੋ ਚ ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਠਾਨਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਸੰਸਿਤ੍ਵਾ –

> ''ਕਥੰ ਭਾਵਿਤੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿ ਕਥੰ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਵ ਪਣੀਤੋ ਚ ਅਸੇਚਨਕੋ ਚ ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਠਾਨਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤਿ। ਦੀਘੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੀਘੰ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਰਸ੍ਸੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਰਸ੍ਸੰ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਰਸ੍ਸੰ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪੀਤਿਪਟਿਸੰਵੇਦੀ... ਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦੀ... ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸੰਵੇਦੀ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੰ... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸੰਵੇਦੀ... ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ... ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ... ਵਿਮੋਚਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ... ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ –

ਏਵੰ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਯੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੨੧੬. ਕਥਂ ਭਾਵਿਤੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਸਮਾਧੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਭਾਵਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਮਜਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। **ਭਾਵਿਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਮਜਤਾਯ ਪੁਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਕਥਂ ਬਹੁਲੀਕਤੋ...ਪੇ॰... ਵੂਪਸਮੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤੋ ਵਾ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਾ ਸਮਾਧਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿ। **ਬਹੁਲੀਕਤੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਤੋ। **ਸਨ੍ਤੋਚੇਵ ਪਣੀਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਵ ਪਣੀਤੋ ਚੇਵ। ਉਭਯਤ੍ਥ ਏਵ ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਯਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕੇਵਲਂ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਣੀਤਞ੍ਚ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਨੇਵ ਸਨ੍ਤਂ ਨ ਪਣੀਤਂ, ਨ ਏਵਂ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਸਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਪਣੀਤੋ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਪਿ ਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਪਟਿਵੇਧਸਙ੍ਖਾਤਅਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਾਯਪਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਣੀਤਤਾਯਪਿ ਪਣੀਤੋ ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰੋ, ਅਙ੍ਗਪਣੀਤਤਾਯਪੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਵ ਪਣੀਤੋ ਚਾ''ਤਿ।

ਅਸੇਚਨਕੋ ਚ ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਸ੍ਸ ਸੇਚਨਨ੍ਤਿ **ਅਸੇਚਨਕੋ,** ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੋ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਆਵੇਣਿਕੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਸਨ੍ਤਤਾ। ਆਦਿਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਪਣੀਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਅਸੇਚਨਕੋਤਿ ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ ਓਜਵਨ੍ਤੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਮਧੁਰੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਯਂ **ਅਸੇਚਨਕੋ ਚ,** ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਕ੍ਖਣੇ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੇ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੇ। **ਪਾਪਕੇ**ਤਿ ਲਾਮਕੇ। **ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਠਾਨਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਖਣੇਨੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ। **ਵੂਪਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਸਮੇਤਿ। ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ। ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਕੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਭਾਵਿਤੋ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਵ...ਪੇ॰... ਵੂਪਸਮੇਤੀਤਿ।

੨੧੭. ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਧ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸਾਸਨਪਰਿਦੀਪਨੋ ਅਞ੍ਞਸਾਸਨਸ੍ਸ ਤਥਾਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੋ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯)। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ।

ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ...ਪੇ॰... **ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਨੁਵਿਸਟਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਕੂਟਗੋਣਯੁਤ੍ਤਰਥੋ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਥਮੇਵ ਧਾਵਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗੋਪੋ ਕੂਟਧੇਨੁਯਾ ਸਬ੍ਬਂ ਖੀਰਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਕੂਟਵਚ੍ਛਂ ਦਮੇਤੁਕਾਮੋ ਧੇਨੁਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਥਮ੍ਭਂ ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯੋਤ੍ਤੇਨ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ, ਅਥਸ੍ਸ ਸੋ ਵਚ੍ਛੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਮੇਵ ਥਮ੍ਭਂ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਿਨਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਰਸਪਾਨਵਡ੍ਢਿਤਂ ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਂ ਦਮੇਤੁਕਾਮੇਨ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਂ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਵਾ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਥਮ੍ਭੇ ਸਤਿਯੋਤ੍ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਚਿਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਲਭਮਾਨਂ ਸਤਿਯੋਤ੍ਤਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਤਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਚੇਵ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਚ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

‘‘ਯਥਾ ਥਮ੍ਭੇ ਨਿਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ, ਵਚ੍ਛੰ ਦਮੰ ਨਰੋ ਇਧ।
ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯੇਵੰ ਸਕੰ ਚਿੱਤੰ, ਸਤਿਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਦਲ੍ਹੰ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੭)।

ਏਵਮਸ੍ਸੇਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ ‘‘ਇਦਮਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਦੀਪਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਭੇਦੇ ਮੁਦ੍ਧਭੂਤੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਸੱਦਸਮਾਕੁਲੰ ਗਾਮਨ੍ਤੰ ਅਪਰਿੱਚਜਿਤ੍ਵਾ ਨ ਸੁਕਰੰ ਭਾਵੇਤੁੰ, ਸੱਦਕਣ੍ਟਕੱਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ। ਅਗਾਮਕੇ ਪਨ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸੁਕਰੰ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਨਾਪਾਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬੱਤੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅੱਗਫਲੰ ਅਰਹੱਤੰ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ। ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਵੱਤੁਵਿੱਜਾਚਰਿਯੋ ਵਿਯ ਹਿ ਭਗਵਾ, ਸੋ ਯਥਾ ਵੱਤੁਵਿੱਜਾਚਰਿਯੋ ਨਗਰਭੂਮਿੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਤ੍ਥ ਨਗਰੰ ਮਾਪੇਥਾ’’ਤਿ ਉਪਦਿਸਤਿ, ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਚ ਨਗਰੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ ਰਾਜਕੁਲਤੋ ਮਹਾਸੱਕਾਰੰ ਲਭਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਉਪਦਿਸਤਿ, ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁੱਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਕਮੇਨ ਅਰਹੱਤੇ ਪੱਤੇ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਸੱਕਾਰੰ ਲਭਤਿ।

ਅਯੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੀਪਿਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਹਾਦੀਪਿਰਾਜਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤਿਣਗਹਨੰ ਵਾ ਵਨਗਹਨੰ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਗਹਨੰ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਵਨਮਹਿੰਸਗੋਕਣ੍ਣਸੂਕਰਾਦਯੋ ਮਿਗੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਯੰ ਅਰਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾੱਕਮੇਨ ਸੋਤਾਪੱਤਿਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹੱਤਮੱਗੇ ਚੇਵ ਅਰਿਯਫਲਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

‘‘ਯਥਾਪਿ ਦੀਪਿਕੋ ਨਾਮ, ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਤੀ ਮਿਗੇ।
ਤਥੇਵਾਯੰ ਬੁਦ੍ਧਪੁੱਤੋ, ਯੁੱਤਯੋਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ।
ਅਰਞ੍ਞੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾਨ, ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਫਲਮੁੱਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੭)।

ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਰੱਕਮਜਵਯੋੱਗਭੂਮਿੰ ਅਰਞ੍ਞਸੇਨਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੨੧੮. ਤਤ੍ਥ **ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਚ, ‘‘ਆਰਞ੍ਞਕੰ ਨਾਮ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕੰ ਪੱਚ੍ਛਿਮ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪) ਚ ਏਵੰ ਵੁੱਤਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਰਞ੍ਞੇਸੁ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖੰ ਅਰਞ੍ਞੰ ਗਤੋ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਮੀਪੰ ਗਤੋ। **ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਵਿਵਿੱਤੋਕਾਸੰ ਗਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਸੱਤਵਿਧਸੇਨਾਸਨਗਤੋਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋਤਿ ਵੱਤੁੰ ਵੱਟਤਿ।

ਏਵਮਸ੍ਸ ਉਤੁੱਤਯਾਨੁਕੂਲੰ ਧਾਤੁਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਞ੍ਚ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਉਪਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧੱਚਪਕ੍ਖਿਕੰ ਸਨ੍ਤੰ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੋ **ਨਿਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਆਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਨਿਸੱਜਾਯ ਦਲ੍ਹਭਾਵੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਪਵੱਤਨਸੁਖਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹੂਪਾਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ

ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨੰ। **ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਸਰੀਰੰ ਉਜੁਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੇ ਕੋਟਿਯਾ ਕੋਟਿੰ ਪਟਿਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਮ੍ਮਮੰਸਨ੍ਹਾਰੂਨਿ ਨ ਪਣਮਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਾ ਤੇਸੰ ਪਣਮਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਫਾਤਿੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਠਪਯਿਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਪਰੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ। **ਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੪) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨੰ ਸਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ।

੨੧੯. ਸੋ ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤੀਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਤਿੰ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਸਤੋ ਏਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤਿ, ਸਤੋਕਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤੋਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਦੀਘੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ** ''ਸੋ ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** –

> ''ਬਾਤ੍ਤਿੰਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੫)।

ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਦੀਘੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸੰ ਪਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਾਤੋ। **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਨਵਾਤੋਤਿ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਪਠਮੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਵਾਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਰਵਾਤੋ ਸੁਖੁਮਰਜੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਤਾਲੁੰ ਆਹਚ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਾ ਪਨ ਤੇਸੰ ਦੀਘਰਸ੍ਸਤਾ, ਸਾ ਅਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਓਕਾਸਦ੍ਧਾਨੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਉਦਕੰ ਵਾ ਵਾਲਿਕਾ ਵਾ ''ਦੀਘਮੁਦਕੰ ਦੀਘਾ ਵਾਲਿਕਾ, ਰਸ੍ਸਮੁਦਕੰ ਰਸ੍ਸਾ ਵਾਲਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾਪਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਹਤ੍ਥਿਸਰੀਰੇ ਚ ਅਹਿਸਰੀਰੇ ਚ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦੀਘੰ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਸਣਿਕੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਣਿਕਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੀਘਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੁਨਖਸਸਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਰਸ੍ਸੰ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਸੀਘੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੀਘਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਨ ਕੇਚਿ ਹਤ੍ਥਿਅਹਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤਿ ਚ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤਿ ਚ। ਕੇਚਿ ਸੁਨਖਸਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਰਸ੍ਸੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਕਾਲਵਸੇਨ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਚ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ''ਦੀਘਾ'' ਇਤ੍ਤਰਮਦ੍ਧਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਚ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ ਚ ''ਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਚ ''ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਾਮਿ, ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਪਜਾਨਤੋ ਚਸ੍ਸ ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੬) –

> ''ਕਥੰ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸੰ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ। ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਾਸੰ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ। ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੰ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੰ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸੰ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਦੀਘੰ

ਪਸ੍ਸਾਸਂ…ਪੇ॰… ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ…ਪੇ॰… ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਏਸ ਨਯੋ ਰਸ੍ਸਪਦੇਪਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਯਥਾ ਏਤ੍ਥ ''ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧ ''ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਰਸ੍ਸਵਸੇਨ ਯਾਵ ''ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ, ਤਾਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਅਯਂ ਅਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨ ਇਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਚ ਇਮੇਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦੀਘਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ…ਪੇ॰… ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਪਜਾਨਤੋ ਚਸ੍ਸ –

ਦੀਘੋ ਰਸ੍ਸੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸੋ,
ਪਸ੍ਸਾਸੋਪਿ ਚ ਤਾਦਿਸੋ।
ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਣ੍ਣਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ,
ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫)।

੨੨੦. ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ…ਪੇ॰… ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਕਾਯਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਸਕਲਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਸਤਿ ਚ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਵਿਸਟੇ ਅਸ੍ਸਾਸਕਾਯੇ ਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯੇ ਵਾ ਆਦਿ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਸੋ ਆਦਿਮੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਕਿਲਮਤਿ। ਏਕਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਏਕਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਂ। ਸੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਆਦਿਮਜ੍ਝੇ ਕਿਲਮਤਿ। ਏਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਿਲਮਤਿ, ਤਾਦਿਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – ''ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ…ਪੇ॰… ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਘਟਤਿ ਵਾਯਮਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰੋ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿ, ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ। ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਕੇਵਲਂ ਅਸ੍ਸਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦੀਸੁ ਯੋਗੋ ਕਰਣੀਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਂ

ਵਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਨੋ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨਾਗਤਵਚਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਆਰੋਪਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ…ਪੇ॰… ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਏਵਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾ ਚ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਕਾਯੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਦਰਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤੇ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਲਵਤਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਿਕਾ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਮੁਖੇਨ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਦਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤੇ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਸੁਖੁਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਿਚੇਤਬ੍ਬਤਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ, ਪਬ੍ਬਤਾ ਵਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ, ਮਹਾਭਾਰਂ ਵਾ ਸੀਸਤੋ ਓਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਿਕਾ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਮੁਖੇਨ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਦਾ ਪਨੇਸ ਤਂ ਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਚ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਅਲ੍ਲਸਾਟਕਂ ਹਦਯੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਤਾਯ ਛਾਯਾਯ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਸੁਖੁਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਿਚੇਤਬ੍ਬਤਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਕਾਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਵਿਚੇਤਬ੍ਬਤਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਮੀ''ਤਿ ਆਭੋਗਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਮਨਸਿਕਾਰਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸੁਖੁਮੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

> ''ਸਾਰਦ੍ਧੇ ਕਾਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।
> ਅਸਾਰਦ੍ਧਮ੍ਹਿ ਕਾਯਮ੍ਹਿ, ਸੁਖੁਮਂ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫)।

੨੨੧. ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਅਤਿਸੁਖੁਮੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ। ਇਦਂ ਤਾਵ **ਦੀਘਭਾਣਕਸਂਯੁਤ੍ਤਭਾਣਕਾਨਂ** ਮਤਂ।

ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਸੁਖੁਮੋਤਿ ਏਵਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਹੇਟ੍ਠਿਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਪਿ ਸੁਖੁਮਤਰਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਨ ਮਤੇਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ **ਸਮਥੇ** ਨਯੋ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਂ ਪਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਉਪਾਦਾਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਸਕਲਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਅਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਰੂਪਾਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖੁਮੋ। ਸੋਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖੁਮੋ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾ ਚ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭੧) ਪਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚੋਦਨਾਸੋਧਨਾਹਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ –

‘‘ਕਥਂ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਯਥਾਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਨਮਨਾ, ਵਿਨਮਨਾ, ਸਨ੍ਨਮਨਾ, ਪਣਮਨਾ, ਇਞ੍ਜਨਾ, ਫਨ੍ਦਨਾ, ਚਲਨਾ, ਕਮ੍ਪਨਾ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨ ਆਨਮਨਾ, ਨ ਵਿਨਮਨਾ, ਨ ਸਨ੍ਨਮਨਾ, ਨ ਪਣਮਨਾ, ਅਨਿਞ੍ਜਨਾ, ਅਫਨ੍ਦਨਾ, ਅਚਲਨਾ, ਅਕਮ੍ਪਨਾ ਸਨ੍ਤਂ ਸੁਖੁਮਂ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

‘‘ਇਤਿ ਕਿਰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਨਂ ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪਿ।

‘‘ਇਤਿ ਕਿਰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪਿ। ਯਥਾ ਕਥਂ ਵਿਯ?

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕਂਸੇ ਆਕੋਟਿਤੇ ਪਠਮਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਸਦ੍ਦੇ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੁਖੁਮਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਸੁਖੁਮਕੇ ਸਦ੍ਦੇ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਠਮਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੁਖੁਮਕਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਸੁਖੁਮਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ, ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ, ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ’’ਤਿ।

ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੨੨. ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਮੇਵ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਤੀਣਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਆਨਾਪਾਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਕਾਮੇਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸੀਲਪਰਿਸੋਧਨਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਞ੍ਚਸਨ੍ਧਿਕਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਪਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਯੋ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਪ੍ਪਨਾ, ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਗ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਾ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਅਪ੍ਪਨਾ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਲਕ੍ਖਣਂ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ। ''ਏਵਂਲਕ੍ਖਣਮਿਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਭਾਵੂਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਸਨ੍ਧਿਕਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ, ਆਚਰਿਯਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਹੇਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਥੋਕਂ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਬਹੁਕਾਲਂ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਸਨ੍ਧਿਕਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੇਨ ਕਤਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹਤੋ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਇਦਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿ –

੨੨੩.ਗਣਨਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾ, ਫੁਸਨਾ ਠਪਨਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ।
ਵਿਵਟ੍ਟਨਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਟਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਗਣਨਾ**ਤਿ ਗਣਨਾਯੇਵ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਵਹਨਾ। **ਫੁਸਨਾ**ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ। **ਠਪਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। **ਵਿਵਟ੍ਟਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਫਲਂ। **ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਟਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ।

ਤਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਗਣਨਾਯ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ । ਗਣੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਦਸਨ੍ਨਂ ਉਪਰਿ ਨ ਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਖਣ੍ਡਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਵਜੇ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਗੋਗਣੋ ਵਿਯ। ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿ ਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਣਨਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਖਣ੍ਡਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਦੋਸੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਗਣੇਤਬ੍ਬਂ।

ਗਣੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਪਠਮਂ ਦਨ੍ਧਗਣਨਾਯ **ਧਞ੍ਞਮਾਪਕਗਣਨਾਯ** ਗਣੇਤਬ੍ਬਂ। ਧਞ੍ਞਮਾਪਕੋ ਹਿ ਨਾਲ਼ਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ''ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਓਕਿਰਤਿ। ਪੁਨ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਚਵਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ''ਏਕਂ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇਤਿਆਦੀਸੁ। ਏਵਮੇਵ ਇਮਿਨਾਪਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਕਂ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ''ਦਸ ਦਸਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਵ ਗਣੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਗਣਯਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਚ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਥਾਨੇਨ ਤਂ ਦਨ੍ਧਗਣਨਂ ਧਞ੍ਞਮਾਪਕਗਣਨਂ ਪਹਾਯ ਸੀਘਗਣਨਾਯ **ਗੋਪਾਲਕਗਣਨਾਯ** ਗਣੇਤਬ੍ਬਂ। ਛੇਕੋ ਹਿ ਗੋਪਾਲਕੋ ਸਕ੍ਖਰਾਦਯੋ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਦਣ੍ਡਹਤ੍ਥੋ ਪਾਤੋਵ ਵਜਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਾਵੋ ਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਲਿਘਤ੍ਥਮ੍ਭਮਤ੍ਥਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂਯੇਵ ਗਾਵਿਂ ਏਕਾ ਦ੍ਵੇਤਿ ਸਕ੍ਖਰਂ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਣੇਤਿ। ਤਿਯਾਮਰਤ੍ਤਿਂ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਥਗੋਗਣੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਘਂਸਨ੍ਤੋ ਵੇਗੇਨ ਵੇਗੇਨ ਪੁਞ੍ਜਪੁਞ੍ਜੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਸੋ ਵੇਗੇਨ ਵੇਗੇਨ ''ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਦਸਾ''ਤਿ ਗਣੇਤਿਯੇਵ, ਏਵਮਿਮਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਗਣਯਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਤੋਨੇਨ ''ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ

ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂਯੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਛ। ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਛ ਸਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠ, ਨਵ, ਦਸਾ’’ਤਿ ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਗਣੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਗਣਨਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਗਣਨਬਲੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਅਰਿਤ੍ਤੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਚਣ੍ਡਸੋਤੇ ਨਾਵਾਟ੍ਠਪਨਮਿਵ।

ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਗਣਯਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਥ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਵਾਤਂ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਗੇਨ ਵੇਗੇਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਨਵਾਤੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵੇਸਯਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਵਾਤਬ੍ਭਾਹਤਂ ਮੇਦਪੂਰਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨੀਹਰਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੇ ਪਨ ਸਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਵਾਤਂ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਗੇਨ ਵੇਗੇਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ।

ਕੀਵਚਿਰਂ ਪਨੇਤਂ ਗਣੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਯਾਵ ਵਿਨਾ ਗਣਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਬਹਿਵਿਸਟਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤਿਸਣ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂਯੇਵ ਹਿ ਗਣਨਾਤਿ।

੨੨੪. ਏਵਂ ਗਣਨਾਯ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ** ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾ** ਨਾਮ ਗਣਨਂ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਤਿਯਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਅਨੁਗਮਨਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨੁਗਮਨਵਸੇਨ। ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਵਾਤਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਭਿ ਆਦਿ, ਹਦਯਂ ਮਜ੍ਝਂ, ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਸਨਵਾਤਸ੍ਸ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ ਆਦਿ, ਹਦਯਂ ਮਜ੍ਝਂ ਨਾਭਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਰਦ੍ਧਾਯ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਇਞ੍ਜਨਾਯ ਚ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚਾ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੭)।

ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿਚ ਖੋ **ਫੁਸਨਾਵਸੇਨ** ਚ **ਠਪਨਾਵਸੇਨ** ਚ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਗਣਨਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਵਸੇਨ ਵਿਯ ਹਿ ਫੁਸਨਾਠਪਨਾਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪਨ ਗਣੇਨ੍ਤੋ ਗਣਨਾਯ ਚ ਫੁਸਨਾਯ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਣਨਂ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਚ ਫੁਸਨਾਯ ਚ ਠਪਨਾਯ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਪਙ੍ਗੁਲਦੋਵਾਰਿਕੂਪਮਾਹਿ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਕਕਚੂਪਮਾਯ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੨੫. ਤਤ੍ਰਾਯਂ **ਪਙ੍ਗੁਲੋਪਮਾ** – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਙ੍ਗੁਲੋ ਦੋਲਾਯ ਕੀਲ਼ਤਂ ਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦੋਲਂ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਦੋਲਾਥਮ੍ਭਮੂਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਕਮੇਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੋਲਾਫਲਕਸ੍ਸ ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ ਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਉਭੋਕੋਟਿਮਜ੍ਝਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਵਟੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਵਸੇਨ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਥਮ੍ਭਮੂਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਦੋਲਂ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿਯਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਕਮੇਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਵਟੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਪਙ੍ਗੁਲੋਪਮਾ।

੨੨੬. ਅਯਂ ਪਨ **ਦੋਵਾਰਿਕੂਪਮਾ** – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੋਵਾਰਿਕੋ ਨਗਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਪੁਰਿਸੇ ‘‘ਕੋ ਤ੍ਵਂ, ਕੁਤੋ ਵਾ ਆਗਤੋ, ਕੁਹਿਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਸਿ, ਕਿਂ ਵਾ ਤੇ ਹਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਨ ਵੀਮਂਸਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਭਾਰਾ, ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂਯੇਵ ਪਨ ਵੀਮਂਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠਵਾਤਾ ਚ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਵਾਤਾ ਚ ਨ ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯੇਵ ਭਾਰਾਤਿ ਅਯਂ ਦੋਵਾਰਿਕੂਪਮਾ।

੨੨੭. **ਕਕਚੂਪਮਾ** ਪਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।
ਅਜਾਨਤੋ ਚ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਭਾਵਨਾ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

''ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।
ਜਾਨਤੋ ਚ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਭਾਵਨਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੯)।

''ਕਥਂ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਕਕਚੇਨ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। ਰੁਕ੍ਖੇ ਫੁਟ੍ਠਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ। ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੇ ਫੁਟ੍ਠਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਵਾ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਚ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤਮਂ **ਪਧਾਨਂ**? ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ ਪਧਾਨਂ। ਕਤਮੋ **ਪਯੋਗੋ**? ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਪਯੋਗੋ। ਕਤਮੋ **ਵਿਸੇਸੋ**? ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਂਯੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਏਵਂ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੯)।

''ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਯਸ੍ਸ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਸੁਭਾਵਿਤਾ।
ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਪਰਿਚਿਤਾ, ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤਾ।
ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਪਭਾਸੇਤਿ, ਅਬ੍ਭਾ ਮੁਤ੍ਤੋਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾ''ਤਿ॥ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੦)।

ਅਯਂ ਕਕਚੂਪਮਾ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਆਗਤਾਗਤਵਸੇਨ ਅਮਨਸਿਕਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੨੮. ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਵਸੇਸਝਾਨਙ੍ਗਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਠਪਨਾ ਚ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਨ ਗਣਨਾਵਸੇਨੇਵ ਮਨਸਿਕਾਰਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਕਾਯਦਰਥੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲਹੁਕਂ ਹੋਤਿ, ਸਰੀਰਂ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ ਮਞ੍ਚੇ ਵਾ ਪੀਠੇ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤੋ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਓਨਮਤਿ, ਵਿਕੂਜਤਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ ਵਲਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਸੀਦਤੋ ਨੇਵ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਓਨਮਤਿ, ਨ ਵਿਕੂਜਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ ਵਲਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੂਲਪਿਚੁਪੂਰਿਤਂ ਵਿਯ

ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਲਹੁਕੋ ਹੋਤਿ। ਏ੨ਮੇ੨ ਗਣਨਾ੨ਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੋਧ੨ਸੇਨ ਕਾਯਦਰਥੇ ੨ੂਪਸਨ੍ਤੇ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲਹੁਕੰ ਹੋਤਿ, ਸਰੀਰੰ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ੨ਿਯ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਸੁਖੁਮਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪ੨ਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਅਪਰਾਪਰੰ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪ੨ਤ੍ਤਤਿਯੇ੨। ਕਥੰ? ਯਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਤਿਯਾ ਲੋਹਸਲਾਕਾਯ ਕੰਸਥਾਲੰ ਆਕੋਟੇਯ੍ਯ, ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਮਹਾਸਦ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪ੨ਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਸਦ੍ਦੇ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਅਪਰਾਪਰੰ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪ੨ਤ੍ਤਤੇ੨, ਏ੨ਨ੍ਤਿ ੨ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ੨ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿਚੇਤੰ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕੰਸੇ ਆਕੋਟਿਤੇ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭੧) ੨ਿਤ੍ਥਾਰੋ।

੨੨੯. ਯਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ੨ਿਭੂਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਇਦੰ। ਇਦੰ ਪਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਭਾ੨ੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏ੨ੰ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੰ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍੨ਾ ਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਕਿੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ? ''ਆਚਰਿਯੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ੨ਾ, ''ਨਟ੍ਠੰ ਦਾਨਿ ਮੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ੨ਾ ਨ ੨ੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਇਰਿਯਾਪਥੰ ੨ਿਕੋਪੇਤ੍੨ਾ ਗਚ੍ਛਤੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨ੨ਨ੨ਮੇ੨ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨੇ੨ ਦੇਸਤੋ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਆਹਰਣੂਪਾਯੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਭਾ੨ੰ ਞਤ੍੨ਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਇਮੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਨਾਮ ਕਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਸ੍ਸ ੨ਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਸ੍ਸ ੨ਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਅਥੇ੨ੰ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਾ ਇਮੇ ਅਨ੍ਤੋਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਦਕੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਅਸਞ੍ਞੀਭੂਤਾਨੰ, ਮਤਾਨੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ, ਰੂਪਾਰੂਪਭ੨ਸਮਙ੍ਗੀਨੰ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਞਤ੍੨ਾ ਏ੨ੰ ਅਤ੍ਤਨਾ੨ ਅਤ੍ਤਾ ਪਟਿਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ ''ਨਨੁ ਤ੍੨ੰ, ਪਣ੍ਡਿਤ, ਨੇ੨ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤੋ, ਨ ਉਦਕੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ, ਨ ਅਸਞ੍ਞੀਭੂਤੋ, ਨ ਮਤੋ, ਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਰੂਪਾਰੂਪਭ੨ਸਮਙ੍ਗੀ, ਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ। ਅਤ੍ਥਿਯੇ੨ ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਤਾਯ ਪਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਸੀ''ਤਿ। ਅਥਾਨੇਨ ਪਕਤਿਫੁਟ੍ਠ੨ਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍੨ਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪ੨ਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਹਿ ਦੀਘਨਾਸਿਕਸ੍ਸ ਨਾਸਾਪੁਟੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਪ੨ਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਰਸ੍ਸਨਾਸਿਕਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠੰ। ਤਸ੍ਮਾਨੇਨ ਇਮੰ ਨਾਮ ਠਾਨੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਮੇ੨ ਹਿ ਅਤ੍ਥ੨ਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ੨ੁਤ੍ਤੰ ਭਗ੨ਤਾ – ''ਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖ੨ੇ, ਮੁਟ੍ਠਸਤਿਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਭਾ੨ਨੰ ੨ਦਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੯; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੯੨)।

੨੩੦. ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸੇ੨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਪਨ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਰੁਕੰ ਗਰੁਕਭਾ੨ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨੰਯੇ੨ ਮਨਸਿਕਾਰਭੂਮਿਭੂਤੰ, ਨ ਚੇ੨ ਇਤ੍ਤਰੰ, ਨ ਚ ਇਤ੍ਤਰਸਤ੍ਤਸਮਾਸੇ੨ਿਤੰ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਮਨਸਿ ਕਰੀਯਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਞ੍ਚੇ੨ ਹੋਤਿ ਸੁਖੁਮਞ੍ਚ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਬਲ੨ਤੀ ਸਤਿ ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਥਾ ਹਿ ਮਟ੍ਠਸਾਟਕਸ੍ਸ ਤੁਨ੍ਨਕਰਣਕਾਲੇ ਸੂਚਿਪਿ ਸੁਖੁਮਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੂਚਿਪਾਸ੨ੇਧਨਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰੰ, ਏ੨ਮੇ੨ ਮਟ੍ਠਸਾਟਕਸਦਿਸਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਭਾ੨ਨਾਕਾਲੇ ਸੂਚਿਪਟਿਭਾਗਾ ਸਤਿਪਿ, ਸੂਚਿਪਾਸ੨ੇਧਨਪਟਿਭਾਗਾ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਿ ਬਲ੨ਤੀ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਹਿ ਚ ਪਨ ਸਤਿਪਞ੍ਞਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨ ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਕਤਿਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਥਾ ਪਨ ਕਸ੍ਸਕੋ ਕਸਿੰ ਕਸਿਤ੍੨ਾ ਬਲੀਬਦ੍ਦੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍੨ਾ ਗੋਚਰਮੁਖੇ ਕਤ੍੨ਾ ਛਾਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ੨ਿਸ੍ਸਮੇਯ੍ਯ, ਅਥਸ੍ਸ ਤੇ ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ ੨ੇਗੇਨ ਅਟ੨ਿੰ ਪ੨ਿਸੇਯ੍ਯੁੰ। ਯੋ ਹੋਤਿ ਛੇਕੋ ਕਸ੍ਸਕੋ, ਸੋ ਪੁਨ ਤੇ ਗਹੇਤ੍੨ਾ ਯੋਜੇਤੁਕਾਮੋ ਨ ਤੇਸੰ ਅਨੁਪਦੰ ਗਨ੍ਤ੍੨ਾ ਅਟ੨ਿੰ ਆਹਿਣ੍ਡਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਰਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਤੋਦਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍੨ਾ ਉਜੁਕਮੇ੨ ਤੇਸੰ ਨਿਪਾਤਨਤਿਤ੍ਥੰ ਗਨ੍ਤ੍੨ਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ੨ਾ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ

ਵਾ, ਅਥ ਤੇ ਗੋਣੇ ਦਿਵਸਭਾਗਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਾਤਨਤਿਤ੍ਥਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਚ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਸ੍ਮਿਯਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਤੋਦੇਨ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨ ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਕਤਿਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਤਿਰਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਪਤੋਦਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਕਤਿਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਤੇ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਨਤਿਤ੍ਥੇ ਵਿਯ ਗੋਣਾ। ਤਤੋਨੇਨ ਸਤਿਰਸ੍ਮਿਯਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪਤੋਦੇਨ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੧. ਤਸ੍ਸੇਵਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਸਦਿਸਂ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਯਮਾਨੋ ਤੂਲਪਿਚੁ ਵਿਯ ਕਪ੍ਪਾਸਪਿਚੁ ਵਿਯ ਵਾਤਧਾਰਾ ਵਿਯ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਹੁ।

ਅਯਂ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**, ਇਦਞ੍ਹਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਤਾਰਕਰੂਪਂ ਵਿਯ ਮਣਿਗੁਲ਼ਿਕਾ ਵਿਯ ਮੁਤ੍ਤਾਗੁਲ਼ਿਕਾ ਵਿਯ ਚ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਖਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਾਸਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਦਾਰੁਸਾਰਸੂਚਿ ਵਿਯ ਚ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਦੀਘਪਾਮਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਕੁਸੁਮਦਾਮਂ ਵਿਯ ਧੂਮਸਿਖਾ ਵਿਯ ਚ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਤ੍ਥਤਂ ਮਕ੍ਕਟਕਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਵਲਾਹਕਪਟਲਂ ਵਿਯ ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫਂ ਵਿਯ ਰਥਚਕ੍ਕਂ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਯ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤਂ ਯਥਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ ਏਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕੀਦਿਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕੋ ''ਮਯ੍ਹਂ ਮਹਤੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਨਦੀ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿ ਆਹ। ਅਪਰੋ ''ਮਯ੍ਹਂ ਏਕਾ ਵਨਰਾਜਿ ਵਿਯ''। ਅਞ੍ਞੋ ''ਮਯ੍ਹਂ ਏਕੋ ਸੀਤਚ੍ਛਾਯੋ ਸਾਖਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਫਲਭਾਰਭਰਿਤਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ। ਤੇਸਂ ਹਿ ਤਂ ਏਕਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵਂ ਏਕਮੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਞ੍ਞਜਞ੍ਹਿ ਏਤਂ ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪਭਵਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਅਸ੍ਸਾਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਸ੍ਸਾਸਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨਂ, ਨ ਉਪਚਾਰਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਚਾਰਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਨਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।
ਅਜਾਨਤੋ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਭਾਵਨਾ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

''ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।
ਜਾਨਤੋਵ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਭਾਵਨਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫)।

੨੩੨. ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ''ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿ। ਆਚਰਿਯੇਨ ਪਨ ਏਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ''ਏਵਂ ਹੋਤਿ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵੋਸਾਨਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨਿਰਾਸੋ ਵਿਸੀਦੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰੇਯੇਵ ਨਿਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ **ਦੀਘਭਾਣਕਾ**।

ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨਾਹੁ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ਅਥਾਨੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ । ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਇਤੋ ਪਭੁਤਿ ਠਪਨਾਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪੋਰਾਣੇਹਿ –

''ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਠਪਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਨਾਨਾਕਾਰਂ ਵਿਭਾਵਯਂ।
ਧੀਰੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ, ਸਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਬਨ੍ਧਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫)।

ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤਮੇਵ। ਅਥਾਨੇਨ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨੇਵ ਵਣ੍ਣਤੋ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹੇਸਿਯਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਗਬ੍ਭੋ ਵਿਯ ਕਸ੍ਸਕੇਨ ਸਾਲਿਯਵਗਬ੍ਭੋ ਵਿਯ ਚ ਆਵਾਸਾਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਾਨੇਵ ਸਤ੍ਤ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਸੇਵਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧੁਕੰ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਨੰ ਏਵੰ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਗਮਯਿਤ੍ਵਾ ਦਸਵਿਧੰ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ, ਵੀਰਿਯਸਮਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਘਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

੨੩੩. ਏਵੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾਵਿਵਟ੍ਟਨਾ**ਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ** ਪਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਤਦੇਵ ਝਾਨੰ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਪਗੁਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਮਰੂਪੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਕਥੰ? ਸੋ ਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸਮੁਦਯੋ ਕਰਜਕਾਯੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਾਰਗਗ੍ਗਰਿਯਾ ਧਮਮਾਨਾਯ ਭਸ੍ਤਞ੍ਚ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਤਜ੍ਜੰ ਵਾਯਾਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਾਤੋ ਸਞ੍ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਕਾਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਤਿ। ਤਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਚ ਕਾਯਞ੍ਚ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਅਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਪਰਤੋ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੰ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਚ ਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੀਸੁਪਿ ਅਦ੍ਧਾਸੁ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਆਰਬ੍ਭ ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਤਰਤਿ। ਵਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖੋ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਓਭਾਸਾਦਯੋ ਦਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਯ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣੰ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦਯੰ ਪਹਾਯ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਵਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਭੇਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚਸ੍ਸ ਗਣਨੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੩੪. ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਨਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪਦਵਣ੍ਣਨਾਨਯੇਨੇਵ ਤੇਸੰ ਏਵੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੀਤਿਪਟਿਸੰਵੇਦੀਤਿ ਪੀਤਿੰ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ।

ਕਥੰ **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ** ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਥੰ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**? ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਪੀਤਿੰ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭੨) –

> ‘‘ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਰਸ੍ਸੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਰਸ੍ਸੰ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ

> ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੋ ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਅਵਸੇਸਪਦਾਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦਮ੍ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਝਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ**, ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ। ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀਪਦੇ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੁਖਾਨਿ ਕਾਯਿਕਞ੍ਚ ਸੁਖਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭੩) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਪੀਤਿਪਦੇ ਪੀਤਿਸੀਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੁਖਪਦੇ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਵੇਦਨਾ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਦੇਸੁ ''ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩) ਵਚਨਤੋ ਸਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਏਵਂ **ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਯੇਨ** ਇਦਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੫. ਤਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਦੇਨ੍ਤੋ ਪਮੋਦੇਨ੍ਤੋ ਹਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਹਾਸੇਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦੋ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਚ।

ਕਥਂ **ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ**? ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪੀਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਮੋਦੇਤਿ ਪਮੋਦੇਤਿ। ਕਥਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ**? ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪੀਤਿਂ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪੀਤਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਮੋਦੇਤਿ ਪਮੋਦੇਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ''ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਮਾਦਹਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਂ ਆਦਹਨ੍ਤੋ ਸਮਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ। ਤਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਝਾਨਾਨਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਖਣਿਕਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ। ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਖਣਿਕਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਵਸੇਨਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਂ ਆਦਹਨ੍ਤੋ ਸਮਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ''ਸਮਾਦਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਮੋਚੇਨ੍ਤੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ, ਤਤਿਯੇਨ ਪੀਤਿਯਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਮੋਚੇਨ੍ਤੋ। ਤਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਝਾਨਾਨਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। ਸੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਤੋ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਤੋ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗਤੋ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮੁਦਯਤੋ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਸਤਿ ਚ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ **ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ** ਇਦਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੬. ਚਤੁਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕੇ ਪਨ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਭਾਵਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ**ਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵੋ ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਖਣਭਙ੍ਗੇਨ ਭੇਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਵਸੇਨ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂਭੂਤੋ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਚ ਇਧ ''ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਵਿਰਾਗਾ ਖਯਵਿਰਾਗੋ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਖਯਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣਭਙ੍ਗੋ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਮਗ੍ਗੋ ਚ। ਤਾਯ ਦੁਵਿਧਾਯਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਚ ''ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋਯੇਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਾਨੰ ਏਤਮਧਿਵਚਨੰ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹਿ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਸਙ੍ਖਤਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ** ਚੇਵ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮਗ੍ਗੋ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ** ਚੇਵ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਨ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਅਨੁਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ **ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਾਯ ਦੁਵਿਧਾਯਪਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਚ ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕੰ ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਪਨ ਤੀਣਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। ਏਵਂ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚ ਪਨ ਅਯੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ।

੨੩੭. ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿ ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਵ ਪਣੀਤੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਸਨ੍ਤਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਸਮਤ੍ਥਤਾਯਪਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਅਸੇਚਨਕਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਨੰ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਨਾਪਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧)।

ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਮੂਲਭਾਵੇਨਾਪਿ ਚਸ੍ਸਾ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੭)।

ਅਪਿਚ ਚਰਿਮਕਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਵਿਦਿਤਭਾਵਕਰਣਤੋਪਿਸ੍ਸਾ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਏਵੰ ਭਾਵਿਤਾਯ ਖੋ, ਰਾਹੁਲ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਏਵੰ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯੇਪਿ ਤੇ ਚਰਿਮਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਤੇਪਿ ਵਿਦਿਤਾਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਵਿਦਿਤਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੧)।

੨੩੮. ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਤਯੋ ਚਰਿਮਕਾ ਭਵਚਰਿਮਕਾ, ਝਾਨਚਰਿਮਕਾ, ਚੁਤਿਚਰਿਮਕਾਤਿ। ਭਵੇਸੁ ਹਿ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ **ਭਵਚਰਿਮਕਾ**। ਝਾਨੇਸੁ ਪੁਰਿਮੇ ਝਾਨਤ੍ਤਯੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ **ਝਾਨਚਰਿਮਕਾ**। ਯੇ ਪਨ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਸੋਲ਼ਸਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ **ਚੁਤਿਚਰਿਮਕਾ** ਨਾਮ। ਇਮੇ ਇਧ ‘‘ਚਰਿਮਕਾ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਇਮੰ ਕਿਰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਨਾਪਾਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਸੋਲ਼ਸਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੋਪਿ ਨੇਸੰ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਠਿਤਿੰ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਠਿਤਿਪਿ ਨੇਸੰ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ। ਭਙ੍ਗੰ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਚ ਭਙ੍ਗੋ ਨੇਸੰ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ।

ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਹਿ ਆਯੁਅਨ੍ਤਰੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਵਾ। ਇਦੰ ਪਨ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੁਅਨ੍ਤਰੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸੋ ‘‘ਏਤ੍ਤਕੰ ਦਾਨਿ ਮੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤੋ ਪਰ’’ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਏਵ ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਨਿਮੀਲੇਤਿ ਕੋਟਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਵਾਸੀਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਮਹਾਕਰਞ੍ਜਿਯਵਿਹਾਰਵਾਸੀਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਹਾਰਟ੍ਠੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਭਾਤਿਯਤ੍ਥੇਰਾ ਵਿਯ ਚ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਏਕਵਤ੍ਥੁਪਰਿਦੀਪਨੰ। ਦ੍ਵੇਭਾਤਿਯਤ੍ਥੇਰਾਨੰ ਕਿਰੇਕੋ ਪੁਣ੍ਣਮੁਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਓਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮੇ ਠਿਤੋ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਮਾਹ – ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਕਥੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਕੇਚਿ ਆਹੰਸੁ ‘‘ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਕੇਚਿ ‘‘ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਆਕਾਸੇ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਮਾਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ – ‘‘ਅਹੰ ਦਾਨਿ ਵੋ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਮੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਤਤੋ ਚਙ੍ਕਮੇ ਲੇਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੰ ਇਤੋ ਚਙ੍ਕਮਕੋਟਿਤੋ ਪਰਕੋਟਿੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਇਮੰ ਲੇਖੰ ਪਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮੰ ਓਰੁਯ੍ਹ ਪਰਭਾਗੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਲੇਖੰ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਏਵੰ ਅਨੇਕਾਨਿਸੰਸੰ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿੰ ਸਦਾਤਿ॥

ਇਦੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖੰ।

ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੨੩੯. ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਪਨ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ – ‘‘ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੋ

ਪਿਪਾਸਵਿਨਯੋ ਆਲਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਵਟ੍ਟੂਪਚ੍ਛੇਦੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਾ। **ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ** ਵਾਤਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਾ ਵਾ ਅਕਤਾ ਵਾ। **ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਰਾਗੋ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਤ੍ਤਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਨ ਰਾਗਾਭਾਵਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ **ਯਦਿਦਂ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੋ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੋਤਿਆਦੀਨਿ ਨਾਮਾਨਿ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਾਨਮਦਪੁਰਿਸਮਦਾਦਯੋ ਮਦਾ ਨਿਮ੍ਮਦਾ ਅਮਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਵਿਨਯਂ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਯਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਿਪਾਸਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਲਯਾ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਲਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਤੇਭੂਮਕਂ ਵਟ੍ਟਂ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਟ੍ਟੂਪਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਣ੍ਹਾ ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਚਤਸ੍ਸੋ ਯੋਨਿਯੋ ਪਞ੍ਚ ਗਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਨਵ ਚ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਅਪਰਾਪਰਭਾਵਾਯ ਵਿਨਨਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਤੋ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨਤੋ **ਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਤਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪਸਮੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਸਙ੍ਖਤਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ… ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ… ਪਾਰਞ੍ਚ… ਸੁਦੁਦ੍ਦਸਞ੍ਚ… ਅਜਰਞ੍ਚ… ਧੁਵਞ੍ਚ… ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਞ੍ਚ… ਅਮਤਞ੍ਚ… ਸਿਵਞ੍ਚ… ਖੇਮਞ੍ਚ… ਅਬ੍ਭੁਤਞ੍ਚ… ਅਨੀਤਿਕਞ੍ਚ… ਅਬਜਾਬਜ੍ਝਞ੍ਚ… ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ… ਦੀਪਞ੍ਚ… ਤਾਣਞ੍ਚ … ਲੇਣਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬੬) ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪਸਮਗੁਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋਯੇਵ।

ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਉਪਸਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸ… ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ **ਉਪਸਮਂ** ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਉਪਸਮਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਹੋਤਿ । ਤਦੇਤਮੁਪਸਮਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਉਪਸਮਗਰੁਕੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨਾਪਿ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਸੁਤਵਸੇਨਾਪਿ ਹਿ ਉਪਸਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤਿ। ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਂ ਸੁਪਤਿ, ਸੁਖਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤਮਾਨਸੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚ। ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਭਾਵਯੇਥ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਏਵਂ ਅਨੇਕਾਨਿਸਂਸਂ, ਅਰਿਯੇ ਉਪਸਮੇ ਸਤਿਨ੍ਤਿ॥

ਇਦਂ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਮੁਖਂ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਅਟ੍ਠਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੯. ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਕਥਾ

੨੪੦. ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਕਰੁਣਾ, ਮੁਦਿਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਤਾਵ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਲਿਬੋਧੇਨ ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਪਦੇਸੇ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਆਦਿਤੋ ਤਾਵ ਦੋਸੇ ਆਦੀਨਵੋ, ਖਨ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਸ੍ਮਾ? ਇਮਾਯ ਹਿ ਭਾਵਨਾਯ ਦੋਸੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵੰ ਪਹਾਤੁੰ, ਅਵਿਦਿਤਾਨਿਸੰਸੰ ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁੰ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਦੁਟ੍ਠੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦੋਸੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਣ੍ਣਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੨) ਵਸੇਨ ਦੋਸੇ ਆਦੀਨਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

‘‘ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮੰ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਮੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ’’। (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੪)।
‘‘ਖਨ੍ਤਿਬਲੰ ਬਲਾਨੀਕੰ, ਤਮਹੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੯੯; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੨੮)।

‘‘ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨੰ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੦) ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਤਿਯੰ ਆਨਿਸੰਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਥੇਵੰ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਤੋ ਦੋਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵੇਚਨਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਦਿਤਾਨਿਸੰਸਾਯ ਚ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸੰਯੋਜਨਤ੍ਥਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਭਨ੍ਤੇਨ ਚ ਆਦਿਤੋਵ ਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਇਮੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਇਮੇਸੁ ਨੇਵ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

ਅਯਞ੍ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ, ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੇ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਠਮੰ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗੇ ਓਧਿਸੋ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਾਲਕਤੇ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਵ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾਦੀਸੁ ਪਠਮੰ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ? ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਹਿ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤਿ। ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੰ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਪਿ ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਰੋਦਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤਿ। ਵੇਰਿਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾਦੀਸੁ ਪਠਮੰ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗੇ ਪਨ ਤਮੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਓਧਿਸੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਕਿਰ ਅਮਚ੍ਚਪੁਤ੍ਤੋ ਕੁਲੂਪਕਤ੍ਥੇਰੰ ਪੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਕਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ? ਥੇਰੋ ‘‘ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਰਿਯਾ ਪਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿੰ ਭਿਤ੍ਤਿਯੁਦ੍ਧਮਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗੇ ਓਧਿਸੋ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

ਕਾਲਕਤੇ ਪਨ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨੰ, ਨ ਉਪਚਾਰੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਕਿਰ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ਆਚਰਿਯੰ ਆਰਬ੍ਭ ਮੇਤ੍ਤੰ ਆਰਭਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਪਗੁਣਾਵ ਮੇ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਥੇਰੋ ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਗਵੇਸਾਹੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਤਭਾਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਆਰਬ੍ਭ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਲਕਤੇ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਵ।

੨੪੧. ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਪਨ ''ਅਹਂ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਮਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਵੇਰੋ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ ਅਨੀਘੋ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਵ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਯਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੬੪੩) ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਿਯਂ ਮਨਾਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਰਤੀ''ਤਿ।

''ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨) –

''ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ'' ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਭੂਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿ –

ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਞ੍ਚ ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੇ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੯.੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੪੫) –

''ਸੁਖਿਨੋਵ ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ,
ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿ॥ –

ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਿ ਭਾਵਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚੇ। ਤਞ੍ਚ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਂ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵਵਸੇਨ।

ਸਚੇਪਿ ਹਿ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ''ਅਹਂ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮੇਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ''ਅਹਂ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਮੀ''ਤਿ ਭਾਵਯਤੋ ਪਨ ਯਥਾ ਅਹਂ ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਅਮਰਿਤੁਕਾਮੋ ਚ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਸੁਖਕਾਮਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਭਗਵਤਾਪਿ –

''ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਪਰਿਗਮ੍ਮ ਚੇਤਸਾ,
ਨੇਵਜ੍ਝਗਾ ਪਿਯਤਰਮਤ੍ਤਨਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਏਵਂ ਪਿਯੋ ਪੁਥੁ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰੇਸਂ,
ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਹਿਂਸੇ ਪਰਮਤ੍ਤਕਾਮੋ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੯; ਉਦਾ॰ ੪੧)। –

ਵਦਤਾ ਅਯਂ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

੨੪੨. ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ ਆਚਰਿਯੋ ਵਾ ਆਚਰਿਯਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਪਿਯਵਚਨਾਦੀਨਿ ਪਿਯਮਨਾਪਤ੍ਤਕਾਰਣਾਨਿ ਸੀਲਸੁਤਾਦੀਨਿ ਗਰੁਭਾਵਨੀਯਤ੍ਤਕਾਰਣਾਨਿ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ''ਏਸ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਖੀ ਹੋਤੁ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਰੂਪੇ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕਾਮਂ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੇ, ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤੋ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

ਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰੇ ਵੇਰੀਸਞ੍ਞਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ''ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਮੇ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਜਾਤਂ, ਇਦਾਨਿ ਨਂ ਵੇਰਿਮ੍ਹਿ ਉਪਸਂਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਵ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤੋ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

੨੪੩. ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਵੇਰਿਮ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਮੁਪਸਂਹਰਤੋ ਤੇਨ ਕਤਾਪਰਾਧਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਪਟਿਘਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ ਪੁਰਿਮਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ **ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੇਨ** ਪਟਿਘਂ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਾਯਮਤੋ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਥ –

ਕਕਚੂਪਮਓਵਾਦ-ਆਦੀਨਂ ਅਨੁਸਾਰਤੋ।
ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ, ਘਟਿਤਬ੍ਬਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ॥

ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਓਵਦਨ੍ਤੇਨੇਵ ''ਅਰੇ ਕੁਜ੍ਝਨਪੁਰਿਸ, ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ –

'ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕੇਨ ਚੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਕਚੇਨ ਚੋਰਾ ਓਚਰਕਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਓਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੋ ਮਨੋ ਪਦੋਸੇਯ੍ਯ। ਨ ਮੇ ਸੋ ਤੇਨ ਸਾਸਨਕਰੋ'ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨) ਚ,

'ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਯੋ ਕੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ।
ਕੁਦ੍ਧਮਪ੍ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਜੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਯਂ॥

'''ਉਭਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਪਰਂ ਸਙ੍ਕੁਪਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤੀ'ਤਿ ਚ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੮)। –

'''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤਾ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣਾ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਤਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ ਸੁਨ੍ਹਾਤੋ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤੋ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੁ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨੋ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋਵ ਹੋਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ ਅਹੋਵਤਾਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਯੇਯ੍ਯਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਪਚੁਰਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਭੋਗਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਯਸਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਮਿਤ੍ਤਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਗਤਿਗਮਨੇਨ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ'ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੪) ਚ,

'''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਵਾਲਾਤਂ ਉਭਤੋਪਦਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝੇ ਗੂਥਗਤਂ ਨੇਵ ਗਾਮੇ ਕਟ੍ਠਤ੍ਥਂ ਫਰਤਿ, ਨ ਅਰਞ੍ਞੇ ਕਟ੍ਠਤ੍ਥਂ ਫਰਤਿ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ ਚ,

''ਸੋ ਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਨ ਚੇਵ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਕਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਚ ਕੁਦ੍ਧਪੁਰਿਸਤੋਪਿ ਪਾਪਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਦੁਜ੍ਜਯਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਜੇਸ੍ਸਸਿ, ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਛਵਾਲਾਤੂਪਮੋ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ।

੨੪੪. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਘਟਯਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਸਚੇ ਤਂ ਪਟਿਘਂ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥ **ਯੋ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨੋ ਪਸਾਦਂ ਆਵਹਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ** ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋਵ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਉਪਸਨ੍ਤਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਬਹੁਂ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਜਨੇਨ ਞਾਯਤਿ। ਵਚੀਸਮਾਚਾਰਮਨੋਸਮਾਚਾਰਾ ਪਨ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਵੂਪਸਮੋਯੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋਵ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਉਪਸਨ੍ਤਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਜਨੇਨ ਞਾਯਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਕਤਿਯਾ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ ਸਖਿਲੋ ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸੋ ਸਮ੍ਮੋਦਕੋ ਉਤ੍ਤਾਨਮੁਖੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਸੀ ਮਧੁਰੇਨ ਸਰੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਓਸਾਰੇਤਿ, ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੇਹਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਮਨੋਸਮਾਚਾਰਾ ਪਨ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰਵੂਪਸਮੋਯੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋਵ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਜਨਸ੍ਸ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚੇਤਿਯਂ ਵਾ ਬੋਧਿਂ ਵਾ ਥੇਰੇ ਵਾ ਵਨ੍ਦਮਾਨੋ ਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਮਣ੍ਡਪੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪਚਲਾਯਨ੍ਤੋ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਉਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਨ ਓਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਅਟ੍ਠਿਂਕਤ੍ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ। ਇਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋਵ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਾ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰਵੂਪਸਮੋਯੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਨ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕੋਪਿ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਸ ਇਦਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਚਰਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਕਤਿਪਾਹਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਟ੍ਠਮਹਾਨਿਰਯਸੋਲ਼ਸਉਸ੍ਸਦਨਿਰਯਪਰਿਪੂਰਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਰੁਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਘਾਤੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਯੋਪਿਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਾਦਿਸੇ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨ ਦੁਕ੍ਕਰਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਤਿ।

ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਂ – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਾ। ਯਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਘਾਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੬੨) ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਕਨਿਪਾਤੇ ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

੨੪੫. ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਾਯਮਤੋ ਆਘਾਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵ, ਅਥਾਨੇਨ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾ **ਓਵਦਿਤਬ੍ਬੋ** –

> ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਕਤਂ ਤੇ ਯਦਿ ਵੇਰਿਨਾ।
> ਕਿਂ ਤਸ੍ਸਾਵਿਸਯੇ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਚਿਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਸਿ॥

> ''ਬਹੂਪਕਾਰਂ ਹਿਤ੍ਵਾਨ, ਞਾਤਿਵਗ੍ਗਂ ਰੁਦਮ੍ਮੁਖਂ।
> ਮਹਾਨਤ੍ਥਕਰਂ ਕੋਧਂ, ਸਪਤ੍ਤਂ ਨ ਜਹਾਸਿ ਕਿਂ॥

''ਯਾਨਿ ਰਕ੍ਖਸਿ ਸੀਲਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਮੂਲਨਿਕਨ੍ਤਨਂ।
ਕੋਧਂ ਨਾਮੁਪਲ਼ਾਲੇਸਿ, ਕੋ ਤਯਾ ਸਦਿਸੋ ਜਲ਼ੋ॥

''ਕਤਂ ਅਨਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਪਰੇਨ ਇਤਿ ਕੁਜ੍ਝਸਿ।
ਕਿਂ ਨੁ ਤ੍ਵਂ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ, ਯੋ ਸਯਂ ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਸਿ॥

''ਦੋਸੇਤੁਕਾਮੋ ਯਦਿ ਤਂ, ਅਮਨਾਪਂ ਪਰੋ ਕਰਿ।
ਦੋਸੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਕਿਂ ਪੂਰੇਸਿ ਮਨੋਰਥਂ॥

''ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਮ ਤ੍ਵਂ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਕਾਹਸਿ ਵਾ ਨ ਵਾ।
ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨਿਦਾਨੇਵ, ਕੋਧਦੁਕ੍ਖੇਨ ਬਾਧਸਿ॥

''ਕੋਧਂ ਵਾ ਅਹਿਤਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਆਰੂਲ਼੍ਹਾ ਯਦਿ ਵੇਰਿਨੋ।
ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਵਮ੍ਪਿ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂਯੇਵਾਨੁਸਿਕ੍ਖਸਿ॥

''ਯਂ ਦੋਸਂ ਤਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਸਤ੍ਤੁਨਾ ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਕਤਂ।
ਤਮੇਵ ਦੋਸਂ ਛਿਨ੍ਦਸ੍ਸੁ, ਕਿਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਹਞ੍ਞਸਿ॥

''ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਯੇਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਤੇ ਕਤਂ।
ਅਮਨਾਪਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਤੇ, ਕਸ੍ਸ ਦਾਨੀਧ ਕੁਜ੍ਝਸਿ॥

''ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ ਯੋ ਯਸ੍ਸ, ਤਂ ਵਿਨਾ ਕਸ੍ਸ ਸੋ ਕਰੇ।
ਸਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਤ੍ਤ, ਮਿਤਿ ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸੀ''ਤਿ॥

੨੪੯. ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਓਵਦਤੋਪਿ ਪਟਿਘਂ ਨੇਵ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਾਵ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ ''ਅਮ੍ਭੋ ਤ੍ਵਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਦ੍ਧੋ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ? ਨਨੁ ਤਵੇਵ ਚੇਤਂ ਦੋਸਨਿਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ? ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕੋ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਕਮ੍ਮਦਾਯਾਦੋ ਕਮ੍ਮਯੋਨਿ ਕਮ੍ਮਬਨ੍ਧੁ ਕਮ੍ਮਪਟਿਸਰਣੋ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਤੇ ਕਮ੍ਮਂ ਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ , ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ, ਨ ਸਾਵਕਭੂਮਿਂ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਸਕ੍ਕਤ੍ਤਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਪਦੇਸਰਾਜਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਾਧੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਸਨਤੋ ਚਾਵੇਤ੍ਵਾ ਵਿਘਾਸਾਦਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਚੇਵ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾਨਞ੍ਚ ਤੇ ਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਮਿਦਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਸੋ ਤ੍ਵਂ ਇਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤੇ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰੇ, ਗੂਥਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਂ ਪਹਰਿਤੁਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਪਠਮਂ ਦਹਸਿ ਚੇਵ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਞ੍ਚ ਕਰੋਸੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਂ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਸਪਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ ''ਏਸੋਪਿ ਤਵ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ? ਨਨੁ ਏਤਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ? ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕੋ ਹਿ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਦਾਯਾਦੋ...ਪੇ॰... ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਦਞ੍ਚਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ, ਨ ਸਾਵਕਭੂਮਿਂ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਸਕ੍ਕਤ੍ਤਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਪਦੇਸਰਾਜਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਾਧੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਸਨਤੋ ਚਾਵੇਤ੍ਵਾ ਵਿਘਾਸਾਦਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਚੇਵ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾਨਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਮਿਦਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਇਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਾਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਂ ਰਜੇਨ ਓਕਿਰਿਤੁਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਓਕਿਰਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਯੋ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਤਿ,
ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਅਨਙ੍ਗਣਸ੍ਸ।
ਤਮੇਵ ਬਾਲਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਪਾਪਂ,
ਸੁਖੁਮੋ ਰਜੋ ਪਟਿਵਾਤਂਵ ਖਿਤ੍ਤੋ’’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੨੫; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੬੭)।

੨੪੭. ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਨੇਵ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ **ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਗੁਣਾ** ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਯੋ – ਅਮ੍ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ, ਨਨੁ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਧਕੇਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਦੂਸੇਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, **ਸੀਲਵਜਾਤਕੇ** ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਵਿਯਾ ਪਦੁਟ੍ਠੇਨ ਪਾਪਅਮਚ੍ਚੇਨ ਆਨੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਰਞ੍ਞੋ ਤਿਯੋਜਨਸਤਂ ਰਜ੍ਜਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਾਯ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਅਮਚ੍ਚਾਨਂ ਆਵੁਧਮ੍ਪਿ ਛੁਪਿਤੁਂ ਨ ਅਦਾਸਿ। ਪੁਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਚ੍ਚਸਹਸ੍ਸੇਨ ਆਮਕਸੁਸਾਨੇ ਗਲਪ੍ਪਮਾਣਂ ਭੂਮਿਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਨਿਖਞ੍ਞਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਦੋਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕੁਣਪਖਾਦਨਤ੍ਥਂ ਆਗਤਾਨਂ ਸਿਙ੍ਗਾਲਾਨਂ ਪਂਸੁਵਿਯੂਹਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਿਸਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜੀਵਿਤੋ ਯਕ੍ਖਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਿਰਿਗਬ੍ਭਂ ਓਰੁਯ੍ਹ ਸਿਰਿਸਯਨੇ ਸਯਿਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕੋਪਂ ਅਕਤ੍ਵਾਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਪਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਯਿਤ੍ਵਾ ਆਹ –

‘‘ਆਸੀਸੇਥੇਵ ਪੁਰਿਸੋ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਵੋਹਮਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਿਂ ਤਥਾ ਅਹੂ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧.੫੧)।

ਖਨ੍ਤਿਵਾਦੀਜਾਤਕੇ ਦੁਮ੍ਮੇਧੇਨ ਕਾਸਿਰਞ੍ਞਾ ‘‘ਕਿਂਵਾਦੀ ਤ੍ਵਂ ਸਮਣਾ’’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ‘‘ਖਨ੍ਤਿਵਾਦੀ ਨਾਮਾਹ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਕਣ੍ਟਕਾਹਿ ਕਸਾਹਿ ਤਾਲੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇਸੁ ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਕੋਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਾਕਾਸਿ।

ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚੇਤਂ, ਯਂ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤੋ ਏਵਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਚੂਲ਼ਧਮ੍ਮਪਾਲਜਾਤਕੇ** ਪਨ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ –

‘‘ਚਨ੍ਦਨਰਸਾਨੁਲਿਤ੍ਤਾ, ਬਾਹਾ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਾਲਸ੍ਸ।
ਦਾਯਾਦਸ੍ਸ ਪਥਬ੍ਯਾ, ਪਾਣਾ ਮੇ ਦੇਵ ਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੫.੪੯)।

ਏਵਂ ਵਿਪ੍ਪਲਪਮਾਨਾਯ ਮਾਤੁਯਾ ਪਿਤਰਾ ਮਹਾਪਤਾਪੇਨ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞਾ ਵਂਸਕਲ਼ੀਰੇਸੁ ਵਿਯ ਚਤੂਸੁ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇਸੁ ਛੇਦਾਪਿਤੇਸੁ ਤਾਵਤਾਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੀਸਮਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਦਥਾਤਿ ਆਣਤ੍ਤੇ ‘‘ਅਯਂ ਦਾਨਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਾਲੋ, ਇਦਾਨਿ ਅਮ੍ਭੋ ਧਮ੍ਮਪਾਲ, ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਾਪਕੇ ਪਿਤਰਿ, ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਕੇ ਪੁਰਿਸੇ, ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾਯ ਮਾਤਰਿ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸਮਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਹੀ’’ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਸਮਾਦਾਨਮਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਦੁਟ੍ਠਾਕਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਾਕਾਸਿ।

ਇਦਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਮੇਵ, ਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਏਵਮਕਾਸਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤੋਪਿ ਪਨ **ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਵਾਰਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸਪ੍ਪਿਤੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਨਾਭਿਯਂ ਵਿਦ੍ਧੋਪਿ ਤਾਵ ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਮ੍ਹਿ ਲੁਦ੍ਦਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਦੂਸੇਸਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਪੁਥੁਸਲ੍ਲੇਨ ਨਾਗੋ,
ਅਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਲੁਦ੍ਦਕਂ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ।
ਕਿਮਤ੍ਥਯਂ ਕਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਮ ਹੇਤੁ,
ਮਮਂ ਵਧੀ ਕਸ੍ਸ ਵਾਯਂ ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੬.੧੨੪)।

ਏਵੰ ਵਤ੍ਵਾ ਚ ਕਾਸਿਰਞ੍ਞੋ ਮਹੇਸਿਯਾ ਤਵ ਦਨ੍ਤਾਨਮਤ੍ਥਾਯ ਪੇਸਿਤੋਮ੍ਹਿ ਭਦਨ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਮਨੋਰਥੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਨਿਚ੍ਛਰਣਸਮੁਜ੍ਜਲਿਤਚਾਰੁਸੋਭੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਨ੍ਤੇ ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ।

ਮਹਾਕਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਪਬ੍ਬਤਪਪਾਤਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ –

‘‘ਭਕ੍ਖੋ ਅਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਯਥੇਵਞ੍ਞੇ ਵਨੇ ਮਿਗਾ।
ਯੰਨੂਨਿਮੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾਨ, ਛਾਤੋ ਖਾਦੇਯ੍ਯ ਵਾਨਰੰ॥

‘‘ਆਹਿਤੋਵ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮੰਸਮਾਦਾਯ ਸਮ੍ਬਲੰ।
ਕਨ੍ਤਾਰੰ ਨਿਤ੍ਥਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਾਥੇਯ੍ਯੰ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੬.੨੦੫-੨੦੬)। –

ਏਵੰ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਿਲੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਸਮ੍ਪਦਾਲਿਤੇ ਅਸ੍ਸੁਪੁਣ੍ਣੇਹਿ ਨੇਤ੍ਤੇਹਿ ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਉਦਿਕ੍ਖਮਾਨੋ –

‘‘ਮਾ ਅਯ੍ਯੋਸਿ ਮੇ ਭਦਨ੍ਤੇ, ਤ੍ਵੰ ਨਾਮੇਤਾਦਿਸੰ ਕਰਿ।
ਤ੍ਵੰ ਖੋਸਿ ਨਾਮ ਦੀਘਾਵੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾਰੇਤੁਮਰਹਸੀ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੬.੨੦੯)। –

ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਰਿਸੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਦੂਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਪੁਰਿਸੰ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿੰ ਸਮ੍ਪਾਪੇਸਿ।

ਭੂਰਿਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਵਮ੍ਮਿਕਮੁਦ੍ਧਨਿ ਸਯਮਾਨੋ ਕਪ੍ਪੁਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਿਸਦਿਸੇਨ ਓਸਧੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਸਿਞ੍ਚਿਯਮਾਨੋਪਿ ਪੇਲ਼ਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਕੀਲ਼ਾਪਿਯਮਾਨੋਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਮਨੋਪਦੋਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਅਕਾਸਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਪੇਲ਼ਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਪਿ, ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਚ ਪਾਣਿਨਾ।
ਅਲਮ੍ਪਾਨੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਾਮਿ, ਸੀਲਖਣ੍ਡਭਯਾ ਮਮਾ’’ਤਿ॥ (ਚਰਿਯਾ॰ ੨.੧੬)।

ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯੋਪਿ ਨਾਗਰਾਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕੇਨ ਵਿਹੇਠਿਯਮਾਨੋ ਮਨੋਪਦੋਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨੁਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਤਦਾਪਿ ਮੰ ਧਮ੍ਮਚਾਰਿੰ, ਉਪਵੁਤ੍ਥਉਪੋਸਥੰ।
ਅਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਰਾਜਦ੍ਵਾਰਮ੍ਹਿ ਕੀਲ਼ਤਿ॥

‘‘ਯੰ ਸੋ ਵਣ੍ਣੰ ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਨੀਲੰ ਪੀਤੰ ਵ ਲੋਹਿਤੰ।
ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ, ਹੋਮਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਸਨ੍ਨਿਭੋ॥

‘‘ਥਲੰ ਕਰੇਯ੍ਯੰ ਉਦਕੰ, ਉਦਕਮ੍ਪਿ ਥਲੰ ਕਰੇ।
ਯਦਿਹੰ ਤਸ੍ਸ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯੰ, ਖਣੇਨ ਛਾਰਿਕੰ ਕਰੇ॥

‘‘ਯਦਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸੀ ਹੇਸ੍ਸੰ, ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸੀਲਤੋ।
ਸੀਲੇਨ ਪਰਿਹੀਨਸ੍ਸ, ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ (ਚਰਿਯਾ॰ ੨.੨੧-੨੪)।

ਸङ੍ਖਪਾਲਨਾਗਰਾਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਖਿਣਾਹਿ ਸਤ੍ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਓਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਹਾਰਮੁਖੇਹਿ ਸਕਣ੍ਟਕਾ ਲਤਾਯੋ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਾਸਾਯ ਦਲ੍ਹੰ ਰਜ੍ਜੁੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਭੋਜਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਕਾਜੇਨਾਦਾਯ ਵਯ੍ਹਮਾਨੋ ਧਰਣੀਤਲੇ ਘੰਸਿਯਮਾਨਸਰੀਰੋ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੋ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਿਤਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਭੋਜਪੁਤ੍ਤੇ ਭਸ੍ਮੰ ਕਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਪਦੁਟ੍ਠਾਕਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਅਕਾਸਿ।

ਯਥਾਹ –

''ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿੰ ਪਞ੍ਚਦਸਿਞ੍ਚ ਅਲ਼ਾਰ,
ਉਪੋਸਥੰ ਨਿਚ੍ਚਮੁਪਾਵਸਾਮਿ।
ਅਥਾਗਮੁੰ ਸੋਲ਼ਸ ਭੋਜਪੁਤ੍ਤਾ,
ਰਜ੍ਜੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ ਦਲ੍ਹਞ੍ਚ ਪਾਸੰ॥

''ਭੇਤ੍ਵਾਨ ਨਾਸੰ ਅਤਿਕਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜੁੰ,
ਨਯਿੰਸੁ ਮੰ ਸਮ੍ਪਰਿਗਯ੍ਹ ਲੁਦ੍ਦਾ।
ਏਤਾਦਿਸੰ ਦੁਕ੍ਖਮਹੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖੰ,
ਉਪੋਸਥੰ ਅਪ੍ਪਟਿਕੋਪਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੧੮੦-੧੮੧)।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤਾਨੇਵ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ **ਮਾਤੁਪੋਸਕਜਾਤਕਾ**ਦੀਸੁ ਅਨੇਕਾਨਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਅਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਸਦੇਵਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮਖਨ੍ਤਿਗੁਣੰ ਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਅਪਦਿਸਤੋ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਅਤਿਵਿਯ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਨ੍ਤਿ।

੨੪੮. ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵੰ ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਤਗੁਣੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋਪਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਦਾਸਬ੍ਯੰ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਤੰ ਪਟਿਘੰ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ **ਅਨਮਤਗ੍ਗਿਯਾਨਿ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਨ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤੋ ਸੁਲਭਰੂਪੋ, ਯੋ ਨ ਮਾਤਾਭੂਤਪੁਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਨ ਪਿਤਾਭੂਤਪੁਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਨ ਭਾਤਾ, ਯੋ ਨ ਭਗਿਨੀ, ਯੋ ਨ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਨ ਧੀਤਾਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੭-੧੪੨)।

ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ, ''ਅਯੰ ਕਿਰ ਮੇ ਅਤੀਤੇ ਮਾਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਸਮਾਸੇ ਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਖੇਲ਼ਸਿङ੍ਘਾਣਿਕਾਦੀਨਿ ਹਰਿਚਨ੍ਦਨੰ ਵਿਯ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਾ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਉਰੇ ਨਚ੍ਚਾਪੇਨ੍ਤੀ ਅङ੍ਕੇਨ ਪਰਿਹਰਮਾਨਾ ਪੋਸੇਸਿ, ਪਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਜਪਥਸङ੍ਕੁਪਥਾਦੀਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾਣਿਜ੍ਜੰ ਪਯੋਜਯਮਾਨੋ ਮਯ੍ਹਮਤ੍ਥਾਯ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ਼੍ਹੇ ਸङ੍ਗਾਮੇ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਾਵਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ 'ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਪੋਸੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਧਨੰ ਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਪੋਸੇਸਿ। ਭਾਤਾ, ਭਗਿਨੀ, ਪੁਤ੍ਤੋ, ਧੀਤਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚੁਪਕਾਰੰ ਅਕਾਸੀਤਿ ਤਤ੍ਰ ਮੇ ਨਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ ਮਨੰ ਪਦੂਸੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

੨੪੯. ਸਚੇ ਪਨ ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿਯੇਵ, ਅਥਾਨੇਨ ਏਵੰ **ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਸੰਸਾ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ – ''ਅਮ੍ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ, ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ –

'ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸੰਸਾ ਪਾਟਿਕङ੍ਖਾ । ਕਤਮੇ ਏਕਾਦਸ? ਸੁਖੰ ਸੁਪਤਿ, ਸੁਖੰ

ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਪਾਪਕਂ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਕਮਤਿ, ਤੁਵਟਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਪਸੀਦਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਿਮਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੫)।

''ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਸਿ, ਇਮੇਹਿ ਆਨਿਸਂਸੇਹਿ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ।

੨੫੦. ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਪਨ **ਧਾਤੁਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ** ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ? ''ਅਮ੍ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ, ਤ੍ਵਂ ਏਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਕਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ? ਕਿਂ ਕੇਸਾਨਂ ਕੁਜ੍ਝਸਿ, ਉਦਾਹੁ ਲੋਮਾਨਂ, ਨਖਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ? ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਕੁਜ੍ਝਸਿ, ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਕੁਜ੍ਝਸਿ? ਯੇ ਵਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਂਨਾਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਸੁ ਕਿਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ? ਕਿਂ ਵਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ, ਕਿਂ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ...ਪੇ॰... ਕਿਂ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ, ਕਿਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ? ਕਿਂ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਯਾ ਕੁਜ੍ਝਸਿ, ਕਿਂ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ, ਕਿਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਕਿਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ, ਕਿਂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ, ਕਿਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ? ਏਵਞ੍ਹਿ ਧਾਤੁਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਰੋਤੋ ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤਿ।

੨੫੧. ਧਾਤੁਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਪਨ ਕਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ **ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੋ** ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪਰਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਪਰੋ ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਭੋਗਾਰਹਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਮੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਆਘਾਤੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਅਤੀਤਜਾਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋਪਿ ਕੋਧੋ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰੇ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪਿਤਸੇਨਾਸਨੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ''ਅਯਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਟ੍ਠਕਹਾਪਣਗ੍ਘਨਕੋ ਪਤ੍ਤੋ ਮਮ ਮਾਤਰਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਦਿਨ੍ਨੋ ਧਮ੍ਮਿਯਲਾਭੋ, ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਪੁਞ੍ਞਲਾਭਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਤ੍ਤਂ ਲਦ੍ਧਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਮੇਤਂ ਦਾਨਂ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਅਦਨ੍ਤਦਮਨਂ ਦਾਨਂ, ਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਸਾਧਕਂ।
> ਦਾਨੇਨ ਪਿਯਵਾਚਾਯ, ਉਨ੍ਨਮਨ੍ਤਿ ਨਮਨ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ॥

੨੫੨. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤਪਟਿਘਸ੍ਸ ਯਥਾ ਪਿਯਾਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇਸੁ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਥਾਨੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇਤਿ ਚਤੂਸੁ ਜਨੇਸੁ ਸਮਚਿਤ੍ਤਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੇਨ **ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ** ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸਿਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਚੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਿਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਚਤੁਤ੍ਥੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਚੋਰਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਤਂ ਮਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਲਲੋਹਿਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬਲਿਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰ ਚੇਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਅਸੁਕਂ ਵਾ ਅਸੁਕਂ ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਅਕਤੋਵ ਹੋਤਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ। ਸਚੇਪਿ ''ਮਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਇਮੇ ਤਯੋ''ਤਿਪਿ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਅਕਤੋਵ ਹੋਤਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਗਹਣਮਿਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਹਿਤੇਸੀ ਹੋਤਿ, ਇਤਰੇਸਂਯੇਵ ਹਿਤੇਸੀ ਹੋਤਿ।

ਯਦਾ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਏਕਮ੍ਪਿ ਚੋਰਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ ਤੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਜਨੇਸੁ ਸਮਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਕਤੋ ਹੋਤਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

> ''ਅਤ੍ਤਨਿ ਹਿਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਅਹਿਤੇ ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ।
> ਯਦਾ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਪਾਣਿਨਂ॥

“ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਮੇਤ੍ਤਾਯ, ਕੁਸਲੀਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਯਦਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੀਮਾਯੋ, ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ॥

“ਸਮਂ ਫਰਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ।
ਮਹਾਵਿਸੇਸੋ ਪੁਰਿਮੇਨ, ਯਸ੍ਸ ਸੀਮਾ ਨ ਞਾਯਤੀ”ਤਿ॥

੨੫੩. ਏਵਂ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਸਮਕਾਲਮੇਵ ਚ ਇਮਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪਚਾਰਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੇ ਪਨ ਕਤੇ ਤਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਨੇਨ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਂ। ਅਧਿਗਤੇ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ **ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ** ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, **ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ** ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਸੋ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੪੨; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬)। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਅਯਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੨੫੪. ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ। **ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ। **ਏਕਂ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਮੇਕਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਪਠਮਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਕਦਿਸਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਫਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਤਥਾ ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਿ ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਉਪਰਿਮਂ ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਧੋ ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋਦਿਸਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂਦਿਸਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਧੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ। **ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਦਿਸਾਸੁ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲੇ ਅਸ੍ਸਮਿਵ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਰੇਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਾਰੇਤਿਪੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਓਧਿਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ।

ਸਬ੍ਬਧੀਤਿਆਦਿ ਪਨ ਅਨੋਧਿਸੋ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮੁਕ੍ਕਟ੍ਠਮਿਤ੍ਤਸਪਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤਾਯ । “ਅਯਂ ਪਰਸਤ੍ਤੋ”ਤਿ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਮਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਾਗੇਨ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਵਨ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿਏਵਮਾਦਿਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਨ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣੇ ਵਿਯ ਪੁਨ ਤਥਾਸਦ੍ਦੋ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਗਮਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਫਰਣਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਪਨ ਏਤਂ **ਮਹਗ੍ਗਤਂ** ਪਗੁਣਵਸੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ,** ਬਜਾਪਾਦਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਅਵੇਰਂ,** ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ **ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਂ,** ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾਯ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੫੫. ਯਥਾ ਚਾਯਂ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਯਮ੍ਪਿ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨) “ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ

ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਭੂਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ **ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਬ੍ਬਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਨਰਿਯਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ **ਓਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਾਣਾ, ਭੂਤਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਸਾ, ਅਰਿਯਾ, ਅਨਰਿਯਾ, ਦੇਵਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯੋ...ਪੇ॰... ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ **ਦਿਸਾਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੫੬. ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਮੇਤਂ। **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਰੂਪੇ ਖੋ, ਰਾਧ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਤ੍ਰ ਸਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਰ ਵਿਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ... ਵੇਦਨਾਯ... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਤ੍ਰ ਸਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਰ ਵਿਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧)।

ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਵੀਤਰਾਗੇਸੁਪਿ ਅਯਂ ਵੋਹਾਰੋ ਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵ, ਵਿਲੀਵਮਯੇਪਿ ਬੀਜਨਿਵਿਸੇਸੇ ਤਾਲਵਣ੍ਟਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯੇਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਤ੍ਵਯੋਗੇਨ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਪਾਣਨਤਾਯ **ਪਾਣਾ,** ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਭੂਤਾ,** ਸਂਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਨ੍ਤਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਰਯੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਲਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ,** ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਰੀਰਂ। ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਮੇਵ ਵਾ, ਤਮੁਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵਚਨਂ, ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਰੁਲ੍ਹੀਵਸੇਨ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਨੇਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਵੇਵਚਨਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਜਨ੍ਤੂ ਸਬ੍ਬੇ ਜੀਵਾਤਿਆਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਵੇਵਚਨਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਾਕਟਵਸੇਨ ਪਨ ਇਮਾਨੇਵ ਪਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਪਾਣਾਤਿਆਦੀਨਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਥਤੋਪਿ ਨਾਨਤ੍ਤਮੇਵ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸਂ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਕਾਰੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਅਨੋਧਿਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾ ਫਰਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੫੭. ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁਤਿ ਅਯਮੇਕਾ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ ਹੋਨ੍ਤੁਤਿ ਅਯਮੇਕਾ ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਰਹਿਤਾ। ਅਨੀਘਾ ਹੋਨ੍ਤੁਤਿ ਅਯਮੇਕਾ ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਅਨੀਘਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਾ। ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁਤਿ ਅਯਮੇਕਾ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਫਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਕਾਰੇਸੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣੇ** ਵੀਸਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਓਧਿਸੋਫਰਣੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸੁ ਆਕਾਰੇਸੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਰਿਯਾ ਅਨਰਿਯਾਤਿ ਅਰਿਯਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ।

ਦਿਸਾਫਰਣੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕਮੇਕਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਵੀਸਤਿ ਵੀਸਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਸਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕਮੇਕਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸੀਤਿ ਦ੍ਵੇਸਤਾਨੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਾਨਿ ਅਸੀਤਿ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਸਤਾਨੀਤਿ।

ਇਤਿ ਏਤਾਸੁ ਅਪ੍ਪਨਾਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ''ਸੁਖਂ ਸੁਪਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸਂਸੇ ਪਟਿਲਭਤਿ।

੨੫੮. ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਂ ਸੁਪਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਸੇਸਾ ਜਨਾ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸੁਪਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਸੁਪਿਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੁਪਤਿ। ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

ਸੁਖਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਾ ਵਿਜਮ੍ਭਨ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਸਮਾਨਮਿਵ ਪਦੁਮਂ ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ।

ਨ ਪਾਪਕਂ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਭਦ੍ਦਕਮੇਵ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪੂਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਚੋਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਾਰਿਤਂ ਵਿਯ ਵਾਲ਼ੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਂ ਵਿਯ ਪਪਾਤੇ ਪਤਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਾਪਕਂ ਸੁਪਿਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਉਰੇ ਆਮੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਾਹਾਰੋ ਵਿਯ ਸੀਸੇ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਮਾਲਾ ਵਿਯ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ।

ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਯਥੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਏਵਂ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਵਿਸਾਖਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ।

ਸੋ ਕਿਰ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਮਾਨੋ ਅਸ੍ਸੋਸਿ ''ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੋ ਕਿਰ ਚੇਤਿਯਮਾਲਾਲਙ੍ਕਤੋ ਕਾਸਾਵਪਜ੍ਜੋਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਏਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਵਾ ਉਤੁਸਪ੍ਪਾਯਂ ਸੇਨਾਸਨਸਪ੍ਪਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਸਪ੍ਪਾਯਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਸੁਲਭ''ਨ੍ਤਿ।

ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਬਦ੍ਧੇਨ ਏਕਕਹਾਪਣੇਨੇਵ ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੇ ਨਾਵਂ ਉਦਿਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਕਮਾਸਂ ਵਸਿ। ਸੋ ਵੋਹਾਰਕੁਸਲਤਾਯ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਭਣ੍ਡਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੋ

ਧਮ੍ਮਿਕਾਯ ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ ਤੇਨੇਵਨ੍ਤਰਮਾਸੇਨ ਸਹਸ੍ਸਂ ਅਭਿਸਂਹਰਿ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਮਹਾਵਿਹਾਰਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਯਾਚਿ।

ਸੋ ਪਬ੍ਬਾਜਨਤ੍ਥਾਯ ਸੀਮਂ ਨੀਤੋ ਤਂ ਸਹਸ੍ਸਤ੍ਥਵਿਕਂ ਓਵਟ੍ਟਿਕਨ੍ਤਰੇਨ ਭੂਮਿਯਂ ਪਾਤੇਸਿ। ‘‘ਕਿਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਕਹਾਪਣਸਹਸ੍ਸਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਪਾਸਕ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਚਾਰੇਤੁਂ, ਇਦਾਨੇਵੇਤਂ ਵਿਚਾਰੇਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਵਿਸਾਖਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਮਾਗਤਾ ਮਾ ਰਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਾ ਗਮਿਂਸੂ’’ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸੀਮਾਮਾਲ਼ਕੇ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।

ਸੋ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਮਾਤਿਕਾ ਪਗੁਣਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਵਾਸਂ ਵਸਮਾਨੋ ਚਰਿ। ਏਵਂ ਚਰਮਾਨੋ –

ਵਨਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੋ ਥੇਰੋ, ਵਿਸਾਖੋ ਗਜ੍ਜਮਾਨਕੋ।
ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਮੇਸਨ੍ਤੋ, ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਭਾਸਥ॥

‘‘ਯਾਵਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਯਾਵਤਾ ਇਧ ਆਗਤੋ।
ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਖਲਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਹੋ ਲਾਭਾ ਤੇ ਮਾਰਿਸਾ’’ਤਿ॥

ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵੇਧਾ ਪਥਂ ਪਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਯਂ ਨੁ ਖੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਦਾਹੁ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੂਸੇ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿ। ਚਙ੍ਕਮਸੀਸੇ ਮਣਿਲਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਸੋਪਾਨਫਲਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰੋਦਿ।

ਥੇਰੋ ‘‘ਕੋ ਏਸੋ’’ਤਿ ਆਹ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਣਿਲਿਯਾਤਿ। ਕਿਸ੍ਸ ਰੋਦਸੀਤਿ? ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਗਮਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ। ਮਯਿ ਇਧ ਵਸਨ੍ਤੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕੋ ਗੁਣੋਤਿ? ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧ ਵਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਗਤੇਸੁ ਕਲਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਮ੍ਪਿ ਕਥਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਥੇਰੋ ‘‘ਸਚੇ ਮਯਿ ਇਧ ਵਸਨ੍ਤੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਨ੍ਦਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਥੇਵ ਗਮਨਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਦੇਵਤਾਪਿ ਪੁਨ ਤਥੇਵ ਪਰੋਦਿ। ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਥੇਰੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ।

ਦੇਵਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤਮਿਵ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਦੇਵਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਨਾਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਕਮਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ, ਸਂਯੁਤ੍ਤਭਾਣਕਚੂਲ਼ਸਿਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਂ ਵਾ, ਸਂਕਿਚ੍ਚਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸੇਵ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਨ ਕਮਤਿ, ਨ ਪਵਿਸਤਿ। ਨਾਸ੍ਸ ਕਾਯਂ ਵਿਕੋਪੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਧੇਨੁਵਤ੍ਥੁਮ੍ਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥਯਨ੍ਤਿ । ਏਕਾ ਕਿਰ ਧੇਨੁ ਵਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਖੀਰਧਾਰਂ ਮੁਞ੍ਚਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕੋ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਤਂ ਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਹਤ੍ਥੇਨ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੀਘਦਣ੍ਡਸਤ੍ਤਿਂ ਮੁਞ੍ਚਿ। ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਰੀਰਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਾਲਪਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਪਵਟ੍ਟਮਾਨਾ ਗਤਾ, ਨੇਵ ਉਪਚਾਰਬਲੇਨ, ਨ ਅਪ੍ਪਨਾਬਲੇਨ, ਕੇਵਲਂ ਵਚ੍ਛਕੇ ਬਲਵਪਿਯਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਤਿ।

ਤੁਵਟਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਨੋ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ।

ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤੀਤਿ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਵੁਤ੍ਤਂ ਤਾਲਪਕ੍ਕਂ ਵਿਯ ਚਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਵਣ੍ਣਂ ਮੁਖਂ ਹੋਤਿ।

ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਨੋ ਸਮ੍ਮੋਹਮਰਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋਵ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਿਮਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਇਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮੁਪਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਅਯਂ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਕਥਾ

੨੫੯. ਕਰੁਣਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਨਿਕ੍ਕਰੁਣਤਾਯ ਆਦੀਨਵਂ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਆਰਭਨ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੁ ਨ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਿਯੋ ਹਿ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੋ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਪ੍ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। ਵੇਰੀ ਵੇਰਿਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗਕਾਲਕਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤਮੇਵ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦੁਗ੍ਗਤਂ ਦੁਰੂਪੇਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਰੁਣਾਯੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਕਰੁਣਾਯ ਫਰਤੀ’’ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੬੫੩) ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਤਾਵ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬਰੂਪਂ ਪਰਮਕਿਚ੍ਛਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਦੁਗ੍ਗਤਂ ਦੁਰੂਪੇਤਂ ਕਪਣਪੁਰਿਸਂ ਛਿਨ੍ਨਾਹਾਰਂ ਕਪਾਲਂ ਪੁਰਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਾਥਸਾਲਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਕਿਮਿਗਣਂ ਅਟ੍ਟਸ੍ਸਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਚ੍ਛਂ ਵਤਾਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਮ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਕਰੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਂ ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਸੁਖਿਤੋਪਿ ਪਾਪਕਾਰੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਜ੍ਝੇਨ ਉਪਮੇਤ੍ਵਾ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਥਂ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਹ ਭਣ੍ਡੇਨ ਗਹਿਤਚੋਰਂ ‘‘ਵਧੇਥ ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਯ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰਸਤਾਨਿ ਦੇਨ੍ਤਾ ਆਘਾਤਨਂ ਨੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਖਾਦਨੀਯਮ੍ਪਿ ਭੋਜਨੀਯਮ੍ਪਿ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਤਮ੍ਬੁਲਾਨਿਪਿ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਤਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤੋ ਚੇਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚ ਸੁਖਿਤੋ ਭੋਗਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਂ ਨੇਵ ਕੋਚਿ ‘‘ਸੁਖਿਤੋ ਅਯਂ ਮਹਾਭੋਗੋ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ‘‘ਅਯਂ ਵਰਾਕੋ ਇਦਾਨਿ ਮਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਂ ਯਦੇਵ ਹਿ ਅਯਂ ਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਮਰਣਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਤਂ ਜਨੋ ਕਰੁਣਾਯਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਕਰੁਣਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸੁਖਿਤੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਵਂ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਅਯਂ ਵਰਾਕੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਦਾਨਿ ਸੁਖਿਤੋ ਸੁਸਜ੍ਜਿਤੋ ਭੋਗੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਏਕੇਨਾਪਿ ਕਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਰੁਣਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ, ਤਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਤਤੋ ਵੇਰਿਮ੍ਹੀਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਕਰੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਰਿਮ੍ਹਿ ਪਟਿਘਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਤਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਞਾਤਿਰੋਗਭੋਗਬ੍ਯਸਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤੇਸਂ ਅਭਾਵੇਪਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਿਤੋਵ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਕਰੁਣਾਯਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਵੇਰਿਮ੍ਹੀਤਿ ਚਤੂਸੁ ਜਨੇਸੁ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਪਠਮਂ ਵੇਰਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਦੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੁਗ੍ਗਤੋ, ਤਤੋ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ‘‘ਦੁਗ੍ਗਤਂ ਦੁਰੂਪੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਭਾਵਨਮਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਪਰਂ ‘‘ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋਫਰਣਾ

ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ, ‘‘ਸੁਖਂ ਸੁਪਤੀ’’ਤਿਆਦਯੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਅਯਂ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਮੁਦਿਤਾਭਾਵਨਾਕਥਾ

੨੬੦. ਮੁਦਿਤਾਭਾਵਨਂ ਆਰਭਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨ ਪਠਮਂ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੁ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਪਿਯੋ ਪਿਯਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਮੁਦਿਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਪਗੇਵ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰਿਨੋ। ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗਕਾਲਕਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤਮੇਵ।

ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੋ ਪਨ ਸਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਯੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਸੋਣ੍ਡਸਹਾਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਮੁਦਿਤਮੁਦਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਪਠਮਂ ਹਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਕਥੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਾ ਪਠਮਂ ਮੁਦਿਤਾਯ ਫਰਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਾ ਸੁਖਿਤਂ ਸਜ੍ਜਿਤਂ ਮੋਦਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਾ ‘‘ਮੋਦਤਿ ਵਤਾਯਂ ਸਤ੍ਤੋ, ਅਹੋ ਸਾਧੁ ਅਹੋ ਸੁਟ੍ਠੁ’’ਤਿ ਮੁਦਿਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਵਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੬੬੩) ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਿਯਂ ਮਨਾਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੁਦਿਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਮੁਦਿਤਾਯ ਫਰਤੀ’’ਤਿ।

ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਸੋ ਸੋਣ੍ਡਸਹਾਯੋ ਵਾ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਅਤੀਤੇ ਸੁਖਿਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਸਮ੍ਪਤਿ ਪਨ ਦੁਗ੍ਗਤੋ ਦੁਰੂਪੇਤੋ, ਅਤੀਤਮੇਵ ਚਸ੍ਸ ਸੁਖਿਤਭਾਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਸ ਅਤੀਤੇ ਏਵਂ ਮਹਾਭੋਗੋ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਮੁਦਿਤੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਮੁਦਿਤਾਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮੁਦਿਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ‘‘ਅਨਾਗਤੇ ਵਾ ਪਨ ਪੁਨ ਤਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿਸੁਵਣ੍ਣਸਿਵਿਕਾਦੀਹਿ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਮੁਦਿਤਾਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮੁਦਿਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮੁਦਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਥ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਤਤੋ ਵੇਰਿਮ੍ਹੀਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਮੁਦਿਤਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਪ੍ਪਨਾ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਰਿਮ੍ਹਿ ਪਟਿਘਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਾ’’ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਜਨੇਸੁ ਸਮਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਪਰਂ ‘‘ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋਫਰਣਾ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ, ‘‘ਸੁਖਂ ਸੁਪਤੀ’’ਤਿਆਦਯੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਅਯਂ ਮੁਦਿਤਾਭਾਵਨਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਾਕਥਾ

੨੬੧. ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨੇਨ ਪਗੁਣਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੂ’’ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਕੇਲਾਯਨਮਨਸਿਕਾਰਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਸਮੀਪਚਾਰਿਤ੍ਤਾ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਯੋਗੇਨ ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਆਦੀਨਵਂ, ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪਕਤਿਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨੇਵ ਮਨਾਪਂ ਨ ਅਮਨਾਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਫਰਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੭੩)।

ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਥ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ, ਤਤੋ ਸੋਣ੍ਡਸਹਾਯਕੇ, ਤਤੋ ਵੇਰਿਮ੍ਹੀਤਿ ਏਵਂ ''ਇਮੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਸਭਾਗਤਾਯ। ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗਤਾਯਾਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਚ ਆਨਿਸਂਸਪਟਿਲਾਭੋ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ

੨੬੨.ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਤ੍ਤਮੇਨ ਕਥਿਤੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ ਇਮੇ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ।
ਭਿਯ੍ਯੋ ਏਤੇਸੁ ਅਯਂ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ॥

ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਤਾਵ ਮੇਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਾ**, ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਏਸਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਮੇਤ੍ਤਾ**। ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਹਦਯਕਮ੍ਪਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਰੁਣਾ**। ਕਿਣਾਤਿ ਵਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ **ਕਰੁਣਾ**। ਕਿਰਿਯਤਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਫਰਣਵਸੇਨ ਪਸਾਰਿਯਤੀਤਿ **ਕਰੁਣਾ**। ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਸਯਂ ਵਾ ਮੋਦਤਿ, ਮੋਦਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਮੁਦਿਤਾ**। ''ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿਬ੍ਯਾਪਾਰਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**।

੨੬੩. **ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਮੇਤ੍ਤਾ**, ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਰਸਾ, ਆਘਾਤਵਿਨਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਨਾਪਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੂਪਸਮੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਿਨੇਹਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਕਰੁਣਾ**, ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਸਹਨਰਸਾ, ਅਵਿਹਿਂਸਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭੂਤਾਨਂ ਅਨਾਥਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਵਿਹਿਂਸੂਪਸਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸੋਕਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਪਮੋਦਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਮੁਦਿਤਾ**, ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਨਰਸਾ, ਅਰਤਿਵਿਘਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਰਤਿਵੂਪਸਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਹਾਸਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਰਸਾ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਕਸ੍ਸ ਰੁਚਿਯਾ ਸੁਖਿਤਾ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੂਪਸਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਗੇਹਸਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ।

੨੬੪. ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤੇਸਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ **ਸਾਧਾਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਂ** । ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਿਪਟਿਘਾਤੋ **ਆਵੇਣਿਕਂ**। ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਟਿਘਾਤਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਹੇਤ੍ਥ ਮੇਤ੍ਤਾ। ਵਿਹਿਂਸਾਅਰਤਿਰਾਗਪਟਿਘਾਤਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਇਤਰਾ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

''ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਹੇਸਾਯ ਯਦਿਦਂ ਕਰੁਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਤਿਯਾ ਯਦਿਦਂ ਮੁਦਿਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੩)।

੨੬੫. ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸਨ੍ਨਦੂਰਵਸੇਨ **ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਮੇਤ੍ਤਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ** ਹਿ ਸਮੀਪਚਾਰੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਪਤ੍ਤੋ ਗੁਣਦਸ੍ਸਨਸਭਾਗਤਾਯ ਰਾਗੋ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ, ਸੋ ਲਹੁਂ ਓਤਾਰਂ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੇਤ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਬ੍ਬਤਾਦਿਗਹਨਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਬਜਾਪਾਦੋ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਭਯੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਸ੍ਸਤਿ ਚ ਨਾਮ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ।

ਕਰੁਣਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਇਟ੍ਠਾਨਂ ਕਨ੍ਤਾਨਂ ਮਨਾਪਾਨਂ ਮਨੋਰਮਾਨਂ ਲੋਕਾਮਿਸਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਤੀਤਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੇਹਸਿਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੭) ਨਯੇਨ ਆਗਤਂ ਗੇਹਸਿਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਸਭਾਗਤਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ। ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਵਿਹਿਂਸਾ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ । ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਭਯੇਨ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਰੁਣਞ੍ਚ ਨਾਮ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਣਿਆਦੀਹਿ ਚ ਵਿਹੇਠਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ।

ਮੁਦਿਤਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਇਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਲੋਕਾਮਿਸਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਂ ਵਾ ਪਟਿਲਾਭਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਤੀਤਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੇਹਸਿਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੬) ਨਯੇਨ ਆਗਤਂ ਗੇਹਸਿਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਸਭਾਗਤਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ, ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਅਰਤਿ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਭਯੇਨ ਮੁਦਿਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਮੁਦਿਤੋ ਚ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਚ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਨੋਧਿਜਿਨਸ੍ਸ ਅਵਿਪਾਕਜਿਨਸ੍ਸ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਰੂਪਂ ਸਾ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਗੇਹਸਿਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮) ਨਯੇਨ ਆਗਤਾ ਗੇਹਸਿਤਾ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾ ਦੋਸਗੁਣਾਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਸਭਾਗਤ੍ਤਾ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਰਾਗਪਟਿਘਾ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਭਯੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਉਪੇਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਚ ਨਾਮ, ਰਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚ ਪਟਿਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ।

੨੬੬. ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚ ਏਤੇਸਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾ ਛਨ੍ਦੋ **ਆਦਿ,** ਨੀਵਰਣਾਦਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ **ਮਜ੍ਝਂ,** ਅਪ੍ਪਨਾ **ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ**। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਏਕੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਅਨੇਕੇ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ **ਆਰਮ੍ਮਣਂ**। ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਵਾ ਪਤ੍ਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਵਡ੍ਢਨਂ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਡ੍ਢਨਕ੍ਕਮੋ, ਯਥਾ ਹਿ ਕੁਸਲੋ ਕਸ੍ਸਕੋ ਕਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਸਤਿ, ਏਵਂ ਪਠਮਮੇਵ ਏਕਮਾਵਾਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਆਵਾਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਤਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਪਞ੍ਚ, ਛ, ਸਤ੍ਤ, ਅਟ੍ਠ, ਨਵ, ਦਸ, ਏਕਾ ਰਚ੍ਛਾ, ਉਪਡ੍ਢਗਾਮੋ, ਗਾਮੋ, ਜਨਪਦੋ, ਰਜ੍ਜਂ, ਏਕਾ ਦਿਸਾਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵ ਏਕਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ, ਤਤੋ ਵਾ ਪਨ ਭਿਯ੍ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਦਯੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਵਡ੍ਢਨਕ੍ਕਮੋ।

੨੬੭. ਯਥਾ ਪਨ ਕਸਿਣਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ, ਸਮਾਧਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਰਿਮਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤ੍ਤਯਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਥਮ੍ਭੇ ਅਨੁਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੁਲਾਸਙ੍ਘਾਟਂ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਆਕਾਸੇ ਕੂਟਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਠਪੇਤੁਂ, ਏਵਂ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਵਿਨਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਭਾਵੇਤੁਨ੍ਤਿ।

੨੬੮. ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮवਿਹਾਰਾਤਿ वੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਚਤਸ੍ਸੋव? ਕੋ ਚ ਏਤਾਸਂ ਕਮੋ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਚ ਕਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਤਿ वੁਤ੍ਤਾਤਿ? वੁਚ੍ਚਤੇ, ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਤਾव ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾवੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮवਿਹਾਰਤਾ वੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾवੇਨ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਾ ਏਤੇ वਿਹਾਰਾ। ਯਥਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਨਿਦ੍ਦੋਸਚਿਤ੍ਤਾ वਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਏवਂ ਏਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਯੋਗਿਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਮਾ ਹੁਤ੍वਾ वਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾवੇਨ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮवਿਹਾਰਾਤਿ वੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

੨੬੯. ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਚਤਸ੍ਸੋवਾਤਿਆਦਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪਨ ਇਦਂ वਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ।

वਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦਿवਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ,
ਹਿਤਾਦਿਆਕਾਰवਸਾ ਪਨਾਸਂ।
ਕਮੋ ਪवਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ,
ਤਾ ਗੋਚਰੇ ਯੇਨ ਤਦਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ॥

ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਬਹੁਲਸ੍ਸ, ਕਰੁਣਾ वਿਹੇਸਾਬਹੁਲਸ੍ਸ, ਮੁਦਿਤਾ ਅਰਤਿਬਹੁਲਸ੍ਸ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਰਾਗਬਹੁਲਸ੍ਸ वਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਅਹਿਤਾਪਨਯਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮੋਦਨਅਨਾਭੋਗवਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਯੇव ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਯਥਾ ਮਾਤਾ ਦਹਰਗਿਲਾਨਯੋਬ੍ਬਨਪ੍ਪਤ੍ਤਸਕਿਚ੍ਚਪਸੁਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਹਰਸ੍ਸ ਅਭਿवੁਡ੍ਢਿਕਾਮਾ ਹੋਤਿ, ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਗੇਲਞ੍ਞਾਪਨਯਨਕਾਮਾ, ਯੋਬ੍ਬਨਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਬ੍ਬਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮਾ, ਸਕਕਿਚ੍ਚਪਸੁਤਸ੍ਸ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇ ਅਬ੍ਯਾवਟਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾवਿਹਾਰਿਕੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿवਸੇਨ ਭवਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਤੋ वਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦਿवਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋव ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋਪੇਤਾ ਭਾवੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਠਮਂ ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪवਤ੍ਤਿवਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪवਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਏवਂ ਪਤ੍ਥਿਤਹਿਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭवਂ ਦਿਸ੍वਾ वਾ ਸੁਤ੍वਾ वਾ ਸਮ੍ਭਾवੇਤ੍वਾ वਾ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪवਤ੍ਤਿवਸੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪवਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਕਰੁਣਾ। ਅਥੇवਂ ਪਤ੍ਥਿਤਹਿਤਾਨਂ ਪਤ੍ਥਿਤਦੁਕ੍ਖਾਪਗਮਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍वਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਮੋਦਨवਸੇਨ, ਪਮੋਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਮੁਦਿਤਾ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾवਤੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਕਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਪ੍ਪवਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾ । ਤਸ੍ਮਾ ਇਤੋ ਹਿਤਾਦਿਆਕਾਰवਸਾ ਪਨਾਸਂ ਪਠਮਂ ਮੇਤ੍ਤਾ वੁਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਕਰੁਣਾ ਮੁਦਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਅਯਂ ਕਮੋ वੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ ਗੋਚਰੇ ਪवਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤਾਸਂ ਗੋਚਰਭੂਤਾ। ਏਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਏਤ੍ਤਕੇ ਪਦੇਸੇ ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਭਾवੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏवਂ ਪਮਾਣਂ ਅਗਹੇਤ੍वਾ ਸਕਲਫਰਣवਸੇਨੇव ਪवਤ੍ਤਾਤਿ। ਤੇਨ वੁਤ੍ਤਂ –

वਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦਿवਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ,
ਹਿਤਾਦਿਆਕਾਰवਸਾ ਪਨਾਸਂ।
ਕਮੋ ਪवਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ,
ਤਾ ਗੋਚਰੇ ਯੇਨ ਤਦਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਤਿ॥

੨੭੦. ਏवਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਗੋਚਰਤਾਯ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾਸੁ ਚਾਪਿ ਏਤਾਸੁ ਪੁਰਿਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾव ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੋਮਨਸ੍ਸਾवਿਪ੍ਪਯੋਗਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅवਿਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ? ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਤਾ। ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਨ ਅवਸੇਸਏਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾव। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪੇਕ੍ਖਾवੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ। ਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਪ੍ਪवਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮवਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾवੇਦਨਂ वਿਨਾ वਤ੍ਤਤੀਤਿ।

੨੭੧. ਯੋ ਪਨੇਵਂ ਵਦੇਯਜ ''ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਅਟ੍ਠਕਨਿਪਾਤੇ ਚਤੂਸੁਪਿ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਸੁ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤੁੰ 'ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਵਿਚਾਰਂ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਅਵਿਚਾਰਂ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ, ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ, ਸਾਤਸਹਗਤਮ੍ਪਿ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਮ੍ਪਿ ਭਾਵੇਯਜਾਸੀ'ਤਿ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੮.੬੩), ਤਸ੍ਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ''ਤਿ। ਸੋ ਮਾਹੇਵਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋਪਿ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਸਿਯੁਂ, ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਚ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਗੇਵ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਤਂ ਆਚਰਿਯੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

੨੭੨. ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁ, ਯਮਹਂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰੇਯਜ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਆਯਾਚਿਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਕਿਰ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਤਿ, ਨ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਭਗਵਾ ''ਏਵਮੇਵ ਪਨਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਅਜ੍ਝੇਸਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਭਾਸਿਤੇ ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਓਵਦਨ੍ਤੋ ਆਹ – ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ, ਨ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਮਿਨਾ ਪਨਸ੍ਸ ਓਵਾਦੇਨ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤੋ ਮੂਲਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤੋ ''ਏਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਸੋ ਏਵ ਸਮਾਧਿ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ, ਨ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਮੇਤ੍ਤਾ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨਿਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ ਭਾਵਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਂ ਮੂਲਸਮਾਧਿਂ ਸਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਵਿਚਾਰਂ ਭਾਵੇਯਜਾਸਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਮ੍ਪਿ ਭਾਵੇਯਜਾਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਯਂ ਮੂਲਸਮਾਧਿ ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਤਾਵਤਕੇਨਾਪਿ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਇਮਂ ਮੂਲਸਮਾਧਿਂ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਪਾਪਯਮਾਨੋ ਸਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਭਾਵੇਯਜਾਸੀਤਿ।

ਏਵਂ ਵਤ੍ਵਾ ਚ ਪੁਨ ਕਰੁਣਾਦਿਅਵਸੇਸਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਭਾਵਨਂ ਕਰੇਯਜਾਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲੀਕਤੋ। ਤਤੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਕਰੁਣਾ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਤਤੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ''ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਗਗ੍ਘਸਿ, ਫਾਸੁਞ੍ਞੇਵ ਗਗ੍ਘਸਿ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥੇਵ ਠਸ੍ਸਸਿ, ਫਾਸੁਞ੍ਞੇਵ ਠਸ੍ਸਸਿ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿਸ੍ਸਸਿ, ਫਾਸੁਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸੀਦਿਸ੍ਸਸਿ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥੇਵ ਸੇਯਜਂ ਕਪ੍ਪੇਸ੍ਸਸਿ, ਫਾਸੁਞ੍ਞੇਵ ਸੇਯਜਂ ਕਪ੍ਪੇਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਸਮਾਪੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ

ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵ ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਅਵਸੇਸਏਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥੇਵ ਚ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੫੧ ਆਦਯੋ; ਵਿਭ॰ ੬੭੩ ਆਦਯੋ) ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ।

੨੭੩. ਏਵਂ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਵਸੇਸਏਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਠਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਏਤਾਸਂ ਸੁਭਪਰਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸੋ ਆਨੁਭਾਵਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਹਲਿਦ੍ਦਵਸਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ** ਹਿ ਏਤਾ ਸੁਭਪਰਮਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ – ''ਸੁਭਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੇਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਰੁਣਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੁਦਿਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੫)।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ। ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਪਰਿਚਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣੇਸੁ ਨੀਲਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਇਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸੁਭਪਰਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਪਨ ਦਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤਾਦਿਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵੋ ਪਰਿਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪਰਿਵਿਦਿਤਰੂਪਾਦੀਨਵਤ੍ਤਾ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਸ੍ਸਰਣੇ ਆਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਇਤਿ ਕਰੁਣਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਪਰਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਮੁਦਿਤਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਾਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਮੋਜ੍ਜਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਦਿਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣਪਰਿਚਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਅਨੁਕ੍ਕਮਾਧਿਗਤਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਆਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਗੋਚਰੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ ਮੁਦਿਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਰਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਪਨ ''ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਿਤਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੁ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸੁਖਤੋ ਵਾ ਮਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਆਭੋਗਾਭਾਵਤੋ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪਰਮਤ੍ਥਗਾਹਵਿਮੁਖਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗ੍ਗਹਣਦੁਕ੍ਖਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਗਾਹਤੋ ਵਿਮੁਖਭਾਵਪਰਿਚਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗ੍ਗਹਣਦੁਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮਾਧਿਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਰਮਤ੍ਥਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਇਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

੨੭੪. ਏਵਂ ਸੁਭਪਰਮਾਦਿਵਸੇਨ ਏਤਾਸਂ ਆਨੁਭਾਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ **ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਪੂਰਿਕਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਸਹਨਤਾਯ, ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾਨਂ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮਤਾਯ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਪਕ੍ਖਪਾਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ''ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਨਿਦਾਨਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਉਪਘਾਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਨ੍ਤਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣਤ੍ਥਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਯੋਦਪੇਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਤ੍ਥਾਯ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵੀਰਿਯਮਾਰਭਨ੍ਤਿ। ਉਤ੍ਤਮਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਵੀਰਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਅਪਰਾਧਂ ਖਮਨ੍ਤਿ। ''ਇਦਂ ਵੋ ਦਸ੍ਸਾਮ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਕਤਂ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਨ ਵਿਸਂਵਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਹਿਤਸੁਖਾਯ ਅਵਿਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਵਿਚਲਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪਕਾਰਂ ਨਾਸੀਸਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਯਾਵ

ਦਸਬਲਚਤੁവੇਸਾਰਜ੍ਜਛਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਅਟ੍ਠਾਰਸਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਲਜਾਣਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏവਂ ਦਾਨਾਦਿਸਬ੍ਬਕਲਜਾਣਧਮ੍ਮਪਰਿਪੂਰਿਕਾ ਏਤਾവ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ വਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾവਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਬ੍ਰਹ੍ਮവਿਹਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਨവਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੦. ਆਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੫. ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਚਤੂਸੁ ਆਰੁਪ੍ਪੇਸੁ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਤਾਵ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਖੋ ਪਨ ਰੂਪਾਧਿਕਰਣੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਸਤ੍ਥਾਦਾਨਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਰੂਪਾਨੰਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੩) ਵਚਨਤੋ ਏਤੇਸੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਰੋਗਾਦੀਨਞ੍ਚ ਆਬਾਧਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਕਰਜਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੰ ਨਵਸੁ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਕਰਜਰੂਪੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਕਸਿਣਰੂਪਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਕਥੰ? ਯਥਾ ਅਹਿਭੀਰੁਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਪ੍ਪੇਨ ਅਨੁਬਦ੍ਧੋ ਵੇਗੇਨ ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਤਟ੍ਠਾਨੇ ਲੇਖਾਚਿਤ੍ਤੰ ਤਾਲਪਣ੍ਣੰ ਵਾ ਵਲ੍ਲਿੰ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁੰ ਵਾ ਫਲਿਤਾਯ ਵਾ ਪਨ ਪਥਵਿਯਾ ਫਲਿਤਨ੍ਤਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਾਯਤੇਵ ਉਤ੍ਤਸਤੇਵ, ਨੇਵ ਨੰ ਦਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਨਾ ਵੇਰਿਪੁਰਿਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਗਾਮੇ ਵਸਮਾਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤੇਨ ਵਧਬਨ੍ਧਗੇਹਝਾਪਨਾਦੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਗਾਮੰ ਵਸਨਤ੍ਥਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੇਰਿਨਾ ਸਮਾਨਰੂਪਸਦ੍ਦਸਮੁਦਾਚਾਰੰ ਪੁਰਿਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਾਯਤੇਵ ਉਤ੍ਤਸਤੇਵ, ਨੇਵ ਨੰ ਦਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਓਪਮ੍ਮਸੰਸਨ੍ਦਨੰ – ਤੇਸੰ ਹਿ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਹਿਨਾ ਵੇਰਿਨਾ ਵਾ ਉਪਦ੍ਦੁਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਕਰਜਰੂਪਸਮਙ੍ਗਿਕਾਲੋ। ਤੇਸੰ ਵੇਗੇਨ ਪਲਾਯਨਅਞ੍ਞਗਾਮਗਮਨਾਨਿ ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਕਰਜਰੂਪਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਕਾਲੋ। ਤੇਸੰ ਪਲਾਤਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਅਞ੍ਞਗਾਮੇ ਚ ਲੇਖਾਚਿਤ੍ਤਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਚੇਵ ਵੇਰਿਸਦਿਸੰ ਪੁਰਿਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਯਸਨ੍ਤਾਸਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾ ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਸਿਣਰੂਪਮ੍ਪਿ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਮੇਵ ਇਦਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮਤਾ। ਸੂਕਰਾਭਿਹਤਸੁਨਖਪਿਸਾਚਭੀਰੁਕਾਦਿਕਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੭੬. ਏਵੰ ਸੋ ਤਸ੍ਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਕਸਿਣਰੂਪਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮੋ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਗੁਣਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਸ੍ਮਿੰ ਝਾਨੇ ''ਇਮੰ ਮਯਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੰ ਰੂਪੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਚ, ''ਆਸਨ੍ਨਸੋਮਨਸ੍ਸਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ, ''ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤੋ ਓਲਾਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦੀਨਵੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਙ੍ਗੋਲਾਰਿਕਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥੇਵ ਹੇਤੰ ਰੂਪੰ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕੰ, ਏਵੰ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਿਪੀਤਿ।

ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਏਵੰ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਵਾ ਯਤ੍ਤਕੰ ਇਚ੍ਛਤਿ ਤਤ੍ਤਕੰ ਵਾ ਕਸਿਣੰ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੰ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਵਾ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ ਕਸਿਣੰ। ਉਗ੍ਘਾਟੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਨੇਵ ਕਿਲਞ੍ਜੰ ਵਿਯ ਸੰਵੇਲ੍ਲੇਤਿ, ਨ ਕਪਾਲਤੋ ਪੂਵੰ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਤੰ ਨੇਵ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਅਨਾਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਤੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੰ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ ਨਾਮ। ਕਸਿਣਮ੍ਪਿ ਉਗ੍ਘਾਟਿਯਮਾਨੰ ਨੇਵ ਉਬ੍ਬਟ੍ਟਤਿ ਨ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ, ਕੇਵਲੰ ਇਮਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰਞ੍ਚ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਮਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਸਿਣਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੋਤਿ ਵਾ ਕਸਿਣਵਿਵਿਤ੍ਤਾਕਾਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਏਕਮੇਵ।

ਸੋ ਤਂ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਰੋਤੋ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਸੇਵਤਿ, ਭਾਵੇਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪੇਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਹਿ ਪੁਰਿਮਭਾਗੇ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਵਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ। ਸੇਸਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾ ਨਾਮ ਯਾਨਪ੍ਪੁਤੋਲਿ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨੀਲਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਵਾ ਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਅਪਨੀਤਾਯ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਆਕਾਸਂਯੇਵ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਂ ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਹਸਾ ਅਪਨੀਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਆਕਾਸਞ੍ਞੇਵ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ''ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ (ਵਿਭਂ ੫੦੮; ਦੀਂ ਨਿਂ ੨.੧੨੯)।

੨੭੭. ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ, ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਞ੍ਚੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ। ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀਂ ਨਿਂ ੨.੧੨੯), ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀਂ ਨਿਂ ੨.੧੭੩), ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਰੂਪਂ ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ। ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਾ ਨਿਰੋਧਾ ਚ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਏਤਾਸਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨਂ ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਵਸੇਨ ਨਵਨ੍ਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਅਨਵਸੇਸਾਨਂ ਵਾ ਵਿਰਾਗਾ ਚ ਨਿਰੋਧਾ ਚ ਵਿਰਾਗਹੇਤੁਞ੍ਚੇਵ ਨਿਰੋਧਹੇਤੁਞ੍ਚ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਰੂਪਸਞ੍ਞੇਨ ਏਤਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਸੁ ਚ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ? ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤਂ , ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯੋ। ਇਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ''ਤਿ (ਵਿਭਂ ੬੦੨) ਏਵਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਸਞ੍ਞਾਨਂਯੇਵ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਏਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੭੮. **ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ। ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਏਤਮਧਿਵਚਨਂ। ਯਥਾਹ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ? ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯੋ''ਤਿ (ਵਿਭਂ ੬੦੩)। ਤਾਸਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ,

ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨਂ ਪਞ੍ਚੰਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਪਹਾਨਾ ਅਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇ ਵਿਯ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥਂ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਸਂਸਾਵਸੇਨ ਏਤਾਸਮੇਤ੍ਥ ਵਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵਨਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਰੂਪਾਯਤ੍ਤਾ ਚ ਏਤਾਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਭਾਵਨਾ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਏਵਂ ਧਾਰੇਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਾਸਞ੍ਹਿ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ''ਕਣ੍ਟਕੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੭੨) ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ। ਇਧ ਚ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਨੇਞ੍ਜਤਾ (ਵਿਭ॰ ੨੨੬) ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੬) ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਆਲਾਰੋ ਚ ਕਾਲਾਮੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਕਟਸਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਿ ਨੇਵ ਅਦ੍ਦਸ, ਨ ਪਨ ਸਦ੍ਦਂ ਅਸ੍ਸੋਸੀਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੯੨)।

੨੭੯. ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਵਾ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਨਾਨਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਏਤਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ? ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤਂ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੬੦੪) ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਭੇਦੇ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਾ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ, ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਸਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਾ ਨਾਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਭਵੇਪਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਪਗੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਇਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਣਕਾਲੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾਪਿ ਅਭਾਵੋਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਨਵ ਕਿਰਿਯਸਞ੍ਞਾ, ਦਸਾਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮਾ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਸਞ੍ਞਾ ਇਮਿਨਾ ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਭਵੇ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ **ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਇਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਤਾਸਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾਯੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਾ ਪਨ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚੇਤ੍ਥ **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੮੦. ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਯਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਨਨ੍ਤੋ। ਆਕਾਸੋਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਕਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਿ, ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਂ ਫਰਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੦੫)।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਨ੍ਤੰ, ਆਕਾਸੰ ਅਨਨ੍ਤੰ ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤੰ, ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ, ਤੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨੰ ਦੇਵਾਯਤਨਮਿਵਾਤਿ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ**।

ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਤਮਾਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੀਤਿ।

ਅਯੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਕਥਾ

੨੮੧. ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੇਨ ‘‘ਆਸਨ੍ਨਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਮਿਵ ਸਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਆਕਾਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਅਨਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਨ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ।

ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਸੇਵਤਿ, ਭਾਵੇਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਕਰੋਤੋ ਆਕਾਸੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਵਿਯ ਆਕਾਸਫੁਟੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਨਾਨਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੯) ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੨੮੨. ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ, ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ । **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ** ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਞ੍ਚ ਤੰ ਪਠਮਸ੍ਸ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਦੇਵਾਨੰ ਦੇਵਾਯਤਨੰ ਵਿਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ**। ਤਥਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਞ੍ਚ ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਤਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ‘‘ਕਮ੍ਬੋਜਾ ਅਸ੍ਸਾਨੰ ਆਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿਪਿ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ**। ਏਵਮੇਤੰ ਝਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਚ ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤੰਯੇਵ ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਏਵੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤੰ। ਸੋ ਹਿ ਤਮਾਕਾਸਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ‘‘ਅਨਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ, ਤੰਯੇਵ ਆਕਾਸੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਫੁਟੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਨਨ੍ਤੰ ਫਰਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੧੦)।

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ, ਅਨਨ੍ਤੰ ਫਰਤਿ ਤਞ੍ਞੇਵ ਆਕਾਸੰ ਫੁਟੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਂ**। ਅਨਨ੍ਤਮੇਵ **ਆਨਞ੍ਚਂ**। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਨਞ੍ਚਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਰੂਲ਼੍ਹੀਸਦ੍ਦੋ। ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਾਯਤਨਮਿਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਅਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾ

੨੮੩. ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੇਨ ''ਆਸਨ੍ਨਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮਿਵ ਸਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤਾਕਾਰੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ? ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਸੁਞ੍ਞਂ ਸੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਸੇਵਤਿ, ਭਾਵੇਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ਆਕਾਸੇ ਫੁਟੇ ਮਹਗ੍ਗਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਕਾਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਗਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਵਿਵਿਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪੇਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ਾਦੀਸੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਕਿਚ੍ਚਾਵਸਾਨੇਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਠਾਨਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਸੁਞ੍ਞਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਾਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ ਵਾ ਦਿਸਾਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵਾ''ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਞ੍ਞਮਿਦਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਜ੍ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਤਸ੍ਸ ਅਪਗਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਭਾਵਮੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ''ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੯) ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੨੮੪. ਇਧਾਪਿ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ** ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਞ੍ਚ ਤਂ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ** । ਤਥਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਞ੍ਚ ਤਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਤਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ''ਕਮ੍ਬੋਜਾ ਅਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿਪਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ**। ਏਵਮੇਤਂ ਝਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਚ ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਞ੍ਞਂ ਸੁਞ੍ਞਂ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਾਵੇਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ, ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਖਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਕੇਵਲਮਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਭਾਵਮੇਵ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਭਾਵੇਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ **ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ,** ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ,** ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਾਯਤਨਮਿਵਾਤਿ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਅਯਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾ

੨੮੫. ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਨ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੇਨ ‘‘ਆਸਨ੍ਨਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ ਰੋਗੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਗਣ੍ਡੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲਂ, ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ, ਉਪਰਿ ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਾਵ ਅਭਾਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਕ੍ਕਾਹਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਾਨਸਂ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਸੇਵਤਿ, ਭਾਵੇਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਨਾਨਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੦੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੯) ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੨੮੬. ਇਧਾਪਿ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ** ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਞ੍ਚ ਤਂ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**। ਤਥਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਞ੍ਚ ਤਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਤਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਬੋਜਾ ਅਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿਪਿ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**। ਏਵਮੇਤਂ ਝਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਚ ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਤੋ ਤਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਾ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ‘‘ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਞ੍ਞੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ

ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੧੯) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ‘‘ਸਨ੍ਤਾ ਵਤਾਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਠਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਤੰ ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

ਸਨ੍ਤਤੋ ਚੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਥੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਸੋ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ‘‘ਅਹਮੇਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਸ ਆਭੋਗੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤਰਪਣੀਤਤਰਤਾਯ।

ਯਥਾ ਹਿ ਰਾਜਾ ਮਹਚ੍ਚ ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਰਗਤੋ ਨਗਰਵੀਥਿਯੰ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤਕਾਰਾਦਯੋ ਸਿਪ੍ਪਿਕੇ ਏਕੰ ਵਤ੍ਥੰ ਦਲ੍ਹੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਸੀਸੰ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਸਮੋਕਿਣ੍ਣਗਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਾਨਿ ਦਨ੍ਤਵਿਕਤਿਆਦੀਨਿ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋ ਵਤ ਰੇ ਛੇਕਾ ਆਚਰਿਯਾ ਈਦਿਸਾਨਿਪਿ ਨਾਮ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਛੇਕਤਾਯ ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ ‘‘ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਰਜ੍ਜੰ ਪਹਾਯ ਏਵਰੂਪੋ ਸਿਪ੍ਪਿਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਰਜ੍ਜਸਿਰਿਯਾ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਾਯ। ਸੋ ਸਿਪ੍ਪਿਨੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਏਸ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ‘‘ਅਹਮੇਤੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨੇਵ ਏਸ ਆਭੋਗੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਤੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੰ ਪਰਮਸੁਖੁਮੰ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਸਞ੍ਞੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਯਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ।

੨੮੭. ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਤੰ ਏਵਮਧਿਗਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ‘‘ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੨੦) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਸੁ ਇਧ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਸੁਖੁਮਾਯ ਚ ਭਾਵਤੋ ਨੇਵਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾਨ੍ਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞੰ**। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਤੰ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ**। ਅਥ ਵਾ ਯਾਯਮੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ** । ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ ਚ ਸਾ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ**।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵ ਏਦਿਸੀ, ਅਥ ਖੋ ਵੇਦਨਾਪਿ ਨੇਵਵੇਦਨਾਨਾਵੇਦਨਾ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨੇਵਚਿਤ੍ਤੰਨਾਚਿਤ੍ਤੰ, ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਨੇਵਫਸ੍ਸੋਨਾਫਸ੍ਸੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਪਨਾਯੰ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਤ੍ਤਮਕ੍ਖਨਤੇਲਪ੍ਪਭੁਤੀਹਿ ਚ ਉਪਮਾਹਿ ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਾਮਣੇਰੋ ਕਿਰ ਤੇਲੇਨ ਪਤ੍ਤੰ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸਿ, ਤੰ ਯਾਗੁਪਾਨਕਾਲੇ ਥੇਰੋ ਪਤ੍ਤਮਾਹਰਾਤਿ ਆਹ। ਸੋ ‘‘ਪਤ੍ਤੇ ਤੇਲਮਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ‘‘ਆਹਰ, ਸਾਮਣੇਰ, ਤੇਲੰ, ਨਾਲ਼ਿੰ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਨ੍ਤੋਵੁਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਯਾਗੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਕਪ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਤੇਲਮਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਹੋਤਿ। ਨਾਲ਼ਿਪੂਰਣਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ‘‘ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਾਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ।

ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ? ਆਰਮ੍ਮਣਸਞ੍ਜਾਨਨਞ੍ਚੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚ ਵਿਸਯਭਾਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਜਨਨੰ। ਦਹਨਕਿਚ੍ਚਮਿਵ ਹਿ ਸੁਖੋਦਕੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਸਞ੍ਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚੰ ਪੇਸਾ ਪਟੁੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਸਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਿਸਯਭਾਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਜਨਨਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਹਿ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦੰ ਪਤ੍ਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਪਿਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪਕਤਿਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਪਨ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। ਸੋਪਿ ''ਏਵੰ ਕਿਰਿਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਨ੍ਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੫) ਏਵੰ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨੇਵ, ਨੋ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। ਏਵੰ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤੰ ਗਤਾ ਏਸਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਪਤ੍ਤਮਕ੍ਖਨਤੇਲੂਪਮਾਯ, ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੁਦਕੂਪਮਾਯਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਿਰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਥੋਕੰ ਉਦਕੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਉਦਕੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਾਹਨਾ ਓਮੁਞ੍ਚਥਾ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਥੇਰੇਨ ''ਸਚੇ ਉਦਕਮਤ੍ਥਿ, ਆਹਰ ਨ੍ਹਾਨਸਾਟਿਕੰ, ਨ੍ਹਾਯਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਪਾਹਨਤੇਮਨਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ''ਉਦਕਮਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨ੍ਹਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤਾਹੇਵ, ਅਞ੍ਞਾਹਿਪਿ ਅਨੁਰੂਪਾਹਿ ਉਪਮਾਹਿ ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਅਯੰ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ

੨੮੮. ਅਸਦਿਸਰੂਪੋ ਨਾਥੋ, ਆਰੁਪ੍ਪੰ ਯੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਆਹ।

ਤੰ ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ॥

੨੮੯. ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿ –

ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ, ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿਮਾ।
ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮਮੇਤਾਸੰ, ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਨੋ॥

ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਠਮਾ, ਆਕਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਦੁਤਿਯਾ, ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਤਤਿਯਾ। ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਗਮਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿਮਾ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮੰ ਪਨ ਏਤਾਸੰ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਿਯ ਏਤਾਸੁ ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਸਬ੍ਬਾਸੁਪਿ ਹਿ ਏਤਾਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੨੯੦. ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ –

ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਇਧ।
ਉਪਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਪਾਸਾਦਤਲਸਾਟਿਕਾ॥

ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੁਭੂਮਿਕਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲੇ ਦਿਬ੍ਬਨਚ੍ਚਗੀਤৱਾਦਿਤਸੁਰਭਿਗਨ੍ਧਮਾਲਾਭੋਜਨਸਯਨਚ੍ਛਾਦਨਾਦਿৱਸੇਨ ਪਣੀਤਾ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁ। ਦੁਤਿਯੇ ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਾ। ਤਤਿਯੇ ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਾ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸਬ੍ਬਪਣੀਤਤਰਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਪਾਸਾਦਤਲਾਨੇৱ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਸਂ ਪਾਸਾਦਤਲਭਾৱੇਨ ৱਿਸੇਸੋ। ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਮਿਦ੍ਧਿৱਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ ਉਪਰਿਮਂ ਉਪਰਿਮਂ ਪਣੀਤਤਰਂ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਏਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਕਨ੍ਤਿਤਥੂਲਸਣ੍ਹਸਣ੍ਹਤਰਸਣ੍ਹਤਮਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਪਲਤਿਪਲਦ੍ৱਿਪਲਏਕਪਲਸਾਟਿਕਾ ਅਸ੍ਸੁ ਆਯਾਮੇਨ ਚ ৱਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਚ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਾ ਸਾਟਿਕਾ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ৱਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਾਸਂ ਪਮਾਣਤੋ ৱਿਸੇਸੋ। ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸੁਖੁਮਭਾৱਮਹਗ੍ਘਭਾৱੇਹਿ ਪਨ ਪੁਰਿਮਾਯ ਪੁਰਿਮਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਣੀਤਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏৱਮੇৱ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਤੂਸੁ ਏਤਾਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਏਤਾਨਿ ਦ੍ৱੇਯੇৱ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਭਾৱਨਾৱਿਸੇਸੇਨ ਤੇਸਂ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਣੀਤਪਣੀਤਤਰਭਾৱੇਨ ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਇਧਾਤਿ ৱੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੧. ਏৱਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਣੀਤਪਣੀਤਾ ਚੇਤਾ –

ਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਮਣ੍ਡਪੇ ਲਗ੍ਗੋ, ਏਕੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਰੋ।
ਅਞ੍ਞੋ ਬਹਿ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਤਂ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਾਪਰੋ॥

ਠਿਤੋ ਚਤੂਹਿ ਏਤੇਹਿ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ।
ਸਮਾਨਤਾਯ ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ৱਿਭਾৱਿਨਾ॥

ਤਤ੍ਰਾਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – ਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਕਿਰ ਦੇਸੇ ਏਕੋ ਮਣ੍ਡਪੋ, ਅਥੇਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ৱਾ ਤਂ ਅਸੁਚਿਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਤਂ ਮਣ੍ਡਪਂ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ৱਾ ਤਤ੍ਥ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ৱਿਯ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥਾਪਰੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ৱਾ ਤਂ ਮਣ੍ਡਪੇ ਲਗ੍ਗਂ ਪੁਰਿਸਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਥਞ੍ਞੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ৱਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਯੋ ਏਸ ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗੋ, ਯੋ ਚ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਦੁਟ੍ਠਿਤਾ। ਧੁৱੋ ਚ ਨੇਸਂ ਮਣ੍ਡਪਪਪਾਤੇ ਪਾਤੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਬਹਿਯੇৱ ਤਿਟ੍ਠਾਮੀ''ਤਿ। ਸੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬਹਿਯੇৱ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥਾਪਰੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ৱਾ ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਖੇਮਭਾৱਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ৱਾ ਬਹਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਸੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ৱਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਦੇਸੇ ਮਣ੍ਡਪੋ ৱਿਯ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਸੁਚਿਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗੋ ਪੁਰਿਸੋ ৱਿਯ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਆਕਾਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗਂ ਪੁਰਿਸਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ৱਿਯ ਆਕਾਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪৱਤ੍ਤਂ ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਤੇਸਂ ਦ੍ৱਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਖੇਮਭਾৱਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ৱਾ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਂ ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗਂ ਬਹਿਟ੍ਠਿਤੋ ৱਿਯ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਕਤ੍ৱਾ ਤਦਭਾৱਾਰਮ੍ਮਣਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਖੇਮਤਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ৱਾ ਬਹਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਸੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ৱਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ ৱਿਯ ৱਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾৱਸਙ੍ਖਾਤੇ ਬਹਿਪਦੇਸੇ ਠਿਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪৱਤ੍ਤਂ ਨੇৱਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੯੨. ਏৱਂ ਪৱਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ –

ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੇৱ, ਅਞ੍ਞਾਭਾৱੇਨ ਤਂ ਇਦਂ।
ਦਿਟ੍ਠਦੋਸਮ੍ਪਿ ਰਾਜਾਨਂ, ৱੁਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਜਨੋ ਯਥਾ॥

ਇਦਞ੍ਹਿ ਨੇৱਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ''ਆਸਨ੍ਨৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏৱਂ ਦਿਟ੍ਠਦੋਸਮ੍ਪਿ ਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਭਾৱਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੇৱ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਦਿਟ੍ਠਦੋਸਮ੍ਪਿ ਰਾਜਾਨਂ ৱੁਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਯਥਾ

ਜਨੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਸਂਯਤਂ ਫਰੁਸਕਾਯਵਚੀਮਨੋਸਮਾਚਾਰਂ ਕਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਦਿਸਮ੍ਪਤਿਂ ਰਾਜਾਨਂ ‘‘ਫਰੁਸਸਮਾਚਾਰੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਦੋਸਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਜਨੋ ਵੁਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਦੋਸਮ੍ਪਿ ਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਲਭਮਾਨਮਿਦਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੇਵ।

੨੯੩. ਏਵਂ ਕੁਰੁਮਾਨਞ੍ਚ –

ਆਰੁਲ੍ਹੋ ਦੀਘਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ, ਯਥਾ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਬਾਹੁਕਂ।
ਪਬ੍ਬਤਗ੍ਗਞ੍ਚ ਆਰੁਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਂ॥

ਯਥਾ ਵਾ ਗਿਰਿਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਜਣ੍ਣੁਕਂ।
ਓਲੁਬ੍ਭਤਿ ਤਥੇਵੇਤਂ, ਝਾਨਮੋਲੁਬ੍ਭ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ॥

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੇ

ਆਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਦਸਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੧. ਸਮਾਧਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਆਹਾਰੇਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਨਾ

੨੯੪. ਇਦਾਨਿ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਨ੍ਤਰੰ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਆਹਰਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਸੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ, ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋਤਿ।

ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਮਾਹਰਤੀਤਿ? ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਓਜਟ੍ਠਮਕੰ ਰੂਪੰ ਆਹਰਤਿ। ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤਿ। ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਹਰਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪੰ ਆਹਰਤਿ।

ਤੇਸੁ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਭਯੰ। ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੇ ਉਪਗਮਨਭਯੰ। ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਯੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਯੰ। ਏਵੰ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੇਸੁ ਚ ਤੇਸੁ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ **ਪੁਤ੍ਤਮੰਸੂਪਮੇਨ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ **ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਗਾਵੂਪਮੇਨ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩)। ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ **ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮੇਨ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩)। ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ **ਸਤ੍ਤਿਸਤੂਪਮੇਨਾ**ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩)। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਚਤੂਸੁ ਆਹਾਰੇਸੁ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਪ੍ਪਭੇਦੋ **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ**ਵ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ **ਆਹਾਰੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ।

ਤੰ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞੰ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਤੋ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨ੍ਤੇਨ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਪ੍ਪਭੇਦੇ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੇ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਗਮਨਤੋ, ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ, ਪਰਿਭੋਗਤੋ, ਆਸਯਤੋ, ਨਿਧਾਨਤੋ, ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ, ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ, ਫਲਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ, ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋਤਿ।

੨੯੫. ਤਤ੍ਥ **ਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਨਾਮ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਕਲਰਤ੍ਤਿੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸਜ੍ਝਾਯੰ ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਵਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯੰ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵੇਣੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰੰ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਮਾਰੁਯ੍ਹ ਵੀਸਤਿੰਸ ਵਾਰੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਜਨਸਮ੍ਬਾਧਾਨਿ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਾਨਿ ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਸੁਚੀਨਿ ਸੀਤਲਾਨਿ ਰਮਣੀਯਭੂਮਿਭਾਗਾਨਿ ਤਪੋਵਨਾਨਿ ਪਹਾਯ ਅਰਿਯੰ ਵਿਵੇਕਰਤਿੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸੁਸਾਨਾਭਿਮੁਖੇਨ ਸਿਙ੍ਗਾਲੇਨ ਵਿਯ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਗਾਮਾਭਿਮੁਖੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵੰ ਗਚ੍ਛਤਾ ਚ ਮਞ੍ਚਮ੍ਹਾ ਵਾ ਪੀਠਮ੍ਹਾ ਵਾ ਓਤਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਾਦਰਜਘਰਗੋਲਿਕਵਚ੍ਚਾਦਿਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣੰ ਅਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਮੂਸਿਕਜਤੁਕਵਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਉਪਹਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਗਬ੍ਭਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਰੰ ਪਮੁਖੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਉਲੂਕਪਾਰਾਵਤਾਦਿਵਚ੍ਚਸਮ੍ਮਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿਮਤਲਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਰੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲੰ। ਤਤੋ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਵਾਤੇਰਿਤੇਹਿ ਪੁਰਾਣਤਿਣਪਣ੍ਣੇਹਿ ਗਿਲਾਨਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਹਿ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਾਦੀਹਿ ਚ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਰੰ ਪਰਿਵੇਣੰ। ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਰਾ ਵਿਹਾਰਰਚ੍ਛਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਨ ਬੋਧਿਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਞ੍ਚ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ਼ਕੇ ਠਿਤੇਨ ਮੁਤ੍ਤਰਾਸਿਸਦਿਸੰ ਚੇਤਿਯੰ ਮੋਰਪਿਞ੍ਛਕਲਾਪਮਨੋਹਰੰ ਬੋਧਿੰ ਦੇਵਵਿਮਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਸ੍ਸਿਰੀਕੰ ਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪੰ ਨਾਮ ਰਮਣੀਯੰ ਪਦੇਸੰ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰਹੇਤੁ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਮਗ੍ਗੋਪਿ ਉਦਕਵੇਗਭਿਨ੍ਨਵਿਸਮਮਗ੍ਗੋਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤੋ ਗਣ੍ਡਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਨਿਵਾਸਨਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਣਚੋਲਕਂ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਕਪਾਲਂ ਨੀਹਰਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਪਤ੍ਤਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੇਨ ਹਤ੍ਥਿਕੁਣਪਅਸ੍ਸਕੁਣਪਗੋਕੁਣਪਮਹਿਂਸਕੁਣਪਮਨੁਸ੍ਸਕੁਣਪਅਹਿਕੁਣਪਕੁਕ੍ਕੁਰਕੁਣਪਾਨਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ, ਗਨ੍ਧੋਪਿ ਨੇਸਂ ਘਾਨਂ ਪਟਿਹਨਮਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਚਣ੍ਡਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਗਾਮਰਚ੍ਛਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਾਦਿਅਨੇਕਕੁਣਪਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਆਹਾਰਹੇਤੁ ਅਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਞ੍ਚ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਅਹੋ ਵਤ ਭੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ ਆਹਾਰੋਤਿ ਏਵਂ ਗਮਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੬. ਕਥਂ **ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ**? ਏਵਂ ਗਮਨਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾਪਿ ਗਾਮਂ ਪਵਿਟ੍ਠੇਨ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਾਰੁਤੇਨ ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸੇਨ ਵਿਯ ਕਪਾਲਹਤ੍ਥੇਨ ਘਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਗਾਮਵੀਥੀਸੁ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਿਕਮਂਸਾਪਿ ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲੇ ਪਾਦਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਏਕੇਨ ਚੀਵਰਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੇ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਹਿ ਪਂਸੁਤਿਣਰਜੇਹਿ ਓਕਿਣ੍ਣਸਰੀਰੇਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਤਂ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰਂ ਪਤ੍ਵਾ ਮਚ੍ਛਧੋਵਨਮਂਸਧੋਵਨਤਣ੍ਡੁਲਧੋਵਨਖੇਲਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਸੁਨਖਸੂਕਰਵਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਨਿ ਕਿਮਿਕੁਲਾਕੁਲਾਨਿ ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਪਰਿਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਓਲਿਗਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਚਨ੍ਦਨਿਕਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਨਿਪਿ। ਯਤੋ ਤਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਮ੍ਪਿ ਪਤ੍ਤੇਪਿ ਸੀਸੇਪਿ ਨਿਲੀਯਨ੍ਤਿ।

ਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਕੇਚਿ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਦਦਮਾਨਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਹਿਯ੍ਯੋ ਪਕ੍ਕਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਾਣਖਜ੍ਜਕਮ੍ਪਿ ਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸਪੂਪਾਦੀਨਿਪਿ ਦਦਨ੍ਤਿ। ਅਦਦਮਾਨਾਪਿ ਕੇਚਿਦੇਵ ''ਅਤਿਚ੍ਛਥ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਨ ਅਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਵਿਯ ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮੁਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ''ਗਚ੍ਛ, ਰੇ ਮੁਣ੍ਡਕਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਫਰੁਸਵਾਚਾਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸੇਨ ਵਿਯ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨਾ ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਾਦਿਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਆਹਾਰਹੇਤੁ ਅਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਞ੍ਚ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਅਹੋ ਵਤ ਭੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ ਆਹਾਰੋਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੭. ਕਥਂ **ਪਰਿਭੋਗਤੋ**? ਏਵਂ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾਹਾਰੇਨ ਪਨ ਬਹਿਗਾਮੇ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਵ ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਂ ਨ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਤਾਵ ਤਥਾਰੂਪਂ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਲਜ੍ਜਿਮਨੁਸ੍ਸਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੁਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ। ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੇ ਓਤਾਰਿਤਮਤ੍ਤੇ ''ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਲਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਹਤ੍ਥਂ ਪਨ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਲਿਅਨੁਸਾਰੇਨ ਸੇਦੋ ਪਗ੍ਘਰਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਖਥਦ੍ਧਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਮੇਨ੍ਤੋ ਮੁਦੁਂ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਸੋਭੇ ਆਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇ ਠਪਿਤੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਨ੍ਤਾ ਉਦੁਕ੍ਖਲਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਉਪਰਿਮਾ ਮੁਸਲਕਿਚ੍ਚਂ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਹਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਂ। ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯਂ ਸੁਵਾਨਪਿਣ੍ਡਮਿਵ ਦਨ੍ਤਮੁਸਲੇਹਿ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਂ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇ ਤਨੁਪਸਨ੍ਨਖੇਲੋ ਮਕ੍ਖੇਤਿ, ਵੇਮਜ੍ਝਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਹਲਖੇਲੋ ਮਕ੍ਖੇਤਿ, ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੇਨ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਦਨ੍ਤਗੂਥਕੋ ਮਕ੍ਖੇਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਿਚੁਣ੍ਣਿਤਮਕ੍ਖਿਤੋ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਿਸੇਸੋ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯਂ ਠਿਤਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਵਿਯ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਭੋਗਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੮. ਕਥਂ **ਆਸਯਤੋ**? ਏਵਂ ਪਰਿਭੋਗਂ ਉਪਗਤੋ ਚ ਪਨੇਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਮਾਨੋ ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਰਞ੍ਞੋਪਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਾਸਯੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਆਸਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਮਨ੍ਦਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਪਿਤ੍ਤਾਸਯੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬਹਲਮਧੁਕਤੇਲਮਕ੍ਖਿਤੋ ਵਿਯ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸੇਮ੍ਹਾਸਯੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਾਗਬਲਪਣ੍ਣਰਸਮਕ੍ਖਿਤੋ ਵਿਯ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਸਯੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੂਤਿਤਕ੍ਕਮਕ੍ਖਿਤੋ ਵਿਯ। ਯਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਾਸਯੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰਜਨਮਕ੍ਖਿਤੋ ਵਿਯ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਆਸਯਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੯. ਕਥਂ **ਨਿਧਾਨਤੋ**? ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਆਸਯੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਆਸਯੇਨ ਮਕ੍ਖਿਤੋ ਅਨ੍ਤੋਉਦਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨੇ ਨ ਮਣਿਰਜਤਾਦਿਭਾਜਨੇਸੁ ਨਿਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਦਸਵਸ੍ਸਿਕੇਨ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਤਿ ਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਧੋਤਵਚ੍ਚਕੂਪਸਦਿਸੇ ਓਕਾਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। ਸਚੇ ਵੀਸ, ਤਿਂਸ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ, ਪਞ੍ਞਾਸ, ਸਟ੍ਠਿ, ਸਤ੍ਤਤਿ, ਅਸੀਤਿ, ਨਵੁਤਿਵਸ੍ਸਿਕੇਨ, ਸਚੇ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕੇਨ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਤਿ। ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਧੋਤਵਚ੍ਚਕੂਪਸਦਿਸੇ ਓਕਾਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤੀਤਿ ਏਵਂ ਨਿਧਾਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੦੦. ਕਥਂ **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**? ਸੋ ਪਨਾਯਮਾਹਾਰੋ ਏਵਰੂਪੇ ਓਕਾਸੇ ਨਿਧਾਨਮੁਪਗਤੋ ਯਾਵ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਪਰਮਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸੇ ਨਾਨਾਕੁਣਪਗਨ੍ਧਵਾਸਿਤਪਵਨਵਿਚਰਿਤੇ ਅਤਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਪਦੇਸੇ ਯਥਾ ਨਾਮ ਨਿਦਾਘੇ ਅਕਾਲਮੇਘੇਨ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠਮ੍ਹਿ ਚਣ੍ਡਾਲਗਾਮਦ੍ਵਾਰਆਵਾਟੇ ਪਤਿਤਾਨਿ ਤਿਣਪਣ੍ਣਕਿਲਞ੍ਜਖਣ੍ਡਅਹਿਕੁਕ੍ਕੁਰਮਨੁਸ੍ਸਕੁਣਪਾਦੀਨਿ ਸੂਰਿਯਾਤਪੇਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾਨਿ ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲਕਾਚਿਤਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤਂਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਹਿਯ੍ਯੋਪਿ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮੇ ਦਿਵਸੇਪਿ ਅਜ੍ਝੋਹਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੇਮ੍ਹਪਟਲਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਕਾਯਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਕੁਥਿਤਕੁਥਨਸਞ੍ਜਾਤਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲਕਾਚਿਤੋ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੦੧. ਕਥਂ **ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**? ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਗ੍ਗਿਨਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕੋ ਸਮਾਨੋ ਨ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਧਾਤੁਯੋ ਵਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲਕੇ ਪਨ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਣ੍ਹਕਰਣਿਯਂ ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਾਲ਼ਿਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਯ ਕਰੀਸਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਸਯਂ, ਮੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥਿਞ੍ਚ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੦੨. ਕਥਂ **ਫਲਤੋ**? ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਚ ਪਨਾਯਂ ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਨਾਨਾਕੁਣਪਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ ਅਸਮ੍ਮਾਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਦਦ੍ਦੁਕਣ੍ਡੁਕਚ੍ਛੁਕੁਟ੍ਠਕਿਲਾਸਸੋਸਕਾਸਾਤਿਸਾਰਪ੍ਪਭੁਤੀਨਿ ਰੋਗਸਤਾਨਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਫਲਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਫਲਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੦੩. ਕਥਂ **ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ**? ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਏਕੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਕ੍ਖਿਮ੍ਹਾ ਅਕ੍ਖਿਗੂਥਕੋ ਕਣ੍ਣਮ੍ਹਾ ਕਣ੍ਣਗੂਥਕੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਅਨੇਕੇਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤਿ। ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਸਮਯੇ ਚੇਸ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੇਨਾਪਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਸਮਯੇ ਪਨ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦਿਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ ਏਕਕੇਨੇਵ ਨੀਹਰਿਯਤਿ। ਪਠਮਦਿਵਸੇ ਚ ਨਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋਪਿ ਹੋਤਿ ਉਦਗ੍ਗੁਦਗ੍ਗੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ। ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੋ ਪਿਹਿਤਨਾਸਿਕੋ ਹੋਤਿ ਵਿਕੁਣਿਤਮੁਖੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ। ਪਠਮਦਿਵਸੇ ਚ ਨਂ ਰਤ੍ਤੋ ਗਿਦ੍ਧੋ ਗਧਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋਪਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੇਨ ਵਿਰਤ੍ਤੋ ਅਟ੍ਟੀਯਮਾਨੋ ਹਰਾਯਮਾਨੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਨੀਹਰਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

''ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਂ, ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਮਹਾਰਹਂ।
ਏਕਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਨਵਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਸਨ੍ਦਤਿ॥

‘‘ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਂ, ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਮਹਾਰਹਂ।
ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਸਪਰਿਵਾਰੋ, ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤੋ ਨਿਲੀਯਤਿ॥

‘‘ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਂ, ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਮਹਾਰਹਂ।
ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ, ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਂ, ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਮਹਾਰਹਂ।
ਏਕਰਤ੍ਤਿਪਰਿਵਾਸਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਭਵਤਿ ਪੂਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੦੪. ਕਥਂ **ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋ**? ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਪਿ ਚੇਸ ਹਤ੍ਥਓਟ੍ਠਜਿਵ੍ਹਾਤਾਲੂਨਿ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖੇਤਿ। ਤਾਨਿ ਤੇਨ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਧੋਤਾਨਿਪਿ ਗਨ੍ਧਹਰਣਤ੍ਥਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਧੋਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਯਥਾ ਨਾਮ ਓਦਨੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨੇ ਥੁਸਕਣਕੁਣ੍ਡਕਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਖਲਿਮੁਖਵਟ੍ਟਿਪਿਧਾਨਿਯੋ ਮਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਕਲਸਰੀਰਾਨੁਗਤੇਨ ਕਾਯਗ੍ਗਿਨਾ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਮਾਨੋ ਦਨ੍ਤੇ ਦਨ੍ਤਮਲਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖੇਤਿ। ਜਿਵ੍ਹਾਤਾਲੁਪ੍ਪਭੁਤੀਨਿ ਖੇਲ਼ਸੇਮ੍ਹਾਦਿਭਾਵੇਨ, ਅਕ੍ਖਿਕਣ੍ਣਨਾਸਅਧੋਮਗ੍ਗਾਦਿਕੇ ਅਕ੍ਖਿਗੂਥਕਕਣ੍ਣਗੂਥਕਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖੇਤਿ। ਯੇਨ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਿਤਾਨਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਧੋਵਿਯਮਾਨਾਨਿਪਿ ਨੇਵ ਸੁਚੀਨਿ, ਨ ਮਨੋਰਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੋ ਪੁਨ ਉਦਕੇਨ ਧੋਵਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗੋਮਯੇਨਪਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯਪਿ ਗਨ੍ਧਚੁਣ੍ਣੇਨਪਿ ਧੋਵਤੋ ਪਾਟਿਕੁਲਜਤਾ ਵਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੦੫. ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਵਸੇਨ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੋ ਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੋ ਵਿਯ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ ਵਿਗਤਮਦੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ। ਅਥਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਪਰਿਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਦਿਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਵਸੇਨ ਚਸ੍ਸ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭਾਵਨਾਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਂ ਪਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਤਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਯਂ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ।

ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਭਾਵਨਾ

੩੦੬. ਇਦਾਨਿ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਰਂ **ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਵ**ਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੂਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ **ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਂ**। ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰੋ,

ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। ਤਯਿਦਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਆਗਤਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਗਤਂ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੂਪਮੇ ਰਾਹੁਲੋਵਾਦੇ ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ। ਤਞ੍ਹਿ –

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ ਗੋਘਾਤਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਗਾਵਿਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਬਿਲਸੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਯਥਾਠਿਤਂ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤਂ ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੁ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵਾਯੋਧਾਤੂ’’ਤਿ –

ਏਵਂ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੮) ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਆਗਤਂ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਛੇਕੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਭਤੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਗਾਵਿਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਗਤਾਨਂ ਮਹਾਪਥਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਠਿਤਂ। ਯਥਾਠਿਤਤ੍ਤਾਵ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤਂ ਕਾਯਂ ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਏਵਂ ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਥਾ ਗੋਘਾਤਕਸ੍ਸ ਗਾਵਿਂ ਪੋਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਆਘਾਤਨਂ ਆਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਵਧਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਵਧਿਤਂ ਮਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਤਾਵਦੇਵ ਗਾਵੀਤਿਸਞ੍ਞਾ ਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਯਾਵ ਨਂ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਬਿਲਸੋ ਨ ਵਿਭਜਤਿ। ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਗਾਵੀਸਞ੍ਞਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਮਂਸਸਞ੍ਞਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਨਾਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਗਾਵਿਂ ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਮਿ, ਇਮੇ ਗਾਵਿਂ ਹਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ‘‘ਅਹਂ ਮਂਸਂ ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਮਿ, ਇਮੇਪਿ ਮਂਸਂ ਹਰਨ੍ਤਿ’’ਚ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਗਿਹਿਭੂਤਸ੍ਸਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਪਿ ਤਾਵਦੇਵ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਪੋਸੋਤਿ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਯਾਵ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਯਥਾਠਿਤਂ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤਂ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਸੋ ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਵਾਯੋਧਾਤੂ’’ਤਿ।

੩੦੭. ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੂਪਮੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੦ ਆਦਯੋ) ਪਨ – ‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਕਕ੍ਖਲ਼ਂ ਖਰਿਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ , ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ...ਪੇ॰... ਉਦਰਿਯਂ ਕਰੀਸਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਕਕ੍ਖਲ਼ਂ ਖਰਿਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੂ’’ਤਿ ਚ,

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਆਪੋਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਆਪੋ ਆਪੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਪਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਮੁਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਆਪੋ ਆਪੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਆਪੋਧਾਤੂ’’ਤਿ ਚ,

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਤੇਜੋ ਤੇਜੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਯੇਨ ਚ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਜੀਰੀਯਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਤੇਜੋ ਤੇਜੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਤੇਜੋਧਾਤੂ’’ਤਿ ਚ,

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾਯੋ ਵਾਯੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾ, ਅਧੋਗਮਾ ਵਾਤਾ, ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਾ ਵਾਤਾ, ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ, ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਪਸ੍ਸਾਸੋ ਇਤਿ ਵਾ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾਯੋ ਵਾਯੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾਯੋਧਾਤੂ’’ਤਿ ਚ –

ਏਵੰ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤੰ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇਸੁਪਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਵਣ੍ਣਨਾ, **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਤਾਵ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਨਿਯਕਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਨਿਯਕੰ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨਿ ਜਾਤੰ ਸਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਯਿਦੰ ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਕਥਾ ਅਧਿਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ,** ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਕ੍ਖਲ**ਨ੍ਤਿ ਥਦ੍ਧੰ। **ਖਰਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਫਰੁਸੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੰ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ, ਦੁਤਿਯੰ ਆਕਾਰਵਚਨੰ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਸਾ ਫਰੁਸਾਕਾਰਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਖਰਿਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਲ਼੍ਹੰ ਆਦਿਨ੍ਨੰ, ਅਹੰ ਮਮਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਦਲ਼੍ਹੰ ਆਦਿਨ੍ਨੰ, ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ** ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੰ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਤੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ।

ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਭਾਵੇਨ ਤੰ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਪ੍ਪੋਤੀਤਿ **ਆਪੋ**। ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧੇਸੁ ਆਪੇਸੁ ਗਤਨ੍ਤਿ **ਆਪੋਗਤੰ**। ਕਿੰ ਤੰ? ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਤੇਜਨਵਸੇਨ **ਤੇਜੋ,** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤੇਜੇਸੁ ਗਤਨ੍ਤਿ **ਤੇਜੋਗਤੰ**। ਕਿੰ ਤੰ? ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ। **ਯੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਤੇਜੋਧਾਤੁਗਤੇਨ ਕੁਪਿਤੇਨ ਅਯੰ ਕਾਯੋ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਏਕਾਹਿਕਜਰਾਦਿਭਾਵੇਨ ਉਸੁਮਜਾਤੋ ਹੋਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਜੀਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਯੰ ਕਾਯੋ ਜੀਰਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਕਲ੍ਲਤੰ ਬਲਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਵਲਿਪਲਿਤਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੁਪਿਤੇਨ ਅਯੰ ਕਾਯੋ ਡਯ੍ਹਤਿ। ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਡਯ੍ਹਾਮਿ ਡਯ੍ਹਾਮੀ''ਤਿ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਸਤਧੋਤਸਪ੍ਪਿਗੋਸੀਸਚਨ੍ਦਨਾਦਿਲੇਪਞ੍ਚੇਵ ਤਾਲਵਣ੍ਟਵਾਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮੰ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯੇਨੇਤੰ ਅਸਿਤੰ ਵਾ ਓਦਨਾਦਿ ਪੀਤੰ ਵਾ ਪਾਨਕਾਦਿ ਖਾਯਿਤੰ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਕਾਦਿ ਸਾਯਿਤੰ ਵਾ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਰਸਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਵੇਕੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਤਯੋ ਤੇਜੋਧਾਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਵ।

ਵਾਯਨਵਸੇਨ **ਵਾਯੋ,** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਾਯੇਸੁ ਗਤਨ੍ਤਿ **ਵਾਯੋਗਤੰ**। ਕਿੰ ਤੰ? ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੰ। **ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਾਰਹਿਕ੍ਕਾਦਿਪਵਤ੍ਤਕਾ ਉਦ੍ਧੰ ਆਰੋਹਣਵਾਤਾ। **ਅਧੋਗਮਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦਿਨੀਹਰਣਕਾ ਅਧੋ ਓਰੋਹਣਵਾਤਾ। **ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨੰ ਬਹਿਵਾਤਾ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਾ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋਵਾਤਾ। **ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ**ਤਿ ਧਮਨਿਜਾਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਅਨੁਸਟਾ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਵਾਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਸਨਨਾਸਿਕਵਾਤੋ। **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨਾਸਿਕਵਾਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਪਞ੍ਚ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਯੰ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਅਵਸੇਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ।

ਇਤਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁ, ਚਤੂਹਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਛਹਿ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

੩੦੮. ਭਾਵਨਾਨਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੇਸਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਲੋਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਪਪਞ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯੰ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਯੰ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। ਯੰ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਯੰ ਆਪੋਧਾਤੁ। ਯੰ ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਯੰ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। ਯੰ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਅਯੰ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਏਵੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ? ਯਥਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਬਹੁਪੇਯਜਾਲਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੇਸੁ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕਿਂ ਵਾ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਪੇਯਜਾਲਮੁਖਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਉਭਤੋਕੋਟਿਵਸੇਨੇਵ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ''ਕਿਂ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਨਾਮੇਸ ਓਟ੍ਠਪਰਿਯਾਹਤਮਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਜ੍ਝਾਯੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਕਦਾ ਤਨ੍ਤਿ ਪਗੁਣਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ਆਗਤਾਗਤਂ ਪੇਯਜਾਲਮੁਖਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾਵ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਇਤਰੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਕਿਂ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਨਾਮੇਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਜ੍ਝਾਯੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਕਦਾ ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਪਪਞ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਂ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਂ, ਅਯਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਤਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਅਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੇਨ ਤਾਵ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਕਾਯਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ ਖਰਭਾਵੋ ਵਾ, ਅਯਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। ਯੋ ਆਬਨ੍ਧਨਭਾਵੋ ਵਾ ਦ੍ਰਵਭਾਵੋ ਵਾ, ਅਯਂ ਆਪੋਧਾਤੁ। ਯੋ ਪਰਿਪਾਚਨਭਾਵੋ ਵਾ ਉਣ੍ਹਭਾਵੋ ਵਾ, ਅਯਂ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। ਯੋ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਭਾਵੋ ਵਾ ਸਮੁਦੀਰਣਭਾਵੋ ਵਾ, ਅਯਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਏਵਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤੋ ਨਿਜ੍ਜੀਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਾਯਮਮਾਨਸ੍ਸ ਨਚਿਰੇਨੇਵ ਧਾਤੁਪ੍ਪਭੇਦਾਵਭਾਸਨਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਯੇ ਇਮੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ''ਅਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ੍ਹਾਰੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਂਸਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਰੂਪਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੬) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਅਨ੍ਤਰਾਨੁਸਾਰਿਨਾ ਞਾਣਹਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਯੋ ਏਤੇਸੁ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ ਖਰਭਾਵੋ ਵਾ, ਅਯਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤੋ ਨਿਜ੍ਜੀਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਾਯਮਮਾਨਸ੍ਸ ਨਚਿਰੇਨੇਵ ਧਾਤੁਪ੍ਪਭੇਦਾਵਭਾਸਨਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਆਗਤੇ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਭਾਵਨਾਨਯੋ।

੩੦੯. ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤੇ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ ਹਿ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੇਨ ਯੋਗਿਨਾ ਆਚਰਿਯਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਕਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਨ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕਥਂ **ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵੇਤਿ**? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਥਦ੍ਧਾਕਾਰਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਯੂਸਗਤਂ ਉਦਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰਂ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਰਿਪਾਚਨਕਂ ਤੇਜਂ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ । ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਕਾਰਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋਯੇਵ ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੩੧੦. ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਂ ਭਾਵਯਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨ **ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ** ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ? ਤੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਯਂ ਤਂ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਤ੍ਤਧਾ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਂ ਦਸਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇ ਤਾਵ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਚਪਞ੍ਚਕਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਵਚਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਆਦਿਂਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਵਿਸੇਸੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਕੇਸਾਦਯੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ

ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਇਧ ਧਾਤੁਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਞ੍ਚਧਾ ਕੇਸਾਦਯੋ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸਾਨੇ ਏਵਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ।

੩੧੧. ਇਮੇ **ਕੇਸਾ** ਨਾਮ ਸੀਸਕਟਾਹਪਲਿਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਮ੍ਮਿਕਮਤ੍ਥਕੇ ਜਾਤੇਸੁ ਕੁਣ੍ਠਤਿਣੇਸੁ ਨ ਵਮ੍ਮਿਕਮਤ੍ਥਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਕੁਣ੍ਠਤਿਣਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀਤਿ, ਨਪਿ ਕੁਣ੍ਠਤਿਣਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕਮਤ੍ਥਕੇ ਜਾਤਾਨੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸੀਸਕਟਾਹਪਲਿਵੇਠਨਚਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਕੇਸਾ ਜਾਤਾਤਿ, ਨਪਿ ਕੇਸਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਸੀਸਕਟਾਹਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਕੇਸਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੨. **ਲੋਮਾ** ਸਰੀਰਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸੁਞ੍ਞਗਾਮਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤੇਸੁ ਦਬ੍ਬਤਿਣਕੇਸੁ ਨ ਸੁਞ੍ਞਗਾਮਟ੍ਠਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਦਬ੍ਬਤਿਣਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀਤਿ, ਨਪਿ ਦਬ੍ਬਤਿਣਕਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਸੁਞ੍ਞਗਾਮਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤਾਨੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸਰੀਰਵੇਠਨਚਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਲੋਮਾ ਜਾਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਲੋਮਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਸਰੀਰਵੇਠਨਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਲੋਮਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੩. **ਨਖਾ** ਅਙ੍ਗੁਲੀਨਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਜਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕੁਮਾਰਕੇਸੁ ਦਣ੍ਡਕੇਹਿ ਮਧੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੇਸੁ ਨ ਦਣ੍ਡਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਮਧੁਕਟ੍ਠਿਕਾ ਠਪਿਤਾਤਿ, ਨਪਿ ਮਧੁਕਟ੍ਠਿਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਦਣ੍ਡਕੇਸੁ ਠਪਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਨਖਾ ਜਾਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਨਖਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਜਾਤਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਨਖਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੪. **ਦਨ੍ਤਾ** ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਜਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਡ੍ਢਕੀਹਿ ਪਾਸਾਣਉਦੁਕ੍ਖਲਕੇਸੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਸਿਲੇਸਜਾਤੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਥਮ੍ਭੇਸੁ ਨ ਉਦੁਕ੍ਖਲਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਥਮ੍ਭਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਥਮ੍ਭਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਉਦੁਕ੍ਖਲੇਸੁ ਠਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਹਨੁਕਟ੍ਠੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਦਨ੍ਤਾ ਜਾਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਦਨ੍ਤਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਹਨੁਕਟ੍ਠੀਸੁ ਜਾਤਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਦਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੫. **ਤਚੋ** ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਲ੍ਲਗੋਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਯ ਮਹਾਵੀਣਾਯ ਨ ਮਹਾਵੀਣਾ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਅਲ੍ਲਗੋਚਮ੍ਮੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਤਿ। ਨਪਿ ਅਲ੍ਲਗੋਚਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਮਹਾਵੀਣਾ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸਰੀਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਤਚੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਤਚੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਸਰੀਰਂ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਤਚੋ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੬. **ਮਂਸਂ** ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਂ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮਹਾਮਤ੍ਤਿਕਲਿਤ੍ਤਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਭਿਤ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਮਹਾਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਲਿਤ੍ਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਮਹਾਮਤ੍ਤਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਭਿਤ੍ਤਿ ਲਿਤ੍ਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਨਵਪੇਸਿਸਤਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਮਂਸੇਨ ਲਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੋ ਲਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਮਂਸਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੭. ਨ੍ਹਾਰੁ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਆਬਨ੍ਧਮਾਨਾ ਠਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਲ੍ਲੀਹਿ ਵਿਨਦ੍ਧੇਸੁ ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਸੁ ਨ ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯੰ ਵਲ੍ਲੀਹਿ ਵਿਨਦ੍ਧਾਨੀਤਿ। ਨਪਿ ਵਲ੍ਲਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਨਿ ਵਿਨਦ੍ਧਾਨੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯੰ ਨ੍ਹਾਰੂਹਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੀਤਿ। ਨਪਿ ਨ੍ਹਾਰੂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਨ੍ਹਾਰੁ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੮. ਅਟ੍ਠੀਸੁ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿ ਊਰੁਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਊਰੁਟ੍ਠਿ ਕਟਿਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਕਟਿਟ੍ਠਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ, ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਗੀਵਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਗੀਵਟ੍ਠਿ ਸੀਸਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਸੀਸਟ੍ਠਿ ਗੀਵਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਗੀਵਟ੍ਠਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਕਟਿਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਕਟਿਟ੍ਠਿ ਊਰੁਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਊਰੁਟ੍ਠਿ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਇਟ੍ਠਕਦਾਰੁਗੋਮਯਾਦਿਸਞ੍ਚਯੇਸੁ ਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯੰ ਉਪਰਿਮੇ ਉਪਰਿਮੇ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਉਪਰਿਮਾ ਉਪਰਿਮਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਊਰੁਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਊਰੁਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਕਟਿਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਕਟਿਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਗੀਵਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਗੀਵਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਸੀਸਟ੍ਠਿੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਸੀਸਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਗੀਵਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਗੀਵਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਕਟਿਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ। ਨ ਕਟਿਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਊਰੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਊਰੁਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਅਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੧੯. ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਅਟ੍ਠੀਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵੇਲੁਪਬ੍ਬਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਿਨ੍ਨਵੇਤ੍ਤਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਨ ਵੇਲੁਪਬ੍ਬਾਦੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਵੇਤ੍ਤਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ। ਨਪਿ ਵੇਤ੍ਤਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯੰ ਵੇਲੁਪਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਠਿਤਾਨੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਨ੍ਤੋ ਮਿਞ੍ਜੰ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਾਪਿ ਮਿਞ੍ਜੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਅਟ੍ਠੀਨੰ ਅਨ੍ਤੋ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੦. ਵਕ੍ਕੰ ਗਲਵਾਟਕਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਏਕਮੂਲੇਨ ਥੋਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁਨਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਦਯਮੰਸੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਣ੍ਟੂਪਨਿਬਦ੍ਧੇ ਅਮ੍ਬਫਲਦ੍ਵਯੇ ਨ ਵਣ੍ਟੰ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਅਮ੍ਬਫਲਦ੍ਵਯੰ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਅਮ੍ਬਫਲਦ੍ਵਯੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਵਣ੍ਟੇਨ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਵਕ੍ਕੰ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਵਕ੍ਕੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁਨਾ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਵਕ੍ਕੰ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬਜਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੧. ਹਦਯੰ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਰਟ੍ਠਿਪਞ੍ਜਰਮਜ੍ਝੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਜਿਣ੍ਣਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਪਞ੍ਜਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਪਿਤਾਯ ਮੰਸਪੇਸਿਯਾ ਨ ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਪਞ੍ਜਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੰਸਪੇਸਿ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਮੰਸਪੇਸਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਜਿਣ੍ਣਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਪਞ੍ਜਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਉਰਟ੍ਠਿਪਞ੍ਜਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਦਯੰ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ

ਹਦਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਉਰਟ੍ਠਿਪਞ੍ਜਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਹਦਯਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥ੧ੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੨. **ਯਕਨਂ** ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ ਦ੍੧ਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਕ੍ਖਲਿਕਪਾਲਪਸ੍ਸਮ੍ਹਿ ਲਗ੍ਗੇ ਯਮਕਮਂਸਪਿਣ੍ਡੇ ਨ ਉਕ੍ਖਲਿਕਪਾਲਪਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਯਮਕਮਂਸਪਿਣ੍ਡੋ ਲਗ੍ਗੋਤਿ। ਨਪਿ ਯਮਕਮਂਸਪਿਣ੍ਡੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਉਕ੍ਖਲਿਕਪਾਲਪਸ੍ਸੇ ਲਗ੍ਗੋਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਨ ਥਨਾਨਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਕਨਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਯਕਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਥਨਾਨਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਯਕਨਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥ੧ੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੩. **ਕਿਲੋਮਕੇਸੁ** ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕਂ ਹਦਯਞ੍ਚ ੧ਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਰਿ੧ਾਰੇਤ੍੧ਾ ਠਿਤਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕਂ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਮਂਸਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍੧ਾ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਿਲੋਤਿਕਪਲਿ੧ੇਠਿਤੇ ਮਂਸੇ ਨ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਪਲਿ੧ੇਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਪਿਲੋਤਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ਮਂਸਂ ਪਲਿ੧ੇਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਨ ੧ਕ੍ਕਹਦਯਾਨਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਕਿਲੋਮਕੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਕਿਲੋਮਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਾ ੧ਕ੍ਕਹਦਯਾਨਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚ ਮਂਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਕਿਲੋਮਕਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥ੧ੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੪. **ਪਿਹਕਂ** ਹਦਯਸ੍ਸ ੧ਾਮਪਸ੍ਸੇ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕੋਟ੍ਠਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾਯ ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਿਯਾ ਨ ਕੋਟ੍ਠਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਿ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਕੋਟ੍ਠਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਨ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਿਹਕਂ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਪਿਹਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਪਿਹਕਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥ੧ੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੫. **ਪਪ੍ਫਾਸਂ** ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍੧ਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਹਦਯਞ੍ਚ ਯਕਨਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਛਾਦੇਤ੍੧ਾ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਜਿਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਲਮ੍ਬਮਾਨੇ ਸਕੁਣਕੁਲਾ੧ਕੇ ਨ ਜਿਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਸਕੁਣਕੁਲਾ੧ਕੋ ਲਮ੍ਬਮਾਨੋ ਠਿਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਸਕੁਣਕੁਲਾ੧ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਜਿਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਲਮ੍ਬਮਾਨੋ ਠਿਤੋਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਨ ਤਂ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਲਮ੍ਬਮਾਨਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਏ੧ਰੂਪੇ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਲਮ੍ਬਮਾਨਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥ੧ੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੬. **ਅਨ੍ਤਂ** ਗਲ੧ਾਟਕਕਰੀਸਮਗ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿਕਾਯ ਓਭੁਜਿਤ੍੧ਾ ਠਪਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਸੀਸਧਮ੍ਮਨਿਕਲੇ੧ਰੇ ਨ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਧਮ੍ਮਨਿਕਲੇ੧ਰਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਧਮ੍ਮਨਿਕਲੇ੧ਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿਯਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਨ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਅਨ੍ਤਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਅਨ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚ੧ੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਅਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥ੧ੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੭. **ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ** ਅਨ੍ਤਨ੍ਤਰੇ ਏਕ੧ੀਸਤਿਅਨ੍ਤਭੋਗੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍੧ਾ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਂ ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍੧ਾ ਠਿਤੇਸੁ ਰਜ੍ਜੁਕੇਸੁ ਨ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ਰਜ੍ਜੁਕਾ ਮਂ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍੧ਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਰਜ੍ਜੁਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਂ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਂ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍੧ਾ ਠਿਤਾਤਿ, ਏ੧ਮੇ੧ ਨ ਅਨ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਮਂ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍੧ਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ

ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਅਨ੍ਤਂ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੮. **ਉਦਰਿਯਂ** ਉਦਰੇ ਠਿਤਂ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯਂ ਠਿਤੇ ਸੁਵਾਨਵਮਥੁਮ੍ਹਿ ਨ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਠਿਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯਂ ਠਿਤੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਉਦਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਉਦਰਿਯਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ । ਨਪਿ ਉਦਰਿਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਉਦਰੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਉਦਰਿਯਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੨੯. **ਕਰੀਸਂ** ਪਕ੍ਕਾਸਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਵੇਲ਼ੁਪਬ੍ਬਸਦਿਸੇ ਅਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵੇਲ਼ੁਪਬ੍ਬੇ ਓਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਯ ਸਣ੍ਹਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨ ਵੇਲ਼ੁਪਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਵੇਲ਼ੁਪਬ੍ਬੇ ਠਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਪਕ੍ਕਾਸਯੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਕਰੀਸਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਕਰੀਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਪਕ੍ਕਾਸਯੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਕਰੀਸਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੦. **ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ** ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪੁਰਾਣਲਾਬੁਕਟਾਹੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਯ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿਯਾ ਨ ਲਾਬੁਕਟਾਹਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਲਾਬੁਕਟਾਹੇ ਠਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੧. **ਪਿਤ੍ਤੇਸੁ** ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪੂਵਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਤੇਲੇ ਨ ਪੂਵਂ ਜਾਨਾਤਿ ਤੇਲਂ ਮਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਤੇਲਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਪੂਵਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸਰੀਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਮਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਸਰੀਰਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਵਸ੍ਸੋਦਕੇਨ ਪੁਣ੍ਣੇ ਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕੇ ਨ ਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਵਸ੍ਸੋਦਕਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਵਸ੍ਸੋਦਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ । ਇਤਿ ਪਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੨. **ਸੇਮ੍ਹਂ** ਏਕਪਤ੍ਥਪੂਰਪ੍ਪਮਾਣਂ ਉਦਰਪਟਲੇ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਪਰਿ ਸਞ੍ਜਾਤਫੇਣਪਟਲਾਯ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਨ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਫੇਣਪਟਲਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਫੇਣਪਟਲਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਉਦਰਪਟਲਂ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਸੇਮ੍ਹਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਸੇਮ੍ਹਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਉਦਰਪਟਲੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਸੇਮ੍ਹਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੩. **ਪੁਬ੍ਬੋ** ਅਨਿਬਦ੍ਧੋਕਾਸੋ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥੇਵ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਪ੍ਪਹਰਣਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਤੇ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸੇ ਲੋਹਿਤਂ ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਗਣ੍ਡਪੀਲ਼ਕਾਦਯੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਫਰਸੁਪ੍ਪਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਗ੍ਘਰਿਤਨਿਯ੍ਯਾਸੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਨ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਰਾਦਿਪ੍ਪਦੇਸਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਨਿਯ੍ਯਾਸੋ ਠਿਤੋਤਿ, ਨਪਿ ਨਿਯ੍ਯਾਸੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਰਾਦਿਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ ਠਿਤੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਤਪ੍ਪਦੇਸਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬੋ ਠਿਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਤੇਸੁ ਪਦੇਸੇਸੁ ਠਿਤੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੪. **ਲੋਹਿਤੇਸੁ** ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤੰ ਪਿਤ੍ਤੁੰ ਵਿਯ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤੰ ਯਕਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਪਤ੍ਥਪੂਰਮਤ੍ਤੰ ਵਕ੍ਕਹਦਯਯਕਨਪਪ੍ਫਾਸਾਨਿ ਤੇਮੇਨ੍ਤੰ ਠਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤੇ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਇਤਰੰ ਪਨ ਯਥਾ ਜਜ੍ਜਰਕਪਾਲੇ ਓਵਟ੍ਠੇ ਉਦਕੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਤੇਮਯਮਾਨੇ ਨ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯੰ ਉਦਕੇਨ ਤੇਮਿਯਮਾਨਾਤਿ। ਨਪਿ ਉਦਕੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਤੇਮੇਮੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਯਕਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਟ੍ਠਾਨੰ ਵਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਯਿ ਲੋਹਿਤੰ ਠਿਤੰ ਅਮ੍ਹੇ ਵਾ ਤੇਮਯਮਾਨੰ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਲੋਹਿਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਯਕਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਵਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਤੇਮਯਮਾਨੰ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਲੋਹਿਤੰ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੫. **ਸੇਦੋ** ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚੇਵ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਦਕਾ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਮਤ੍ਤੇਸੁ ਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਕੁਮੁਦਨਾਲ਼ਕਲਾਪੇਸੁ ਨ ਭਿਸਾਦਿਕਲਾਪਵਿਵਰਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਉਦਕੰ ਪਗ੍ਘਰਤੀਤਿ। ਨਪਿ ਭਿਸਾਦਿਕਲਾਪਵਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੰ ਉਦਕੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਭਿਸਾਦਿਕਲਾਪਵਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਾਮੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸੇਦੋ ਪਗ੍ਘਰਤੀਤਿ। ਨਪਿ ਸੇਦੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਾਮੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਸੇਦੋ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੬. **ਮੇਦੋ** ਥੂਲਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਕਿਸਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਮੰਸਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਸਿਨੇਹੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਹਲਿਦ੍ਦਿਪਿਲੋਤਿਕਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਮੰਸਪੁਞ੍ਜੇ ਨ ਮੰਸਪੁਞ੍ਜੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਲਿਦ੍ਦਿਪਿਲੋਤਿਕਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਹਲਿਦ੍ਦਿਪਿਲੋਤਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਮੰਸਪੁਞ੍ਜੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਜਙ੍ਘਾਦੀਸੁ ਵਾ ਮੰਸੰ ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੇਦੋ ਠਿਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਮੇਦੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਜਙ੍ਘਾਦੀਸੁ ਵਾ ਮੰਸੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਮੇਦੋ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਯੂਸੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੭. **ਅਸ੍ਸੁ** ਯਦਾ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ ਤਦਾ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਦਕਪੁਣ੍ਣੇਸੁ ਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕੇਸੁ ਨ ਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਉਦਕੰ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕੇਸੁ ਉਦਕੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਅਸ੍ਸੁ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਅਸ੍ਸੁ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਅਸ੍ਸੁ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੮. **ਵਸਾ** ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਾਦਿਕਾਲੇ ਹਤ੍ਥਤਲਹਤ੍ਥਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤਲਪਾਦਪਿਟ੍ਠਿ ਨਾਸਾਪੁਟਨਲਾਟਅੰਸਕੂਟੇਸੁ ਠਿਤਵਿਲੀਨਸ੍ਨੇਹੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤੇਲੇ ਆਚਾਮੇ ਨ ਆਚਾਮੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਤੇਲੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਤੇਲੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਆਚਾਮੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਹਤ੍ਥਤਲਾਦਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਵਸਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਵਸਾ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਹਤ੍ਥਤਲਾਦਿਪ੍ਪਦੇਸੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਵਸਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੩੯. **ਖੇਲ਼ੋ** ਤਥਾਰੂਪੇ ਖੇਲ਼ੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਤਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਉਦਕਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇ ਨਦੀਤੀਰਕੂਪਕੇ ਨ ਕੂਪਤਲੰ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਉਦਕੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਨਪਿ ਉਦਕੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ ਕੂਪਤਲੇ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਾਮੀਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾਤਲੰ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਖੇਲ਼ੋ ਠਿਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਖੇਲ਼ੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹੰ

ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਤਲੇ ਠਿਤੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਖੇਲ਼ੋ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੪੦. **ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ** ਯਦਾ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਤਦਾ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪੂਤਿਦਧਿਭਰਿਤਾਯ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਯ ਨ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਪੂਤਿਦਧਿ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਪੂਤਿਦਧਿ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਨਾਸਾਪੁਟਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਨਾਸਾਪੁਟੇਸੁ ਠਿਤਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੪੧. **ਲਸਿਕਾ** ਅਟ੍ਠਿਕਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧੀਸੁ ਠਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਤੇਲਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤੇ ਅਕ੍ਖੇ ਨ ਅਕ੍ਖੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਤੇਲਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਤੇਲਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਅਕ੍ਖਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਲਸਿਕਾ ਅਮ੍ਹੇ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨਪਿ ਲਸਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਯੋ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਲਸਿਕਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੪੨. **ਮੁਤ੍ਤਂ** ਵਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਮੁਖੇ ਰਵਣਘਟੇ ਨ ਰਵਣਘਟੋ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਰਸੋ ਠਿਤੋਤਿ। ਨਪਿ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਰਸੋ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਰਵਣਘਟੇ ਠਿਤੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਵਤ੍ਥਿ ਜਾਨਾਤਿ ਮਯਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਹਂ ਵਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਤਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਯੂਸਭੂਤੋ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰੋ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

੩੪੩. ਏਵਂ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪਾਚਨਾਕਾਰੋ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ, ਯੇਨ ਜੀਰੀਯਤਿ, ਯੇਨ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ, ਯੇਨ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪਾਚਨਾਕਾਰੋ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਏਵਂ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ।

੩੪੪. ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮੇ ਵਾਤੇ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਧੋਗਮੇ ਅਧੋਗਮਵਸੇਨ, ਕੁਚ੍ਛਿਸਯੇ ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਵਸੇਨ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਯੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਵਸੇਨ, ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਮ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਵਸੇਨ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਕਾਰੋ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ, ਅਧੋਗਮਾ ਵਾਤਾ ਨਾਮ, ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ ਨਾਮ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਾ ਵਾਤਾ ਨਾਮ, ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ ਨਾਮ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਵਾਤਾ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਚੇਤਨੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਕਾਰੋ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਏਵਂ ਵਾਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੩੪੫. ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਂ ਭਾਵਯਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ? ਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣਂ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ। ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ।

ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣਂ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ। ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ।

ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਅਵਿਨਿਭੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ। ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ। ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣਂ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ।

ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ। ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣਂ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ। ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੩੪੬. ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਵਯਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨ ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ? ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕੇਸਾਦਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮ੍ਹਿ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਂ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣਂ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ। ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ, ਕਲਾਪਤੋ, ਚੁਣ੍ਣਤੋ, ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੋ, ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤੋ, ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਿਸੇਸਤੋ, ਸਙ੍ਗਹਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਤੋ, ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿਪਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੪੭. ਤਤ੍ਥ **ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ** ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ ਪਥਵੀ। ਅਪ੍ਪੋਤਿ ਆਪਿਯਤਿ ਅਪ੍ਪਾਯਤੀਤਿ ਵਾ ਆਪੋ। ਤੇਜਤੀਤਿ ਤੇਜੋ। ਵਾਯਤੀਤਿ ਵਾਯੋ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਦਾਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਧਾਨਤੋ ਚ ਧਾਤੂਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੪੮. **ਕਲਾਪਤੋ**ਤਿ ਯਾ ਅਯਂ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਪਿਤ੍ਤਂ ਸੇਮ੍ਹਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ –

> ਵਣ੍ਣੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਓਜਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚਾਪਿ ਧਾਤੁਯੋ।
> ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਾ, ਹੋਤਿ ਕੇਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ।
> ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਕੇਸਾਪਿ ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਕਲਾਪਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਥਾ ਲੋਮਾਦਯੋਤਿ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ, ਸੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਚ ਭਾਵੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸਧਮ੍ਮਕਲਾਪੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਨ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ। ਏਵਂ ਕਲਾਪਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੪੯. **ਚੁਣ੍ਣਤੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪਮਾਣੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਪਰਮਾਣੁਭੇਦਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਾ ਸੁਖੁਮਰਜਭੂਤਾ **ਪਥਵੀਧਾਤੁ** ਦੋਣਮਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ। ਸਾ ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਪ੍ਪਮਾਣਾਯ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਪਾਲਿਤਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਨ ਵਿਕਿਰਿਯਤਿ ਨ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਯਤਿ, ਅਵਿਕਿਰਿਯਮਾਨਾ ਅਵਿਦ੍ਧਂਸਿਯਮਾਨਾ ਅਨੇਕਵਿਧਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਾਦਿਭਾਵਵਿਕਪ੍ਪਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਣੁਥੂਲਦੀਘਰਸ੍ਸਥਿਰਕਥਿਨਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਪਕਾਸੇਤਿ।

ਯੂਸਗਤਾ ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰਭੂਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਆਪੋਧਾਤੁ** ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਤੇਜਾਨੁਪਾਲਿਤਾ ਵਾਯੋਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਨ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਨ ਪਰਿਸ੍ਸਵਤਿ, ਅਪਗ੍ਘਰਮਾਨਾ ਅਪਰਿਸ੍ਸਵਮਾਨਾ ਪੀਣਿਤਪੀਣਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਸਿਤਪੀਤਾਦਿਪਾਚਕਾ ਚੇਤ੍ਥ ਉਸੁਮਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ **ਤੇਜੋਧਾਤੁ** ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਆਪੋਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਵਾਯੋਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ, ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਸ੍ਸ ਆਵਹਤਿ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਪਰਿਪਾਚਿਤੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਨ ਪੂਤਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਟਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮੁਦੀਰਣਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਵਾਯੋਧਾਤੁ** ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਆਪੋਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਤੇਜਾਨੁਪਾਲਿਤਾ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤਿ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਨ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਉਜੁਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਅਪਰਾਯ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਸਮਬ੍ਭਾਹਤੋ ਗਮਨਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਮਿਞ੍ਜੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਸਾਰੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਂ ਲਾਲ਼ੇਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਭਾਵੇਨ ਬਾਲਜਨਵਞ੍ਚਨਂ ਮਾਯਾਰੂਪਸਦਿਸਂ ਧਾਤੁਯਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਵਂ ਚੁਣ੍ਣਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੦. **ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ**ਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਕਿਂ ਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਿਂ ਰਸਾ, ਕਿਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਧਾਤੁਯੋ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ **ਪਥਵੀਧਾਤੁ** ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਰਸਾ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਆਪੋਧਾਤੁ** ਪਗ੍ਘਰਣਲਕ੍ਖਣਾ, ਬ੍ਰੂਹਨਰਸਾ, ਸਙ੍ਗਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਤੇਜੋਧਾਤੁ** ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਰਿਪਾਚਨਰਸਾ, ਮਦ੍ਦਵਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਵਾਯੋਧਾਤੁ** ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਮੁਦੀਰਣਰਸਾ। ਅਭਿਨੀਹਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੧. **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਯੇ ਇਮੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਉਦਰਿਯਂ ਕਰੀਸਂ ਪੁਬ੍ਬੋ ਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ **ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਵ। ਅਸ੍ਸੁ ਸੇਦੋ ਖੇਲ਼ੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**। ਅਸਿਤਾਦਿਪਰਿਪਾਚਕੋ ਤੇਜੋ **ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ**ਵ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵ। ਅਵਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ **ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੨. **ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਧਾਤੂਨਂ ਸਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਾਨੇਵ ਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦੀਨਂ। ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਏਤਾਸਂ ਰੂਪਮਹਾਭੂਤਧਾਤੁਧਮ੍ਮਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ **ਰੂਪਾਨਿ**। ਮਹਨ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ**।

ਮਹਨ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਾਦੀਹੀਤਿ ਏਤਾ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਮਹਨ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਤੋ, ਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋ, ਮਹਾਪਰਿਹਾਰਤੋ, ਮਹਾਵਿਕਾਰਤੋ, ਮਹਤ੍ਤਾ ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਹਨ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੇਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੇਪਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੇ –

> ਦ੍ਵੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਹੁਤਾਨਿ ਚ।
> ਏਤ੍ਤਕਂ ਬਹਲਤ੍ਤੇਨ, ਸਙ੍ਖਾਤਾਯਂ ਵਸੁਨ੍ਧਰਾਤਿ॥ –

ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਹਨ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵ।

ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੇਪਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਦੇਵਦਾਨਵਾਦਿਸਰੀਰਵਸੇਨ ਮਹਨ੍ਤਾਨੇਵ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾ''ਤਿਆਦਿ।

ਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋਤਿ ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਯਥਾ ਮਾਯਾਕਾਰੋ ਅਮਣਿਂਯੇਵ ਉਦਕਂ ਮਣਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਸੁਵਣ੍ਣਂਯੇਵ ਲੇਡ੍ਡੁਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਸਯਂ ਨੇਵ ਯਕ੍ਖੋ ਨ ਯਕ੍ਖੀ ਸਮਾਨੋ ਯਕ੍ਖਭਾਵਮ੍ਪਿ ਯਕ੍ਖਿਭਾਵਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਯਂ ਅਨੀਲਾਨੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੀਲਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਪੀਤਾਨਿ ਅਲੋਹਿਤਾਨਿ ਅਨੋਦਾਤਾਨੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਦਾਤਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਮਾਯਾਕਾਰਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ।

ਯਥਾ ਚ ਯਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਯਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨੇਵ ਨੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਨ ਬਹਿ ਠਾਨਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਚ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤਾਨਿਪਿ ਨੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਨ ਬਹਿ ਠਿਤਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਯਕ੍ਖਾਦਿਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋਪਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਯਕ੍ਖਿਨੀਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਵਿਕ੍ਖੇਪੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਯਾਨਕਭਾਵਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਵਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਏਤਾਨਿਪਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਸਰੀਰਾਦੀਸੁ ਮਨਾਪੇਨ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਮਨਾਪੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਮਨਾਪੇਨ ਚ ਹਤ੍ਥਪਾਦਙ੍ਗੁਲਿਭਮੁਕਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਕ੍ਖਲਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦਂ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਬਾਲਜਨਂ ਵਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵਞ੍ਚਕਤ੍ਤੇਨ ਯਕ੍ਖਿਨੀਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋਪਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ।

ਮਹਾਪਰਿਹਾਰਤੋਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾਦੀਹਿ ਭੂਤਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ। ਮਹਾਪਰਿਹਾਰਾਨਿ ਵਾ ਭੂਤਾਨੀਤਿਪਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ।

ਮਹਾਵਿਕਾਰਤੋਤਿ ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿਪਿ ਮਹਾਵਿਕਾਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਕਾਰਮਹਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਂ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਕਾਲੇ। ਤਥਾ ਹਿ –

ਭੂਮਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ ਯਾਵ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਅਚ੍ਚਿ ਅਚ੍ਚਿਮਤੋ ਲੋਕੇ, ਡਯ੍ਹਮਾਨਮ੍ਹਿ ਤੇਜਸਾ॥

ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਕਂ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਵਿਲੀਯਤਿ।
ਕੁਪਿਤੇਨ ਯਦਾ ਲੋਕੋ, ਸਲਿਲੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ॥

ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਕਂ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਵਿਕੀਰਤਿ।
ਵਾਯੋਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ, ਯਦਾ ਲੋਕੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ॥

ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਭਵਤਿ ਕਾਯੋ, ਦਟ੍ਠੋ ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਨ ਵਾ।
ਪਥਵੀਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ, ਹੋਤਿ ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਵ ਸੋ॥

ਪੂਤਿਯੋ ਭਵਤਿ ਕਾਯੋ, ਦਟ੍ਠੋ ਪੂਤਿਮੁਖੇਨ ਵਾ।
ਆਪੋਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ, ਹੋਤਿ ਪੂਤਿਮੁਖੇਵ ਸੋ॥

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਭਵਤਿ ਕਾਯੋ, ਦਟ੍ਠੋ ਅਗ੍ਗਿਮੁਖੇਨ ਵਾ।
ਤੇਜੋਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ, ਹੋਤਿ ਅਗ੍ਗਿਮੁਖੇਵ ਸੋ॥

ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਭਵਤਿ ਕਾਯੋ, ਦਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਵਾ।
ਵਾਯੋਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ, ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਥਮੁਖੇਵ ਸੋ॥

ਇਤਿ ਮਹਾਵਿਕਾਰਾਨਿ ਭੂਤਾਨੀਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ।

ਮਹਤ੍ਤਾ ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਮਹਤਾ ਵਾਯਾਮੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਭੂਤਾਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਮਹਤ੍ਤਾ ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ।

ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਮਹਨ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ।

ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦਾਨਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਾਧਾਨਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣੰ ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ **ਧਾਤੁਯੋ**। ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਣਾਨੁਰੂਪਧਾਰਣੇਨ ਚ **ਧਮ੍ਮਾ**। ਖਯਟ੍ਠੇਨ **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**। ਭਯਟ੍ਠੇਨ **ਦੁਕ੍ਖਾ**। ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨ **ਅਨਤ੍ਤਾ**।

ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਰੂਪਮਹਾਭੂਤਧਾਤੁਧਮ੍ਮਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੩. ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤੋਤਿ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਏਤਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਸਬ੍ਬਪਰਿਯਨ੍ਤਿਮੇ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਾਦਿਕਲਾਪੇਪਿ ਪਦੇਸੇਨ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾ। ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਨ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੪. ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤੋਤਿ ਏਵੰ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾਸੁ ਚਾਪਿ ਏਤਾਸੁ ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਸਭਾਗਾ। ਤਥਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਲਹੁਕਤ੍ਤਾ। ਪੁਰਿਮਾ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਚ ਪੁਰਿਮਾਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾਤਿ ਏਵੰ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੫. ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਿਸੇਸਤੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਧਾਤੁਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਇਰਿਯਾਪਥਾ, ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। ਬਾਹਿਰਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਏਵੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਿਸੇਸਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੬. ਸਙ੍ਗਹਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਹਿ ਇਤਰਾਹਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਾ ਹੋਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨਾਨਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ । ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਹੀਤਿ ਏਵੰ ਸਙ੍ਗਹਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੭. ਪਚ੍ਚਯਤੋਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਤੇਜੋਅਨੁਪਾਲਿਤਾ ਵਾਯੋਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਆਪੋਧਾਤੁ ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਤੇਜੋਅਨੁਪਾਲਿਤਾ ਵਾਯੋਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਆਬਨ੍ਧਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਆਪੋਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਵਾਯੋਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਪਰਿਪਾਚਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਪਥਵੀਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਆਪੋਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਤੇਜੋਪਰਿਪਾਚਿਤਾ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੮. ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਚੇਤ੍ਥ ''ਅਹੰ ਪਥਵੀਧਾਤੂ''ਤਿ ਵਾ, ''ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਇਤਰਾਨਿਪਿ ਤੀਣਿ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵੰ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੯. **ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਤੋ**ਤਿ ਧਾਤੂਨਂ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਆਹਾਰੋ, ਉਤੂਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਦਯੋ। ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਾਦਯੋਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਆਹਾਰੋ ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਤੁ ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ। ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਇਤਰਾਸਂ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਆਪੋਧਾਤੁ ਚੇਤ੍ਥ ਇਤਰਾਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਕਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਤੇਜੋਧਾਤੁਪੇਤ੍ਥ ਇਤਰਾਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਕਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਵਾਯੋਧਾਤੁਪੇਤ੍ਥ ਇਤਰਾਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਕਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਚਿਤ੍ਤਆਹਾਰਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਸੁ ਚ ਪਨੇਤਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ –

ਏਕਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਚਤੁਧਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੋ ਚ।
ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਦ੍ਵੇ ਛਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ॥

ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਹਿ ਏਕੇਕਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਇਤਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਏਵਂ ਏਕਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਤੁਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਏਕੇਕਾ ਇਤਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕਾ ਚਤੁਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪੁਰਿਮਾ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪੁਰਿਮਾ, ਪਠਮਤਤਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਠਮਤਤਿਯਾ, ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਾ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾ, ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਛਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਤਾਸੁ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਾਦਿਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਾਵ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਸ੍ਸ। ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਅਨੁਗਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਅਵਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸ। ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ। ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਵਚਨਤ੍ਥਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਏਕੇਕੇਨ ਮੁਖੇਨ ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

੩੬੦. ਇਦਞ੍ਚ ਪਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਅਵਗਾਹਤਿ, ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ। ਸੋ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮੂਹਤਤ੍ਤਾ ਵਾਲ਼ਮਿਗਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ ਹੋਤਿ, ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ, ਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਤਨਿਗ੍ਘਾਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਚ ਪਨ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਵਾ ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ ਵਾਤਿ।

ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਂ, ਯੋਗਿਵਰਸਹਸ੍ਸ ਕੀਲ਼ਿਤਂ ਏਤਂ।
ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਂ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਸੇਵੇਥ ਮੇਧਾਵੀਤਿ॥

ਅਯਂ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੩੬੧. ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਭਾਵਨਾਨਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਕੋ ਸਮਾਧਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਹਾਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਥਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

ਦੁਵਿਧੋਯੇਵ ਹਯਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਦਸਸੁ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਨਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਏਕਗ੍ਗਤਾ **ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ**। ਅਵਸੇਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ **ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ**। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਕਥਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

ਸਮਾਧਿਆਨਿਸਂਸਕਥਾ

੩੬੨. ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਯੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਸੁਖਂ ਦਿਵਸਂ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਿਸਂਸਾ** ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ ਏਤੇ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੨)।

ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਭਾਵਯਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਪਿ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮਨਯੇਨ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਪਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸਂਸਾ** ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਸਮਾਧਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵੇਥ। ਸਮਾਹਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫)।

ਯੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਿਸਂਸਾ** ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਸੋ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨)।

ਯੇ ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਾ ਅਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਵਾਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਸਮਾਧਿਤੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਭਵਵਿਸੇਸਾਵਹਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ **ਭਵਵਿਸੇਸਾਨਿਸਂਸਾ** ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਥ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭ॰ ੧੦੨੪)।

ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਪਿ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਸੁਗਤਿਭਵਵਿਸੇਸਂ ਆਵਹਤਿਯੇਵ।

ਯੇ ਪਨ ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸਾਨਿ ਅਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ **ਨਿਰੋਧਾਨਿਸਂਸਾ**

ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ ਵਸੀਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪੱਤਿਯਾ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੪)।

ਏਵਮਯਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਦਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਆਨਿਸਂਸੋ –

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਕਾਨਿਸਂਸਮ੍ਹਿ, ਕਿਲੇਸਮਲਸੋਧਨੇ।
ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯੋਗੇ, ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ’’ਤਿ॥

੩੬੩. ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ‘‘ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ’’ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਦੇਸਿਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮੱਗੇ **ਸਮਾਧਿਪਿ** ਪਰਿਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਇਤਿ ਸਾਧੁਜਨਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮੱਗੇ

ਸਮਾਧਿਨਿੱਦੇਸੋ ਨਾਮ

ਏਕਾਦਸਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੩੬੪. ਪਠਮੋ ਸੀਲਨਿੱਦੇਸੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਧੁਤਙ੍ਗਨਿੱਦੇਸੋ;। ਤਤਿਯੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਨਿੱਦੇਸੋ। ਚਤੁੱਥੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿੱਦੇਸੋ। ਪਞ੍ਚਮੋ ਸੇਸਕਸਿਣਨਿੱਦੇਸੋ। ਛਟ੍ਠੋ ਅਸੁਭਨਿੱਦੇਸੋ। ਸਤ੍ਤਮੋ ਛਅਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿੱਦੇਸੋ। ਅਟ੍ਠਮੋ ਸੇਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿੱਦੇਸੋ। ਨਵਮੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿੱਦੇਸੋ। ਦਸਮੋ ਆਰੁਪ੍ਪਨਿੱਦੇਸੋ। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਦ੍ਵਯਨਿੱਦੇਸੋ ਏਕਾਦਸਮੋਤਿ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮੱਗਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।